

NORGES OFFICIELLE STATISTIK

Fjerde række nr. 70

BERETNING
OM
VETERINÆRVÆSENET
OG
KJØDKONTROLLEN
I
NORGE
FOR ÅRET 1901

UDGIVEN AF

DIREKTØREN FOR DET CIVILE VETERINÆRVÆSEN

*(Compte rendu du service vétérinaire et de l'inspection de la viande en Norvège
en 1901, publié par le Directeur du service vétérinaire civil).*

KRISTIANIA

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

TRYKT HOS W. C. FABRITIUS & SØNNER A/S

1903

Pris: Kr. 1.00.

Norges officielle Statistik, Fjerde Række.
(Statistique officielle de la Norvège, Quatrième série.)

Trykt 1901.

- Nr. 1. Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene 1898. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
— 2. Sindssygeasylernes Virksomhed 1899. (*Hospices d'aliénés.*)
— 3. Den norske Røgstelegraf 1899 og 1ste Kvartal 1900. (*Télégraphes du Royaume.*)
— 4. Civil Retspleie 1897 og 1898. (*Justice civile.*)
— 5. Norges Skibsfart 1899. (*Navigation.*)
— 6. Folkemængdens Bevægelse 1896. (*Mouvement de la population.*)
— 7. Strafarbejdsanstalter 1898/99. (*Maisons centrales pénitentiaires.*)
— 8. Folkemængdens Bevægelse 1897. (*Mouvement de la population.*)
— 9. Norges kommunale Finanser 1896. (*Finances des communes.*)
— 10. Rekruteringsstatistik 1900. (*Recrutement.*)
— 11. Norges Handel 1900. (*Commerce.*)
— 12. Distriktsfængsler 1899. (*Prisons départementales.*)
— 13. Norges Sparebanker 1900. (*Caisses d'épargne.*)
— 14. Kriminalstatistik 1895, 1896 og 1897. (*Justice criminelle.*)
— 15. Norges postvæsen 1900. (*Statistique postale.*)
— 16. Fattigstatistik 1895. (*Assistance publique.*)
— 17. Folkemængdens Bevægelse 1898. (*Mouvement de la population.*)
— 18. Skiftevæsenet 1896, 1897 og 1898. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)
— 19. Norges almindelige Brandforsikrings-Indretning for Bygninger 1898 og 1899. (*L'institution générale des assurances des bâtiments contre l'incendie.*)
— 20. Skolestatistik 1898. (*Instruction publique.*)
— 21. Norges Fiskerier 1900. (*Grandes pêches maritimes.*)
— 22. De offentlige Jernbaner 1900/01. (*Chemins de fer publics.*)
— 23. Private Aktiebanker 1900. (*Banques privées par actions.*)
— 24. Veterinærvæsenet og kjødkontrollen 1899. (*Service vétérinaire et inspection de la viande.*)
— 25. Valgstatistik 1900. (*Statistique électorale.*)
— 26. Fattigstatistik 1896 og 1897. (*Assistance publique.*)

Trykt 1902.

- 27. Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene 1899. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
— 28. Telegrafvæsen 1900/01. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
— 29. Sindssygeasylernes Virksomhed 1900. (*Hospices d'aliénés.*)
— 30. Norges kommunale Finanser 1897. (*Finances des communes.*)
— 31. Strafarbejdsanstalter 1899/1900. (*Maisons centrales pénitentiaires.*)
— 32. Norges Skibsfart 1900. (*Navigation.*)
— 33. Fattigstatistik 1898. (*Assistance publique.*)
— 34. Civil Retspleie 1899 og 1900. (*Justice civile.*)
— 35. Den norske Statskasses Finanser 1895/96—1899/1900. (*Finances de l'État.*)

NORGES OFFICIELLE STATISTIK

Fjerde række nr. 70

BERETNING
OM
VETERINÆRVÆSENET

OG
KJØDKONTROLLEN

I
NORGE
FOR ÅRET 1901

UDGIVEN AF
DIREKTØREN FOR DET CIVILE VETERINÆRVÆSEN

*Compte rendu du service vétérinaire et de l'inspection de la viande en **Norvège**
en 1901, publié par le Directeur du service vétérinaire civil).*

K R I S T I A N I A
I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.
TRYKT HOS W. C. FABRITIUS & SØNNER A/S

1903

For årene 1889—1898 se Norges officielle statistik, Tredie række.

For årene 1899 og 1900, se Norges officielle statistik, Fjerde række nr. 24 og 57.

En 1901 il est signalé en Norvège des cas de charbon (470), de charbon symptomatique (41), de fièvre catarrhale du boeuf (246), de septicémie et de peste porcine (52), de rouget du porc (1317), de pneumonie contagieuse du cheval (184), de gourme (931), d'influenza (270) et de gastromycose du mouton (93).

Quant aux tuberculinations publiques, on renvoie à l'appendice ci-joint publié par le directeur du service vétérinaire M. Malm sur la lutte actuelle contre la tuberculose bovine (voir page 247). On trouvera là un aperçu sur les principes en vigueur et les résultats gagnés en Norvège.

Les tableaux statistiques donneront des renseignements plus exacts sur les cas de maladies et sur le fonctionnement de l'inspection de la viande.

Indholdsfortegnelse.

(S o m m a i r e.)

Résumé en français	Page III
------------------------------	-------------

I. Veterinærvesenet i 1901.

(Du service vétérinaire en 1901.)

A. Almindelig oversigt (Vue générale)	1
Tabel I. Enkelte sygdommes forekomst i de forskellige amter (Maladies par départements)	3
B. De enkelte sygdomme (Les maladies différentes)	5
1. Miltbrand (Charbon)	5
2. Katarrhalfeber (Fièvre catarrhale).	6
3. Raslesyge (Charbon symptomatique).	7
4. Bråset (Gastromycose du mouton)	8
6. Svinepest (Peste porcine)	9
7. Tuberkulose (Tuberculose)	10
Tabel II. Tuberkulinundersøgelser 1895—1902 (Les tuberculina- tions de 1895 à 1902).	10
— III. Tuberkulinundersøgelserne i 1902 (Les tuberculinations en 1902)	11
— IV. Tuberkulinundersøgelserne 1805—1902, amtsvis (Les tuberculinations de 1895 à 1902 par départements)	12
8. Kværke (Gourme)	13
9. Lungesyge hos hesten (Typhus du cheval)	13
10. Influenza (Influenza)	13
11. Kalvningsfeber (Fièvre vitulaire)	13
12. Smitsom kastning (Avortement épizootique)	14
13. Ringorm (Trichophyton)	14
14. Blodurin (Hémoglobinurie)	15
15. Forskjellige sygdomme (Maladies diverses), (ødem, brandfeber, tarmkatarrh hos geder, lungebetændelse hos geder, forgiftninger)	15
16. Husdyravl og rogt (L'élevage).	

	Page
C. Bevilgninger i budgetterminen 1901—1902 (Budget du service vétérinaire)	20
D. Tabeller (Tableaux statistiques).	
Tabel V. Husdyrsygdomme artsvis (Maladies par espèces) . . .	22
— VI—XXV. Husdyrsygdomme amtsvis (Maladies par départements)	28
— XXVI. Antal dyrlæger i Norge den 1ste januar 1902 (Nombre de vétérinaires au 1 ^{er} janvier 1902) . .	132
E. Udførsel og indførsel af husdyr (Importation et exportation des animaux)	133

II. Kjødkontrollen i 1901.

(L'inspection de la viande en 1901).

Indledning	135
Tabel A. Antal slagt på stationerne (Nombre de viandes aux bureaux de contrôle)	138
— B. Antal slagt, 2den klasse, på stationerne (Nombre de viandes de II ^{me} classe)	140
— C. Antal slagt, kasseret på stationerne (Nombre de viandes saisies)	142
— D. Antal slagt kontrolleret udenfor station (Nombre de viandes contrôlés en dehors des bureaux)	144
— E. Antal slagt, 2den klasse, udenfor station (Nombre de viandes de II ^{me} classe en dehors des bureaux)	145
— F. Antal slagt, kasserede udenfor station (Nombre de viandes saisies en dehors des bureaux)	146
1. Aalesund	147
2. Arendal	149
3. Bergen	151
4. Drammen	155
5. Fredrikshald	156
6. Fredrikstad	157
7. Hamar	162
8. Haugesund	164
9. Horten	166
10. Kongsberg	168
11. Kragerø	171
12. Kristiania	173
13. Kristiansand	181
14. Kristiansund	183
15. Larvik	185
16. Moss	189
17. Porsgrund	193
18. Sandefjord	196
19. Sarpsborg	197

	Page
20. Skien	197
21. Stavanger	199
22. Tromsø	204
23. Trondhjem	204
24. Tønsberg	207

III. Offentlige bestemmelser.

(Dispositions publiques.)

A. Plakater, rundskrivelser m. v. i 1901 (Décrets royaux, circulaires etc. en 1901)	209
1. Cirkulære af 6te juni 1901 angående tuberkulinprøver og nedslagtinger (Circulaire de 6 juin 1901 sur les tuberculinations et les abatages)	209
2. Cirkulære af 17de oktober 1901 angående rigtig postadresse (Circulaire sur l'adresse postale)	211
3. Kgl. plakat af 26de oktober 1901 om forandring af kjødkontrolreglerne vedrørende dansk kjød (Décret royal sur le changement du réglement sur la viande importée du Danemare)	211
B. Gjældende love og bestemmelser (Lois et règlements en vigueur).	
Bilag 1 (Appendice 1) Lov af 14de juli 1894 m. v. om foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme (Loi du 14 juillet 1894 concernant les mesures à prendre contre les maladies des animaux domestiques)	212
— 2 (— 2) Lov af 27de juni 1892 m. v. om kommunale slagtehus etc. (Loi du 27 juin 1902 sur les abattoirs municipaux et sur l'inspection de la viande)	221
— 3 (— 3) Kjødkontrolregler (Réglementation pour l'inspection de la viande)	224
— 4 (— 4) Nugældende (1ste juli 1903) regler for indførsel af husdyr (De l'importation des animaux)	229
— 5 (— 5) Nugældende (1ste juli 1903) regler for udførsel af husdyr (De l'exportation des animaux)	232
— 6 (— 6) Schema for ansøgning om tuberkulinundersøgelser (Formulaire de demandes de tuberculination)	234
— 7 (— 7) Indberetningsschema for tuberkulinundersøgelse (Formulaire des rapports de tuberculination)	236
— 8 (— 8) Anvisning til tuberkulinundersøgelser (Instruction pour la tuberculination)	237
— 9 (— 9) Indberetningsschema nr. 1 til amtmændene om smitsomme sygdomme (Rapport devant être adressé au préfet, sur les cas de maladie contagieuse)	239

VIII

	Page
Bilag 10 (Appendice 10) Indberetningsschema nr. 2 til veterinærdirektøren (Rapports devant être adressés au Directeur)	240
— 11 (— 11) Uddrag af skyds- og kostloven (Extrait de la loi sur les frais de voyage)	241
— 12 (— 12) Regningschemaer (Formulaire de notes) . . .	233
 IV. La lutte actuelle contre la tuberculose bovine, par M. Malm	 247

I.

Om veterinærvæsenet i 1901.

A. Almindelig oversigt.

Ifølge de i henhold til § 26 i lov om foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme af 14de juli 1894, og cirkulære fra indredepartementet af 29de august 1891 fra dyrlægerne indsendte årsberetninger, er der i året 1901 ialt behandlet hos:

Hesten	25 666	sygdomstilfælde
Koen	36 570	—
Fåret	751	—
Gjeden	361	—
Svinet	5 751	—
Hunden	2 631	—
Katten	128	—
Fjærkræ	122	—
Andre dyr	4	—

Af de af dyrlægerne nævnte behandlede sygdomstilfælde angives døde eller dræbte:

Af heste	510
- kjoer	2 188
- får	186
- gjeder	31
- svin	731
- hunde	169
- kat	13
- fjærkræ	9
- andre dyr	2

Antallet af de af dyrlægerne i de sidste fem år behandlede sygdomstilfælde stiller sig saaledes:

I 1897	57 867	tilfælde
- 1898	58 835	—
- 1899	60 919	—
- 1900	71 438	—
- 1901	72 290	—

Af husdyrlovens saakaldte ondartede smitsomme sygdomme er anmeldt tilfælde af: miltbrand, raslesyge, ondartet katarrahæber, bråset, svinpest og rødsyge, hvorimod intet tilfælde er forekommet af kvægpest, hundegalskab, snive, mund- og klovsyge, ondartet lungesyge eller kopper og skab hos fåret.

Ingen af de optrådte smitsomme sygdomme har i årets løb vundet nogen farsotmæssig udbredelse.

Følgende tabel viser enkelte sygdommes forekomst i de forskellige amter.

Tabel I.

Enkelte sygdommes forekomst i de forskjellige amter i 1901.
(Relevé des diverses maladies par départements).

Amter (Départements).	Miltbrand (Charbon).	Raslesyge (Charbon symptomatique).	Ondartet katarrhalfeber (Fièvre catarrhale maligne)	Svinepest (Peste porcine).	Kronisk svinedifteritis (Entérite-diphthéroïde chronique du porc).	Langesyge hos hesten (Pleurô-pneumonie conta- gieuse du cheval).	Rodsyge og knuderosen (Rouget du porc).	Krærke (Gourme).	Bråset (Gastro-mycose du mouton).	Influenza hos hesten (Influenza).
Kristiania	11	-	-	-	-	41	16	54	-	26
Akershus	33	-	8	20	20	8	153	137	-	28
Smalenene	30	-	8	-	-	-	137	103	-	46
Hedemarken	20	-	40	11	-	-	217	181	-	12
Kristians	8	15	31	-	-	-	139	188	-	40
Buskerud	21	1	15	-	-	-	29	33	-	14
Jarlsberg og Larvik	28	1	4	-	-	1	107	46	-	49
Bratsberg	24	-	4	-	-	-	24	43	-	55
Nedenes	30	3	9	-	-	-	28	-	-	-
Lister og Mandøl	71	10	10	-	-	-	23	5	-	-
Stavanger	34	4	20	-	-	-	22	22	38	-
Søndre Bergenhus	107	2	22	-	-	35	68	23	40	-
Bergen	2	-	-	-	-	99	-	10	-	-
Nordre Bergenhus	23	4	18	-	-	-	40	26	-	-
Romsdal	-	-	1	-	-	-	9	3	-	-
Søndre Trondhjem	20	-	22	1	-	-	131	27	1	-
Nordre Trondhjem	8	1	17	-	-	-	159	26	10	-
Nordland	-	-	17	-	-	-	13	1	-	-
Tromsø	-	-	-	-	-	-	2	3	4	-
Finmarken	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	470	41	246	32	20	184	1 317	931	93	270

Af smitsomme husdyrsygdomme er af miltbrand og ringorm berettet overført til mennesker endel tilfælde, hvorom henvises til vedkommende sygdomme.

Offentlige bestemmelser vedrørende det civile veterinærvæsen, kødkontrollen, import og export af husdyr m. v. 1901, vil findes behandlet i særskilte afsnit.

Forøvrigt henvises til efterstaaende tabeller.

B. Om de enkelte sygdomme.

1. Miltbrand.

Af miltbrand er anmeldt endel flere tilfælde end foregående år, nemlig ialt 470 tilfælde. De i de sidste femår anmeldte tilfælde af denne sygdom stiller sig således:

I 1897	385 tilfælde.
- 1898	360 —
- 1899	390 —
- 1900	407 —
- 1901	470 —

Sygdommen har forekommet i alle amter undtagen Romsdals, Nordlands, Tromsø og Finmarkens amter. De fleste tilfælde er som sædvanlig indtruffet i søndre Bergenhus med 107 tilfælde; dernæst kommer Lister og Mandal med 71 tilfælde, Stavanger med 34 (se tabel I).

Af de i året anmeldte tilfælde indtraf

hos hesten	49 tilfælde
» koen	382 —
» fåret	15 —
» svinet	23 —
» andre dyr	1 —

Af mere specielle tilfælde kan anføres følgende:

Amtsdyrlæge *Egeberg*, Arendal, meddeler:

«I juni måned udbrød der miltbrand på gården N. i Mykland. Heldigvis lå denne gård i en skovegn ca. 3 km. fra nærmeste nabogård. Gården har indhegnet og egen havnegang.

Sygdommen begyndte med, at en hest døde under symptomer på kolik. Samme uge døde 4 får i havnegangen, der afstængtes. På nabogården fik en hest en flegmone på bugen i navleegnen. Eierne troede, at det var hvepsestik, men da hesten døde i løbet af ca. 8 timer under tegn på sterke smerter, befrygtedes miltbrand, hvilket blev fastslaaet ved sektion. I løbet af en måned døde nu hele besætningen, 7 kjoer, 1 hest og 4 får. Hos en okse, der døde af miltbrand, begyndte sygdommen med en flegmonos hævelse af pungen. Det var visselig smitteoverføring ved fluestik. Jeg tror, at fluer

og klæg er farlige smittebærere i den varme årstid. På den smittede gård blev gjort, hvad der kunde gjøres for at standse sygdommen, men alt syntes ligesom frugtesløst. Tilslut måtte udhusene med avling påbydes opbrændt og marken omkring afsvedet med påkjøring af kvist og opbrænding.

En husmand på Brække i Moland, der havde været med ved udrivning og opbrænding af indredningen i et fjøs, hvor en ko havde ligget død af miltbrand, fik en voldsom betændelse i svelget og tungeroden. Lægen antog sygdommen for miltbrand. Tungen blev skarificeret og en del ødemvædske udpresset, uden at der desværre blev foretaget mikroskopisk undersøgelse. Manden, der i flere døgn holdt på at kvæles, kom sig omsider. Det må vække forundring, at ikke flere folk blev smittet, naar man ser, med hvilken ligegyldighed kadavrene omgæes, før sygdommen er fastslået.»

Amtsdyrlæge *Skar* (Kristiansand) meddeler, at der på en gård i Bjelland indtraf et tilfælde af miltbrand hos en ko, som kreperede af sygdommen. Dyrlægen kom tilstede, konstaterede sygdommen, lod kadaveret brænde, ligesom der toges foranstaltninger mod smittens udbredelse. Omtrent på samme tid døde flere dyr af sygdommen i nabolaget, og dyrlægen henlede gjentagende folks opmærksomhed på sygdommens optræden. En ko blev nu igjen et par måneder efter det første tilfælde syg på den førstnævnte gård. Ikke destomindre blev koen stukket i dødsoieblikket og slagtemæssig behandlet, som om alt var i orden, og slagtet solgt til en nærmere Kristiansand boende slagter, der atter afsendte det pr. jernbane til byen til en anden slagter, til hvem det var borttinget. Ved kjødkontrollen i Kristiansand, ligesom ved undersøgelse af levningerne på åstedet, blev sygdommens natur, miltbrand, konstateret og vedkommende mand sat under tiltale.

Amtsdyrlæge *Elnes* (Holmestrand) meddeler flere tilfælde af uvorren fremfærd ved nødslagting af dyr. I et tilfælde var således dyret stukket inde på fjøset. Blodet var imidlertid gennem en rende for flydende gjødsel delvis flydt ud i gjødselhaugen udenfor fjøset. I et andet tilfælde var dyret ligeledes stukket inde på fjøset, hvorpå det bragtes op på kjørebreen, hvor indvoldene blev taget ud og huden delvis afflået. En tilkaldt nabo, som udførte dette arbeide, blev smittet af miltbrand på armen, men kom sig forholdsvis hurtig.

Som smittekilde anføres af dyrlægerne oftest kraftfoder og sekundært fluestik. Enkelte dyrlæger tillægger de originalsækker, hvori kraftfoderet indføres, skylden for smitte. I mange tilfælde kan dog ingen smittekilde eftervises. Om sygdommens overførelse til mennesker beretter flere dyrlæger.

2. Ondartet katarthalfeber.

Denne sygdom er i det forløbne år anmeldt med endel færre tilfælde end foregående år, nemlig ialt 246 tilfælde fordelt på samtlige landamter, med undtagelse af Tromsø og Finmarken. De fleste tilfælde er forekommet i Hedemarkens amt (40); dernæst kommer Kristians amt (31), Søndre Bergenhus og Søndre Trondhjems amter med hver 22 tilfælde (se tabel I). Det samlede antal af anmeldte tilfælde af ondartet katarthalfeber i de sidste år stiller sig således:

1897	311	tilfælde
1898	253	—
1899	298	—
1900	278	—
1901	246	—

Amtsdyrlæge *Lekven* (Bergen) meddeler, at der paa en gård i Langedalen optrådte en tilsyneladende meget smitsom fåresygdom, hvoraf ca. 30 får døde i løbet af en uges tid. Sygdommen viste sig som en art ondartet katarrhalfeber, da næse- og pandehulerne var sædet for en betændelse, som tilslut trak sig opover til hjernen, ligesom kjertlerne omkring svælget var angrebne. Sygdommen viste et akut forløb, da døden i regelen indtrådte kun efter nogle dages sygdom. Det lykkedes at begrænse sygdommen, så den ikke fik brede sig til de store fjeldhavnestrækninger, hvor der i sommertiden går flere tusind får på beite.

Forøvrig berettes om sygdommens mere eller mindre hårdnakkede og lokale optræden i enkelte fjøs, hvor de hygieniske forhold er mindre tilfredsstillende. Det synes, som om flytning og nybygning af fjøset på tør grund og under iagttagelse af, at fordringen til lys og ventilation sker fyldest, bringer sygdommen til ophør på steder, hvor den ellers har optrådt i længere tid.

3. R a s l e s y g e.

Af raslesyge, miltbrandsemfysem, er anmeldt 41 tilfælde; i de sidste år er indberettet om følgende antal tilfælde af denne sygdom:

I 1896	12	tilfælde
- 1897	18	—
- 1898	20	—
- 1899	30	—
- 1900	20	—
- 1901	41	—

Af de anmeldte tilfælde forekom 15 i Kristians amt, 10 i Lister og Mandal, og i Buskerud, Jarlsberg og Larvik, Nedenes, Stavanger, Søndre Bergenhus, Nordre Bergenhus og Nordre Trondjems amter 1—4 tilfælde i hvert amt.

Amtsdyrlæge *Kvam* i Gausdal meddeler, at i oktober og november forekom 2 dødsfald af sygdommen i Gausdal. Amtsdylæge *Austdal* i Vaage meddeler, at raslesyge af almuen kaldes for «skot» på grund af den hurtige død. Den optrådte i høstmånederne først på sæterstulen «Høvringen» i Sell, hvor 5 kalve døde, og senere på «Stålen» sæter i Hedalen, hvor en 2-årig kvie døde, samt i Våge skogbygd; her går ungnautene ofte ude både nat og dag, og de døde dyr fandtes igjenliggende her og der i havnegangen.

Amtsdyrlæge *Mossige* (Sogndal i Sogn) anfører, at sygdommen uden tvivl får større og større udbredelse for hvert år og tilskriver dette, at sygdomstilfældene ikke anmeldes, så tilfredsstillende desinfektion og nedgravning kan foretages.

4. Brå s o t.

De i årets løb anmeldte tilfælde af denne sygdom er ialt 93, hvoraf 40 forekom i Søndre Bergenhus amt, 38 i Stavanger amt, 10 i Nordre Trondhjem, 4 i Tromsø og 1 i Søndre Trondhjems amter.

I de sidste 5 år er anmeldt følgende antal tilfælde:

I 1897	75 tilfælde
- 1898	199 —
- 1899	128 —
- 1900	125 —
- 1901	93 —

Det synes, som om denne sygdom i det hele taget er noget i tilbagegang. Amtsdylæge *H. P. Jensen* (Stordøen) meddeler følgende:

«Brå s o t synes nærmest at være i aftagende her i distriktet; ofte optræder sygdommen nogle år på en gård, men ophører så her for at begynde på en nærved liggende gård.

Har imidlertid sygdommen sluttet at optræde på en gård eller ialfald betydelig aftaget, har det vist sig, at når dyrene, og især lammene, kommer under andre forhold, så angribes de let af sygdommen. Således har jeg to gange erfaret, at når lammene om høsten er ført fra Lindø, hvor sygdommen tidligere har optrådt meget ondartet, men i de senere år godartet, så er sygdommen opblusset påny. Høsten 1900 blev en del lam transporterede pr. båd fra Lindø til Stordøen — ca. 30 km. Umiddelbart efter ankomsten til Stordøen blev 2 lam angrebne af brå s o t og dagen efter atter 1 lam.

I oktober sidstleden blev hele færestanden — ca. 30 dyr — transporteret fra Lindø til Rosendal. Reisen tog en tid af ca. 1½ døgn. Dyrene blev dels drevne på land, dels førte på båd og dels på dampskib. Straks efter ankomsten til Rosendal blev 2 lam angrebne af brå s o t og dagen efter atter 1 lam.

I begge ovennævnte tilfælde må lammene have haft smitten i sig fra Lindø, og sandsynligheden taler stærkt for, at sygdommen er brudt ud som følge af reisen og den forandrede levevis.

Paa nogle gårde i Fjelberg, hvor sygdommen de senere år har anrettet betydelig skade blandt færestanden, foretog jeg vaccination af 69 lam. Efter hvad jeg senere har fået oplyst, er ingen eller ialfald kun et død af brå s o t.

Amtsdyrlæge *Leknes* (Førde) meddeler, at vaccination mod brå s o t udførtes i et antal af 153; en hel del podninger måtte udsættes til senere på grund af vanskeligheder med at erholde vaccine.

5. R ø d s y g e o g k n u d e r o s e n.

Rødsyge i dens forskellige former (akut rødsyge, knuderrosen, kronisk rødsyge i form af hjerteklappfeil) er anmeldt med flere tilfælde end de foregående år; i de sidste år stiller de anmeldte tilfælde sig således:

I 1897	908 tilfælde
- 1898	924 —
- 1899	856 —
- 1900	1088 —
- 1901	1317 —

Med hensyn til forekomsten i de forskellige amter henvises til tabel I. Det vil heraf sees, at sygdommen forekommer over det hele land; de fleste tilfælde i Hedemarkens amt, nemlig 217, dernæst Nordre Trondhjem 159, Akershus 153, Smålenene 137; fra Finmarkens amt er intet tilfælde anmeldt.

Dyrlægerne antager, at rødsyge forekommer meget hyppigere, end anmeldelse finder sted.

Forholdet mellem tilfælde af rødsyge og knuderosen vil sees af følgende tabel:

Amt.	Rødsyge.	Knuderosen.
Kristiania	6	10
Akershus	71	82
Smålenene	30	107
Buskerud	11	18
Jarlsberg og Larvik	67	40
Hedemarken	85	132
Kristians	132	7
Bratsberg	17	7
Nedenes	28	—
Lister og Mandal	12	11
Stavanger	16	6
Søndre Bergenhus	30	38
Bergen	—	—
Nordre Bergenhus	27	13
Romsdalen	—	9
Søndre Trondhjem	33	98
Nordre Trondhjem	74	85
Nordlands	8	5
Tromsø	2	—
Finmarken	—	—

6. Svinepest.

Af akut svinepest er anmeldt 20 tilfælde i Akershus amt samt 20 tilfælde af kronisk svinedifteritis; i Hedemarkens og søndre Trondhjems amter er anmeldt henholdsvis 11 og 1 tilfælde af den akutte form.

Amtsdyrlæge *A. Blystad* (Holand) meddeler, at svinepest blev indført til 3 forskellige gårde i Hennæs fra en besætning i Smålenene. Fra to af disse

steder blev sygdommen overført til 3 andre svinebesætninger, men blev da stanset, så den ingen videre udbredelse fik. Alle de angrebne dyr døde. En angreben so fødte 11 smågrise, der alle døde inden 4—5 dage med tegn på svinepest. Sygdommen har senere ikke været iagttaget i Høland.

Amtsdyrlæge *Dahle* (Lillestrømmen) meddeler, at der i oktober og november forekom endel tilfælde af kronisk svinedifteritis i distriktet. I stortarmen fandtes altid de karakteristiske knuder og sår.

Amtsdyrlæge *Heggenhaugen* (Næs, Hedemarken) meddeler, at på offentlig foranstaltning blev 38 svin nedslagtet i anledning af svinepest; heraf fandtes 6 svin angrebne; 5 var tidligere døde.

Fra det trondhjemske er kun anmeldt et tilfælde af sygdommen (kfr. forrige beretning).

7. Tuberkulose.

De af det offentlige understøttede tuberkulinprøver af kvægbesætninger har i årets løb været fortsat efter samme system som i tidligere år.

Resultatet af de i året 1901 foretagne tuberkulinprøver er medtaget i den foregående årsberetning; i lighed med tidligere praksis indtages derfor her en beretning om undersøgelserne i året 1902 tilligemed en statistisk oversigt over de hidtil (til og med 1902) udførte prøver. Med hensyn til de i terminen hertil givne bevilgninger, og hvad deraf er forbrugt, henvises til afsnit C.

Tabel II.

Resultat af de offentlige kvæg-tuberkulinundersøgelser 1895—1902.

(Compte-rendu sur le résultat des recherches faites chez le bétail, par la tuberculine, pendant les années 1895—1902).

Å r.	Antal undersøgte besætninger (<i>Nombre des étables examinées</i>).	Deraf tuberkulose (<i>Dont tuberculeuses</i>).	pCt. tuberkulose (<i>pCt.</i>).	Antal undersøgte dyr (<i>Nombres des animaux tuberculines</i>).	Deraf mistænkte og tuberkulose (<i>Dont suspects & tuberculoux</i>).	pCt. tuberkulose (<i>pCt.</i>).
1895 og 1896	2 195	573	26.1	30 787	2 588	8.4
1897	2 136	577	27.0	24 755	2 056	8.3
1898	1 465	331	22.6	14 740	725	4.9
1899	1 337	274	20.5	11 919	678	5.7
1900	2 072	368	17.8	15 513	779	5.0
1901 ¹⁾	2 889	311	10.8	20 051	701	3.2
1902	2 227	255	11.5	14 230	502	3.5
1895—1902	14 321	2 689	18.8	131 995	8 029	6.1

¹⁾ Side 10 i forrige årsberetning i den tilsvarende tabel er ved en feiltagelse resultatet af prøverne i 1901 anført med de foreløbige tal, der ikke helt svarer til de endelige, der her er anførte.

Tabel III.

Resultat

af de offentlige kvæg-tuberkulinundersøgelser i 1902.

(Compte-rendu sur le résultat des recherches faites chez le bétail par la tuberculine, pendant l'année 1902).

A m t (Département).	Antal undersøgte dyr. (Nombre des animaux tuberculines).	Deraf mistenkte og tuberkulose (dont suspects & tuberculeux).	pCt. tuberkulose (pCt.).	Antal undersøgte besæt- ninger. (Nombre des étables examinées).	Deraf tuberkulose (dont tuberculeuses).	pCt. tuberkulose (pCt.).	Omsproit- ninger. (Inoculations répétées).	
							Antal dyr.	Antal besætninger.
Akershus	386	69	17.9	26	12	46.2	61	6
Smalenene	143	11	7.7	22	3	13.6	24	3
Hedemarken	2 644	93	3.5	303	46	15.2	195	36
Kristians	843	56	6.6	36	9	25.0	57	7
Buskerud	194	10	5.2	25	9	36.0	11	4
Jarlsberg og Larvik	161	3	1.9	15	3	20.0	51	1
Bratsberg	301	5	1.7	38	5	13.2	11	1
Nedenes	318	6	1.9	49	5	10.2	17	4
Lister og Mandal	472	6	1.3	79	5	6.3	47	11
Stavanger	467	12	2.6	92	10	10.9	1	1
Søndre Bergenhus.	247	13	5.3	38	7	18.4	1	1
Nordre Bergenhus.	1 074	31	2.9	123	18	14.5	96	13
Romsdals	436	1	0.2	46	1	2.2	9	2
Søndre Trondhjem	555	15	2.7	74	10	13.5	61	13
Nordre Trondhjem	2 182	55	2.5	375	35	9.3	25	8
Nordlands	2 661	90	3.4	632	57	9.0	149	11
Tromsø	1 138	26	2.3	253	20	7.9	159	56
Finmarken	8	—	—	1	—	—	—	—
	14 230	502	3.5	2 227	255	11.5	975	178

Tabel IV.

Resultat

af de offentlige kvæg-tuberkulinundersøgelser i Norge 1895—1902.
(Compte-rendu sur le résultat des recherches faites chez le bétail par la tuberculine en Norvège pendant les années 1895—1902).

Amt (Département).	Antal undersøgte dyr. (Nombre des animaux tuberculines).	Deraf mistænkte og tuberkulose (dont suspects & tuberculeux).	pCt. tuberkulose (pCt.)	Antal undersøgte besæt- ninger. (Nombre des étables examinées).	Deraf tuberkulose (dont tuberculenses).	pCt. tuberkulose. (pCt.)
Akershus	12 283	901	7.3	907	216	23.8
Smålenene	6 965	461	6.6	569	98	17.2
Hedemarken	26 410	2 090	7.9	2 464	609	24.7
Kristians	13 509	1 458	10.8	774	321	41.5
Buskerud	3 439	253	7.4	311	82	26.4
Jarlsberg og Larvik . .	1 652	90	5.4	134	32	23.8
Bratsberg	2 491	97	3.9	276	51	19.6
Nedenes	1 659	52	3.1	231	31	14.7
Lister og Mandal . . .	4 122	223	5.4	693	105	15.2
Stavanger	1 941	37	1.9	221	29	13.1
Søndre Bergenhus . .	1 030	53	5.1	114	23	20.2
Bergen	6	—	—	3	—	—
Nordre Bergenhus . .	10 714	464	4.3	1 132	195	17.2
Romsdals	4 212	84	1.9	535	48	8.9
Søndre Trondhjem . .	12 305	550	4.5	1 166	195	16.7
Nordre Trondhjem . .	14 569	570	3.9	1 824	252	13.8
Nordlands	7 257	248	3.4	1 498	147	9.8
Tromsø	7 366	398	5.4	1 458	249	17.1
Finmarken	65	—	—	11	—	—
	131 995	8 029	6.1	14 321	2 689	18.8

8. K v æ r k e.

Sygdommen synes at have havt noget mindre udbredelse i 1901 end i det foregående år. Der er af dyrlægerne ialt indberettet om 931 tilfælde i 1901. Der er i året

1897	indberettet om	997	tilfælde
1898	—	»	1234 —
1899	—	»	1720 —
1900	—	»	1884 —
1901	—	»	931 —

Sygdommen optrådte over det meste af landet; kun fra Nedenes og Finmarkens amter er intet tilfælde indberettet. De fleste tilfælde indtraf i Kristians, Hedemarkens, Akershus og Smålenenes amter (se tabel I).

9. L u n g e s y g e h o s h e s t e n.

Af lungesyge hos hesten er i årene 1900 og 1901 kun anmeldt forholdsvis få tilfælde. I de 5 sidste år stiller forholdet sig således:

1897	indberettet om	112	tilfælde
1898	—	»	884 —
1899	—	»	872 —
1900	—	»	30 —
1901	—	»	184 —

Af de anmeldte tilfælde er alene indtruffet 99 i Bergens by og 41 i Kristiania (se tabel I).

10. I n f l u e n z a h o s h e s t e n

er anmeldt med endel tilfælde (ialt 270) i østlandsamterne (se tabel I), hvorimod sygdommen ikke synes at have forekommet vestenfjelds eller nordpaa. Det foregående år anmeldtes ialt 2575 tilfælde af sygdommen.

Som en eiendommelighed meddeler amtsdyrlæge *Hjelde*, Eidsvold, at en af influenza angreben hest blev hårløs over den største del af kroppen. En anden patient fik svære hævelser i hovedet, skeden, i bringen og opad siderne, men almenbefindendet forøvrigt var ganske godt. Da disse hævelser ikke vilde svinde, forsøgte tilslut intravenøs indsprøjtning af argentum colloidale uden resultat, idet dyret døde natten efter. Dosens størrelse er ikke opgivet.

11. K a l v n i n g s f e b e r.

Med hensyn til denne sygdom kan henvises til, hvad herom er anført i de sidste beretninger, specielt til den statistiske tabel i foregående beretning, der viser, hvorledes tabsprocenten ved kalvningsfeber efter anvendelsen af den

Schmidtske behandling stadig er blevet mindre for tilslut at holde sig ved 12—13 0/0. Ved den ændrede Schmidtske måde, nemlig indpumpning af steril luft i juret, synes resultaterne at skulle blive endnu gunstigere.

12. Smitsom kalvekastning.

Sygdommen siges at være i tiltagende i enkelte distrikter, mens den i andre egne synes at være i aftagende. Der hvor den optræder, klages der imidlertid over, at den bringer kvægeierne store økonomiske tab. Dyr lægerne meddeler, at det er utvivlsomt, at avlsokserne spiller en stor rolle som smittebærere, ligesom indkjøb af dyr fra smittede fjøs og sankvem mellem besætningerne befordrer smittens udbredelse. Det fremholdes, at sygdommen måske burde blive optaget blandt husdyrlovens mildere smitsomme sygdomme.

13. Ringorm.

Ringorm optræder år om andet med ikke få tilfælde, specielt i de mere afsidesliggende bygder. Som oftest angribes ikke dyrets almenbefindende, hvorfor dyrlæge ikke bliver hentet. Amtsdylrlæge *Mysen* (Rakkestad) meddeler, at sygdommen også i år optrådte i ikke få besætninger i distriktet, men kun 6 besætninger kom under dyrlægens behandling. På en gård smittedes 2 ungheste. Fra to steder meddeles, at ogsaa budeien blev smittet, den ene på hånden, den anden i panden, i sidste tilfælde foranledigedes smitten ved, at budeien under melkningen støttede hovedet mod koens svange, hvor ringormudslettet netop havde sit sæde. Budeien var syg i lang tid, da ringormen anføres at have betinget suppuration, så at der kom rosen i ansigtet.

Amtsdylrlægen i Gausdal, *Kvam*, meddeler, at sygdommen har meget stor udbredelse der oppe, særlig hos kalve og ungfæ. Det tab, den forvolder gennem hæmning af udviklingen, melketab, kløe o. s. v., repræsenterer ikke så ganske lidet beløb pr. år. Fra Våge anføres lignende.

På vestlandet har sygdommen i enkelte fjorddistrikter stor udbredelse (konf. forrige beretning). Amtsdylrlæge *Hogstad* (Molde) meddeler, at ringormsyge dyr kommer til dyrskuer og offentlige steder; således var der ved årets kvægudstilling både i Molde og Ørskog fremmødte fra Volden okser befængte med ringorm.

Af en indberetning til amtet fra amtsdylrlæge i Næs (Hallingdal) *Schack* hidsættes følgende:

«Jeg tillader mig herved tjenstligt at berette hr. amtmanden, at den i min forrige indberetning nævnte smitsomme hudsygdom ringorm «Buros» «*Herpes tonsurans*» begynder at tiltage i en foruroligende grad, ikke alene på Geteryg og grænden deromkring, men navnlig i dens arnested Gol og tildels i Hemsedal, hvor der findes så at sige ringorm i hver anden besætning. Mange steder findes den, uden at den kommer til min kundskab. Den bredte sig i sommer blandt besætningerne på Gurisetlisætrene

og de nærmeste havnegange og derfra blev den i host spredt over hele bygden ved salg af dyr; således blev besætningen på ovennævnte Geteryg angrebet ved smitte fra en okse, som blev solgt dertil fra en af de angrebne besætninger på Gurisetli i Gol. Endelig skal jeg bemærke, at trods alle forsigtighedsforanstaltninger er folk, der steller med disse dyr, blevne smittede af ringorm. Specielt ved jeg et tilfælde på Geteryg, hvor en pige har fået ringorm over hele kroppen og konen i ansigtet.»

14. Blodurin hos kvæg.

Herom anfører amtsdyrlæge *S. Lie*, Lesje, følgende:

«Tre tilfælde af hæmoglobinuri hos kjoer -- alle med dødelig udgang -- har frembudt praktisk interesse. Nævnte tilfælde optrådte i Lesje i juli måned -- på tre hinanden nærliggende husmandspladse af navne: Sillihagen og Karbosæter. De angrebne kjoer havde været på «fælles græsgang», hvor ogsaa kjoer fra flere gårde i Lesje tildels færdes. Denne «fælles græsgang» passeres ogsaa af kvægdrifter, der nu og da kommer fra Romsdalen -- og fra Lesje skal drives over fjeldet til Våge. -- Med en sådan drift er sygdommen uden al tvivl tilført græsgangen, hvor der tildels er megen lovskog -- og således -- i ellers varme somre -- er gode livsbetingelser for de til denne -- «malarialignende» sygdoms udbredelse nødvendige ixodesmider. I Romsdalen og på visse Romsdalsætre er sygdommen almindelig (optræder dog der godartet) -- og det er en kjendsgjerning, at Romsdalskvæg, der kommer heropover på vårparten -- ofte er befængt med nævnte ixodesmider -- og at mange af disse er blevet pillet af dyrene netop på nævnte græsgang.»

15. Forskjellige sygdomme.

Ondartet ødem hos en hest iagttoges af amtsdyrlæge *Flesvig* (Lillehammer). Hesten blev slaaet på låret af en anden hest, hvorved den fik et stort lårår. Da såret var to dage gammelt toges det under behandling af dyrlægen, der bl. a. afklippede lappen og rensede og udvidede såret nedover. Efter to dages forløb begyndte der at komme stærk hævelse; denne bredte sig over hele låret og dyrets bagpart, og hesten døde efter to dages forløb. Ved obduktionen viste hele dyrets bagpart sig voldsomt opsvulmet, og af et uformelig udseende, musklerne var grå ligesom kogte og ud af såret strømmede luft så stærkt, at der hørtes en summende lyd på lang afstand.

Brandfeber hos heste behandlede i tre tilfælde med gjentagne intravenøse injectioner af argent. colloid. Credé i doser à grm. 0,50 ad gangen. Alle heste kom sig. (*Adolf Jacobsen*, Kristiania).

På en stald med 18 heste i Kristiania optrådte en eiendommelig smitsom øjenbetændelse, anfører stadsdyrlæge *Jacobsen*. Alle heste blev i løbet af nogle dage angrebne af stærk hævelse i øiets bindehud, ledsaget af mer eller mindre stærk fordunkling af hornhinden og lysskyhed. Almenbefindendet uforstyrret. Sygdommen varede 6--12 dage.

Lungeødem hos svin. Herom anfører amtsdyrlæge *Hjelde*, Eidsvold, følgende:

«Lungeødem optræder af og til hos svin. Forløbet er meget akut og sygdommen fører til døden i ganske kort tid. Grisen ligger som regel død i huset eller bingen uden at nogen har lagt mærke til noget sygeligt ved den. Som regel har den spist op den mad, den sidst fik. I enkelte tilfælde, hvor sygdommen er bleven iagttaget, er symptomerne bleven mig refereret omtrent således: Medens dyret som vanlig har gået omkring, har det pludselig fået et hyppigt og besværligt andedræt, har skummet af munden og har desuden givet ifra sig angstfulde skrig; efter kort tid har det faldt overende og da næsten været død med det samme. Enkelte har også iagttaget, at forløbet har været enda hurtigere. Bedst som dyret har gået omkring, har det faldt overende, skreget til et par gange og været død. Tilfældene har indtruffet til enhver tid på året og optræder desuden spredt over hele bygden. Ved obduktion finder man ingen forandringer undtagen i lungerne, som er stærkt ødematøse og store, og når man trykker på et lungeparti siver megen vædske ud. Alle bronchier, trachea, mund og næse er helt fyldt af et hvidt — ofte blødblandet skum. I de øvrige organer har jeg aldrig kunnet påvise nogen forandring.»

Tarmkatarrh hos gjeder af tilsyneladende smitsom karakter optrådte med dødeligt forløb i en besætning i Aure (Nordmøre), hvor 12 dyr døde.

Smitsom lungebetændelse hos gjeder. Herom meddeler dyrlæge *Toenberg*, Ålesund, følgende:

«I en gjedebesætning på en gård Bratheim i Hjørundfjord, der har en meget isoleret beliggenhed, har der nu i vinter raset en meget akut, smitsom og dødelig lungebetændelse. Desværre har jeg ikke selv været tilstede, men holder mig til eiereus udtalelse. Jeg talte med ham en dag. Sygdommen mærkedes først hos en gjed, der dagen efter blev slagtet i døende tilstand. Denne dag blev atter en syg og måtte ligeledes i døende tilstand slagtes dagen efter; desuden var to gjeder blevne syge.

Hosten var ikke voldsom hos nogen. Enkelte af de tilsyneladende friske gjeder kom også med et og andet hostestød. Symptomerne var forøvrigt ophør af adellysten samt stærk mathed og svaghed.

Manden medtog en lunge, hvis nederste to tredjedele viste sig at være fortættede, faste at føle på og sank i vand.

Snitfladen viste et broget billede, idet de enkelte lungelapper var fra hoirode til blåligrode og dertil skarpt adskilte ved temmelig brede, lyse — gullighvide — udsvedninger.

Under mikroskopet fandt jeg i snit farvet med karb. methylenblåt et utal af ovale meget små bakterier. De fandtes overalt og i aldeles overvældende masser. De syntes at vise tilbøjelighed til at ordne sig i kjæder til endog temmelig lange, fine tråde. Jeg farvede også et par snit efter Gram, uden dog at få bakterierne frem.

Jeg har tilskrevet manden efter oplysninger om sygdommens videre gang, uden dog at få svar fra ham.»

Førgiftning. Om en antaget forgiftning af kvæg beretter auntsdyrlæge *Skjolden* (Spydeberg) følgende:

«En eiendommelig kvægsygd, som iagttoges i et par kvægbesætninger, skal jeg tillade mig at beskrive lidt nærmere.

Den 11te marts blev jeg anmodet om at tilse en ko, der aftenen iforveien var bleven syg. Ved undersøgelsen viste koen sig meget dårlig, den lå og kunde ikke reise sig. Øinene var indsunke og matte og der var en udpræget slovhed over hele dyret. Kjøverne var i stadig bevægelse uden at der var så megen kraft i tyggemusklene, at tænderne i over- og undermund kunde berøre hverandre. Fra mundhulen, hvor der fandtes en knyttet stor af slim og hø sammenfiltret føderballe, afsondrede

en mængde slim, så meget, at der flød fra den øvre ende af låsen og ned i skantilen. Urinen afsattes i små portioner og tildels under stærke trængninger. Temperaturen var normal, åndedrættet noget forøget, medens fordøielsestredskaberne — når undtages lamhed i svelget og tyggemusklene — synes at være i orden. Koen døde i løbet af natten. Ved nærmere undersøgelse af de andre dyr fandtes 2 kjoer til angrebne af samme sygdom, men disse var ikke værre end at de stod oppe og kunde drikke lidt koldt vand. Den eiendommelige kjævebevægelse var den samme hos disse, ligeledes slimafsondringen, og ved åbning af munden fandtes også her foderballen ganske som hos den første. Når foderballen blev fjernet, drak koen lidt koldt vand og tog derefter så meget foder i munden, at det blev til en ny balle og de omtalte kjævebevægelser begyndte så igjen. Ved mit besøg dagen efter var atter en ko angreben og de to betydelig forværret. Den $14/3$ var de to døde og 4 syge. Den $18/3$ døde også den ene af disse og havde denne været syg i ca. 6 døgn. De andre 3 kom sig, men efter en meget langvarig rekonvalescens.

Ved obduktionen fandtes kadaverne, især af de dyr, som havde været længst syge, meget afmagrede. Bughinden samt mave- og især tyndtarmslimhinden og blæren var sæde for en delvis stærk betændelsesrødme. På tyndtarmslimhinden fandtes endvidere små sår, ligesom indholdet var tyndt og hos enkelte lidt blodblandet. Når undtages små blødninger i hjertemuskulaturen var brystorganerne normale.

Jeg har siden haft anledning til at se sygdommen i to andre besætninger, hvor flere dyr på hvert sted var angrebne og hvor der døde ialt 3 stykker.

I veterinærberetningen for 1893 omtaler dyrlæge *Henningsmoen* en sygdom på Bøhler i Enebak, hvor der af 13 angrebne døde 9 dyr. Dette må være samme sygdom. Han antar, at det må være en forgiftning og tror han nærmest det må komme fra den på gården brugte raps, der skulde indeholde en stor mængde senepsolie. Dette passer imidlertid ikke efter amtsdyrlæge *Mysens* og min erfaring, idet der i to besætninger, som har været angrebne af sygdommen og som vi har undersøgt sammen, ikke har været brugt andet kraftfoder end hjemmeavlet rug- og havremel. Den første ko, som døde i den foran beskrevne besætning, havde heller ikke fået andet end havremel, ho og halm. I en anden besætning, hvor sygdommen optrådte, er brugt som kraftfoder hvalkjød, bomuldfromel og rugklid. Det ser således ud som at årsagen ikke skal ligge i noget slags kraftfoder, idet der er anvendt forskellige sorter overalt, hvor sygdommen er iagttaget. Det er fortrinsvis voksne dyr, som angribes og gjerne på den ene side i fjøset. Sygdommen har jeg ikke seet på havnegang.

Behandlingen har bestået i subkutan ætherinjectioner og sprituøse indgivninger. Da dyrene, på grund af lamhed i svelget, ikke kan synke hverken mad eller drikke, har jeg i et par tilfælde haft god nytte af at hælde mælkevælling af en literflaske i dyret. En ko fik i ca. 10 dage 35—40 liter daglig; den 10de dag begyndte den at drikke selv og blev fuldstændig helbredet i løbet af 4—5 uger.»

Amtsdyrlæge *Mysen* (*Mysen*) meddeler:

«Lamhed i tyggemusklene, tunge og svelg optrådte hos 9 kjoer i en besætning på 15 kjoer og 5 ungvæ. Samtlige dyr, som stod ved samme krybbe, angrebes. Sygdommen var feberfri og ytrede sig ved, at dyrene slet ikke eller kun ufuldstændigt kunde tygge fodret. De viste begjærlighed efter fodret, tog det i munden, tyggede uafbrudt, men formåede ikke at skjære det, bare tjavsede eller filtredede det sammen i dotter, der ikke kunde synkes, men blev liggende i munden. Når munden blev fyldt med disse tjavser, horte tygningen op, indtil tjavserne fjernedes. De stærkest angrebne kunde ikke engang ta drikke til sig. De 2 første angrebes stærkest og måtte slagtes. Ved sektionen kunde intet abnormt påvises. Sygdommen varede 5—6 uger.

Jeg har kun engang for — for 10—12 år siden — iagttaget sygdommen. Den optrådte da på en nabogård, hvor sygdommen nu optrådte. Samtlige voksne dyr

angrebes. Den først angrebne måtte slagtes; de andre overstod sygdommen. Den varede ca. 6 uger.

Årsagen til sygdommen er ikke påvist; men jeg er tilbøielig til at antage, at den skyldes tilfældige giftige planter i stråfoderet. På disse 2 steder, hvor sygdommen optrådte, anvendtes kraftfoder kun af hjemmeavlet havre og rug.

Fire Kalve fødte en forholdsvis liden kø, meddeler amtsdyrlæge *Kragerud* (Tønsberg); fødselen foregik i løbet af ca. 3 timer. Den ene kalv var forholdsvis stor, de 3 andre mindre; de var omtrent fuldbaarne, men alle dødfødte.

16. Husdyrhold og husdyravl.

Hvad husdyrholdet angår henvises til den i forrige beretning indtagne statistiske opgave over antal af husdyr her i landet.

Angående husdyravlen kan efter dyrlægernes indberetninger i sin almindelighed anføres, at denne fra år til andet omfattes med stigende interesse. Fremgangen er også i de fleste distrikter god, om der end på mange steder endnu trænges meget arbejde og oplysning til vækkelse og fremgang.

Meieribedriften siges i mange egne at have virket som en drivfjær på kvægavlens opblomstring, men den separerede melk fra meierierne, der anvendes som foder til kalveopdrættet, er mager og gjør, at kalvene nu ofte ernæres tarveligere end før.

Røgt og fodring forøvrig bliver bedre, idet der nu anvendes mere af kraftfoder og i det hele rigere fodring. Dog klages der ofte over, at det økonomiske udbytte af fjøset er for lidet på steder, hvor man endnu ikke har indset nødvendigheden af en kraftigere, rigeligere og jevnere fodring til melkedyrene.

Kontrolforeningerne og kåringen af avlsdyr siges at virke godt, hvorimod kvægavlsforeningerne ikke altid omfattes med så stor interesse.

I det hele siges de offentlige foranstaltninger at virke godt til husdyravlens fremme; der ønskes dog i enkelte distrikter flere udstillinger.

I det hele synes de yngre ved landbrugsskolerne uddannede landmænd med hensyn til kvæghold og melkeproduktion at bryde mere og mere med de gamle indgroede regler for fjøsstel; man indser nytten af at holde færre melkedyr og fodre og pleie disse bedre, ligesom opdrættet røgtes og fodres bedre. Men der er dog i denne retning endnu meget at gjøre.

Okserne bruges ofte som avlsdyr allerede i 1-aars alderen og kasseres i 2-aars alderen, hvilket enkelte dyrlæger fremhæver som u hensigtsmæssig.

På Vestlandet klager dyrlægerne ofte over de slette fjøsbygninger; enkelte steder karakteriseres de som «huler», hvor sol og lys systematisk synes stængt ude, og hvor utøiet trives godt.

Svineavlen synes i det hele taget at være i fremvækst.

Amtsdyrlæge *Clausen*, Mosjøen, meddeler om husdyrbruget følgende:

«Om husdyravlen er der ikke meget at sige, idet der jo ikke fra det ene år til det andet sker stor forandring. De mange dårlige år, der nu i det sidste har

indtruffet efter hinanden, har også i høj grad gjort sit til, at fremskridtet er bleven så lidet. Hesteavlens omfattes med megen interesse, særlig i Vefsen og Hatfjelddalen. Efter at man nu i mange år har haft en stodhingst af fjordrace her i Vefsen, skal man nu i år få byttet den med en noget tungere hest af dolerace, hvilket vil give hesteavlens et opsving i nævnte bygd.

Meierier er der en del af overalt i distriktet. For nogle år siden var det jo svært på moden at bygge meierier. Følgen af dette var, at der for det første blev bygget for mange meierier, og tillige blev der mange steder bygget dampmeierier, hvor der skulde have været et lidet håndmeieri. Vel er ikke disse sidste idealet af et meieri, men hvor forholdene er så små som heroppe, må man eller bør man først tage hensyn til, hvad der er mest økonomisk og hensigtsmæssigt for distriktet. Hvem der er skyld i, at disse meierier er bleven bygget for stort og efter melkemængden for kostbart, skal jeg ikke sige, men efter min mening og efter hvad jeg har erfaret, er det en stor fejl. Dette sees let af udbyttet; medens de små håndmeierier betaler 5—6—7 øre for literen af melk, giver nogle af dampanlæggene kun 4—5 øre for literen, og der har været stærkt på tale, at et par af disse sidste skal nedlægges og omdannes til håndmeieri; derved bliver anlægskapitalen mindre og driftsudgifterne også mindre, omvendt med udbyttet.

Interessen for jordbruget er forskjellig, men den bliver også de fleste steder efterhvert større. Andre steder er og bliver jordbruget kun et bierhverv.

Der gjøres jo meget nu både fra det offentlige og private for at ophjælpe jordbruget, og sikkert har jordbruget heroppe en fremtid for sig. Ved disse mægtige grubevirksomheder, som nu skal sættes i gang heroppe (Dunderlandsdalen o. s. v.), vil der jo blive brug for en mængde folk, og følgelig vil der på disse steder blive et stort marked for alle landbrugsprodukter og alt til en meget høj pris; dette vil igjen forstærke interessen for landbruget, ved at vedkommende kan få solgt sine produkter til høj pris.

Efter det dårlige år i 1900 kom der heldigvis et godt år også heroppe i år. Vaaren kom tidlig, allerede i slutningen af marts, og begyndelsen af april var det fuldstændig vår heroppe. Af den grund fik sultefodringen ikke nogen udstrækning heroppe. Dette sidste havde man befrygtet i høj grad, grundet det dårlige år i 1900 og den ikke i samme forhold foretagne reduktion af besætningerne. I år (1902) vil sultefodring neppe eksistere på en eneste gård her.

**C. Bevilgninger til det civile veterinærvæsen i budgetterminen
1ste april 1901—31te marts 1902.**

	Bevilget. Kr.	Medgået. Kr.
1. a. Amsdyrlægers aflønning	44 000,00	46 515,58
b. Aflønning for amtsdyrlægen i Finmarken	2 000,00	
2. Det veterinær-patologiske laboratorium	8 000,00	8 200,00
3. Kursus for dyrlæger	2 200,00	2 200,00
4. Bekjæmpelse af kvægtuberkulosen:		
a. Tuberkulinprøver af besætninger kr. 20 000,00		
b. Bidrag til eiere af kvægbesætninger til dækkelse af tab ved nedslagning af tuberkuløst kvæg » 10 000,00		
	30 000,00	30 992,49
5. Statsdyrlægerne:		
a. Statsdyrlægen i Bergen:		
1. Løn kr. 3 500,00		
2. Laboratoriet » 1 000,00		
b. Statsdyrlægen i Tromsø stift » 1 500,00		
	6 000,00	5 500,00
6. Reisestipendier	3 000,00 ¹⁾	6 000,00
7. Skyds- og kostudgifter	34 000,00	41 554,34
8. Forskjellige og tilfældige udgifter	1 500,00	13 584,95
9. Bidrag til udgivelse af «Norsk Veterinærtidsskrift»	400,00	400,00
10. Karantænestationen «Ytre Voulen»	400,00	430,00
	Tilsammen 131 500,00	155 377,36

Efterskudsvis bevilgedes for terminen 1900—1901 under følgende poster:

Til det veterinær-patologiske laboratorium	kr. 1 762,15	
Bidrag til eiere af kvægbesætninger til dækkelse af tab ved nedslagning af tuberkuløst kvæg	» 5 000,00	

Kr. 6 762,15

¹⁾ Desuden indestod som ubenyttet fra foregående termin kr. 3 000,00.

D.

Tabeller.

Tabel V.

De vigtigste husdyrsygdomme
(Relevé des divers cas de maladies des animaux)

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		drebite (abatés)	døde (morts)		drebite (abatés)	døde (morts)		drebite (abatés)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	49	-	49	382	7	373	15	-	15
Raslesyge, (miltbrandsemfysem, «Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	1	-	1	38	1	37	-	-	-
Ondartet Ødem (<i>Oedema malignum</i>)	7	-	6	3	-	3	-	-	-
Bråset (<i>Gastromycosis ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	93	-	93
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	246	72	112	2	1	-
Lungesyge (tyfus) hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	184	-	15	-	-	-	-	-	-
Influenza (<i>Influenza</i>)	270	2	5	3	-	-	-	-	-
Svinepest (akut) (<i>Pneumo enteritis contagiosa suis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kronisk svinedifteritis (<i>Diphthero-enteritis chronica suis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødssyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	282	1	2	24	-	-	2	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	100	-	-	12	-	1	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	15	1	4	-	-	-	-	-	-
Kvæike (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	931	5	27	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	479	341	6	4	-	-
Strålesyge (<i>Actinomycosis</i>)	8	-	-	75	29	-	-	-	-
Sædstrængsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Ascococcus</i>)	298	2	-	1	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	50	10	31	10	1	5	5	-	3
Difterit (<i>Diphtheritis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	2195	21	140	1273	451	537	121	1	111

i Norge i 1901, artsvis ordnede.
domestiques, par espèces, en Norvège, en 1901).

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	23	-	23	-	-	-	-	-	-	-	-	1 ¹⁾	1
1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	32	7	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	20	6	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	649	66	201	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	668	37	42	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	33	-	10	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	516	29	59	2	-	1	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2 ²⁾	5	-	-
1	-	1	448	123	314	537	29	59	2	-	1	5	5	1	1

¹⁾ Elg. ²⁾ Hous.

Tabel V. (Forts.) (Continuation).

Norge.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	2195	21	140	1273	451	537	121	1	111
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Orina</i>)	-	-	-	314	3	-	-	-	-
Mundsyge hos hesten (<i>Stomatitis contagiosa pustulosa equi</i>)	19	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	1513	4	1	194	10	3	6	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	161	3	18	145	32	13	9	1	1
Fordoielsesygdomme (Indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (<i>Gastritis, Diarrhœ</i>)	1759	9	26	4016	125	47	37	2	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica Obstructio</i>)	1494	20	77	721	46	19	3	-	1
Akut diarrhè og blodgang (<i>Diarrhœa acuta et dysenteria</i>)	99	1	4	242	21	31	8	-	1
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	14	-	3	417	18	22	5	1	1
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxications</i>)	12	-	2	209	20	27	6	-	3
Indvoldsorterne (<i>Helminthiasis</i>)	327	-	2	57	1	-	7	-	-
Dreiesyge (<i>Hydrocephalus hydrocephalus</i>)	2	-	-	1	-	-	15	12	3
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	27	6	6	23	9	4	1	-	-
Kronisk hjernebetændelse (koller) (<i>Fatuitas</i>)	18	5	-	1	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria, Hæmoglobinæmia</i>)	164	7	15	552	29	61	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	2	-	-	482	21	2	1	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	7	-	-	50	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	713	-	2	547	-	-	4	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	46	-	-	610	1	-	24	-	-
Skurv (<i>Favus</i>)	11	-	-	13	-	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	15	-	-	312	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculine</i>)	708	-	-	15485	-	-	181	-	-
Overføres	9306	76	296	25664	787	766	428	17	121

¹⁾ Stryknin, kviksolv, arsenik, bly, eddike, solanin, parafin, tobak, ræveåte, kogsalt, zinkvidt, kromsurt kali, drank, bomuldfrøkagemel, oljekagemel, kogt potetgræs, petroleumsdampe, padderok, mugsop, meldroe, maling, raaddent slagteaffald, muggent brod, muggent hø, rævegift, tran, ormbid.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
1	-	1	1448	123	314	537	29	59	2	-	1	5	5	1	1
-	-	-	6	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	-	-	31	4	1	46	-	-	7	-	-	-	-	-	-
6	2	-	51	13	17	6	1	1	2	-	-	-	-	-	-
14	-	12	237	17	6	43	1	3	1	-	-	2)	-	-	-
1	-	-	77	6	2	46	-	2	4	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	1	4	6	-	2	-	-	-	1	1	1	-
1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	3	47	8	11	12	1	8	1	1	-	11	-	-	-
-	-	-	1	-	-	101	1	-	2	1	1	-	-	-	-
4	4	-	6	2	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	103	9	36	10	-	6	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	433	40	4	23	3	-	-	-	-	-	-	-	-
35	-	-	141	-	15	617	1	-	3	2	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	35	1	-	13	4	-	2	2	-	-
-	-	-	7	-	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	-	-	56	29	1	1	1	-	150	-	-	-
50	-	-	459	-	-	79	-	-	3	-	-	245	1	-	-
131	6	16	3085	227	413	1620	67	82	40	9	2	414	9	2	1

2) 1 besætning.

Tabel V. (Forts.) (Continuation).

Norge.

Sygdomme (Maladies).	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		drebite (abatús)	døde (morts)		drebite (abatús)	døde (morts)		drebite (abatús)	døde (morts)
Overført (transport)	9306	76	296	25664	787	766	428	17	121
Uregelmæssige fødsler (Partus irregulares)	27	2	3	813	28	4	18	1	1
Misfostre (Monstra)	-	-	-	21	3	2	-	-	-
Borvrængning (Inversio uteri) . .	1	-	1	158	7	4	2	-	-
Børdreining (Torsio uteri)	1	-	-	154	10	1	1	-	1
Tilbageholdt efterbyrd (Retentio placentæ)	9	-	-	1644	9	12	-	-	-
Kastning ¹⁾ (Abortus)	13	-	-	758	14	1	1	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (Eclampsia puerperalis)	-	-	-	1515	152	44	1	-	-
Borbetændelse (Metritis)	3	1	1	315	22	36	1	1	-
Jurbetændelse (Mastitis)	46	-	-	1352	29	9	13	3	-
Forfangenhed (Hordcatio. Kri- thiasis)	180	4	3	18	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (Opera- tiones ob kryptorchismum)	55	-	1	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (Castrationes)	2976	-	2	107	-	-	154	-	-
Kræft (Carcinoma et Sarcoma)	17	6	2	11	5	4	-	-	-
Hov- og kløvlidelser (Vitia ungvis)	1976	9	1	307	-	-	10	-	-
Øielidelser (Vitia oculorum)	345	2	-	117	-	-	28	-	-
Led- og slimsækklidelser (Articu- litis et bursitis)	2370	23	1	421	16	-	2	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (Vulnera, contu- siones, abscessus etc.)	5162	27	4	1116	19	3	12	2	1
Lungeorm (Pneumonia vermi- nosum)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde (Casus ceteri)	3179	48	27	2079	169	32	80	12	26
Ialt (Total)	25666	198	342	36570	1270	918	751	36	150

¹⁾ Flere besætninger.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
131	6	16	3085	227	413	1620	67	82	40	9	2	414	9	2	1
-	-	-	117	34	5	13	1	-	2	-	-	-	-	-	-
1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	17	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	27	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	3	12	2	1	7	1	4	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	23	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
45	-	-	1921	1	3	78	-	-	58	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	19	2	1	1	1	-	-	-	-	-
-	-	-	22	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	64	-	1	1	-	-	2	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	27	-	-	36	-	-	-	-	-	-	-	1	-
2	-	-	112	6	-	671	2	1	14	-	-	-	-	-	-
90	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
87	1	1	371	16	10	111	3	4	12	1	-	6	-)1	1
361	7	24	5754	294	437	2634	76	93	128	11	2	422	9	4	2

) Flodhest (pneumoni).

Tabel VI.

De vigtigste husdyrsygdomme
(Cas de maladies des animaux domestiques dans la

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dreæbte (abattus)	døde (morts)		dreæbte (abattus)	døde (morts)		dreæbte (abattus)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	4	-	4	7	2	5	-	-	-
Lungesyge (tyfus) hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	41	-	4	-	-	-	-	-	-
Influenza (<i>Influenza</i>)	26	-	1	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	94	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	4	1	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	54	-	1	-	-	-	-	-	-
Strålesygdom (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromyoma. Ascococcus</i>)	86	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	3	-	3	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	17	-	-	-	-	-
Mundsyge hos hesten (<i>Stomatitis contagiosa pustulosa equi</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	325	-	-	-	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	58	-	5	1	1	-	-	-	-
Fordøielsesygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis. Diarrhoë</i>)	119	-	-	16	-	-	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	320	1	3	6	-	1	-	-	-
Overføres	1144	2	21	49	5	6	-	-	-

i Kristiania by i 1901.

ville de Kristiania, signalés en 1901).

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkre (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	10	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	242	-	17	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	8	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	2	1	10	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	28	-	-	4	-	-	-	-	-	-
-	-	-	24	4	4	304	-	19	5	-	-	-	-	-	-

Tabel VI. (Forts.) (Continuation).

Kristiania.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	1144	2	21	49	5	6	-	-	-
Akutt diarrhø og blodgang (<i>Diarrhœa acuta et dysenteria</i>)	3	-	-	10	-	-	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>) . . .	1	-	-	18	-	-	-	-	-
Forgiftninger (<i>Intoxicaciones</i>) .	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>) .	11	-	-	-	-	-	-	-	-
Dreiesyge (<i>Hydrocephalus hydro-</i> <i>tideus</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Akutt hjernebetændelse (<i>Menin-</i> <i>gitis acuta</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (kol- ler) (<i>Fatuitas</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæ-</i> <i>moglobinaemia</i>)	51	1	1	-	-	-	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (<i>Osteo-</i> <i>malacia</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	57	-	-	2	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Skurv (<i>Favus</i>)	9	-	-	3	-	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinæ</i>)	50	-	-	1) 5	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus</i> <i>irregulares</i>)	1	-	-	11	-	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>) .	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Bordreining (<i>Torsio uteri</i>) . . .	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio</i> <i>placentæ</i>)	-	-	-	30	1	-	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	1	-	-	5	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	25	1	-	-	-	-
Børbetændelse (<i>Metritis</i>)	-	-	-	17	-	2	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	1	-	-	30	-	-	-	-	-
Forfængenhed (<i>Hordeatio. Kri-</i> <i>thiasis</i>)	35	-	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	1371	3	22	223	7	8	-	-	-

1) I flere besætninger.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	24	4	4	304	-	19	5	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	15	-	5	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	2	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	10	-	6	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	16	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	474	-	-	1	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	52	29	1	1	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	46	-	-	1	1	-	100	2	-	-
-	-	-	-	-	-	9	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	45	6	10	972	31	30	8	2	-	100	2	-	-

Tabel VI. (Forts.) (Continuation).

Kristiania.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		drebite (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebite (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebite (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	1371	3	22	223	7	8	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Opera- tiones ob kryptorchismum</i>) . . .	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>) . . .	16	-	-	-	-	-	-	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>) . . .	2	1	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia ungvis</i>)	676	3	-	4	-	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>) . . .	60	-	-	-	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Arti- culitis et bursitis</i>)	1460	6	-	22	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sar, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera contu- siones, abscessus etc.</i>)	778	3	-	3	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstil- felde (<i>Casus ceteri</i>)	295	-	-	3	3	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	4662	16	22	255	10	8	-	-	-

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	45	6	10	972	31	30	8	2	-	100	2	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	-	-	10	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	11	-	-	1	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	29	-	-	1	-	-	2	-	-	-
-	-	-	-	-	-	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	560	1	1	8	-	-	-	-	-	-
-	-	-	24	-	4	31	-	-	3	-	-	-	-	¹⁾ 1	1
-	-	-	81	6	14	1656	32	31	23	3	-	102	2	1	1

¹⁾ Flodhest (pneumoni).

Tabel VII.

De vigtigste husdyrsygdomme
(Cas de maladies des animaux domestiques)

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	3	-	3	29	-	29	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	8	4	2	-	-	-
Lungesyge (tyfus) hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	8	-	1	-	-	-	-	-	-
Influenza (<i>Influenza</i>)	28	-	2	-	-	-	-	-	-
Svinepest (akut) (<i>Pneumo-enteritis contagiosa suis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kronisk svinedifteritis (<i>Diphthero-enteritis chronica suis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	34	-	1	-	-	-	-	-	-
Nældefeber (<i>Urticaria</i>)	20	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	137	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	36	22	3	-	-	-
Strålesygdom (<i>Actinomycosis</i>)	2	-	-	18	4	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Asco-coccus</i>)	38	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	7	1	4	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	53	-	-	-	-	-
Mundsyge hos hesten (<i>Stomatitis contagiosa pustulosa equi</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	238	-	-	9	-	-	4	-	-
Overføres	518	1	13	153	30	34	4	-	-

i Akershus amt i 1901.

dans le département d' Akershus en 1901).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkrae (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abatius et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abatius et morts)
	dræbte (abatius)	døde (morts)		dræbte (abatius)	døde (morts)		dræbte (abatius)	døde (morts)		dræbte (abatius)	døde (morts)				
.
.	.	.	20	.	20
.	.	.	20	6	12
.	.	.	71	8	20
.	.	.	82	5	7
.	.	.	3	.	.	1	1)	1
.
.	36	2	6
.
.	.	.	4	2	.	1
.	.	.	200	21	59	38	2	6	1	1

1) Elg.

Tabel VII. (Forts.) (Continuation).

Akershus.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	518	1	13	153	30	34	4	-	-
Lunge og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et pleuritis</i>) . . .	31	-	7	13	-	1	-	-	-
Fordøielssygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (<i>Gastritis. Diarrhœ</i>)	220	-	3	709	12	6	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	92	-	3	102	1	3	-	-	-
Akut diarrhè og blodgang (<i>Diarrhœa acuta et dysenteria</i>) . .	3	-	1	22	-	6	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	2	-	1	70	4	3	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	2	-	1	38	1	5	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>) . . .	6	-	1	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	6	3	-	1	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	31	1	4	19	-	2	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	36	3	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	11	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	97	-	-	57	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Tricophyton tonsurans</i>)	16	-	-	51	-	-	-	-	-
Skurv (<i>Farus</i>)	1	-	-	3	-	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	1	-	-	2	-	-	-	-	-
Lus ²⁾ (<i>Pediculina</i>)	25	-	-	1950	-	-	11	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	5	1	-	145	5	-	4	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>) . . .	-	-	-	41	1	-	-	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	31	3	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placenta</i>)	1	-	-	187	1	-	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	1	-	-	98	3	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	242	12	8	-	-	-
Børbetændelse (<i>Metritis</i>)	1	-	-	30	-	5	-	-	-
Overføres	1059	6	34	4016	76	73	19	-	-

¹⁾ Kogsalt, arsenik, kviksølv, bly, eddike, slangegift, meldrøie, mugsop, maling, raadent slagteaffald. ²⁾ Flere besætninger.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	200	21	59	38	2	6	-	-	-	-	-	1	1
-	-	-	15	3	9	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	31	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	2	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	11	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	47	-	-	7	2	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	46	-	-	29	1	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	65	-	-	-	-
-	-	-	27	7	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	403	34	75	92	5	11	1	-	76	-	1	1	

Tabel VII. (Forts.) (Continuation).

Akershus.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	1059	6	34	4016	76	73	19	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	8	-	-	156	3	-	1	-	-
Forfængenhed (<i>Hordeatio. Kri-</i> <i>thiasis</i>)	17	-	-	3	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Opera-</i> <i>tiones ob kryptorchismum</i>)	14	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	296	-	-	2	-	-	-	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>)	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia</i> <i>ungvis</i>)	196	2	-	16	-	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	23	-	-	3	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Arti-</i> <i>culitis et bursitis</i>)	239	2	-	28	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contu-</i> <i>siones, abscessus etc.</i>)	437	6	-	74	5	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde (<i>Casus ceteri</i>)	359	3	1	115	13	1	9	1	2
Ialt (<i>total</i>)	2650	19	36	4413	97	74	29	1	2

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abatús et morts</i>)		
	dræbte (<i>abatús</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatús</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatús</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatús</i>)	døde (<i>morts</i>)		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abatús et morts</i>)	
-	-	-	403	34	75	92	5	11	1	-	-	76	-	1	1
-	-	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	377	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	29	-	2	9	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	825	34	77	119	6	12	1	-	-	76	-	2	1

Tabel VIII.

De vigtigste husdyrsygdomme

(Cas de maladies des animaux domestiques)

Sygdomme (<i>Maladies</i>).	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	4	-	4	26	1	25	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	8	4	2	-	-	-
Influenza (<i>Influenza</i>)	46	2	1	-	-	-	-	-	-
Rodsyge (•Rothlauf) (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	24	-	-	3	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	8	-	-	1	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	103	1	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	33	22	-	-	-	-
Strålesopsygdom (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	8	2	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	22	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	7	4	3	1	1	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	68	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	108	-	-	25	8	2	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	6	-	1	10	-	1	-	-	-
Fordøielsesygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (<i>Gastritis. Diarrhœ</i>)	140	-	-	266	11	2	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Ob- structio</i>)	131	5	10	29	-	-	-	-	-
Akut diarrhè og blødgang (<i>Di- arrhœa acuta et dysenteria</i>)	4	-	-	17	2	1	-	-	-
Overføres	603	12	21	495	51	33	-	-	-

Tabel VIII. (Forts.) (Continuation).

Smålenene.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		drebt (<i>abatús</i>)	døde (<i>morís</i>)		drebt (<i>abatús</i>)	døde (<i>morís</i>)		drebt (<i>abatús</i>)	døde (<i>morís</i>)
Overført (<i>transport</i>)	603	12	21	495	51	33	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanítis</i>) . . .	-	-	-	56	2	1	1	1	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	2	-	1	11	-	4	-	-	-
Indvoldsorme ²⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Menin- gítis acuta</i>)	4	2	1	2	1	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (kol- ler) (<i>Fatuitas</i>)	4	1	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæ- moglobinaemia</i>)	11	-	3	29	1	3	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (<i>Osteo- malacia</i>)	-	-	-	60	-	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachítis</i>)	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	40	-	-	18	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Tricophyton tonsurans</i>)	3	-	-	49	-	-	-	-	-
Skurv (<i>Favus</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	2	-	-	300	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinæ</i>)	15	-	-	1327	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	2	-	-	111	3	-	-	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Bøvrængning (<i>Inversio uteri</i>) . .	-	-	-	31	1	2	-	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>) . . .	1	-	-	19	2	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	2	-	-	126	1	1	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	1	-	-	103	4	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	182	20	5	-	-	-
Børbetændelse (<i>Metritis</i>)	-	-	-	23	8	4	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	1	-	-	93	2	-	-	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri- thiasis</i>)	27	-	-	2	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>) . .	266	-	-	-	-	-	11	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>) . .	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia ungvis</i>)	61	-	-	1	-	-	-	-	-
Overføres	1048	16	26	3045	97	53	12	1	-

1) Bly, kviksølv. 2) Rundorm.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	150	11	18	47	5	4	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	2	-	3	1	-	1	1	-	-	-	-	-
-	-	-	5	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	58	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	158	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	387	29	19	82	6	4	2	1	-	-	-	-	-

Tabel VIII. (Forts) (Continuation)

Smålenene.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	1048	16	26	3045	97	53	12	1	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>) . .	7	-	-	8	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Articulitis et bursitis</i>)	77	1	-	15	5	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i>)	254	4	-	49	-	1	-	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (<i>Casus ceteri</i>)	64	4	2	73	20	4	1	1	-
Ialt (<i>total</i>)	1450	25	28	3190	122	58	13	2	-

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	387	29	19	82	6	4	2	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	405	30	19	100	6	4	2	1	-	-	-	-	-

Tabel IX.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	1	-	1	19	-	19	-	-	-
Raslesyge, miltbrandsemfysem («Rauschbrand») (<i>Anthrax emphysematosus</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	15	3	11	-	-	-
Influenza (<i>Influenza</i>)	14	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Kothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythemanodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	14	-	1	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	33	1	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	16	11	-	-	-	-
Strålesygdom (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	5	3	-	-	-	-
Sædstringsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Ascococcus</i>)	9	1	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	5	1	2	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	11	-	-	-	-	-
Mundsyge hos hesten (<i>Stomatitis contagiosa pustulosa equi</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	62	-	-	13	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	2	-	-	9	5	1	4	-	-
Fordøielssygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhe) (<i>Gastritis. Diarrhoë</i>)	113	3	2	219	14	2	-	-	-
Overføres	255	6	8	308	36	34	4	-	-

i Buskerud amt i 1901.

dans le département de Buskerud en 1901.

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	18	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	10	1	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	1	-	18	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	33	3	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	71	10	5	32	1	2	1	-	-	-	-	-	-

Tabel IX. (Forts.) (Continuation).

Buskerud.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	255	6	8	308	36	34	4	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	74	3	7	38	2	-	-	-	-
Akut diarré og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	7	-	-	15	2	-	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	2	-	-	18	1	-	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxications</i>)	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Dreiesyge (<i>Hydrocephalus hydratideus</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	1	-	-	2	1	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (koller) (<i>Fatuitas</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	-	-	-	23	6	-	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	8	1	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	46	-	-	10	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Tricophyton tonsurans</i>)	-	-	-	52	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculina</i>)	36	-	-	865	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	1	-	-	45	-	-	-	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	5	2	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	-	-	-	91	-	-	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	2	-	-	19	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	130	20	2	-	-	-
Børbetændelse (<i>Méritis</i>)	-	-	-	23	3	1	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	-	-	-	64	1	-	-	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>)	1	-	-	3	-	-	-	-	-
Overføres	436	9	15	1733	75	37	4	-	-

¹⁾ Kogsalt, kviksolv, stryknin, ræveåte, tobak og parafin.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	71	10	5	32	1	2	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	1	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	4	-	96	11	7	43	1	4	1	-	-	-	-	-	-

Tabel IX. (Forts.) (Continuation).

Buskerud.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	436	9	15	1733	75	37	4	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Operat- iones ob Kryptorchismum</i>) . . .	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>) . . .	143	-	-	-	-	-	2	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov og klovlidelser (<i>Vitia ungvis</i>)	37	-	-	11	-	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oclorum</i>) . . .	19	-	-	9	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Arti- culitis et bursitis</i>)	227	-	-	13	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contu- siones, abscessus etc.</i>)	537	3	3	133	4	-	1	-	1
Andre behandlede sygdomstil- felde (<i>Casus ceteri</i>)	43	2	3	221	11	7	1	-	-
Ialt (total)	1445	14	21	2120	90	44	8	-	1

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkrae (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	drebte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	drebte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	drebte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
4	4	-	96	11	7	43	1	4	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	122	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	8	1	-	23	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	4	-	226	13	7	71	1	5	3	-	-	-	-	-	-

Tabel X.

De vigtigste husdyrsygdomme
(Cas de maladies des animaux domestiques)

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	1	-	1	27	2	25	-	-	-
Raslesyge, miltbrandsemfysem («Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	4	-	4	-	-	-
Lungesyge (tyfus) hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Influenza (<i>Influenza</i>)	49	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	3	-	-	4	-	-	-	-	-
Neldeteber (<i>Urticaria</i>)	18	-	-	1	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	46	2	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	6	3	-	-	-	-
Strålesopsygdom (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromyoma. Asco- coccus</i>)	19	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	4	-	4	1	-	1	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	47	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	58	-	-	9	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	13	-	-	9	1	-	-	-	-
Overføres	214	2	5	111	7	31	-	-	-

i Jarlsberg og Larviks amt i 1901.

dans le département de Jarlsberg et Larvik en 1901).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abatús et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abatús et morts)
	dræbte (abatús)	døde (morts)		dræbte (abatús)	døde (morts)		dræbte (abatús)	døde (morts)		dræbte (abatús)	døde (morts)				
.
.
.
.
.
.	.	.	67	4	12
.	.	.	40
.
.	.	.	9
.
.	.	.	1
.
.
.	12	1	1	2	.	1
.
.
.	.	.	12
.	.	.	2	1	.	1
.
.	.	.	131	5	12	13	1	1	2	.	1

Tabel X. (Forts.) (Continuation).

Jarlsberg og Larvik.

Sygdomme (<i>Maladies</i>).	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drepte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	214	2	5	111	7	31	-	-	-
Fordøielssygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (<i>Gastritis. Diarrhoë</i>)	127	-	4	312	10	6	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	76	2	2	57	7	2	-	-	-
Akut diarrhè og blodgang (<i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i>)	9	-	-	10	-	1	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	2	-	2	8	-	-	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	3	-	1	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	3	-	1	1	-	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (koller) (<i>Fatuitas</i>)	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	24	2	-	82	7	4	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	22	-	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	1	-	-	18	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	93	-	-	13	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Tricophyton tonsurans</i>)	2	-	-	1	-	-	-	-	-
Skurv (<i>Favus</i>)	-	-	-	7	-	-	-	-	-
Lus ²⁾ (<i>Pediculina</i>)	11	-	-	141	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	2	-	-	56	2	-	1	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	5	1	-	-	-	-
Bordreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	13	1	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placenta</i>)	-	-	-	145	1	1	-	-	-
Kastning ²⁾ (<i>Abortus</i>)	2	-	-	8	-	-	-	-	-
Kalvningsteber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	182	9	4	-	-	-
Borbetændelse (<i>Metritis</i>)	-	-	-	17	2	1	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	3	-	-	191	4	3	-	-	-
Overføres	578	8	14	1403	51	54	1	-	-

¹⁾ Kviksølv, kogsalt, solanin. ²⁾ Flere besætninger.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	131	5	12	13	1	1	2	-	1	-	-	-	-
-	-	-	22	1	2	3	-	-	-	-	-	1)	-	-	-
-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	8	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	10	-	-	-
-	-	-	16	5	1	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	212	11	18	26	1	1	3	-	1	10	-	1	-

1) 1 besætning.

Tabel X. (Forts.) (Continuation).

Jarlsberg og Larvik.

Sygdomme (Maladies).	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	578	8	14	1403	51	54	1	-	-
Forfængelighed (Hordeatio. Kri- thiasis)	4	-	-	3	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (Opera- tiones ob kryptorchismum) . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (Castrationes) . . .	205	-	-	12	-	-	3	-	-
Kræft (Carcinoma et Sarcoma) . .	2	1	-	3	2	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (Vitia ungvis)	61	-	1	26	-	-	-	-	-
Øielidelser (Vitia oculorum) . .	19	-	-	8	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (Arti- culitis et bursitis)	132	1	-	21	4	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (Vulnera, contu- siones, abscessus etc.)	554	6	1	219	13	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde (Casus ceteri)	108	-	-	132	10	-	-	-	-
Ialt (total)	1664	16	16	1827	80	54	4	-	-

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	212	11	18	26	1	1	3	-	1	10	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	4	-	-	9	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	64	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	1	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	324	12	18	54	1	1	4	-	1	10	-	1	-

Tabel XI.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	-	-	-	14	-	14	3	-	3
Ondartet ødem (<i>Oedema malignum</i>)	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Ondartet katarrahfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	40	26	8	-	-	-
Influenza (<i>Influenza</i>)	12	-	-	3	-	-	-	-	-
Svinepest (akut) (<i>Pneumoenteritis contagiosa suis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	34	-	-	1	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	14	-	-	8	-	1	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	181	1	7	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	93	65	-	4	-	-
Strålespsygdøm (<i>Actinomycosis</i>)	1	-	-	19	9	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Asco-coccus</i>)	41	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	3	1	2	-	-	-	-	-	-
Difterit (<i>Diphtheritis</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	18	-	-	-	-	-
Mundsyge hos hesten (<i>Stomatitis contagiosa pustulosa equi</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrah og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	222	-	1	40	2	-	1	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	16	1	3	25	9	2	1	-	-
Overføres	529	3	14	264	111	27	9	-	3

i Hedemarkens amt i 1901.

dans le département de Hedemarken en 1901).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	drebte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	drebte og døde (abattus et morts)
	drebte (abattus)	døde (morts)		drebte (abattus)	døde (morts)		drebte (abattus)	døde (morts)		drebte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	6	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	85	14	27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	132	7	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	20	1	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	-	-	1	-	-	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-
2	-	-	10	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	-	-	259	35	42	24	1	3	2	-	-	-	-	-	-

Tabel XI. (Forts.) (Continuation).

Hedemarken.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	529	3	14	264	111	27	9	-	3
Fordoielsesygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (<i>Gastritis. Diarrhoë</i>)	177	2	4	665	22	6	11	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	121	5	9	219	15	3	-	-	-
Akut diarrhè og blodgang (<i>Diarrhoë acuta et dysenteria</i>)	15	-	-	31	7	3	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	2	-	-	94	3	3	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxications</i>)	3	-	-	23	-	1	-	-	-
Indvoldsorme ²⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	52	-	-	50	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Menigitis acuta</i>)	-	-	-	3	3	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (koller) (<i>Faluitas</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	22	2	1	40	3	3	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	2	-	-	57	1	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	11	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	117	-	-	159	-	-	1	-	-
Ringorm ³⁾ (<i>Tricophyton tonsurans</i>)	11	-	-	115	-	-	-	-	-
Skurv (<i>Favus</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	15	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculina</i>)	138	-	-	7595	-	-	54	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	1	-	-	100	5	-	4	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	1	-	1	19	1	-	-	-	-
Bordreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	16	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placenta</i>)	-	-	-	324	3	-	-	-	-
Kastning ³⁾ (<i>Abortus</i>)	2	-	-	228	1	1	1	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	107	8	3	-	-	-
Overføres	1209	12	29	10122	183	50	80	-	3

¹⁾ Kogsalt, kogt potetgræs, petroleumsdampe, ormbid, mønje. ²⁾ Spolorm, rundorm, bændelorm. ³⁾ Flere besættninger.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	drejede og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	drejede og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
16	-	-	259	35	42	24	1	3	2	-	-	-	-	-	-
1	-	-	45	3	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	23	3	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	3	9	5	1	-	-	-	2	1	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	63	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
34	-	-	21	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	351	-	-	9	-	-	3	-	-	70	-	-	-
-	-	-	14	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
55	-	3	805	70	50	63	1	4	7	1	1	70	-	-	-

Tabel XI. (Forts.) (Continuation).

Hedemarken.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		døde (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		døde (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		døde (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	1209	12	29	10122	183	50	80	-	3
Børbetændelse (<i>Metritis</i>) . . .	1	1	-	78	1	4	1	1	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>) . . .	16	-	-	253	7	-	4	1	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri-</i> <i>thiasis</i>)	8	1	-	4	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Opera-</i> <i>tiones ob kryptorchismum</i>) . .	5	-	1	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>) . .	311	-	-	3	-	-	24	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>)	3	2	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia</i> <i>ungris</i>)	329	-	-	176	-	-	10	-	-
Oielidelser (<i>Vitia oculatorum</i>) . .	76	1	-	47	-	-	6	-	-
Led og slimsklidelser (<i>Arti-</i> <i>culitis et bursitis</i>)	356	5	-	153	3	-	-	-	-
Kirnrng. tilfælde (sar, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contu-</i> <i>siones, abscessus etc.</i>)	762	5	1	188	6	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstil-	721	23	2	425	40	2	-	-	-
fælde (<i>Casus ceteri</i>)									
Ialt (<i>total</i>)	3797	50	33	11449	240	56	125	2	3

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
55	-	3	805	70	50	63	1	4	7	1	1	70	-	-	-
-	-	-	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	-	362	-	2	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	50	-	-	16	1	-	-	-	-	-	-	-	-
83	-	-	43	5	-	16	1	1	2	-	-	5	-	-	-
143	-	3	1303	78	52	114	3	6	9	1	1	75	-	-	-

Tabel XII.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	2	-	2	6	-	6	-	-	-
Raslesyge, miltbrandsemfysem, («Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	15	-	15	-	-	-
Ondartet ødem (<i>Oedema malig- num</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	31	9	10	-	-	-
Influenza (<i>Influenza</i>)	40	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	23	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	15	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	4	-	1	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	188	-	9	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	43	28	3	-	-	-
Strålesyge (<i>Actinomyces</i>)	-	-	-	6	1	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	19	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	5	2	3	2	-	-	-	-	-
Mundsyge hos hesten (<i>Stoma- titis contagiosa pustulosa equi</i>)	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Lufveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	180	-	-	6	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	10	-	1	4	1	-	-	-	-
Fordøielsesygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (<i>Gastritis. Diarrhœ</i>)	181	1	1	289	12	2	1	-	-
Overføres	676	3	18	402	51	36	1	-	-

Tabel XII. (Forts.) (Continuation).

Kristians.

Sygdomme (Maladies).	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dreøbte (abatús)	døde (morts)		dreøbte (abatús)	døde (morts)		dreøbte (abatús)	døde (morts)
Overført (transport)	676	3	18	402	51	36	1	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	126	-	6	91	11	3	-	-	-
Akut diarrhø og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	7	1	-	22	3	6	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	32	4	1	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	2	-	-	2	-	-	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	61	-	-	1	1	-	7	-	-
Dreiesyge (<i>Hydrocephalus hydrotides</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Menigitis acuta</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (kol-ler) (<i>Patitas</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	9	-	1	53	3	10	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	38	1	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	61	-	-	8	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Tricophyton tonsurans</i>)	-	-	-	154	-	-	-	-	-
Lus ²⁾ (<i>Pediculinae</i>)	119	-	-	982	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregularis</i>)	2	1	1	70	1	1	1	1	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	5	-	1	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	16	-	-	-	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	16	-	-	1	-	1
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	2	-	-	162	-	1	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	4	-	-	97	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	56	4	1	-	-	-
Børbetændelse (<i>Metritis</i>)	-	-	-	52	3	9	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	5	-	-	125	2	-	3	1	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>)	18	-	1	-	-	-	-	-	-
Overfores	1095	5	27	2386	84	70	13	2	1

¹⁾ Kviksølv, hugormbid, padderok. ²⁾ Flere besætninger.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	198	21	41	25	1	6	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	78	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50	-	-	61	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	16	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1)	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
51	-	-	387	34	43	33	1	7	-	-	-	-	-	-	-

1) *Chistoz. reflexum*.

Tabel XII. (Forts.) (Continuation).

Kristians.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	1095	5	27	2386	84	70	13	2	1
Klaphingstoperationer (<i>Operat- iones ob kryptorchismum</i>) . . .	11	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>) . . .	501	-	-	2	-	-	16	-	-
Svulster (<i>Tumores</i>)	4	-	1	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia ungvis</i>)	165	-	-	24	-	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>) . . .	69	-	-	14	-	-	4	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Arti- culitis et bursitis</i>)	244	-	-	52	1	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contu- siones, abscessus etc.</i>)	501	6	-	126	5	-	1	1	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde (<i>Casus ceteri</i>)	422	2	8	390	17	7	2	-	-
Ialt (<i>total</i>)	3012	13	36	2994	107	77	36	3	1

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
51	-	-	387	34	43	33	1	7	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	220	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	14	2	-	7	-	-	1	-	-	-	-	-	-
2	1	-	71	7	3	5	1	-	-	-	-	1	-	-	-
55	1	-	700	43	46	62	2	7	1	-	-	1	-	-	-

Tabel XIII.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	2	-	2	22	-	22	-	-	-
Ondartet ødem (<i>Oedema malignum</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	4	1	2	-	-	-
Influenza (<i>Influenza</i>)	55	-	1	-	-	-	-	-	-
Rødsyge (« <i>Roßhlauf</i> ») <i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	43	-	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	10	9	1	-	-	-
Strålesygdom (<i>Actinomycosis</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Sædstrengsførhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromyoma. Ascococcus</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Køryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	42	-	-	3	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fordøielssygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (<i>Gastritis. Diarrhoë</i>)	44	-	-	172	2	-	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	21	-	-	13	-	-	-	-	-
Akut diarrhè og blodgang (<i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i>)	3	-	-	18	-	-	7	-	1
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	5	-	-	1	-	1	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	12	-	9	-	-	-
Overføres	226	-	5	256	12	36	7	-	1

¹⁾ Mønje.

i Bratsberg amt i 1901.

dans le département de Bratsberg en 1901).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
.
.
.	.	.	17	.	6
.	.	.	7
.	.	.	15	.	10
.
.	.	.	1	1
.
.	42	1
.
.	.	.	1	1
.	.	.	2
.	.	.	5
.
.
.
.
.
.
.
.
.
.	.	.	48	2	16	42	1

Tabel XIII. (Forts.) (Continuation).

Bratsberg.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Cverført (<i>transport</i>)	226	-	5	256	12	36	7	-	1
Indvoldsorme ¹⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	1	-	-	6	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Menin- gitis acuta</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (kol- ler) (<i>Fatuitas</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria</i> , <i>Hæ- moglobinaemia</i>)	1	-	-	18	1	-	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (<i>Osteo- malacia</i>)	-	-	-	11	2	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	27	-	2	23	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Tricophyton tonsurans</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>)	4	-	-	85	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	8	-	2	68	4	-	-	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Bordreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	9	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	-	-	-	119	-	-	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	-	-	-	41	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	101	12	1	-	-	-
Børbetændelse (<i>Metritis</i>)	-	-	-	14	1	3	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	-	-	-	79	1	-	-	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio</i> , <i>Kri- thiasis</i>)	8	1	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Opera- tiones ob kryptorchismum</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	27	-	-	82	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia ungvis</i>)	48	-	-	6	-	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	9	-	-	2	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Arti- culitis et bursitis</i>)	47	-	-	35	-	-	-	-	-
Overføres	409	1	10	956	33	40	7	-	1

1) Bændelorm.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)			
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)			
-	-	-	48	2	16	42	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	19	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	-	7	24	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	103	3	29	76	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XIII. (Forts.) (Continuation).

Bratsberg.

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	409	1	10	956	33	40	7	-	1
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (Vulnera, contu- siones, abscessus etc.)	69	1	-	19	1	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde (Casus ceteri)	33	-	-	49	1	-	3	-	-
Ialt (total)	511	2	10	1024	35	40	10	-	1

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	103	3	29	76	2	-	1	1	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	16	-	-	5	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	120	3	29	81	2	-	2	1	-	-	-	-	-

Tabel XIV.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

S y g d o m m e (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	5	-	5	21	-	21	4	-	4
Raslesyge, miltbrandsemfysem («Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	3	-	3	-	-	-
Ondartet ødem (<i>Oedema malig- num</i>)	4	-	4	-	-	-	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	9	-	3	-	-	-
Rodsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	11	-	-	3	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromyoma. Asco- coccus</i>)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Orina</i>)	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	21	-	-	4	-	-	-	-	-
Fordiølsesygdomme (indige- stion, mave og tarmkatarrh, diarrhè) (<i>Gastritis. Diarrhoë</i>)	45	-	-	74	2	1	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Ob- structio</i>)	24	-	2	7	-	-	-	-	-
Akut diarrhè og blodgang (<i>Diarr- hoëa acuta et dysenteria</i>)	2	-	-	3	-	-	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Indvoldsorme ¹⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Menin- gitis acuta</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	125	-	12	131	2	28	4	-	4

¹⁾ Rundorm hos hesten, bænelorm (*T. marginata*).

Tabel XIV. (Forts.) (Continuation).

Nedenes.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	125	-	12	131	2	28	4	-	4
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinæmia</i>)	3	-	2	25	-	5	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	21	-	-	7	-	-	-	-	-
Skab ¹⁾ (<i>Scabies</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus ²⁾ (<i>Pediculina</i>)	-	-	-	64	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregularis</i>)	-	-	-	14	1	-	-	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Bordreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	-	-	-	28	-	1	-	-	-
Kastning ³⁾ (<i>Abortus</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	67	4	-	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	-	-	-	19	1	-	-	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	31	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	14	-	-	3	-	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Articulitis et bursitis</i>)	35	-	-	-	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera contusiones, abscessus etc.</i>)	120	-	-	9	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (<i>Casus ceteri</i>)	80	-	-	15	-	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	437	-	14	395	8	34	4	-	4

¹⁾ 1 besætning (*Dermatoryctes mutans*). ²⁾ 8 besætninger. ³⁾ 2 besætninger.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	59	3	11	22	-	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	2	-	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	150	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	85	5	11	36	-	3	-	-	-	150	-	-	-

Tabel XV.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	3	-	3	63	-	63	2	-	2
Raslesyge, miltbrandsemfysem, («Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>).	1	-	1	7	-	7	-	-	-
Ondartet ødem (<i>Oedema malig- num</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	10	5	2	2	1	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	3	-	-	4	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	11	11	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromyoma. Asco- coccus</i>)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	20	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	26	-	-	6	-	-	-	-	-
Lunge og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	2	-	-	2	-	-	1	-	-
Fordøielsesygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (<i>Gastritis. Diarrhœ</i>)	23	-	-	40	-	-	-	-	-
Overfores	77	1	4	163	16	72	5	1	2

i Lister og Mandals amt i 1901.

dans le département de Lister et Mandal en 1901).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	derat		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	12	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	11	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	19	4	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	27	-	16	19	4	3	2	-	-	-	-	-	-

Tabel XV. (Forts.) (Continuation).

Lister og

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dreøbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dreøbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dreøbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	77	1	4	163	16	72	5	1	2
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	39	-	1	3	-	-	-	-	-
Akut diarrhø og blodgang (<i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxications</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Indvoldsorme ²⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Menigitis acuta</i>)	1	-	1	3	3	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	-	-	-	8	-	1	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	20	-	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	3	-	-	10	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Tricophyton tonsurans</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculinae</i>)	2	-	-	33	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	9	-	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Bordreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	8	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	-	-	-	24	-	-	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	-	-	-	14	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	64	3	3	-	-	-
Børbetændelse (<i>Metritis</i>)	-	-	-	9	-	-	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	-	-	-	27	-	-	-	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>)	13	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	21	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	41	-	-	2	-	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	7	-	-	3	-	-	-	-	-
Overføres	206	1	6	417	22	76	5	1	2

1) Kviksolv. 2) Bændelorm.

Mandal.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
1	-	1	27	-	16	19	4	3	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	15	-	8	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	75	-	28	48	4	3	2	-	-	-	-	-	-

Table XV. (Forts.) (Continuation).

Lister og

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	206	1	6	417	22	76	5	1	2
Led- og slimsæklidelser (<i>Articulitis et bursitis</i>)	25	-	-	7	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i>)	211	-	-	36	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (<i>Casus ceteri</i>)	262	-	1	99	6	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	704	1	7	559	28	76	5	1	2

Mandal.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
1	-	1	75	-	28	48	4	3	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	78	-	28	69	4	3	2	-	-	-	-	-	-

Tabel XVI.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		døde (<i>morts</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)		døde (<i>morts</i>)	dræbte (<i>abattus</i>)		døde (<i>morts</i>)	
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	8	-	8	25	-	25	-	-	-
Raslesyge, miltbrandsemfysem («Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	4	1	3	-	-	-
Ondartet ødem (<i>Oedema malignum</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Bråset (<i>Gastromycosis oris</i>)	-	-	-	-	-	-	38	-	38
Ondartet katarrahæber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	20	-	16	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	11	1	-	2	-	-	2	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	22	-	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Strålesygdom (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Sædstringsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	7	-	5	3	-	2	-	-	-
Difterit (<i>Diphtheritis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	45	1	-	16	-	-	-	-	-
Fordøielsesygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (<i>Gastritis. Diarrhœ</i>)	67	1	2	145	5	-	10	-	-
Overføres	172	3	18	221	7	46	50	-	38

1) Høns.

i Stavanger amt i 1901.

dans le département de Stavanger en 1901).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)				
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	16	2	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	23	-	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1)5	5	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	34	3	15	27	-	3	-	-	-	5	5	-	-

Tabel XVI. (Forts.) (Continuation).

Stavanger.

S y g d o m m e (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	172	3	18	221	7	46	50	-	38
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	66	-	6	8	-	-	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	17	-	-	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	6	-	3	1	-	1
Indvoldsorme ²⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	22	-	-	-	-	-	-	-	-
Dreiesyge (<i>Hydrocephalus hydratideus</i>)	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Akut hjernebetændelse (<i>Menigitis acuta</i>)	5	-	1	1	1	-	1	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	-	-	-	31	-	3	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	13	-	1	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	34	-	-	23	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Tricophyton tonsurans</i>)	1	-	-	33	-	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculina</i>)	54	-	-	112	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregularis</i>)	1	-	-	21	-	1	-	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Borvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	7	-	-	-	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	4	-	1	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placenta</i>)	3	-	-	39	-	-	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	-	-	-	21	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	125	38	6	-	-	-
Børbetændelse (<i>Mctritis</i>)	-	-	-	7	1	1	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	7	-	-	36	1	2	-	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>)	8	1	1	1	-	-	-	-	-
Klaphingstopoperationer (<i>Operationes ob kryptorchismum</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	200	-	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	576	4	26	727	49	64	53	1	39

¹⁾ Arsenik, oljekagemel. ²⁾ Tania, spolorm.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	34	3	15	27	-	3	-	-	-	5	5	-	-
-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	16	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	8	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	69	4	25	58	-	3	-	-	-	5	5	-	-

Tabel XVI. (Forts.) (Continuation).

Stavanger.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	576	4	26	727	49	64	53	1	39
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	96	1	-	2	-	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	3	-	-	2	-	-	-	-	-
Led- og slimsklidelser (<i>Articulitis et bursitis</i>)	57	-	-	3	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i>)	184	1	-	55	-	-	6	1	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (<i>Casus ceteri</i>)	93	2	-	136	8	1	11	1	-
Ialt (<i>total</i>)	1010	8	26	925	57	65	70	3	39

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
2	-	-	69	4	25	58	-	3	-	-	-	5	5	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	16	-	-	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	3	1	-	1	1	-	-	-	-	-
2	-	-	77	4	25	79	1	3	3	1	-	5	5	-	-

Tabel XVII.

De vigtigste husdyrsygdomme
(Cas de maladies des animaux domestiques)

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	5	-	5	89	-	87	4	-	4
Raslesyge, miltbrandsemfysem («Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Brasot (<i>Gastromycosis ovis</i>) . . .	-	-	-	-	-	-	40	-	40
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	22	-	22	-	-	-
Lungesyge (tyfus) hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	35	-	5	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	23	-	2	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	16	11	-	-	-	-
Sædstringsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromyoma. Asco- coccus</i>)	5	1	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	1	-	1	1	-	1	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	37	3	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	15	-	-	1	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	4	-	1	30	4	5	2	1	1
Fordøielssygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (<i>Gastritis. Diarrhoe</i>)	140	2	4	463	21	12	2	-	-
Overfores	231	3	18	661	39	129	48	1	45

¹⁾ 10 pattegrise døde.

i Søndre Bergenhus amt i 1901.

dans le département de Søndre Bergenhus en 1901).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)	Andre dyr (Animaux divers)		
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abatius et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abatius et morts)
	dræbte (abatius)	døde (morts)		dræbte (abatius)	døde (morts)		dræbte (abatius)	døde (morts)		dræbte (abatius)	døde (morts)				
-	-	-	9	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	30	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	¹⁾ 38	6	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	79	6	28	8	2	1	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XVII. (Forts.) (Continuation).

Søndre

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		drebite (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebite (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebite (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	231	3	18	661	39	129	48	1	45
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	77	-	8	7	-	-	3	-	1
Akut diarrhè og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	-	-	-	42	4	9	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	33	4	9	-	-	-
Forgiftninger (<i>Poisonnements</i>)	-	-	-	6	1	1	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	13	-	-	-	-	-	-	-	-
Dreiesyge (<i>Hydrocephalus hydrocephalus</i>)	-	-	-	-	-	-	12	9	3
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	-	-	-	3	-	2	-	-	-
Blødurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	-	-	-	124	5	20	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	42	10	1	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	8	-	-	4	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	-	-	-	20	1	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculina</i>)	34	-	-	482	-	-	8	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	20	3	1	2	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Borvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	7	1	-	2	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placenta</i>)	-	-	-	103	2	6	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	-	-	-	59	6	-	-	-	-
Kalvningsteber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	64	7	4	1	-	-
Borbetændelse (<i>Metritis</i>)	-	-	-	7	1	2	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	1	-	-	95	6	1	-	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>)	9	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	140	-	-	-	-	-	1	-	-
Overføres	514	3	26	1780	90	185	77	10	49

Bergenhus.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)			Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)		
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)
-	-	-	79	6	28	8	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	13	-	-	9	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	15	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	118	8	29	31	2	1	9	3	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XVII. (Forts.) (Continuation).

Søndre

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	514	3	26	1780	90	185	77	10	49
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>)	-	-	-	7	2	4	1	-	-
Hov og klovlidelser (<i>Vitia ungris</i>)	13	-	-	2	-	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	5	-	-	1	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Artriculitis et bursitis</i>)	21	1	-	12	-	-	1	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i>)	53	2	-	26	6	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (<i>Casus ceteri</i>)	25	4	-	31	7	1	41	10	21
Ialt (<i>total</i>)	631	10	26	1859	105	190	120	20	70

Bergenhus.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	118	8	29	31	2	1	9	3	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	6	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	125	9	29	33	2	1	10	3	-	-	-	-	-

Tabel XVIII.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Lungesyge (tyfus) hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>)	99	-	5	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fordøielssygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (<i>Gastritis, Diarrhoë</i>)	47	-	3	11	-	-	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	109	1	6	-	-	-	-	-	-
Akut diarrhè og blodgang (<i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i>)	31	-	2	-	-	-	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Bloduriu (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Tricophyton tonsurans</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculina</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregularis</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kriethiasis</i>)	19	1	1	-	-	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	321	2	19	19	-	1	-	-	-

i Bergens by i 1901.

dans la ville de Bergen en 1901).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)			
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abatius et morts)		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abatius et morts)	
	dræbte (abatius)	døde (morts)		dræbte (abatius)	døde (morts)		dræbte (abatius)	døde (morts)		dræbte (abatius)	døde (morts)		dræbte og døde (abatius et morts)	dræbte og døde (abatius et morts)			
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	17	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	15	1	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	41	2	4	8	1	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XIX.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	4	-	4	17	-	17	-	-	-
Raslesyge, miltbrandsemfysem («Rauschbrand») (<i>Anthrax em physematosus</i>)	-	-	-	4	-	4	-	-	-
Bråset (<i>Gastromycosis ovis</i>)	-	-	-	-	-	-	1)	-	-
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	18	1	13	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	26	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	61	61	-	-	-	-
Strålesygdom (<i>Actinomyces</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- roccus</i>)	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Orina</i>)	-	-	-	10	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	24	1	-	20	-	1	1	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	1	1	-	7	1	-	1	-	-
Fordøielsessygdomme (indige- stion, mave og tarmkatarrh, diarrhé) (<i>Gastritis. Diarrhoë</i>)	81	-	1	52	-	-	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Ob- structio</i>)	21	-	4	21	-	2	-	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarr- hoëa acuta et dysenteria</i>)	2	-	-	8	-	1	1	-	-
Overføres	177	2	10	219	63	38	3	-	-

1) 153 vaccinationer og 9 dødsfald (Leknæs).

i Nordre Bergenhus amt i 1901.

dans le département de Nordre Bergenhus en 1901).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abatius et mortis)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abatius et mortis)
	dræbte (abatius)	døde (mortis)		dræbte (abatius)	døde (mortis)		dræbte (abatius)	døde (mortis)		dræbte (abatius)	døde (mortis)				
.	.	.	2	.	2
.
.
.	.	.	27	.	10
.	.	.	13	1	3
.
.
.
.	.	.	1	1	.	1
.	.	.	4
.	1
.	.	.	5	.	.	1	.	1
.	.	.	1	.	1
.	.	.	53	2	16	3	.	1

Tabel XIX. (Forts.) (Continuation).

Nordre

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Overført (transport)	177	2	10	219	63	38	3	-	-
Trommesyge (Tympantitis) . . .	-	-	-	6	-	2	2	-	1
Forgiftninger ¹⁾ (Intoxications) .	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Indvoldsorme (Helminthiasis) .	41	-	1	-	-	-	-	-	-
Dreiesyge (Hydrocephalus hydatideus)	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Akut hjernebetændelse (Meningitis acuta)	2	-	-	1	-	-	-	-	-
Blodurin (Hæmoglobinuria. Hæmoglobinæmia)	3	-	2	42	-	8	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (Osteomalacia)	-	-	-	27	1	-	1	-	-
Sveksot (Rachitis)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (Eczema)	23	-	-	3	-	-	1	-	-
Ringorm (Tricophyton tonsurans)	6	-	-	12	-	-	123	-	-
Skab (Scabies)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (Pediculinae)	96	-	-	758	-	-	108	-	-
Uregelmæssige fødsler (Partus irregulares)	-	-	-	6	1	1	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (Retentio placentæ)	-	-	-	17	-	-	-	-	-
Kastning (Abortus)	-	-	-	18	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (Eclampsia puerperalis)	-	-	-	13	1	3	-	-	-
Børbetændelse (Metritis)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Jurbetændelse (Mastitis)	3	-	-	16	-	-	2	-	-
Forfængenhed (Hordeatio. Kri-thiasis)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (Operationes ob kryptorchismum)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (Castrationes)	112	-	1	-	-	-	-	-	-
Kræft (Carcinoma et Sarcoma)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (Vitæ unguis)	17	-	-	5	-	-	-	-	-
Øielidelser (Vitæ oculorum)	4	-	-	7	-	-	11	-	-
Overføres	488	2	14	1152	67	52	252	1	1

1) Kviksølv.

Bergenhus.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)			
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)			
.	.	.	53	2	16	3	.	1
.
.	2
.	.	.	1	.	1
.
.	.	.	19	.	1
.	.	.	9	2
.	1	2
.
.	.	.	4	.	1
.
.
3	.	3	1
.
.	.	.	13
.	1	1
.
3	.	3	100	2	19	7	1	1	.	.	.	2	2

Tabel XIX. (Forts.) (Continuation).

Nordre

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>moris</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>moris</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>moris</i>)
Overført (<i>transport</i>)	488	2	14	1152	67	52	252	1	1
Led- og slimsækklidelser (<i>Articulitis et bursitis</i>)	95	5	-	16	1	-	1	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i>)	152	1	-	65	2	-	2	-	-
Lungeorm (<i>Pneumonia verminosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (<i>Casus ceteri</i>)	84	1	3	37	5	1	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	819	9	17	1270	75	53	255	1	1

Bergenhus.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
3	-	3	100	2	19	7	1	1	-	-	-	2	2	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
90	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
93	-	7	106	2	19	7	1	1	-	-	-	2	2	-	-

Tabel XX.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromyoma. Ascococcus</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	6	1	-	1	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Fordøielsesygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (<i>Gastritis. Diarrhoë</i>)	5	-	-	24	-	-	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	3	-	-	10	1	-	-	-	-
Akut diarrhè og blodgang (<i>Diarrhoëa acuta et dysenteria</i>)	2	-	1	1	1	-	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	1	-	-	3	-	1	-	-	-
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	27	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	-	-	-	5	-	1	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Tricophyton tonsurans</i>)	2	-	-	84	-	-	-	-	-
Overføres	59	1	2	135	3	2	-	-	-

¹⁾ Stryknin, rævegift, kvikksølv, hugormbid.

i Romsdals amt i 1901.

dans le département de Romsdal en 1901).

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkrae (Volailles)	Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés) dræbte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)			
-	-	-	9	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	2	12	12	1	-	8	1	1	-	-	-	-	-	-

Tabel XX. (Forts.) (Continuation).

Romsdal.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	59	1	2	135	3	2	-	-	-
Uregelmæssige fødser (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	-	-	-	10	1	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Operationes ob kryptorchismum</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	104	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og kløvlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Oielidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	2	-	-	3	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Arthritis et bursitis</i>)	13	-	-	3	1	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sar, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contusiones, abscessus, etc.</i>)	26	-	-	1	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (<i>Casus ceteri</i>)	17	1	-	11	7	1	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	231	2	2	178	12	3	-	-	-

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
16	2	12	12	1	-	8	1	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
16	2	12	17	1	-	17	1	1	3	-	-	-	-	-	-

Tabel XXI.

De vigtigste husdyrsygdomme
(Cas des maladies des animaux domestiques)

Sygdomme (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)			Ko (Espèce bovine)			Får (Espèce ovine)		
	anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf	
		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	4	-	4	11	2	9	1	-	1
Bråset (<i>Gastromycosis oris</i>) . . .	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	22	11	9	-	-	-
Svinepest (akut) (<i>Pneumo-ente- ritis contagiosa suis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	12	-	-	4	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	27	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>tuberculosis</i>)	-	-	-	51	-	-	-	-	-
Stralesopsygdom (<i>Actinomyces</i>) . .	1	-	-	4	3	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromyoma. Asco- coccus</i>)	12	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis- epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	3	-	1	1	-	-	5	-	3
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	40	-	-	10	-	-	-	-	-
Lunge- og Brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	4	1	-	7	4	1	-	-	-
Fordiøielsesygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, diarrh) (<i>Gastritis. Diarrhoe</i>) . . .	38	-	-	213	9	6	5	2	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Ob- structio</i>)	99	2	-	34	1	2	-	-	-
Overføres	243	3	5	363	30	27	12	2	5

Tabel XXI. (Forts.) (Continuation).

Søndre

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		drebite (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebite (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebite (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	243	3	5	363	30	27	12	2	5
Akut diarrhø og blodgang (<i>Diarrhœa acuta et dysenteria</i>) . . .	-	-	-	27	2	3	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>) . . .	-	-	-	17	-	-	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxications</i>) . . .	2	-	-	5	-	1	-	-	-
Indvoldsorme ²⁾ (<i>Helminthiasis</i>) . . .	21	-	-	-	-	-	-	-	-
Dreiesyge (<i>Hydrocephalus hydatidæus</i>)	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	2	1	-	3	-	1	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (Koller) (<i>Fatuitas</i>)	4	2	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	3	1	-	20	1	2	-	-	-
Benskjorhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	48	-	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	5	-	-	2	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	34	-	-	180	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	-	-	-	26	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculina</i>)	90	-	-	707	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	66	3	-	3	-	1
Misfostre (<i>Moustra</i>)	-	-	-	2	1	-	-	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	8	1	-	-	-	-
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Tillagelholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	-	-	-	90	-	-	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	-	-	-	29	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	58	3	2	-	-	-
Borbetændelse (<i>Mctritis</i>)	-	-	-	12	1	-	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	-	-	-	57	-	2	1	1	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>)	7	-	-	1	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Operationes ob kryptorchismum</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	412	7	5	1726	42	38	17	4	6

¹⁾ Zinkhvidt, stryknin, kromsurt kali, muggent brod. ²⁾ Spolorm, bændelorm.

Trondhjem.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	170	9	21	19	6	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	9	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	7	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	34	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	13	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	256	15	23	30	7	1	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XXI. (Forts.) (Continuation).

Søndre

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		døde (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		døde (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		døde (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	412	7	5	1726	42	38	17	4	6
Kastrationer (<i>castrationes</i>) . . .	264	-	1	-	-	-	25	-	-
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>) . .	1	1	-	1	1	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia unguis</i>)	100	-	-	12	-	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia Oculorum</i>) . . .	17	-	-	2	-	-	6	-	-
Led- og Slimsæklidelser (<i>Articulitis et bursitis</i>)	165	-	-	9	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sar, kontusioner, absces, etc.) (<i>Vulnera contusiones, abscessus, etc.</i>)	166	1	-	15	-	-	1	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (<i>Casus ceteri</i>)	175	2	2	97	7	2	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	1300	11	8	1862	50	40	49	4	6

Trondhjem.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
1	-	-	256	15	23	30	7	1	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	235	-	1	5	-	-	44	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	7	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	38	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	530	17	25	50	7	1	45	-	-	-	-	-	-

Tabel XXII.

De vigtigste husdyrsydomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		drebrte (<i>abatús</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebrte (<i>abatús</i>)	døde (<i>morts</i>)		drebrte (<i>abatús</i>)	døde (<i>morts</i>)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	1	-	1	6	-	6	1	-	1
Raslesyge, miltbrandsemfysem, («Rauschbrand») (<i>Anthrax em- physematosus</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Bråset (<i>Gastromycosis ovis</i>) . . .	-	-	-	-	-	-	10	-	10
Ondartet katarrhalfeber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	17	7	5	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysi- pelas</i>)	5	-	-	2	-	-	-	-	-
Neldefeber (<i>Urticaria</i>)	2	-	-	2	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	26	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>) . . .	-	-	-	17	15	-	-	-	-
Stralesoppsygdøm (<i>Actinomycosis</i>)	3	-	-	6	3	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringe- svulster (<i>Fibromycoma. Asco- coccus</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	1	-	-	1	-	1	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)	-	-	-	10	-	-	-	-	-
Mundsyge hos hesten (<i>Stoma- titis contagiosa pustulosa equi</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Ko- ryza, Pharyngitis et Bron- chitis</i>)	72	-	-	22	-	-	-	-	-
Lunge- og Brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	9	-	-	25	6	2	-	-	-
Fordiøielsesygdomme (indige- stion, mave- og tarmkatarrh, diarrhø) (<i>Gastritis. Diarrhø</i>)	108	-	2	262	5	4	3	-	-
Overføres	233	-	3	380	36	18	14	-	11

i Nordre Trondhjems amt i 1901.

dans le département de Nordre Trondhjem en 1901).

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	11	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	175	19	28	27	-	7	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XXII.

Nordre

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abatés</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	233	-	3	380	36	18	14	-	11
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructiva</i>)	64	-	6	64	8	2	-	-	-
Akut diarrhø og blodgang (<i>Diarrhœa acuta et dysenteria</i>)	11	-	-	9	-	1	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	29	-	1	2	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	85	18	1	5	-	2
Indvoldsorme (<i>Helminthiasis</i>)	18	-	-	-	-	-	-	-	-
Akut hjernebetændelse (<i>Meningitis acuta</i>)	1	-	-	2	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	3	-	1	23	2	1	-	-	-
Benskjorhed (Slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	88	2	-	-	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	28	-	-	27	-	-	-	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	-	-	-	10	-	-	-	-	-
Skurv (<i>Favus</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Skab (<i>Scabies</i>)	23	-	-	10	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculina</i>)	23	-	-	288	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	3	-	-	45	-	-	1	-	-
Børvrængning (<i>Inversio uteri</i>)	-	-	-	10	1	2	-	-	-
Bordreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	12	2	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	1	-	-	122	-	2	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	73	7	1	-	-	-
Børbetændelse (<i>Metritis</i>)	1	-	1	16	-	3	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	-	-	-	90	-	3	1	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri-thiasis</i>)	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Operationes ob kryptorchismum</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	281	-	-	1	-	-	67	-	-
Overføres	704	-	11	1390	76	32	90	-	13

1) Tran, drank, bomuldsfrømel.

Trondhjem.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
1	-	-	175	19	28	27	-	7	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	77	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	16	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	16	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
34	-	-	411	-	-	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-
36	-	-	733	31	34	41	-	7	8	-	-	1	1	-	-

Tabel XXII.

Nordre

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	704	-	11	1390	76	32	90	-	13
Kræft (<i>Carcinoma et Sarcoma</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia ungvis</i>)	81	3	-	9	-	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	17	1	-	6	-	-	1	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Arthritis et bursitis</i>)	134	3	1	15	1	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces, etc.) (<i>Vulnera, Contusiones, abscessus etc.</i>)	293	1	-	54	-	-	-	-	-
Andre behandlede sygdomstilfælde (<i>Casus ceteri</i>)	246	4	4	151	7	3	9	-	-
Ialt (<i>total</i>)	1506	12	16	1625	84	35	100	-	13

Trondhjem.

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
36	-	-	733	31	34	41	-	7	8	-	-	1	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	92	1	-	14	-	1	1	-	-	-	-	-	-
36	-	-	830	32	34	56	-	8	9	-	-	1	1	-	-

Tabel XXIII.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Ondartet katarrhaleber (<i>Febris catarrhalis maligna</i>)	-	-	-	17	4	3	-	-	-
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Knuderosen (<i>Erythema nodosum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>)	3	-	-	1	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	61	58	-	-	-	-
Stralesopsygdom (<i>Actinomycosis</i>)	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Sædstrengsforhærdelse og bringesvulster (<i>Fibromycoma. Asco-coccus</i>)	3	-	-	1	-	-	-	-	-
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Orina</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Luftveiskatarrh og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	24	1	-	9	-	-	-	-	-
Fordøielssygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarrh, diarrhè) (<i>Gastritis. Diarrhoë</i>)	73	-	-	72	-	-	5	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	15	1	1	5	-	1	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Forgiftninger ¹⁾ (<i>Intoxicaciones</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Indvoldsorme ²⁾ (<i>Helminthiasis</i>)	28	-	-	-	-	-	-	-	-
Kronisk hjernebetændelse (kol-ler) (<i>Fatuitas</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Benskjørhed (slikkesyge) (<i>Osteomalacia</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Overføres	149	2	2	174	63	4	5	-	-

¹⁾ Muggent hø. ²⁾ Spolorm, bændelorm.

i Nordlands amt i 1901.

dans le département de Nordland en 1901.

Ged (Espèce caprine)			Svin (Espèce porcine)			Hund (Chiens)			Kat (Chats)			Fjerkræ (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)			
anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	deraf		anmeldte (signalés)	drepte og døde (abattus et morts)		anmeldte (signalés)	dræbte og døde (abattus et morts)	
	dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)		dræbte (abattus)	døde (morts)						
2	-	-	14	2	5	1	-	-	-	-	-	-	-		-	-	
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-		-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	

Tabel XXIII. (Forts.) (Continuation).

Nordland.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	149	2	2	174	63	4	5	-	-
Sveksot (<i>Rachitis</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hududslet (<i>Eczema</i>)	18	-	-	12	-	-	2	-	-
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>)	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculina</i>)	6	-	-	91	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	-	-	-	11	-	-	1	-	-
Misfostre (<i>Monstra</i>)	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Borvrængning (<i>Inversio uteri</i>) .	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placentæ</i>)	-	-	-	24	-	-	-	-	-
Kastning (<i>Abortus</i>)	-	-	-	10	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	7	1	-	-	-	-
Børbetændelse (<i>Méritis</i>)	-	-	-	4	-	1	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	-	-	-	15	-	1	1	-	-
Forfangenhed (<i>Hordeatio. Kri-</i> <i>thiasis</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Klaphingstoperationer (<i>Opera-</i> <i>tiones ob kryptorchismum</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	48	-	-	5	-	-	5	-	-
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia ungvis</i>)	25	-	-	6	-	-	-	-	-
Oielidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	2	-	-	2	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Articu-</i> <i>litis et bursitis</i>)	38	-	-	11	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contu-</i> <i>siones, abscessus etc.</i>)	49	-	-	41	2	2	1	-	-
Andre behandlede sygdomstil- fælde (<i>Casus ceteri</i>)	125	-	1	85	7	2	4	-	3
Ialt (<i>total</i>)	466	2	3	500	73	11	19	-	3

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)				
2	-	-	14	2	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	14	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	4	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
2	-	1	-	-	-	3	-	1	1	-	-	-	-	-	-
5	-	1	35	4	5	9	-	1	3	-	-	-	-	-	-

Tabel XXIV.

De vigtigste husdyrsygdomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Brasot (<i>Gastromyrosis oris</i>) . . .	-	-	-	-	-	-	4	-	4
Rødsyge («Rothlauf») (<i>Morbus ruber</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kværke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose (<i>Tuberculosis</i>)	-	-	-	24	24	-	-	-	-
Hvalpesyge (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarri og strengel (<i>Koryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthindebetændelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>)	4	-	-	3	-	-	-	-	-
Fordøielsesygdomme (indigestion, mave- og tarmkatarri, diarrhé) (<i>Gastritis, Diarrhoe</i>)	10	-	-	9	-	-	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstrectio</i>)	16	-	-	6	-	-	-	-	-
Akut diarrhé og blodgang (<i>Diarrhoea acuta et dysenteria</i>)	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Trommesyge (<i>Tympanitis</i>)	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Blodurin (<i>Hæmoglobinuria. Hæmoglobinaemia</i>)	2	-	-	9	-	-	-	-	-
Lus (<i>Pediculine</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Uregelmæssige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	1	-	-	10	-	-	1	-	-
Bordreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Tilbageholdt efterbyrd (<i>Retentio placenta</i>)	-	-	-	7	-	-	-	-	-
Kålvningsfeber (melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	11	-	1	-	-	-
Borbetændelse (<i>Metritis</i>)	-	-	-	5	-	-	-	-	-
Jurbetændelse (<i>Mastitis</i>)	-	-	-	15	-	-	-	-	-
Kastrationer (<i>Castrationes</i>)	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Overføres	56	-	-	110	24	1	5	-	4

Tabel XXIV. (Forts.) (Continuation).

Tromsø.

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Overført (<i>transport</i>)	56	-	-	110	24	1	5	-	4
Hov- og klovlidelser (<i>Vitia ungris</i>)	10	-	-	2	-	-	-	-	-
Øielidelser (<i>Vitia oclorum</i>) . . .	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Led- og slimsæklidelser (<i>Articulitis et bursitis</i>)	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Kirurg. tilfælde (sår, kontusioner, absces etc.) (<i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i>)	16	-	-	3	-	-	-	-	-
Mug (<i>Dermatitis pedis</i>)	13	-	-	-	-	-	-	-	-
Tandfeil (<i>Vitia dentium</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Benskade (<i>Vitium ossis</i>)	4	-	-	4	-	-	-	-	-
Fremmed legeme i spiserøret (<i>Corpus alienum oesophagi</i>) . . .	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	108	-	-	123	24	1	5	-	4

Ged (<i>Espèce caprine</i>)			Svin (<i>Espèce porcine</i>)			Hund (<i>Chiens</i>)			Kat (<i>Chats</i>)			Fjerkræ (<i>Volailles</i>)			Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)		
anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
	dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)	dræbte og døde (<i>abattus et morts</i>)
-	-	-	13	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	13	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XXV.

De vigtigste husdyrsydomme
(*Cas de maladies des animaux domestiques*)

Sygdomme (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)			Ko (<i>Espèce bovine</i>)			Får (<i>Espèce ovine</i>)		
	anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf		anmeldte (<i>signalés</i>)	deraf	
		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)		dræbte (<i>abattus</i>)	døde (<i>morts</i>)
Fordøielsesygdomme (indigestion, mave og tarmkatarrh, diarrhè) <i>Gastritis. Diarrhoë</i> .	1	-	-	2	-	-	-	-	-
Kolik, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Bordreining (<i>Torsio uteri</i>)	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber (Melkefeber) (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Saar (<i>Vulnera</i>)	4	-	-	1	-	-	-	-	-
Førvidning (<i>Distorsio</i>)	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Vandspat	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Papillom (<i>Papillomatosis</i>)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt (<i>total</i>)	9	-	-	7	2	-	-	-	-

Tabel XXVI.

Antal autoriserede dyrlæger i Norge den 1ste januar 1902.
(Nombre de vétérinaires diplômés au 1er janvier 1902).

Amt (Départements).	Autoriserede dyrlæger (Vétérinaires diplômés).	Deraf (dont)		
		amtsdyrlæger (délégés).	privat prakti- serende ¹⁾ (exercants non délégués).	ikke praktiserende (non exercants).
Kristiania	16	1	12	3
Akershus	12	10	2	-
Smålenene	11	4	6	1
Buskerud	8	5	3	-
Jarlsberg og Larvik	6	4	2	-
Hedemarken	22	12	8	2
Kristians	15	11	4	-
Bratsberg	9	2	7	-
Nedenes	1	1	-	-
Lister og Mandal	2	1	1	-
Stavanger	7	4	3	-
Søndre Bergenhus	4	4	-	-
Bergen	5	1	4	-
Nordre Bergenhus	5	3	-	2
Romsdal	3	1	2	-
Søndre Trondhjem	11	8	3	-
Nordre Trondhjem	11	9	1	1
Nordland	5	3	1	1
Tromsø	3	1	2	-
Uopgivet bopæl (<i>domicile non nommé</i>)	3	-	-	-
Riget (<i>le royaume</i>)	159	85	61	10

¹⁾ Blandt privatpraktiserende er medtaget praktiserende dyrlæger, der ikke er amtsdyrlæger, såsom kødkontrollører, veterinærofficerer, statskonsulenter og stadsdyrlæger.

E. Udførsel og indførsel af husdyr.

A. Udførsel.

Ifølge Norges officielle statistik (Norges handel 1901) er der i årets løb udført:

Af heste til Sverige landværts ellers	332 stkr.
» — søværts	1 »
» Danmark	41 »
» Tyskland	5 »
» Storbritannien og Irland	12 »

Ialt 391 stkr.

Udførselen fordeler sig med hensyn paa toldsteder således:

Fra Fredrikshald	1 hest.
» Kristiania	13 —
» Kongsvinger	271 —
» Horten	1 —
» Larvik	5 —
» Arendal	2 —
» Kristiansand	21 —
» Stavanger	3 —
» Bergen	13 —
» Molde	1 —
» Røros	35 —
» Levanger	19 —
» Namsos	6 —

Ialt 391 heste.

B. Indførsel.

Ifølge ovennævnte officielle statistik blev der i årets løb indført:

Heste fra Sverige pr. jernbane	114 stkr.
» — landværts ellers	87 —
» — søværts	12 —
» Danmark	54 —
» Island	9 —
» Storbritannien og Irland	37 —
» andre lande	3 —

Ialt 316 stkr.

Hornkvæg: fra Sverige pr. jernbane	12 701	stkr.
» — landværts ellers	3 117	—
» — søværts	2 329	—
» Rusland (havne ved Nordishavet)	23	—
» andre lande	4	—

Ialt 18 174 stkr.

Får: fra Sverige pr. jernbane	478	stkr.
» — landværts ellers	340	—
» — søværts	669	—
» Færøerne	2	—
» Rusland (havne ved Nordishavet) . . .	42	—
» Storbritannien og Irland	11	—

Ialt 1 542 stkr.

Svin: fra Sverige landværts ellers	4	stkr.
» Island	1	—
» Storbritannien og Irland	8	—
» andre lande	3	—

Ialt 19 stkr.

Til Fredrikshald og Kristiania toldsteder er heraf indført:

	Fredrikshald.	Kristiania.
Heste	81	129
Hornkvæg	11 986	5 473
Får	1 102	367
Svin	—	—

På importfjøsene i Kristiania og Fredrikshald er der undersøgt med tuberkulin følgende antal fra Sverige indførte stkr. kvæg:

Kristiania	1 914, hvoraf 154 reagerede	o: 8 %.
Fredrikshald	4 430, — 625 reagerede	o: 14.1 %.

II.

Om kjødkontrollen i 1901.

I året 1901 har kommunal kjødkontrol i henhold til lov om kommunale slagtehus, kjødkontrol m. v. af 27de juni 1892 været håndhævet i de samme 24 byer som i foregående år nemlig i: Aalesund, Arendal, Bergen, Drammen, Fredrikshald, Fredrikstad, Hamar, Hangesund, Horten, Kongsberg, Kragerø, Kristiania, Kristiansand, Kristiansund, Larvik, Moss, Porsgrund, Sandefjord, Sarpsborg, Skien, Stavanger, Tromsø, Trondhjem og Tønsberg.

I Tromsø og Sandefjord har kontrollørerne ikke været examinerede dyrlæger.

Ved en kgl. plakat af 26de oktober 1901 forandredes § 9 i de i 1895 fastsatte kjødkontrolregler således, at det bestemtes, at der med det fra Danmark indførte kød skal følge en af dyrlæge udfærdiget sundhedsattest samt plomberet mærke (se afsnit III, offentlige bestemmelser).

Af kontrolberetningerne fremgår, at der i 1901 har været en næsten i alle byer påtagelig og ikke uvæsentlig formindskelse i mængde af det til stationerne tilførte kød. Årsagerne hertil anføres at være dels kreaturbesætningernes reduktion på grund af det foregående års dårlige høst, dels formindsket købeevne på grund af dårlige tider og mindre købeevne, dels kødets høje pris.

De fleste kontrolbestyrere klager fremdeles over, at det tilførte kød ofte er slet behandlet og dårlig slagtet, om der end på mange steder er betydelig fremgang at spore fra kontrollens første tid. Man henviser forøvrig til de særlige meddelelser fra hvert sted.

På de følgende tabeller er sammendraget de tabellariske beretninger fra de forskellige byer saaledes, at tabel A viser den samlede kjødmængde (slag), som har passeret de forskellige byers kontrolstationer i løbet af åre, med samtidig angivelse af, fra hvilket land kjødet stammer samt kjødets art.

I tabel B angives på samme måde det antal kjødkroppe, som er stemplet med 2den classes stempel.

Tabel C angiver på samme vis antal af kasserede kjødkroppe samt vegten af de konfiskerede slag samt vegt af kasserede organer og affald.

Tabellerne D, E og F angiver på samme måde de udenfor hovedstationerne kontrollerede kjødmængder, deres klassifikation m. v. samt for Kristiansunds vedkommende tillige forholdet ved det kommunale slagtehus dersteds.

I Bergen har der virket en slagteassuranceforening for Bergen og omegn. Om denne forenings virksomhed har dens formand, dyrlæge *Jordal*, bl. a. meddelt følgende:

Denne forening begyndte sin virksomhed den 1ste mai 1901 med et medlemsantal af 170, der nu den 29de juli 1902 er steget til ca. 350. Da foreningen afsluttede sit første virkeaar den 31te januar 1902, var der bleven forsikret 2112 kjødskrotter, hvoraf 74 erstattedes delvis og 1 helt paa grund af tinter, med tilsammen kr. 2 298,00. I samlet præmieindtægt havde foreningen kr. 2 608,00, og har ved bidrag af de til Bergen grænsende kommuner samt Bergens bykommune erholdt tilskud til dannelsen af reservefond, der i forbindelse med kr. 1,00 indtrædelsesgegyr den 1ste februar 1901 udgjorde kr. 1 000,00. Iøvrigt vil foreningens virksomhed fremgaa af den beretning, som er indtaget i Norsk Landmandsblad 1902, side 166.

På den generalforsamling, der afholdtes 14de februar i år vedtoges forandringer i lovenes § 5 og 6, således at disse paragrafer nu lyder:

§ 5. «Forsikringspræmien erlægges før kjødet fremstilles til kontrolundersøgelse. Præmiens størrelse fastsættes til enhver tid af bestyrelsen og saaledes, at den beregnes efter 3 forskellige tarifer, a, b og c.

- a) Kjødskrotter af vegt til og med 100 kg.
- b) Kjødskrotter af vegt fra og med 100 kg. til og med 140 kg.
- c) Kjødskrotter af vegt over 140 kg.

Naar forsikringen skal foretages, maa vegten opgives og denne vil i tilfælde af, at dyret af kontrollen erklæres uanvendeligt eller betinget anvendeligt, af slagteassuranceforeningen blive kontrolleret og skadeserstatning udbetalt efter den virkelige vegt i tilfælde denne er angivet for stor. Viser den opgivne vegt at være mindre end den virkelige, ansættes erstatningsbeløbet efter den opgivne tarifs største vegt».

§ 6. Kun medlemmer af slagteassuranceforeningen eller disses egentlige tjenere kan opnå at få det fremstillede kjød slagteforsikret, dog kan assurancebeviset af forsikringstageren overføres til en slagter eller kjødhandler og kan i tilfælde erholdes indtil 3 virkedage før dyret fremstilles til kontrolundersøgelse».

Bestyrelsen indsendte i Januar måned til landhusholdningsselskabet i Søndre Bergenhus amt en henstilling om i tilfælde at indgå til landbrugsdepartementet om, at

der måtte blive anordnet slagteforsikring ved lov i lighed med, hvad der allerede var foranstaltet i Tyskland.

Fra 1ste februar til 1ste august 1902 har der af 6 798 dyr, som har været tilført kødkontrollen, været forsikret 937 dyr med en indbetalt assurancepræmie af kr. 1 515,75, hvoraf 34 til en samlet vægt af 4 452 kg. er bleven delvis erstattet med kr. 1 318,88. Premien betales for tiden således: Tarif a) kr. 1,00; b) kr. 1,50; c) kr. 2,00.

Tabel A.

Antal af slaggt som i 1901 er
(*Nombre de viandes de boucherie*)

By.	Ialt undersøgt							Norsk			
	Okser	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okser	Hest	Svin
Aalesund ¹⁾ . . .	1865 ^{1/4}	50	327 ^{1/2}	2488	581 ^{1/2}	893 ^{1/2}	243 ^{1/2}	-	1865 ^{1/4}	50	327 ^{1/2}
Arendal . . .	900 ^{1/2}	8	393	2253	70	1642		-	723 ^{3/4}	8	393
Bergen ²⁾ . . .	10138 ^{1/2}	323	3027	12482 ^{1/2}	824 ^{1/2}	9387	748 ^{1/2}	-	10138 ^{1/2}	323	3027
Drammen . . .	4150	207	1476	2059	-	2863	632	-	4150	207	1476
Fredrikshald ³⁾	2149	81 ^{1/2}	846	1491	-	1390	461	-	2149	81 ^{1/2}	846
Fredrikstad, v.	3752	251	1053	1769	1	2286	540	-	1938	183	1037
Do. ø.	564	8	153 ^{3/4}	185 ^{3/4}	-	841	17	-	276 ^{1/2}	8	152 ^{3/4}
Hamar . . .	2131 ^{1/4}	139 ^{3/4}	1621	3214 ^{1/2}	10	2897 ^{1/2}	21 ^{1/2}	62	2131 ^{1/4}	139 ^{3/4}	1621
Haugesund . . .	1139 ^{1/2}	2 ^{1/2}	193	3967	92	2179	24	-	1139 ^{1/2}	2 ^{1/2}	193
Horten . . .	1230 ^{1/4}	55 ^{1/2}	424 ^{1/4}	454	1	972	125	-	1225 ^{1/4}	55 ^{1/2}	420 ^{1/4}
Kongsberg . . .	442 ^{3/4}	14 ^{1/2}	166	447	51	774	188 ^{1/2}	-	442 ^{3/4}	14 ^{1/2}	166
Kragerø . . .	521 ^{1/4}	39 ^{1/2}	135 ^{3/4}	796	54	519	55 ^{1/2}	-	410	38 ^{1/2}	135 ^{3/4}
Kristiania . . .	43376 ^{1/2}	2229 ^{1/2}	18574 ^{1/2}	37633		47927		-	29277 ^{1/2}	2053	16120
Kristiansand . . .	3364	112	994	2918	501	3365	2024	-	3092	112	994
Kristiansund . . .	788 ^{3/4}	47	353 ^{1/4}	2907	150	2026	61	2	788 ^{3/4}	47	353 ^{1/4}
Larvik . . .	1751 ^{1/2}	98	864 ^{1/2}	2061	-	1343 ^{1/2}	398 ^{1/2}	-	1684 ^{1/2}	98	864 ^{1/2}
Moss . . .	1571 ^{1/4}	173 ^{1/4}	729 ^{3/4}	630	-	1506 ^{1/4}	702	-	1356 ^{3/4}	173 ^{1/4}	731 ^{1/2}
Porsgrund ¹⁾ . . .	398	19	126	206	1	468	31	-	398	19	126
Sandefjord . . .	1016 ^{1/2}	40 ^{1/2}	337	506	-	734	172	-	944 ^{1/2}	39 ^{1/2}	336
Sarpsborg . . .	1739	72	425	192	-	1838 ⁵⁾	180	-	1407	72	413
Skien . . .	1726	237 ^{1/2}	434 ^{1/2}	1493	164 ^{1/2}	1089 ^{1/2}	423 ^{1/2}	-	1243 ^{3/4}	236 ^{1/2}	432 ^{1/2}
Stavanger . . .	281	22	1025	5927	32	4738	75	-	281	22	1025
Tromsø . . .	785 ^{1/2}	-	64 ^{1/2}	2423 ^{1/2}	109	198	326	-	785 ^{1/2}	-	64 ^{1/2}
Trondhjem . . .	7392 ^{1/4}	380	2019 ^{1/4}	9982	1526	9166 ^{1/4}	609	-	7390 ^{3/4}	380	2019 ^{1/4}
Tønsberg . . .	1917	128 ^{1/2}	97 ^{1/2}	988	-	2108	361	-	1768	128 ^{1/2}	977 ^{1/2}
Ialt (Total)	95091 ^{1/2}	4739 ^{1/4}	36730 ^{1/4}	103662 ^{3/4}		111162 ^{1/2}		64	76989 ^{3/4}	4491 ^{3/4}	34251 ^{3/4}

¹⁾ Omfattende det på og udenfor stationen kontrollerede. ²⁾ Se birstationen tabel D.
³⁾ Indførsel af kjød fra Sverige anføres omtrent ganske ophørt. ⁴⁾ Kjødet er her anført som norsk, skjønt intet herom er opgivet. ⁵⁾ Alle.

undersøgt på kontrolstationerne.
examinées aux bureaux de contrôle en 1901).

					Svensk							Dansk									
Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	
2488	581 ¹ / ₂	893 ¹ / ₂	243 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2253	70	1642	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	177	-	-	-	-	-	-	-	-
12482 ¹ / ₂	824 ¹ / ₂	9387	748 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2059	-	2863	632	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1491	-	1390	461	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1111	1	2254	435	-	1814	69	16 659	-	-	32	105	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
183 ³ / ₄	-	841	17	-	287 ² / ₄	-	1 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3214 ¹ / ₂	10	2897 ¹ / ₂	21 ¹ / ₂	62	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3967	92	2179	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
451	1	972	125	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	4	-	-	-	-	-	-
447	51	774	188 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
796	54	519	55 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-	-	-	133	-	-	-	-	-	-	-	-
33809	-	28584	-	-	4413	164 ¹ / ₂	1174	3129	18432	-	-	-	9686	12	1280 ¹ / ₂	695	281	-	-	-	-
2913	501	3365	2024	-	-	-	-	-	-	-	-	-	272	-	-	5	-	-	-	-	-
2907	150	2026	64	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1894	-	1343 ¹ / ₂	398 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-	-	-	67	-	-	167	-	-	-	-	-
626	-	1506 ³ / ₄	602	-	153	-	-	-	-	-	-	-	37	-	-	-	-	-	-	-	-
206	1	468	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
457	-	731	166	-	-	-	-	-	-	-	-	-	72	1	1	49	3	16	-	-	-
178	-	1668	188	-	352	-	-	14	170	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1482	164 ¹ / ₂	1076 ¹ / ₂	418 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-	-	-	482 ² / ₃	1	2	11	13	5	-	-	-
5927	32	4738	75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2423 ¹ / ₂	109	198	326	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9982	1526	9466 ¹ / ₄	609	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-	-
985	-	2107	361	-	-	-	-	-	-	-	-	-	149	-	-	-	-	-	-	-	-
98931 ³ / ₄	-	92104 ¹ / ₂	64	7019 ² / ₄	233 ¹ / ₂	1191	3804	18739	-	11082 ¹ / ₄	14	1287 ¹ / ₂	927	319	-	-	-	-	-	-	-

Tabel B.

Antal af slaggt som i 1901 er stemplet
(Nombre de viandes de boucherie,

By.	I alt 2den klasse							Norsk					
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød
Alesund	60	13	9 ¹ / ₄	56	25	184 ¹ / ₂	7	-	60	13	9 ¹ / ₄	56	25
Arendal	20 ¹ / ₂	1 ¹ / ₂	2	-	12	28	-	-	19 ¹ / ₂	1 ¹ / ₂	2	-	12
Bergen	87	2	50	15	4	163	2	-	87	2	50	15	4
Drammen	97	8	24	20	-	35	-	-	97	8	24	20	-
Fredrikshald	32 ¹ / ₂	12	15 ¹ / ₂	23	-	1390 ¹	-	-	32 ¹ / ₂	12	15 ¹ / ₂	23	-
Fredrikstad, v.	90	15	20	9	-	539	2	-	76	13	20	7	-
Do. ø.	17 ¹ / ₄	1	11 ¹ / ₄	2	-	163	-	-	17 ¹ / ₄	1	11 ¹ / ₄	-	-
Hamar	21	1	17	-	-	19	1	1	21	1	17	-	-
Haugesund	33	1	1	28	6	74	-	-	33	1	1	28	6
Horten	16 ³ / ₄	3	9 ¹ / ₂	2	-	26	-	-	15 ³ / ₄	3	6 ¹ / ₄	2	-
Kongsberg	21 ¹ / ₄	2 ¹ / ₂	6 ¹ / ₄	16	8	106	6	-	21 ¹ / ₄	2 ¹ / ₂	6 ¹ / ₄	16	8
Kragerø	19	2	-	14	-	76 ¹ / ₂	8	-	19	2	-	14	-
Kristiania	1036	368	852	359	-	607	-	-	522	296 ¹ / ₂	546	330	-
Kristiansund	25	-	9 ¹ / ₂	8	10	109	1	-	17	-	9 ¹ / ₂	8	10
Kristiansund	23 ³ / ₄	19	13	333	17	221	-	-	23 ³ / ₄	19	13	333	17
Larvik	72 ³ / ₄	39 ³ / ₄	41 ¹ / ₄	15	-	946	1 ¹ / ₂	-	72 ³ / ₄	39 ³ / ₄	41 ¹ / ₄	15	-
Moss	33	5	13	1	-	57	1	-	27	5	13	1	-
Porsgrund	9 ¹ / ₂	-	2 ¹ / ₂	5	1	50	1	-	9 ¹ / ₂	-	2 ¹ / ₂	5	1
Sandefjord	38	10 ¹ / ₄	5 ¹ / ₄	26	-	62	8	-	38	10 ¹ / ₄	5 ¹ / ₄	24	-
Sarpsborg	35	2	23	-	-	1838	-	-	29	2	20	-	-
Skien	63	1	7	4	15	79	-	-	63	1	7	4	15
Stavanger	33	3	20	20	-	173	-	-	33	3	20	20	-
Tromsø ²⁾	22 ³ / ₄	-	3 ¹ / ₂	76	44	539	-	-	22 ³ / ₄	-	3 ¹ / ₂	76	44
Trondhjem	98	5	28 ¹ / ₄	22	19	82	1	-	98	5	28 ¹ / ₄	22	19
Tønsberg	49	11	23	10	-	37	2	-	48	11	23	10	-
I alt	2053 ¹ / ₂	525	1207	1225	-	7644 ¹ / ₂	1	-	1506 ¹ / ₂	451 ¹ / ₂	895	1190	-

1) 0: alle spædkalve. 2) Kjødet anføres her som norsk, skjønt intet herom er opgivet.

med 2den klasse på kontrolstationerne.
marquées avec l'estampille de II^m classe).

			Svensk							Dansk								
Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
184 $\frac{1}{2}$	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<u>28</u>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
163	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1390	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
529	2	-	15	3	-	2	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
163	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
74	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	-	-	-	-	-
26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
106	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<u>76$\frac{1}{2}$</u>	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
352	-	-	52 $\frac{1}{2}$	64 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{2}$	24	-	252	-	-	461 $\frac{1}{2}$	7	264 $\frac{1}{2}$	5	-	3	-	-
109	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-
221	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
946	$\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
57	1	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
62	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-
1668	1	-	1	-	-	-	-	170	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
79	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
173	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
539	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
82	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
37	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
<u>7209</u>	-	1	74 $\frac{1}{2}$	67 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{2}$	28	-	432	-	-	472 $\frac{1}{2}$	7	268 $\frac{1}{2}$	7	-	4	-	-

Tabel C.

Antal af slagter som i 1901 er
(*Nombre de viandes de boucherie*)

By.	Ialt kasseret							Norsk								
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Ålesund	10 ¹ / ₄	2	5 ¹ / ₂	6 ¹ / ₂	1	15	-	-	10 ¹ / ₄	2	5 ¹ / ₂	6 ¹ / ₂	1	15	-	-
Arendal	1 ¹ / ₄	-	2	1	-	8	-	-	1 ¹ / ₄	-	2	1	-	8	-	-
Bergen	61	3	6	6	-	95	2	-	61	3	6	6	-	95	2	-
Drammen	10	1	2	1	-	14	-	-	10	1	2	1	-	14	-	-
Fredrikshald	14	2	1	7	-	8	-	-	14	2	1	7	-	8	-	-
Fredrikstad, vestre	9	1	5	-	-	18	1	-	7	1	5	-	-	18	1	-
Do. østre	3 ² / ₄	-	² / ₄	-	-	10	1	-	3 ¹ / ₄	-	² / ₄	-	-	10	1	-
Hamar	3	1 ¹ / ₄	1	-	-	11	-	-	3	1 ¹ / ₄	1	-	-	11	-	-
Haugesund	4 ¹ / ₄	-	-	1 ¹ / ₂	1	11	-	-	4 ¹ / ₄	-	-	1 ¹ / ₂	1	11	-	-
Horten	4 ¹ / ₄	-	1	2	-	5	-	-	4	-	1	-	-	5	-	-
Kongsberg	2	-	1	-	-	2	1	-	2	-	1	-	-	2	1	-
Kragerø	8 ¹ / ₂	1 ¹ / ₂	-	7	-	16 ¹ / ₂	-	-	8 ¹ / ₂	1 ¹ / ₂	-	7	-	16 ¹ / ₂	-	-
Kristiania	223	28 ¹ / ₂	107	153	-	637	-	-	149 ¹ / ₂	20 ¹ / ₂	79 ¹ / ₂	136	-	322	-	-
Kristiansand	11 ¹ / ₂	2	1	1	-	16	1 ¹ / ₂	-	9	2	1	1	-	16	1 ¹ / ₂	-
Kristiansund	15 ¹ / ₂	-	2 ¹ / ₂	5	1	73	-	-	15 ¹ / ₂	-	2 ¹ / ₂	5	1	73	-	-
Larvik	2 ¹ / ₂	¹ / ₄	-	-	-	4	¹ / ₂	-	2 ¹ / ₂	¹ / ₄	-	-	-	4	¹ / ₂	-
Moss	98	2	6	4	-	12	1	-	86	2	6	4	-	12	1	-
Porsgrund	-	-	1	-	-	8	-	-	-	-	1	-	-	8	-	-
Sandefjord	35	3	10	13	-	21	1	-	35	3	10	13	-	21	1	-
Sarpsborg	9	1	5	-	-	16	-	-	5	1	5	-	-	13	-	-
Skien	1 ³ / ₄	2	5	-	-	3	1	¹ / ₂ ¹	1 ³ / ₄	-	5	-	-	3	1	-
Stavanger	10	1	1	10	-	13	-	-	10	1	1	10	-	13	-	-
Tromsø	8	-	-	3	1	11	-	-	8	-	-	3	1	11	-	-
Trondhjem	26 ³ / ₄	3	2	24	1	135	3	-	26 ³ / ₄	3	2	24	1	135	3	-
Tønsberg	20	3	-	1	-	13	-	-	10	3	-	-	-	13	-	-
Ialt	592	57 ¹ / ₂	165 ¹ / ₂	251	-	1188	¹ / ₂	-	487 ¹ / ₂	47 ¹ / ₂	138	231	-	875	-	-

1) Elg.

kasseret på kontrolstationerne.
saisies aux bureaux de contrôle).

Svensk							Dansk							Vægt i kilogram af kasserede kjød- kroppe	Vægt i kilogram af affald og organer		
Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv			Gjødkalv	Andre dyr
.	1523,7	38,5
.	367	77
.	4806,1	14578
.	1287	1288
2	ikke opgivet	
$\frac{1}{4}$	2380	187
.	748	21
.	665	190
.	663	1720
.	775	649
.	289	56 $\frac{1}{2}$
.	1546	41 $\frac{1}{4}$
18	8	7	12		304			55 $\frac{1}{2}$		20 $\frac{1}{2}$	5		11			60795	23925
.	2 $\frac{1}{2}$	1925	74 $\frac{1}{2}$
.	2484,7	1168,1
.	342,5	54
11	1	548	353,2
.	ikke opgivet	
.	964	203
4	3	1879	-
.	458	137
.	ikke opgivet	
.	70	-
.	1	6477,3	308,7
.	1074	-
35 $\frac{1}{4}$	8	7	12		307	-		58	1	20 $\frac{1}{2}$	6		11			92067,3	45067,75

Tabel D. Antal af slagtsom i 1901 er undersøgte af kontrollørerne **udenfor** kontrolstationerne.
(Viandes de boucherie examinées en dehors des bureaux de contrôle).

By	Ialt undersøgt							Norsk							Dansk									
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Arendal	637 ¹ / ₄	5	23	336	-	329 ¹ / ₂	-	-	79	5	21	336	-	249 ¹ / ₂	-	559 ¹ / ₄	-	1 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-
Bergen ¹⁾	5472 ¹ / ₄	95	2141 ¹ / ₄	8853	850	3456	1082	-	5472 ¹ / ₄	95	2141 ¹ / ₄	8853	850	3456	1082	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fredrikshald ²⁾	26 ¹ / ₄	-	77 ¹ / ₄	206	-	101	16	-	26 ¹ / ₄	-	77 ¹ / ₄	206	-	101	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Haugesund . . .	53 ¹ / ₂	50	13 ¹ / ₂	363	28	9	-	-	53	50	13 ¹ / ₂	363	28	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kongsberg . . .	343 ¹ / ₂	24	70	13	2	25	7	-	343 ¹ / ₂	24	70	13	2	25	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiania . . .	138	2	399	-	-	13	-	-	138	2	202	-	-	13	-	-	197	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansund ³⁾	1812	21	5	275	-	-	87	-	1812	21	5	275	-	-	87	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Larvik	50	15	14	94	-	8	2	-	-	-	-	-	-	-	-	23	-	-	4	-	-	-	-	-
Moss	1148 ¹ / ₄	36	14	656 ¹ / ₄	-	72	11	-	⁴⁾ 580 ³ / ₄	⁵⁾ 36	13 ³ / ₄	656 ¹ / ₄	-	72	11	566 ¹ / ₂	-	1 ¹ / ₄	-	-	-	-	-	-
Porsgrund ⁶⁾ . .	53 ¹ / ₂	56	136 ¹ / ₂	181	-	501	28	-	53 ¹ / ₂	56	136 ¹ / ₂	181	-	501	28	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skien	566 ¹ / ₂	111	133 ¹ / ₂	333	123	475	112	-	498 ¹ / ₂	111	133 ¹ / ₂	333	123	475	112	76	-	-	-	-	-	-	-	-
Stavanger . . .	7953	246	1569	65008	1071	12549	312	-	7891	246	1569	65008	1071	12549	312	62	-	-	-	-	-	-	-	-
Tromsø ⁶⁾ . . .	263 ¹ / ₄	-	7	160	5	22	53	-	263 ¹ / ₄	-	7	160	5	22	53	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trondhjem . . .	107 ³ / ₄	21	21 ³ / ₄	83	8	72	6	-	107 ³ / ₄	21	21 ³ / ₄	83	8	72	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	18625	682	4624 ³ / ₄	76561 ¹ / ₄	2087	19348 ¹ / ₂	-	-	17318 ³ / ₄	667	4411 ¹ / ₂	76467 ¹ / ₄	2087	19258 ¹ / ₂	-	1286 ³ / ₄	-	198 ³ / ₄	4	-	-	-	-	-

¹⁾ Ved birstationen i «Muren». ²⁾ Birstationen i Tistedalen. ³⁾ Slagteriet. ⁴⁾ Hvoraf 66 svensk. ⁵⁾ Hvoraf 1 svensk. ⁶⁾ Anføres her som norsk vare, da intet herom er opgivet.

Tabel E.

Kjødkroppe stemplet med 2den klasse i 1901 **udenfor** stationerne.*(Viandes de boucherie marquées avec l'estampille de IIme classe en dehors des bureaux).*

By	Ialt 2den klasse							Norsk						Dansk											
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	
Arendal . . .	13 ^{1/2}	-	-	-	3	2	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	12 ^{1/2}	-	-	-	-	3	-	-	-
Fredrikshald ¹⁾ .	-	-	-	-	-	101 ²⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hangesund . . .	-	1	1	1	10	-	-	-	-	1	1	1	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kongsberg . . .	5 ^{1/6}	3	1 ^{1/4}	-	-	6	-	-	5 ^{1/6}	3	1 ^{1/4}	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiania . . .	-	1	29	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	25	-	-	-	-	-	-
Kristiansund ²⁾ .	2	1	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Larvik	2	7	3	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Moss	10 ⁴⁾	1	-	-	-	1	-	-	2	1	-	-	-	1	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Porsgrund . . .	31	31	8	5	-	64	-	-	31	31	8	5	-	64	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skien	3	-	2 ^{1/4}	1	-	2	-	-	3	-	2 ^{1/4}	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stavanger . . .	72	16	15	273	2	115	-	-	71	16	15	273	2	115	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tromsø	6	-	-	-	-	15	-	-	6	-	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	144 ^{2/3}	61	59 ^{1/2}	280	15	312	-	-	121 ^{1/6}	54	31 ^{1/2}	280	12	205	-	-	21 ^{1/2}	-	25	-	3	-	-	-	-

1) Ved bistationen i Tistedalen. 2) Alle spædkalve. 3) Slagteriet. 4) Hvoraf 1 svensk.

Tabel F.

Kjødkroppe kasserede i 1901 **udenfor** stationerne.*(Viandes de boucherie saisies en dehors des bureaux).*

By	Ialt kasseret							Norsk							Dansk							Vegt i kilogram af kasserede kjødkroppe.	Vegt i kilogram af aflald og organer.			
	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed			Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Arendal	1 ^{1/2}	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1/2	-	-	-	-	-	-	-	295	34
Haugesund . . .	-	1	-	-	1/2	-	-	-	1	-	-	1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	157	26
Kongsberg . . .	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	90	103
Kristiania . . .	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ikke opgivet.	
Kristiansund ¹⁾	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	78	367,3
Larvik	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	240,5	-
Moss	31	2	-	-	-	1	-	24 ²⁾	2	-	-	-	1	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	337	139
Porsgrund . . .	4 ^{1/2}	2	-	2	-	8	-	4 ^{1/2}	2	-	2	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ikke opgivet.	
Skien	2	-	1 ^{1/4}	-	1	1	-	2	-	1 ^{1/4}	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	350	156
Stavanger . . .	3	-	-	18	-	6	-	3	-	-	18	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ikke opgivet.	
Ialt	44	6	2 ^{1/4}	20	1 ^{1/2}	16	-	35 ^{1/2}	5	2 ^{1/4}	20	1 ^{1/2}	16	-	-	7 ^{1/2}	-	-	-	-	-	-	-	-	1547,5	825,3

1) Slagteriet. 2) Heraf 6 svenske.

1. Aalesund.

Den 1ste september 1901 overtoges kontrolvirksomheden af dyrlæge *Nils Toenberg*; den forrige bestyrer dyrlæge *O. E. Sæckjær* afgik ved døden i oktober måned det foregående år; fra dette tidspunkt og indtil *Toenbergs* tiltrædelse fungerede som kontrollør en af byens slagtere.

Om ordningen meddeler *Toenberg* følgende:

«Kontrollen har 4 rum til sin rådighed: et lokale til den egentlige kontrol, et ophængningsrum, et kontor og et vedskjul. Lokalerne er indredede i en gammel søbod og er meget fugtige og uhensigtsmæssige, idet søen gaar helt under gulvet og dette ligger igjen en halv alen dybere end gaden; desuden er der for lavt under loftet. Ophængningsrummet vilde være godt, såfremt ventilationen var bedre og lokalet lysere. Der er håb om at få rettet på ventilationen. En anden forbedring er der også håb om at opnå, nemlig indlægning af elektrisk lys.

Kontrollen holdes som før om årene åben tre timer om formiddagen, i slagtetiden også om eftermiddagen et par dage i ugen; i den tid haves også en mand til hjælp. Kjødet bliver gennemgående dårligt behandlet her på Søndmøre, hvorfor slet behandling også er en af de hyppigste årsager til stemping med 2den kl.

Kalvene slagtes meget tidligt, som regel kun 2—3 dage gamle. En liden forbedring synes dog nu at kunne iagttages, efter at disse er blevne stemplede med 2den kl.

Tuberkulosen kan ikke være videre udbredt her, da det trods omhyggelig undersøgelse kun er lykkedes mig et par gange at påvise sygdommen. Dog er at merke, at der aldrig medtages organer udenfor nyrene, så noget undgår naturligvis opmærksomheden.

Ved min overtagelse af stillingen i september vakttes der en sterk modvilje blandt slagtere og landbefolkning, idet jeg forlangte reglementet overholdt. Denne uvilje har nu tabt sig betydelig.»

Aktieselskabet *Møre og Rauma slagteforretning*, der er et privatforetagende, begyndte sin virksomhed den 1ste februar 1900; selskabet har opført en egen bygning i byens udkant og har udsalgssteder for kjød i byen. Det kjød, som skal kontrolleres, føres til kontrolstationen og omtrent intet bliver kontrolleret i selve slagteriet.

Tabel I. (Aalesund).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	2 ¹ / ₄	19	2	1	-	-
Absces (byld)	-	-	-	-	2	-	-	-
Afmagring	1	-	-	2	4	26	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	9 ³ / ₄	3	3	28	16	20	4	-
Benbrud	14 ³ / ₄	6	-	-	-	-	-	-
Benskjørhed	1	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin	4 ¹ / ₂	1	-	-	1	-	-	-
Brystbetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, trauma- tisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhöe	-	1	-	-	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	3	1	1	-	-
Hjernelidelser	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk	2	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	1 ³ / ₄	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	3	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdøm	1	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning . . .	2	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdøm	2	1	-	-	-	-	-	-
Nyresygdøm	3	-	1	2	-	1	3	-
Nødslagtning	12	-	-	2	-	-	-	-
Tarmidelser	-	-	1	-	-	-	-	-
Trommesyge	2	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	-	1	-	-	-	-	-	-
Umodne	-	-	-	-	2	137 ¹ / ₂	-	-
Leieforandring af tarmene . .	-	-	1	-	-	-	-	-
Årsag ubekjendt	-	-	1	-	-	-	-	-
Ialt	62 ³ / ₄	13	9 ¹ / ₄	56	28	186 ¹ / ₂	7	-

Tabel II. (Aalesund).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt . . .	1	-	-	-	-	1	-	-
Afmagring	-	-	-	-	-	2	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1	1	-	3 ¹ / ₂	1	4	-	-
Benbrud	¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-
Benskjørhed	1 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin	1	-	-	-	-	-	-	-
Bråisot	-	-	-	1	-	-	-	-
Diarrhöe	-	-	-	-	-	5	-	-
Gulsot	-	-	-	-	-	1	-	-
Kalvningsfeber	1 ³ / ₄	-	-	-	-	-	-	-
Nødslagtning	1	-	1	-	-	2	-	-
Rødsyge	-	-	¹ / ₂	-	-	-	-	-
Selvdøde	¹ / ₄	-	1	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	-	-	-	1	-	-	-	-
Tarmildelser	1	-	1	-	-	-	-	-
Trommesyge	2	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot	-	-	-	1	-	-	-	-
Kvælning	-	-	2	-	-	-	-	-
Leieforandring af tarmene . .	-	1	-	-	-	-	-	-
Ialt	11	2	5 ¹ / ₂	6 ¹ / ₂	1	15	-	-

2. Arendal.

Kontrolløren, dyrlæge *Egeberg*, indberetter bl. a. følgende:

«Kontrolstationens udstyr, personale, lønninger m. v. har været som det foregående år. Som det ved sammenligning af tabellerne fra ifjor og iår vil sees, er antallet af kontrollerede kjødkroppe formindsket; jeg antager, at den store arbejdsledighed, som har medført dårlig kjøbeevne blandt arbejderbefolkningen, har været den væsentligste årsag hertil. Kjødet har hele året igjennem stået i høi pris. Kvaliteten af det fremførte kjød er upåklageligt; rigtig simpelt kjød er meget sjældent. Spædkalvene burde leve noget længere og få tilstrækkelig melk. Her i byen slagtes forholdsvis lidet; halvparten af storfe kommer fra Danmark og resten fra landsslagtere, som har stadig leverance til byslagtere eller sælger fra sin kjøddisk på torvet. Landsslagterne sælger indmaden hjemme, da leveren i allefald ofte vil blive kasseret.»

Tabel III. (Arendal).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	2	-	-	-	-	-
Afmagring	8	1	-	9	-	30	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1	1/2	-	6	-	-	-	-
Benbrud	1	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	1 1/2	-	-	-	-	-	-	-
Ikter	3	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	3	-	-	-	-	-	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	-	8	-
Rachitis	-	-	2	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1 ¹⁾	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	19 1/2	1 1/2	4	15	-	38	-	-

¹⁾ Dansk.

Tabel IV. (Arendal).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring	-	-	-	-	1	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	-	1	-
Benbrud	1/4	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, trauma- tisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	-	1	-
Mavesygdom	-	-	-	-	-	-	2	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	-	4	-
Rachitis	-	-	1	-	-	-	-	-
Trommesyge	-	-	-	1	-	-	-	-
Ialt	1 1/4	-	1	1	1	-	8	-

Tabel V. (Arendal).

Årsager til 2den kl. stempling udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt	-	-	1	-	-	-	-	-
Afmagring	1	-	-	-	-	3	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	¹⁾ 2	-	-	-	-	-	-	-
Benbrud	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	²⁾ 9 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	13 ¹ / ₂	-	1	-	-	3	-	-

¹⁾ Hvoraf 1 dansk. ²⁾ Danske.

Tabel VI. (Arendal).

Årsager til kassation udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	¹⁾ 1/2	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	1 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-

¹⁾ Dansk.

3. Bergen.

Kontrollens bestyrer stads- og politidylrlæge *J. Nielsen* indberetter bl. a. følgende:

Det byen tilførte antal kjøds-krotter har i år været mindre end i de foregående år. Forskjellen fra 1900 udgjør ikke mindre end 5620 skrotter, og en sammenligning imellem den beregnede vægt viser en mindretilførsel af 88 649 kg. Men det tør håbes, at denne mindretilførsel for den væsentligste del beror

på skiftende konjunkturer, og at årsagen må søges i kjødmangel i Bergens oplandsdistrikter, hvor forrige aars fodermangel nødvendiggjorde en større reduktion of besætningerne end normalt. De høie priser og den mindre kjøbeevne har gjort kjødmarkedet flaut, så den mindre tilførsel dog som regel har dækket behovet. Efter den beregnede vægt og værdi og et antaget indbyggerantal af 72 200 falder på hver person 37,8 kg. kjød til en værdi af kr. 25,85.

Det er ikke uden interesse, at der i år er stemplet et langt større antal heste end i det foregaaende år. Hestekjødet benyttes i stor udstrækning til indblanding i oksekjød, særlig ved pøsefabrikationen. På denne maade får kjøberne betale hestekjød med en langt høiere pris, end når de kunde overvinde sin fordom derimod og købe og spise det som hestekjød.

Blandt det kjød, der er negtet stemping, men som er nyttiggjort ved saltning, er største parten tintekjød. I år er fundet tinter i 131 til kontrol fremstillede skrotter, altså i 32 flere end foregående år. Af disse er 73 som entintede eller indeholdende degenererede tinter stemplede med 1ste klasse, medens 59 skrotter, der indeholdt levende tinter, er nedsaltede under kontrol og efter 14 dage udleveret eieren til fri afbenyttelse. Ogsaa i år falder det største antal tintebefængte kreaturer på de nærmest byen liggende herreder.

Driften af *bikontrolstationen i Muren* har været fortsat i år og det undersøgte antal skrotter er opført på tab. D. Driften viser for 1901 et underskud af kr. 1 046,00, hvoraf det refusionspligtige beløb udgjør kr. 965,40. Det betydelige underskud må vel for en del tilskrives byens mindre kjødtilførsel.

I kjødudsalg og slagterier har været foretaget 1 065 besigtninger, hvorved særlig renlighedsforholdene og beskaffenheden af de benyttede varer er kontrolleret. Mange værksteder er så slet indredede og dårlig vedligeholdte, at de ikke kan holdes tilstrækkelig rene. Særlig er gulvene — af træ eller løse heller — så utætte og de benyttede arbejdsborde så ujevne, at en tilfredsstillende rengjøring er meget vanskelig og derfor sjelden bliver udført. Kjødudsalgene er forholdsvis mere tilfredsstillende. Der er ikke faa mønstergyldigt indredede, mange i upaaklagelig stand, men ikke få trænger endnu forbedringer. Der er ved besigtning af slagterværksteder forefundet og konfiskeret 3 tønder bedærvet letsaltet kjød og 552 kg. bedærvet kjød i mindre partier.

Slagteboderne er fremdeles i så slet tilstand, at en renlig udførelse af slagtingen er umulig. I påvente af, at et offentligt slagtehus snart må blive bygget, har man imidlertid ikke villet pålægge eierne de store udgifter, som måtte til for at bringe slagteboderne i en fuldt forsvarlig stand. Ved 131 i årets løb foretagne besigtninger har man derfor måttet indskrænke sig til at søge de værste ulemper fjernede.

Tabel VII. (Bergen).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædhav	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt . . .	1	-	26	-	-	4	1	-
Afmagring	24	2	5	11	3	2	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	9	-	-	-	1	136	1	-
Beskadigelse, ydre	4	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin	1	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	2	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, trauma- tisk	7	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	9	-	-
Fodselsbesvær	-	-	1	-	-	-	-	-
Gulsot	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjernelidelser	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækkbetændelse, trauma- tisk	2	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	3	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	5	-	-	1	-	1	-	-
Kalvningsfeber	3	-	-	-	-	-	-	-
Katarrhalfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblodning	1	-	-	1	-	10	-	-
Nyresygdom	1	-	-	1	-	-	-	-
Nodslagtning	10	-	-	1	-	-	-	-
Overdrift	5	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	18	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	2	-	-	-	-	1	-	-
Trommesyge	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	3	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	87	2	50	15	4	163	2	-

Tabel VIII. (Bergen).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Speckkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	2	-	-	-	-	8	1	-
Absces (byld)	-	-	1	-	-	-	-	-
Afmagring	1	-	-	-	-	2	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	4	2	1	2	-	25	-	-
Benbrud	1	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	3	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin	2	-	-	-	-	-	-	-
Bråset	-	-	-	1	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	2	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, trauma- tisk	8	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhö	2	-	-	-	-	45	-	-
Fødselsbesvær	1	-	-	-	-	-	-	-
Gulsot	1	-	2	-	-	3	-	-
Hjertesygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	3	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	2	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning . . .	1	1	-	-	-	8	-	-
Nyresygdom	1	-	-	-	-	1	-	-
Nodslagting	5	-	-	3	-	-	1	-
Overdrift	6	-	-	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	4	-	2	-	-	-	-	-
Svulster	2	-	-	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	-	-	-	-	3	-	-
Tinter	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	5	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	61	3	6	6	-	95	2	-

4. Drammen.

Kontrollen har ogsaa dette år været bestyret af dyrlæge *E. Elvestad*. Det kontrollerede kjøds mængde m. v. findes anført på tabellerne A. B. C.

I sin beretning anfører dyrlæge *Elvestad* følgende:

Kjødkontrollen har i 1901 været drevet på samme sted og under samme vilkår som tidligere. Tilførselen har derimod været betragtelig mindre og kjødprisen betydelig højere. Der er tilført stationen 1 189 skrotter mindre end forrige år, hvilket for en overveiende del falder på storfæet. Kjødets kvalitet har været meget god og behandlingen upåklagelig. Uagtet tuberkulosen fremdeles spiller den største rolle som årsag til delvis kassation så er dog denne lidelse betydelig aftaget i de senere år.

Tabel IX. (Drammen).

Årsager til 2den kl. stempning på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt . . .	-	-	-	13	-	4	-	-
Afmagring	24	2	2	5	-	17	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	2	2	1	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	-	-	5	-	-	-	-
Brystbetændelse	-	-	-	-	-	2	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk	14	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdø	5	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	6	-	-	-	-	-	-	-
Hjernelidelser	-	-	1	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	12	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningfeber	18	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdø	2	1	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	11	-	-	-	-	-
Tuberkulose	15	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot	2	-	-	-	-	-	-	-
Batryomycose	-	1	-	-	-	-	-	-
Lyskebrok	-	-	5	-	-	-	-	-
Lungebetændelse	-	-	1	-	-	-	-	-
Ialt	101	6	21	23	-	23	-	-

Tabel X. (Drammen).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og fejl	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	-	-	-	4	-	-
Afmagring	2	-	3	-	-	6	-	-
Bughindebetændelse, trauma- tisk	2	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdøm	2	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk	3	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdøm	-	-	-	-	-	1	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot	1	-	-	-	-	-	-	-
Lungebetændelse	-	-	1	-	-	-	-	-
Ialt	11	-	4	-	-	11	-	-

5. Fredrikshald.

Den kontrollerende dyrlæge, *C. A. Nielsen*, indberetter følgende :

«Tilgangen til herværende kontrol har ikke varieret meget i de senere år. Hvad varernes kvalitet betræffer, er forandringen fra år til andet heller ikke iøinespringende. Dog er den forandring, som kan merkes, til det bedre, idet 2den kl. stemping ikke så ofte er foretaget, som i den første tid efter at kontrollen begyndte.

Tilførselen af kjød og flesk fra Sverige, som tidligere var ganske stor, er nu så godt som ophørt; den var ifjor så høist ubetydelig, at jeg har anseet optegning særskilt for de få kroppe, som hidførtes, for at være uden statistisk betydning.

Besigtigelse og stemping af varer udenfor kontrolstationen forlanges sjelden eller aldrig. Ved birstationen i Tistedalen er fremdeles den samme politifunktionær kontrollør (se tabel D).

Kontroltiden er ca. 5 formiddagstimer i vinter- og 4 timer i sommerhalvåret. Personalet og kontrollokalet er uforandret, lønningerne ligeså, nemlig kr. 1 000,00 til kontrolløren og kr. 600,00 til haadlangeren.»

Tabel XI. (Fredrikshald).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld)	-	-	-	1	-	-	-	-
Afmagring	-	1	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse	-	1	-	-	-	-	-	-
Borsygdøm	2	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	2	-	-
Gulsot	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk	3	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge	-	-	1	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	4	-	-	2	-	4	-	-
Tuberkulose	3	1	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	2	-	-
Vattersot	-	-	-	4	-	-	-	-
Ialt	14	3	1	7	-	8	-	-

6. Fredrikstad.

Om kontrollen i Vestre Fredrikstad meddeler dyrlæge *O. Vold*:

«Kjødkontrollen overtoges af mig den 1ste august; fra dyrlæge *Ruuds* død til da var den bestyret af dyrlæge *Hvattum*, idet hans kontrol på østsiden besørgedes af vestre kontrols mangeårige assistent, en ikke veterinærkyndig mand.

Kontrollen, der omfatter et kontrolrum, kontor og opbevaringsbod ligger nokså bekvemt lige mod byens torv.

Hele kontrolrummets indredning synes at være anlagt med en meget mindre kjødtilførsel for øie end den nu stedfindende. Åbningen hvorigjennem kjødet skal bringes ind på bordet til besigtigelse og stemping er altfor trang og for høit fra gulvet og bordet derefter. Der kan vanskelig forevises mer end 2 parter ad gangen, og det er forbundet med anstrængelse, at få løftet disse op på bordet; derfor kan kun mindre kjødpartier forevises på denne måde;

er det større dele, er man henvist til at kontrollere og stemple ude på torvet, slagt liggende i kjødhække, i vognene eller på bænke opsat udenfor, og nogen effektiv bedømmelse kan under sådanne forhold være vanskelig opnåes, især den mørke årstid.

K o n t r o l l e n s k o n t o r er et vel indredet rum forsynet med mikroskop med tilbehør.

O p b e v a r i n g s r u m m e t, hvori henlægges kasseret kød før det bringes op til brændeovnen, benyttes også af brandvæsenet, som har indsat endel vogne. Ved min overtagelse af posten i august blev også boden benyttet af flere slagtere som opbevaringsrum for kjødhække, bænke, krakker og dragkøjerrør, tildels også ophængt kjødpartier af mistænkelig lugt og farve. Dette er nu rettet på.

Af vedlagte tabeller vil sees, at der i årets løb har passeret kontrollen følgende hele slagt: Storfæ 3 752, hest 251, svin 1 053, får 1 769, spædkalv 2 286, gjødkalv 540. Deraf

n o r s k :

Storfæ 1 938, hest 183, svin 1 037, får 1 111, spædkalv 2 254, gjødkalv 435;

s v e n s k :

Storfæ 1 814, hest 69, svin 16, får 659, spædkalv 32, gjødkalv 105.

Af ovenanførte slagt er i årets løb kasseret 2 380 kg. i kroppe samt 187 kg. i affald.

Sammenlignet med 1900 vil sees at tilførselen er aftaget med :

Storfæ 327, hest 11, svin 82, får 209, spædkalv 3, forøget 46 gjødkalv.

Når tilførselen er aftaget, så må vel det komme af, at prisen har været forholdsmæssig høj hele året, dernæst at købeevnen i det brede lag har været mindre.

Tilførselen fra Sverige har altså tiltaget, hvilket vel hidrører fra, at distrikterne heromkring lægger mest an på melkeproduktion og kommer derfor kun ældre udmalkede dyr hid til slagt.

K v a l i t e t e n af kødet må siges at have været gennemgående god, emballagen også upåklagelig, især fra bønderne, der som regel har sit kød omviklet med hvide, rene lagen; de slagt, der ankommer hid med jernbanen fra Fredrikshald og Sverige, kan ofte være adskillig tilsmudset og indpakningen mangelfuld, idet de er henlagt i kjødhække uden nogen tildækning

Slagtekvægets transport på jernbanen skal man tillade sig at henlede opmærksomheden på, idet der ikke så sjelden på kontrollen fremstilles slagt, som bærer stygge merker efter mindre human behandling; i allefald oplyser slagterne, at dyrene har fået dette under transporten på jernbanen.»

Tabel XII. (Vestre Fredrikstad).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Absces (byld)	-	-	3	-	-	-	-	-
Afmagring	¹⁾ 43	²⁾ 2	-	³⁾ 3	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	⁴⁾ 3	⁵⁾ 3 ^{3/4}	-	5	-	⁶⁾ 260	1	-
Benbrud	2	4	2 ^{3/4}	1	-	-	^{3/4}	-
Benskjørhed	-	-	1	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	3	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	⁷⁾ 2 ^{1/4}	-	-	-	-	-	-	-
→— af anden årsag	⁸⁾ 7 ^{3/4}	1	1	-	-	-	-	-
Diarrhoë	2	-	-	-	-	279	-	-
Fødselsbesvær	-	-	1	-	-	-	-	-
Hjernelidelser	-	1	2 ^{2/4}	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	2	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning	⁹⁾ 1 ^{2/4}	¹⁰⁾ 1	-	-	-	-	-	-
Mavesygdom	¹¹⁾ 2 ^{2/4}	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom	2 ^{2/4}	-	-	-	-	-	-	-
Overdrift	^{2/4}	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	6	-	-	-	-	-
Rødsyge	-	-	1	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	2	-	-	-	-	-	-
Trommesyge	2	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	¹²⁾ 12 ^{3/4}	-	1	-	-	-	-	-
Vattersot	1 ^{3/4}	-	1	-	-	-	-	-
Odem	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	90 ^{1/4}	14 ^{3/4}	20 ^{1/4}	9	-	539	1 ^{3/4}	-

¹⁾ Deraf 5 svenske. ²⁾ Deraf 1 svensk. ³⁾ Deraf 2 svenske. ⁴⁾ Deraf ^{1/4} svensk. ⁵⁾ Deraf ^{2/4} svensk. ⁶⁾ Deraf 10 svenske. ⁷⁾ Deraf ^{1/4} svensk. ⁸⁾ Deraf ^{1^{2/4}} svensk. ⁹⁾ Svensk. ¹⁰⁾ Svensk. ¹¹⁾ Deraf ^{2/4} svensk. ¹²⁾ Deraf ^{5^{3/4}} svensk.

Tabel XIII. (Vestre Fredrikstad).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og fejl	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring	1	-	-	-	-	-	-	-
Bedørvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	7	-	-
Benbrud	-	1/4	1/4	-	-	-	1/4	-
Beskadigelse, ydre	3/4	-	-	-	-	1	-	-
Brystbetændelse	2/4	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhöe	-	-	-	-	-	7	-	-
Fødselsbesvær	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvingsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning	1	-	1	-	-	2 1/2	-	-
Rachitis	-	-	4	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	2/4	-	-	-	-	-	-
Trommesyge	1	-	-	-	-	-	1	-
Tuberkulose	1) 2 2/4	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot	1/4	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	9	3/4	5 1/4	-	-	17 1/2	1 1/4	-

1) Hvoraf 2 1/4 svensk.

Om kontrollen i østre Fredrikstad meddeler dyrlæge *Hvattum* Kontrolstationen er trang og i det hele taget mangelfuld, idet en af kødbasarerne ved torvet er indrettet som kontorlokale og kun består af et rum, der samtidig må tjene som opholdssted for kontrolløren, opbevaringssted for kasseret kød osv. Udenfor rummet er anbragt en krak, hvorpå stempingen foretages. I dårligt veir og f. eks. under regn blir krakken våd og ofte tilsolet, så at det er umuligt, at kødet da kan blive behandlet så renslig som ønskeligt kunde være.

Tilførselen af kød har været omtrent som foregående år. Mange spædkalve stemples fremdeles med 2den kl. og er årsagen slet behandling eller at de blir slagtet straks efter fødselen.

Tabel XIV. (Ostre Fredrikstad).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Speckkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt . . .	-	-	-	-	-	17 ¹ / ₄	-	-
Afmagring	4	-	-	-	-	12 ¹ / ₄	-	-
Bedærvet eller slet behandlet skiddent	-	-	-	-	-	83	-	-
Benbrud	1	-	1 ² / ₄	-	-	-	-	-
Benskjørhed	1	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	-	-	-	-	18	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	3	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse af anden årsag	¹ / ₄	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	14 ² / ₄	-	-
Fødselsbesvær	1	-	2	-	-	-	-	-
Hjertesygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	2	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdom	-	-	¹ / ₄	-	-	5	-	-
Mavesygdom	4	-	-	-	-	-	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	3	-	-
Nyresygdom	-	-	-	-	-	5	-	-
Nødslagtning	-	-	-	-	-	7	-	-
Rachitis	-	-	5 ² / ₄	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	1	-	-	-	-	-	-
Brøk	-	-	2	-	-	-	-	-
Ialt	17 ¹ / ₄	1	11 ¹ / ₄	-	-	165	-	-

1) Hvoraf 2 svenske.

Tabel XV. (Østre Fredrikstad).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt . . .	-	-	-	-	-	1	-	-
Benbrud	$\frac{2}{4}$ ¹⁾	-	$\frac{2}{4}$	-	-	-	-	-
Diarrhöe	-	-	-	-	-	3	-	-
Gulsot	-	-	-	-	-	1	-	-
Selvdøde	-	-	-	-	-	2	-	-
Tuberkulose	3	-	-	-	-	-	1	-
Ufuldbarne	-	-	-	-	-	3	-	-
Ialt	$3\frac{3}{4}$	-	$\frac{2}{4}$	-	-	10	1	-

¹⁾ Hvoraf $\frac{1}{4}$ svensk.

7. Hamar.

Dyrlæge *A. Lange* meddeler følgende:

Kontrollen udføres i samme lokale og til samme tid på dagen som før -- fra kl. 7 $\frac{1}{2}$ til 11 $\frac{1}{2}$ formiddag. Personalet er som før og lønnen ligeså.

Kjødets kvalitet bedres for hvert år, navnlig for oksekjødets vedkommende, idet fôdringen i de tilgrænsende distrikter blir bedre og det er heller ikke nu så almindeligt at beholde kjørene til de blir helt affældige. Slagtningen og kjødets behandling derefter er som regel meget god. Spædkalvene er derimod snarere ringere end for nogle år siden, da melken er i god pris. Driftetæ kommer der fremdeles noget af, men den væsentlige tilførsel sker fra selve Hedemarken.

Priserne har hele året været gode og jevne. Af hestekjød og flek er der også i dette år sendt endel til Kristiania, men ikke så meget som foregående år, idet forbruget af kjød har været meget stort her på stedet grundet de gode arbeidstider, så kjøbeevnen har været god.

Gjennemsnitsvægten antages at have været:

For okse	130—140 kg.
» hest	ca. 240 »
» svin	60—70 »
» får	16—18 »
» spædkalv	13—14 »

Tabel XVI. (Hamar).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring	4	-	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	3	-	-
Benbrud	2	1	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, trauma- tisk	5	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse af anden årsag	-	-	1	-	-	-	-	-
Borsygdum	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhöe	-	-	-	-	-	14	1	-
Fødselsbesvær	-	-	3	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblodning	-	-	-	-	-	2	-	-
Mavesygdum	4	-	3	-	-	-	-	-
Nyresygdum	1	-	-	-	-	-	-	-
Rødsyge	-	-	2	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	1	2	-	-	-	-	-
Tuberkulose	2	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot	2	-	-	-	-	-	-	-
Raaner	-	-	6	-	-	-	-	-
Ialt	21	2	17	-	-	19	1	-

Tabel XVII. (Hamar).

Årsag til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	1	1	-	-	2	-	-
Bughindebetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhöe	-	-	-	-	-	9	-	-
Mavesygdum	1	-	-	-	-	-	-	-
Svulster	-	1/4	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	3	1 1/4	1	-	-	11	-	-

S. Haugesund.

I sin indberetning meddeler dyrlæge *H. Haugen* følgende:

Ordningen af kjødkontrollen er som forrige år.

Tilførselen af kjød har ikke tiltaget, tvertimod har tilførselen specielt af færekjød mindsket betydelig og kjødpriserne har derfor også været usædvanlig høje.

Som det vil fremgå af vedlagte tabeller, finder forholdsvis faa tilfælde af tuberkulose, der har bevirket kassation eller en lavere klassifikation. Denne sygdom synes ikke at have faaet fodfæste blandt Vestlandets stedeagne kvægracer.

Med en antagen folkemængde af 9 000 indbyggere og en gennemsnitsvægt af 180 kg. for hest, 110 for okse, 80 for svin, 16 for får og 12 for kalve skulde kjød og fleskeforbruget i Haugesund blive 24,71 kg. kjød og 1,84 kg. flesk pr. individ.

Tablet XVIII. (Haugesund).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld)	1	-	-	1	-	-	-	-
Afmagring	12	1	-	13	1	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	$\frac{1}{2}$	-	-	13	-	35	-	-
Benbrud	$\frac{3}{4}$	-	-	-	-	-	-	-
Benskjørhed	-	-	3	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	-	-	-	1	-	-	-
Fødselsbesvær	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	-	-	-	1	-	-	-	-
Kalvingsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Overdrift	$1\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Svulster	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	8	-	-	-	-	-	-	-
Leversygdom	2	-	-	-	-	-	-	-
Fremfald af kalvelciet	1	-	-	-	-	-	-	-
Umoden	-	-	-	-	-	41	-	-
Talt	$31\frac{3}{4}$	1	3	28	2	76	-	-

Tabel XIX. (Haugesund).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og fejl	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt	1/2	-	-	-	-	1	-	-
Absces (byld)	-	-	-	1	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	3	-	-
Benbrud	1 ^{3/4}	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	1/4	-	-	-	-	1	-	-
Bughindebetændelse	-	-	-	1	-	-	-	-
Borsygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhøe	-	-	-	-	1	2	-	-
Fødselsbesvær	1/1	-	-	-	-	-	-	-
Overdrift	1/2	-	-	-	-	-	-	-
Selvådø	-	-	-	-	-	1	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	3	-	-
Ialt	4 ^{1/4}	-	-	2	1	11	-	-

Tabel XX. (Haugesund).

Årsager til 2den kl. stempning udenfor stationen.

Sygdomme og fejl	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring	-	2	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	10	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	-	1	-	-	-	-	-
Ialt	-	2	11	-	-	-	-	-

Tabel XXI. (Haugesund).

Årsager til kassation udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Speckkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	1/2	-	-	-	-
Stivkrampe	-	1	-	-	-	-	-	-
Ialt	-	1	-	1/2	-	-	-	-

9. Horten.

Dyrlæge *Davidson* indberetter følgende:

Kontrolstationens lokaler er de samme som de foregående år, ligeledes betjeningen, aflønningen og kontortiden.

Eftersyn af slagterier og pølsemagierier foregår i regelen hver 14de dag og hos alle kjøbmænd hver måned. Af slagterier er der 2 og pølsemagierier 4 stykker. Tilsynet med fisketilførslen påhviler kjødkontrolløren.

Det tilførte kjød har med hensyn til kvalitet og kvantitet været over al forventning godt, hvilket må tilskrives den store nedslagning i 1899 af ældre dyr og de to sidste gode foderår.

Tilførslen sker fra de omliggende distrikter hovedsagelig gennem bonde-slagtere, der driver gårdsbrug.

Årsagen til at 2den kl. og konfiskeret kjød aftager for hvert år må ligge deri, at slagteren i tilfælde, hvor dyret eller slagtet synes tvivlsomt, tilkalder dyrlæge, hvis mening om kjødets brugbarhed på forhånd æskes; antages slagtet at være dårligt, bliver det ikke fremstillet på kontrollen.

Fra Danmark er der indført 1 okse og 3 svin.

Tabel XXII. (Horten).

Årsager til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt . . .	-	-	3 ²⁾	-	-	-	-	-
Afmagring	5 ¹⁾	1	-	1	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	1	-	-	-	-
Benbrud	$\frac{1}{2}$	-	2 $\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	1 $\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	2	-	-	-	-	-	-	-
Gulsot	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækkbetændelse, trauma- tisk	2 $\frac{3}{4}$	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	3	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	2	2	1	-	-	-	-	-
Ialt	16 $\frac{3}{4}$	3	9 $\frac{1}{2}$	2	-	-	-	-

1) Dansk. 2) Heraf 1 dansk.

Tabel XXIII. (Horten).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Benbrud	$\frac{3}{4}$	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse	1	-	-	-	-	1	-	-
Diarrhöe	-	-	-	-	-	1	-	-
Hjertesygdom	-	-	1	-	-	-	-	-
Selvdøde	-	-	-	-	-	3	-	-
Svulster	$\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Tinter	-	-	-	2	-	-	-	-
Tuberkulose	2	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	4 $\frac{1}{4}$	-	1	2	-	5	-	-

10. Kongsberg.

I Kongsberg fungerer stedets amtsdyrlæge *A. Loken* som kjødkontrollør; denne indberetter følgende:

Kjødtilførselen har i år 1901 været mindre end i de foregående år; forskjellen mellem antallet af undersøgte kjødkroppe de sidste 8 år eller siden kjødkontrol indførtes hersteds, sees af nedenstående tabel:

	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901
På stationen	1282	1693	2132	2413	2370	2389	2141	2082
Udenfor stationen	1237	1415	1449	1139	1155	1055	855	484
Sum	2519	3108	3581	3552	3525	3444	2996	2566

Selv om man kan forudsætte, at fordringerne til fedt og kjødfuldtslagt har steget, så at vægten pr. kjødkrop kan ansles højere nu end før, må dog det virkelige kjødforbrug i vægt antages at have været mindre end vanligt i de to sidste år. Særlig påfaldende er nedgangen af tilførslen i det sidste år, når man regner det samlede antal kjødkroppe af såvel større som mindre dyr. Mindre er forskjellen mellem antallet af tilførte større kjødkroppe, hvilket vil fremgå af nedenstående tabel, der også viser, at antallet af undersøgte dyr på stationen stadig har tiltaget, medens den ambulatoriske kjødkontrol stadig har

Undersøgte okser, svin og heste	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901
På stationen	141	176	266	316	343	452	495	622
Udenfor stationen	914	1015	1329	1048	1081	1007	814	437
Sum	1055	1191	1595	1364	1424	1459	1309	1059

minket, mest i det sidste år. Indtægten ved kjødkontrollen går derfor stadig nedover. Indtægten består i en afgift af 50 øre for hvert dyr, der stemples udenfor stationen og beror væsentlig på, hvor meget privatslagtning der er.

Den sedvane at folk her i byen køber slagtefæ og slagter til sit eget brug synes al aftage år for år, og indkjøbet af slagtefæ til privat slagtning og brug har i det sidste år været ubetydelig mod før. Årsagen ligger formentlig i de voldsomme priser på slagtefæet, som det var i år, da prisen stillede sig sli, at slagtet kom på ca. 5 kr. pr. 6 kilo selv for dyr i mædelig slagtehuld. Prisen på oksekjød har været gennemsnitlig kr. 5,25, for svinekjød kr. 6,00, fårekjød kr. 5,00 og spædkalvkjød kr. 3,50 — alt pr. 6 kilo. På grund af den ringe kjødtilførsel er i år indført en del kjødkroppe fra Kristiania for det meste dansk kjød, dog neppe mere end 100 oksekroppe.

Kassation af kød forekommer nu sjældnere, da de allerfleste sygdomstilfælde kommer under dyrlægebehandling, og folk bliver frarådet at reise til byen med kød af tvivlsom beskaffenhed. Af det undersøgte kød er kun ganske lidet fundet at være befængt med tuberkulose; denne sygdom er dog fundet ved tuberkulinundersøgelser i flere tilfælde; i en besætning endogså 1 tilfælde af yvertuberkulose. Organer medfølger omtrent aldrig kjødkroppene, hvorfor undersøgelsen vanskeliggjøres. Noget tilsyn med kjødudsalg og slagterbutiker er ikke foretaget.

Tabel XXIV. (Kongsberg).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt . . .	-	-	1 $\frac{1}{2}$	1	5	4	-	-
Afmagring	-	-	-	2	-	6	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	2 $\frac{1}{2}$	-	3 $\frac{3}{4}$	9	1	20	3	-
Benbrud	2 $\frac{1}{4}$	1	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	1 $\frac{1}{4}$	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk	$\frac{3}{4}$	-	-	-	-	-	-	-
—»— af anden årsag	-	-	-	-	-	1	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk	2 $\frac{1}{4}$	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse af anden årsag	-	-	-	-	-	4	-	-
Borsygdum	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	5	-	-
Gulsot	1	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	-	1	-	2	1	9	2	-
Kalvningsfeber	$\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdum	3 $\frac{3}{4}$	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblodning	2 $\frac{2}{4}$	-	-	1	1	20 $\frac{1}{2}$	1	-
Mavesygdum	-	-	1	-	-	4	-	-
Nodslagtning	-	$\frac{1}{2}$	-	1	-	10	-	-
Tarmlidelser	3	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	$\frac{1}{4}$	-	-	-	-	-	-	-
Odem	-	-	-	-	-	6 $\frac{1}{2}$	-	-
Umodne	-	-	-	-	-	16	-	-
Ialt	21	2 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{1}{4}$	16	8	106	6	-

Tabel XXV. (Kongsberg).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bughindebetændelse	1	-	-	-	-	-	1	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Selvdøde	-	-	-	-	-	1	-	-
Septiske tilstande	-	-	-	-	-	1	-	-
Tuberkulose	1 ¹⁾	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	3	-	1	-	-	2	1	-

1) Udenfor stationen.

Tabel XXVI. (Kongsberg).

Årsager til 2den kl. stemping udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedørvet eller slet behandlet, skiddent	$\frac{1}{2}$	-	-	-	-	3	-	-
Benbrud	$\frac{1}{6}$	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	1	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse	-	-	1	-	-	-	-	-
Gulsot	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjernelidelser	1	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	-	1	-	-	-	1	-	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygd	$\frac{1}{4}$	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblodning	-	1	-	-	-	1	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Odem	$\frac{1}{4}$	-	$\frac{1}{4}$	-	-	-	-	-
Umoden	-	-	-	-	-	1	-	-
Ialt	$5\frac{1}{6}$	3	$1\frac{1}{4}$	-	-	6	-	-

11. Kragerø.

Angående kjødkontrollen i Kragerø i året 1901 meddeler dyrlege G. *Manstad* følgende:

«Kontrollen foregår i samme lokale som omtalt i forrige års beretning.

Tilførselen af slagt var noget nær den samme som i forrige år, dog kom der noget mere slagt fra Danmark. Byens indvånere føler større interesse for kjødkontrollens gavnlige virksomhed nu end tidligere, ligesom de tilførte slagt som regel føres til byen i rene lærredsslag eller rene kasser. Efter at et større meieri er sat i gang her i byen er spædkalvene blevne af simplere sort, thi meieriet får næsten al melken og kalven må almindelig nøie sig med skummet melk, hvilket igjen fremkalder mavelidelser hos det spæde dyr.

Kragerø indbyggerantal var efter folketællingen ifjor 5 725. Tilsammen udgjør det ved kontrolstationen stemplede kjød 98 670 kg., så forbruget ligelig fordelt på hver byindvåner skulde blive omkring 18 kg.

Her er ingen hermetiske fabrikker og yderst lidet kjød går ud af byen, enkelte gange en part til skibsbrug.

I det sidste år var kjødpriserne meget høie, almindelig:

80—100	øre pr. kg.	oksekjød,
40— 60	» - -	hestekjød,
80—100	» - -	svinekjød,
100	» - -	gjødkalv,
60— 80	» - -	spædkalv,
70—100	» - -	får.

I Kragerø er for tiden kun 3 slagterier og 2 pølsemagierier, men 6 udsalg af kjød. Et af udsalgene har alle kjødvarer fra Kristiania svineslagteri. Rensligheden i slagterier og pølsemagierier er upåklagelig.

Gjennemsnitsvægten er sat til:

120	kg.	af okse,
180	- -	hest,
80	- -	svin,
25	- -	gjødkalv,
15	- -	får,
15	- -	spædkalv,
15	- -	gjød.

Det er altså efter denne beregningsmåde de 98 670 kg., som er anført foran, er fremkommet.

Slagterier og pølsemagierier inspiceres ofte, jævnlig et par gange i ugen, de andre udsalgssteder hver 14de dag i regelen, men også oftere.

Fiskebryggen inspiceres om sommeren daglig, om vinteren et par gange i ugen. Salg af ustempet kød er endnu ikke forekommet her. Alt kød stemples ved kontrolstationen.

Da som regel alle køer med kalvningsfeber helbredes med jodindsprøjtning, kommer yderst sjelden kød af dyr med denne sygdom til stationen. I det hele taget må det siges, at alle kødvarer behandles langt bedre efter at kødkontrol kom i gang end før, og alle er enige om, at dette er en meget heldig institution.»

Tabel XXVII. (Kragero).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og fejl	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt . . .	-	-	-	14	-	-	-	-
Afmagring	3	2	-	-	-	21	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	5	-	-	-	-	20	-	-
Benbrud	1	-	-	-	-	-	-	-
Benskjørhed	2	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin	1	-	-	-	-	-	-	-
Borsygdom	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhö	2	-	-	-	-	11	-	-
Fødselsbesvær	1	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	1	-	-	-	-	5	-	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Katarrhalfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning	-	-	-	-	-	5 ¹ / ₂	-	-
Mavesygdom	-	-	-	-	-	9	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	2	-	-
Septiske tilstande	-	-	-	-	-	2	-	-
Vattersot	-	-	-	-	-	4	-	-
Ialt	19	2	-	14	-	79 ¹ / ₂	-	-

Tabel XXVIII. (Kragero).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og fejl	Okse	Hest	Svin	Far	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Benbrud	-	1/2	-	-	-	-	-	-
Blodurin	2	1	-	-	-	-	-	-
Børsygdøms	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhøe	1	-	-	-	-	8	-	-
Kakeksi	1	-	-	4	-	-	-	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdøms	1	-	-	-	-	-	-	-
Navlearebetændelse	-	-	-	-	-	1/2	-	-
Nyresygdøms	-	-	-	-	-	6	-	-
Nodslagtning	2	-	-	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	3	-	-	-	-	2	-	-
Ufuldbarne	-	-	-	3	-	-	-	-
Ialt	12	1 1/2	-	7	-	16 1/2	-	-

12. Kristiania.

Om kontrollen her meddeler bestyreren, dyrlæge *Lo*, følgende:

«Lønningsforholde og personale har været som forrige år. Budgettet for kjødkontrolstationen var i 1901 kr. 32 998,00, således fordelt på de forskjellige poster:

a. Lønninger af 4 dyrkeger	kr. 13 200,00
— - 8 stemplere	» 9 080,00
Extrahjælp for dyrlæger og stemplere	» 2 500,00
	kr. 24 780,00
b. Vedligehold, lys, brænde, rengjøring, vandafgift, skatter osv. »	3 318,00
c. Kontorudgifter	» 2 900,00
d. For tilintetgjørelse af kasseret kjød	» 2 000,00

Kvaliteten af det tilførte kød har ikke forandret sig synderlig i det store og hele taget. Dog merkedes en mængde magert kød af norske slag i vinterhalvåret, om det end ikke gav anledning til forringelse i klasse i nogen særlig grad. Der nedslagtedes da ikke lidet ungfæ, der både var småt og magert. Tilførselen af norske storfæslag var gået ned fra 39 985 $\frac{1}{2}$ i 1900 til 29 277 $\frac{1}{2}$ i 1901. Altså med 10 708. Svintilførselen var gået ned fra 19 106 $\frac{1}{2}$ til 16 120 eller 2 986 $\frac{1}{2}$ og fårtilførselen er gået ned med 4 852 stk. Byslagtingen var i 1901 17 916 stk. storfæ.

Den stærke nedgang i tilførselen må for en væsentlig del tilskrives de dårlige tider og den mindre købeevne, som mere og mere begyndte at gøre sig gjældende i Kristiania i dette år.

Grænsen for distrikterne, som sender kjødvarer hid, udvides til hver tid. Der er til tider kommet kød helt fra Nordland, Trondhjems-amterne samt Romsdalen. Dette kød bærer ofte præg af at være mindre forstandig behandlet, ikke alene før afsendelsen, men at det også er blevet noget medtaget underveis. Det er i det hele taget sørgeligt at se, hvor lidet erfarne folk er i at slagte.

Den største og peneste tilførsel af levende slagtedyrr kommer fra Sverige, Smålenene, Akerhus og Hedemarken. Periodisk fik vi en mængde slagtedyrr fra Kristians- og Buskeruds-amterne i driftetiden, og tilførselen var herfra stærk udover vinteren på grund af reduktion af besætningerne.

Fra den nærmeste omegn af Kristiania tilføres kjødmarkedet sin væsentligste del af det byslagtede kød. Det er jevnt store dyr, oftest pene og fede, så de afgiver det kød, som vel nærmer sig mest den bedste kvalitet. De skriver sig for en væsentlig del fra svenske dyr, der indkøbes i kalvefærdig stand af fjøseiere i Akershus og Smålenene, helst nærmest byerne.

Den svenske tilførsel af slagtet kød er også gået ned med 1 252 okser og 1 162 $\frac{1}{2}$ svin. Kvaliteten omtrent som forrige år.

Den danske tilførsel har derimod steget fra 6 768 i 1900 til 9 686 i 1901 eller med 2 818 stk. storfæslag. Kvaliteten er en del bedret, uagtet et ikke ubetydeligt antal har fået 2den klasse eller kasseret. Især er flesket mindre tilfredsstillende; thi det er oftest ældre, store magre svin, soer og rånere med tommetyk hud samt unge magre rachitiske grise.

En del slagte er også gjort defekt ved fjernelse af serøse hinder og glandler og uundtagelsesvis kommer bagparten alene, afskåret lige bag mellemgulvet. Disse har altid vist sig at være tuberkuløse.

Totalindførselen for de to sidste år stiller sig således for de forskjellige lande:

1900. Norsk:	39 985 $\frac{1}{2}$	okse,	1 819 $\frac{1}{2}$	heste,	19 106 $\frac{1}{2}$	svin,	38 661	får,	29 475	kalv.
» Svensk:	5 665	—	73	—	2 336 $\frac{1}{2}$	—	4 380	—	19 271	—
» Dansk:	6 768	—	7	—	3 741 $\frac{1}{2}$	—	585	—	157	—
1901. Norsk:	29 277 $\frac{1}{2}$	—	2 053	—	16 120	—	33 809	—	28 584	—
» Svensk:	4 413	—	161 $\frac{1}{2}$	—	1 174	—	3 129	—	18 432	—
» Dansk:	9 686	—	12	—	1 280 $\frac{1}{2}$	—	695	—	281	—

2den classes stemppling stiller sig således:

1900.	Norsk:	660 ¹ / ₂	okse,	285	heste,	918	svin,	666	får,	430	kalve.
»	Svensk:	100	—	21	—	138	—	23	—	255	—
»	Dansk:	406 ¹ / ₂	—	1	—	351	—	14	—	2	—
1901.	Norsk:	522	—	286 ¹ / ₂	—	546	—	330	—	352	—
»	Svensk:	52 ¹ / ₂	—	64 ¹ / ₂	—	41 ¹ / ₂	—	24	—	252	—
»	Dansk:	461	—	7	—	264	—	5	—	3	—

Kassation:

1900.	Norsk:	151	okse,	23	heste,	92 ¹ / ₂	svin,	298	får,	335	kalve.
»	Svensk:	33	—	2	—	12	—	6	—	210	—
»	Dansk:	52 ¹ / ₂	—	0	—	79	—	2	—	0	—
1901.	Norsk:	149	—	20	—	79	—	136	—	322	—
»	Svensk:	18	—	8	—	7	—	12	—	304	—
»	Dansk:	55 ¹ / ₂	—	0	—	20 ¹ / ₂	—	5	—	11	—

Vægt af hele kroppe, der kasseredes, var i 1901 60 795 kg. og vægt af organer og affald 23 925 kg., tilsammen 84 720 kg.

Årsagerne til forringelse i klasse og kassation er omtrent den samme som forrige år og antallet af de forskjellige tilfælde variere heller ikke meget.

Det sees, at et betydeligt antal slagt har fået 2den klasse på grund af afmagring, ja nogle dyr er endog kasseret af den grund.

Betydeligst er dog antallet af 2den classes stemppling og kassation på grund af bedærvet tilstand og slet behandling af kjødet såvel før som efter afsendelsen. Skjodesløs slagtning sees ofte, idet kjødet er blodigt både udvendig og indvendig, der er unødig opsnitning af kjødet under afhudningen, indvoldene har ligget så længe i efter stikningen, at serøse hinder og omgivende kjød er blevet grønt og bedærvet o. l. Især er dette hyppig tilfælde med svin og kalve. Skiddefærdig behandling af kjødet før afsendelsen er også almindelig og endelig pakkes det undertiden i uhensigtsmæssige, utilstrækkelige eller endog skidne klæder.

Værst er dog behandlingen under transporten, og vore jernbaner og dampskibe bærer ikke lidet af skylden for at kjødet kommer frem i så utilfredsstillende tilstand.

Som man ved, er lidet eller intet gjort for at bringe disse transportmidler, jernbaner og dampskibe, i en for kjødfragt hensigtsmæssig stand, og det er kanske vanskeligt for så små transportere at anskaffe nogen speciel indretning for øiemedet; men det skulde dog synes at være en billig fordring, at jernbanevogne og skibsrums, hvori kjødet stues, var ordentlig rengjort, og at der ikke i samme rum fragtes varer, der tilsøler kjødet. Der findes utallige eksempler på, at ikke alene emballagen er bleven tilsølet på jernbanernes plat-

Tabel XXIX. (Kristiania).

Årsager til 2den kl.

Sygdomme og feil	Norsk					
	Okse	Hest	Svin	Får	Spædkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt	-	-	-	-	-	-
Absces (hyld)	2	-	1	1	-	-
Afmagring	129 ^{1/2}	5	3	11	26	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	96	10	59	225	136	-
Benbrud	12 ^{1/2}	17 ^{1/2}	10 ^{1/2}	-	2	-
Beskadigelse, ydre	13	6	3	2	3	-
Blodurin	1	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk	21	-	1	-	-	-
→ af anden årsag	1	-	1	-	1	-
Bughindebetændelse, traumatisk	22	1	-	-	-	-
→ af anden årsag	7	1	4	-	2	-
Borsygdøm	1	-	-	-	-	-
Diarrhöe	-	-	-	-	4	-
Fødselsbesvær	5 ^{1/2}	-	19	1	-	-
Gulsot	1	-	1	9	13	-
Hjernelidelser	-	1	1	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	15	-	-	-	-	-
→ af anden årsag	1	-	-	-	-	-
Ikter	1 ^{1/2}	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	5	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	5	-	-	-	-	-
Ledsygdøm	6 ^{1/2}	2 ^{1/2}	8	2	5	-
Mangelfuld afblødning	1	-	-	6	12	-
Mavesygdøm	-	-	-	-	23	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	2	-
Nyresygdøm	1	2	3	-	4	-
Nodslagtning	12 ^{1/2}	7	7	2	83	-
Overdrift	7	-	-	-	-	-
Parasiter	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	139 ^{1/2}	-	-	-
Rødsyge	-	-	17	-	-	-
Svulster	-	9	-	-	-	-
Tarmidelser	-	3	1 ^{1/2}	1	14	-
Tinter	3	-	-	-	-	-
Trommesyge	3	-	-	-	-	-
Tuberkulose	138	-	63 ^{1/2}	-	-	-
Vattersot	8	1	2 ^{1/2}	65	12	-
Ødem	1 ^{1/2}	1	-	-	-	-
Defekt	1 ^{1/2}	-	1 ^{1/2}	-	6	-
Ufuldstændig attestation	-	222 ^{1/2}	-	-	-	-
Raane	-	-	176 ^{1/2}	-	-	-
Andre lidelser	-	7	21 ^{1/2}	5	4	-
Ialt	522	296 ^{1/2}	545	330	352	-

stempling på stationen.

Svensk						Dansk					
Okse	Hest	Svin	Får	Spædkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Spædkalv	Andre dyr
-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-
27 ¹ / ₂	2	-	-	6	-	117	-	9	-	1	-
9 ¹ / ₂	1	4	17	175	-	31	-	4 ¹ / ₂	1	-	-
1	2	1 ¹ / ₂	-	1	-	3	-	1	1	-	-
1	-	-	-	1	-	7	-	2	1	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-
1	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-
1	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
2	-	¹ / ₂	-	1	-	¹ / ₂	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	1	5	-	1	-	6	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	3	-	2	-	-	-
1	-	-	-	16	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-
2	-	-	-	16	-	5	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	12	-	-	-	-	-	24	-	-	-
-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-
-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3 ¹ / ₂	-	5	-	-	-	264	-	75	-	-	-
-	-	1	3	4	-	1	-	1	2	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
-	-	¹ / ₂	1	6	-	7	-	2	-	-	-
-	57 ¹ / ₂	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-
-	-	13	-	-	-	-	-	100	-	-	-
-	-	1	2	17	-	1	-	20	-	-	-
52 ¹ / ₂	64 ¹ / ₂	41 ¹ / ₂	24	252	-	661 ¹ / ₂	7	254 ¹ / ₂	5	2	-

Tabel XXX. (Kristiania).

Årsager til kassation

Sygdomme og feil	Norsk					
	Okse	Hest	Svin	Får	Spædkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt	5	1	1	-	-	-
Absces (byld)	-	1	-	-	-	-
Afmagring	3	-	1 ^{1/2}	25	7	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	11 ^{1/2}	1/2	11 ^{1/2}	69	76	-
Benbrud	2 ^{1/2}	1/2	5	-	2	-
Benskjørhed	1	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	2 ^{1/2}	-	-	1	1	-
Blodurin	10	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk	7	-	-	-	1	-
—»— af anden årsag	2	-	1	-	2	-
Bughindebetændelse, traumatisk	3 ^{1/2}	-	-	-	-	-
—»— af anden årsag	2	-	2	-	22	-
Børsygdøm	5	-	-	-	-	-
Diarrhöe	-	-	-	-	41	-
Fødselsbesvær	4 ^{1/2}	-	2 ^{1/2}	-	-	-
Gulsot	-	-	1 ^{1/2}	-	13	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	12 ^{1/2}	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	3	-	-	-	-	-
Kakeksi	3	1	1	-	-	-
Kalvningssfeber	6	-	-	-	-	-
Katarrhalfeber	1	-	-	-	-	-
Ledsygdøm	2 ^{1/2}	-	-	-	2	-
Mangelfuld afblodning	1	-	2	-	9	-
Mavesygdøm	4 ^{1/2}	2	2	-	53	-
Miltbrand	1	-	-	-	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	12	-
Nyresygdøm	3	2	2	-	4	-
Nødslagtning	9	-	4	-	12	-
Rachitis	-	-	19 ^{1/2}	-	-	-
Rodsyge	-	-	2	-	-	-
Septiske tilstande	8 ^{1/2}	4 ^{1/2}	4	-	12	-
Svulster	-	5 ^{1/2}	-	-	-	-
Trommesyge	10 ^{1/2}	-	-	-	1	-
Tuberkulose	17	-	13	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	27	37	-
Vattersot	1	-	4	12	6	-
Ødem	1	1/2	-	-	2	-
Opblæst	-	-	-	-	-	-
Muskeldegeneration	-	-	-	-	2	-
Andre årsager	5 ^{1/2}	2	2	-	5	-
Ialt	149 ^{1/2}	20 ^{1/2}	81 ^{1/2}	135	322	-

på stationen.

Svensk						Dansk					
Okse	Hest	Svin	Får	Spædkalv	Andre dyr	Okse	Hest	Svin	Får	Spædkalv	Andre dyr
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	4	-	2	-	-	-
2 1/2	1/2	3	7	161	-	3	-	2 1/2	1	7	-
1/2	-	1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	-	5	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	51	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	6	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	2	-	3	-	-	-	-	-
1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	-	-	-	-	-	3	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	3	-	2	19	-	2	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	37 1/2	-	6	-	-	-
-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2	6	-	1	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	2 1/2	1/2	-	-	-	-	-	5	3	4	-
19	8	7	12	304	-	55 1/2	-	20 1/2	5	11	-

forme ved ind- og udlæsninger og indvendig i godsvognen, men smudset er også under de stadige onlempninger gnedet fra pakningen og ned på kjødet, så dette har et misligt udseende ved fremstillingen på kontrollen. Kommer så dertil transporten fra jernbanerne til torvet på åbne vogne i en regnveirs dag, så vil sølen yderligere vaskes af klæderne og ind på kjødet, der da får et høist uappetitligt udseende, forringes i holdbarhed og pris; større eller mindre partier må af den grund endog kasseres. Dette er forhold som er så meget beklagelige, som det meste af vor kjødtilførsel foregår pr. jernbane. Jeg skylder at tilføie, at det danske kjød omtrent bestandig er godt behandlet såvel før som under transporten og kommer som regel frem i tilfredsstillende tilstand.

Det ovenfor nævnte uheldige transportforhold skulde man synes kunne rådes nogenlunde bod på, men nogen forandring har jeg ikke seet, skjønt det ofte nok er klaget derover herfra.

Af landmænd råbes der stadig på torvhaller og forbedrede forhandlingsvilkår her i byen, men disse vil lidet hjælpe, hvis ikke kjødet såvel før afsendelsen som under transporten behandles således, at det kommer til markedet i en nogenlunde præsentabel tilstand.

Det må atter og atter fremhæves, at Kristiania kjødforsyning ikke bliver tidsmæssig og tilfredsstillende, før man får slagtehus og kvægtorv. Da vil kjødtilførselen reguleres, priserne blive stabile og landmænd til enhver tid opnå dagens høieste priser på sit kvæg, idet alle møder op på et sted, så konkurrencen bliver større hos kjøberne. Der vil også være anledning til i de store kjølehuse at have slagtet kjød på lager, så hvilkensomhelst efterspørgsel kan tilfredsstilles til enhver tid.

Det er min faste overbevisning, at slige anlæg er til fuldt så stor nytte for producent som konsument. Dette er noget som har vist sig over alt, hvor offentlige slagtehus er indført.

I slagterier er kontrollert 92 gauge, hvorfor er betalt samme priser som forrige år. Indbyggertallet i Kristiania var i december 1901 224 909. Forbruget pr. individ af forskjellig slags kjød bliver da, når vægten sættes således: Okse 140 kg., hest 200 kg., svin 60 kg., får 17 kg. og kalv 20 kg.:

43 366 $\frac{1}{2}$ okse à 140 kg.:	224 909 = 27	kg. pr. individ.
2 229 $\frac{1}{2}$ hest à 200 »:	224 909 = 1	» - —
18 574 $\frac{1}{2}$ svin à 60 »:	224 909 = 4,96	» - —
37 633 får à 17 »:	224 909 = 2,84	» - —
47 297 kalv à 20 »:	224 909 = 4,21	» - —

149 110 $\frac{1}{2}$ slagtekroppe.

Tilsammen 40,01 kg. pr. individ.

Som det sees, er der pålagt 20 kg. på gennemsnitsvægten på okser, idet det viser sig, at okseslagtene er større nu, end da den før brugte gennem-

snitsvægt blev ansat. Den her anførte gennemsnitsvægt bruges ved årsberetningerne til Kristiania kommunale statistiske kontor.

I dette år påbegyndtes opførelsen af Kristiania kommunale destruktionsverk på Lille Tøien efter Rud. A. Hartmanns system og anstalten var færdig til prøvedrift i december Måned.

Tabel XXXI. (Kristiania).

Årsager til 2den kl. stempling udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring	-	-	¹⁾ 19	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	1	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	-	-	²⁾ 9	-	-	-	-	-
Råne	-	-	³⁾ 1	-	-	-	-	-
Ialt	-	1	29	-	-	-	-	-

¹⁾ 12 danske. ²⁾ 5 danske. ³⁾ dansk.

13. Kristiansand.

Dyrlæge *C. Juell* indberetter her følgende:

Det vil af vedlagte tabeller sees, at tilførslen af kjød på stationen omtrent har været den samme som foregående år. Der er ansat de samme personer ved stationen som før med samme lønninger, nemlig en kontrollør med kr. 1 500,00 pr. år og en assistent med kr. 2,50 pr. dag.

Der har i år været tilført stationen 2 kjøer, der var døde eller slagtede umiddelbart i dødsøieblikket, lidende af mildtbrand; da dette sidste gang gjentog sig, blev der givet anmeldelse til politiet, så vedkommende bliver trukket til ansvar. Tuberkulose har det i år været mindre af og andre sygdomme ligeledes; der er kasseret en del kalve, der dels ved slagtningen og dels ved transport er blevet tilsvinet og tildels bedærvet.

Den antagne gennemsnitsvægt er for okser 110 kg., hest 180 kg., svin 76 kg., får 12 kg., gjød 13 kg., gjødkalv 32 og spædkalv 13 kg.

Af det undersøgte kjød benyttedes indenfor byen omtrent $\frac{3}{4}$ og udenfor $\frac{1}{4}$.

Tabel XXXII. (Kristiansand).

Årsager til 2den kl. stempling.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt	$\frac{2}{2}$	-	$5\frac{1}{2}$	5	-	-	-	-
Afmagring	$7\frac{1}{2}$	-	-	3	10	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	1	-	-	109	1	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	2	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdme	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	3	-	-	-	-	-
Tuberkulose	$1)20\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	33	-	$9\frac{1}{2}$	8	10	109	1	-

¹⁾ Hvoraf 8 danske.

Tabel XXXIII. (Kristiansand).

Årsager til kassation.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1	2	-	-	-	16	$1\frac{1}{2}$	-
Blodurin	2	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse	-	-	1	-	-	-	-	-
Børsygdme	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Miltbrand	2	-	-	-	-	-	-	-
Selvdele	-	-	-	1	-	-	-	-
Tuberkulose	$1)7$	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	14	2	1	1	-	16	$1\frac{1}{2}$	-

¹⁾ Hvoraf $2\frac{1}{2}$ dansk.

14. Kristiansund.

Kontrollens bestyrer, dyrlæge *J. E. Grøholt*, meddeler følgende:

Kjødkontrollens og slagtehusets virksomhed har været omtrent som foregående år. Personalet er det samme. Lønningerne er noget forøget, idet kontrolløren har fået et personligt lønstillæg af kr. 400,00 og opsynsmanden kr. 200,00. Lønningerne bliver da henholdsvis kr. 2 400,00 og kr. 1 000,00.

Tabel XXXIV. (Kristiansund N.)

Årsager til 2den kl. stempning.

Sygdomme og fejl	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt	-	-	-	221	9	-	-	-
Absces (byld)	1	-	-	3	1	-	-	-
Afmagring	4	6	-	23	-	31	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	2	5	4	10	-	150	-	-
Benbrud	4	1	-	4	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	-	-	11	3	9	-	-
Brystbetændelse, traumatisk	$\frac{1}{4}$	-	-	-	2	-	-	-
—»— af anden årsag	-	-	-	22	-	-	-	-
Diarrhöe	-	1	-	2	-	9	-	-
Fødselsbesvær	3	-	-	3	2	-	-	-
Hjernelidelser	-	1	-	-	-	-	-	-
Hjertesygdom	-	1	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	$\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	4	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdom	-	1	-	5	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning	2	2	-	17	-	12	-	-
Mavesygdom	1	-	-	2	-	4	-	-
Overdrift	1	-	-	1	-	-	-	-
Parasiter	-	-	-	8	-	-	-	-
Rachitis	-	-	5	-	-	-	-	-
Rødsyge	-	-	1	-	-	-	-	-
Svulster	-	1	-	-	-	-	-	-
Tarmidelser	-	-	-	1	-	6	-	-
Trommesyge	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	-	-	3	-	-	-	-	-
Ialt	$23\frac{3}{4}$	19	13	333	17	221	-	-

Tabel XXXV. (Kristiansund N.)

Årsager til kassation.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	-	1	-	-	-	-
Absces (byld)	1	-	-	1	1	-	-	-
Afmagring	2	-	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	1	-	-	37	-	-
Blodurin	1	-	-	-	-	-	-	-
Bråsoet	-	-	-	2	-	-	-	-
Fødselsbesvær	1 ^{1/2}	-	1/2	-	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	1	-	7	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk	4	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	1	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	2	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning	-	-	-	-	-	8	-	-
Mavesygdom	-	-	-	-	-	4	-	-
Rødsyge	-	-	1	-	-	-	-	-
Selvdøde	2	-	-	-	-	2	-	-
Septiske tilstande	-	-	-	-	-	1	-	-
Tarmlidelser	-	-	-	-	-	4	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	10	-	-
Ialt	15 ^{1/2}	-	2 ^{1/2}	5	1	73	-	-

Tabel XXXVI. (Kristiansund N.)

Årsager til 2den kl. stemping på slagteriet.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring	2	1	-	-	-	-	-	-
Ialt	2	1	-	-	-	-	-	-

Tabel XXXVII. (Kristiansund N.)

Årsager til kassation på slagteriet.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Hjertesækbetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	1	-	-	-	-	-	-	-

I årets løb er anskaffet et mikroskop med tilbehør.

Tilførselen har været noget mindre end foregående år, da jo nedslagtningen ifjor var usædvanlig stor grundet de mislige åringer.

Der har i årets løb blevet eksporteret en betydelig mængde til Kristiania, ligesom hermetikfabrikken forbruger nokså meget. Fraregnet det, som de byen anløbende damp- og seilskibe køber, bliver kødforbruget i byen forholdsvis lidet.

Grundet den stærke udførsel og den mindre tilførsel har kødpriserne steget ganske betydeligt — til omtrent det dobbelte af det vanlige.

Hvad behandlingen af kødet angår, så synes den at blive bedre og bedre.

Slagterbutikkerne er gennemgående meget gode, og slagterne lægger meget an på at holde det så renlig og pent som mulig.

15. Larvik.

Kjødkontrollens bestyrer, amtsdyrlæge *J. A. Furuholmen*, indberetter bl. a. følgende:

Jeg tiltraadte kontrollørbestillingen som konstitueret den 12te juli og blev fast ansat den 24de september 1901. Lønnen er kr. 1400,00 aarlig.

Der er ingen fast assistent, men fra 1ste september indtil aarets udgang afgives for de to ugentlige torvdage tirsdag og fredag en mand til hjælp fra brandvæsenet. Denne ordning er forsaavidt mangelfuld, som der paa torvdagene den øvrige tid af aaret, navnlig om fredagene, var stor tilførsel af kød, saa der tiltrængtes ligesaa meget hjælp da, som om høsten, og følgen har for mit vedkommende været, at jeg, for at kunde tilendebringe kontrollen i betimelig tid for torvehandelen, har været nødsaget til at bruge hjælp, leiet for egen regning.

Bortbringelsen af det kasserede kød besørges af brandvæsenets folk. Indtil sidste vaar blev kødet destrueret paa det af kommunen benyttede elektricitetsverk; men efter at dette er nedlagt maa kødet nedgraves, hvilket sker paa en af de kommunale lossepladse udenfor byen. I det kommende år vil der blive gjort forsøg paa at faa kødet opbrændt ved et af byens større brug.

Kjødkontrolstationen flyttedes i slutningen af aaret 1900 til en dertil opført bygning paa Jægersborgløkken, hvor kommunen har erhvervet en større tomt, der eventuelt med tiden ogsaa kan afgive plads for et kommunalt slagtehus.

Bygningen indeholder kontrollokale og kontor; men der mangler rum til opbevaring af det kasserede kjød. Midler hertil såvelsom til indlægning af vand i kontrollokalet er endnu ikke blevet bevilget. Derimod er stationen ihøst bleven forsynet med elektrisk lys.

Kjødtilførselen var i årets to sidste måneder noget større end det foregående år og priserne var høie. En del af kjødet solgtes til opkøbere fra Porsgrund og Skien og enkelte torvdage før jul skeede der opkøb af flesk til Tønsberg.

Kjødets kvalitet kan neppe betegnes som mere end middels, da der især om sommeren og høsten tilføres en hel del meget tarvelig vare af lam og ungkreaturer, idet disse er altfor smaa og magre, naar de slagtes. Til gjengjæld kommer der en del bedre vare af oksekjød og får fra de nærmest liggende bygder udover høsten og vinteren.

Af flesk er tilførselen, om ikke stor så dog tilstrækkelig til byens egen forsyning, da forbruget af fersk flesk tilsyneladende er nokså lidet, tiltrods for at kvaliteten er god og priserne for oksekjødet uforholdsmæssig høie, især for ringere vare.

Kvaliteten af det indførte danske kjød har øiensynlig forbedret sig meget siden den i Danmark påbudte eksportkontrol fik større effektivitet; men kjødet fremkommer ofte i en alt andet end pyntelig tilstand på grund af transporten.

De fra udlandet tilførte lam og får havde ogsaa ofte et misligt udseende nærmest som følge af, at de ikke var tilstrækkelig afkølede og tørre før afsendelsen, ligesom kvaliteten heller ikke altid var rosværdig.

Et forhold, hvorpå jeg finder at burde gjøre opmærksom, er, at der allerede i den korte tid, jeg har bestyret kjødkontrollen, to gange er sket misligheder ved udstedelsen af attester for slagteheste. Det første tilfælde angår en gammel hest, som i den af eieren og to naboer udstedte bevidnelse angives «altid at have været frisk» og «har i den tid, den har været i nuværende eiers besiddelse — ca. 10 år — ikke brugt nogen medicin». Ved undersøgelsen her paa stationen viste det sig, at hesten havde svære sarkomatøse svulstmasser udgaaende fra nyreregionen ud gennem baglaaret, saa kjødet maatte kasseres. På nærmere forespørgsel oplystes da, at hesten i nogen tid havde været halt og i den sidste tid endog havt vanskelighed ved at reise sig. Attesten, der rimeligvis var udstedt i god tro, var paategnet af vedkommende lensmand, og saaledes tilsyneladende i ønskelig orden. Det andet tilfælde angår en hest, som i den medfølgende attest, ligeledes udstedt af eieren og to naboer samt paategnet af lensmanden, angives, at «den var frisk og har ikke fået nogen medicin». Ved undersøgelsen fandtes kjødet blodfuldt og af misligt udseende, hvorfor det afvistes til brug som svineføde. På opfordring gav eieren og de to naboer møde på kontrolstationen, hvor der oplystes, at hesten, tre dage før slagtingen fandt sted, var kommen hjem fra en byreise og siden ikke havde kunnet reise sig.

Tabel XXXVIII. (Larvik.)

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt	1	-	1	2	-	-	-	-
Absces (byld)	2	2	-	-	-	-	-	-
Afmagring og gl.	49	31 $\frac{1}{2}$	-	5	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	3	-	-	4	-	-	-	-
Benbrud	1 $\frac{1}{2}$	2	-	-	-	-	-	-
Benskjørhed	-	-	-	-	-	-	$\frac{1}{2}$	-
Beskadigelse, ydre	-	1 $\frac{1}{4}$	-	1	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, trauma- tisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	-	-	4	-	-	-	-	-
Gulsot	-	1	-	-	-	-	1	-
Hjertesekbetændelse, trauma- tisk	6	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	1	2	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblodning	$\frac{3}{4}$	-	-	-	-	1	-	-
Mavesygdom	-	-	-	-	-	1	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	1	-	-
Nyresygdom	-	-	-	-	-	1	-	-
Nødslagtning	1	-	-	-	-	-	-	-
Overdrift	2	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	33 $\frac{1}{4}$	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	1 $\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-	-	-
Trommesyge	1	-	-	-	-	1	-	-
Tuberkulose	-	-	1	1	-	-	-	-
Vattersot	-	-	-	2	-	-	-	-
Brok	-	-	2	-	-	-	-	-
Spædkalve under 8 à 10 dage	-	-	-	-	-	940	-	-
Ialt	72 $\frac{3}{4}$	39 $\frac{3}{4}$	41 $\frac{1}{4}$	15	-	945	1 $\frac{1}{2}$	-

Tabel XXXIX. (Larvik.)

Årsager til 2den kl. stemping udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afnagring	2	6	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	3	-	-	-	-	-
Ødem	-	1	-	-	-	-	-	-
Spædkalve	-	-	-	-	-	6	-	-
Ialt	2	7	3	-	-	6	-	-

Tabel XL. (Larvik.)

Årsager til kassation udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Nodslagtning	-	1	-	-	-	-	-	-
Ialt	-	1	-	-	-	-	-	-

Den måtte således skydes inde i spiltauet. Sygdommen havde, saavidt jeg kunde skjønne, været forfangenhet i forbindelse med betændelse i bøiesenerne, hvilken sidste lidelse hesten havde lidt af i længere tid.

I byen findes 4 slagterier og 6 pøsemagerier, der med passende mellemrum blive inspicerede. Slagtehusene ere tildels gamle og mangelfulde; men pøsemagerierne ere forholdsvis bedre, især i de to af dem er renligheden aldeles upåklagelig. Pøsefabrikationen tiltager efter opgivende år for år og indførselen af disse varer aftager.

16. Moss.

Stadsdyrlæge *C. Schmidt* indberetter bl. a. følgende:

Med hensyn til lokale, funktionærer og lønningsforhold er ingen forandring fra det i årsberetning for 1900 beskrevne foregaaet.

Ifølge tabellerne er i beretningsåret behandlet ialt 7214¹/₂ kroppe, der efter gennemsnitsvægt for:

Okse	140 kg.
Hest	200 »
Svin	120 »
Får	15 »
Spædkalv	12 »
Gjødkalv	40 »

udviser det samlede kvantum kød at udgjøre ca. 573 696 kg. Deraf har:

Norsk kød udgjort	6 397 ¹ / ₄ krop	=	459 726 kg.
Svensk do.	do. 234	»	= 30 920 »
Dansk do.	do. 593 ¹ / ₄	»	= 83 050 »

Det samlede kvantum i året 1900 var beregnet til 571 717 kg., altsaa differancen kun ca. 2 000 kg. (nøiagtig 1989 kg.).

Efter slagternes neppe sikre opgiverer skulde det til nabobyerne og i omegnen solgte kød udgjøre ialt	51 600 kg.
til preserving afgivet	121 416 »
kasseret	1 377 »

ialt 174 393 kg.

der fradraget det samlede behandlede kvantum viser forbruget ialt at have været 409 303 kg. Antages folkemængden at have udgjort paa det nærmeste 9 000 indbyggere, udkommer således et forbrug pr. individ af ca. 45 kg.

Differencen her mellem dette og forrige beretningsår — ca. 5 kg. pr. individ mindre — tør antagelig dels hidrøre fra en sterkere suppleren af behovet med indførte præparerede (saltede, røgede og serverede) kødvarer, men dels og hovedsagelig fra de sterkt forhøiede priser på alle torvførte kødvarer, hvilket har tvunget særlig de mindre bemidlede konsumenter til sterke indskrænkninger i sit tidligere forbrug.

Det torvførte kød har hovedsagelig bestået af norsk vare med en forholdsvis liden indblanding af svenske, hvilke sidste hidrøre fra dyr indkjøbte levende i Fredrikshald og slagtede her. Stavanger amt har leveret det væsentligste af det her torvførte fårekød.

Preservingsfabrikernes kødforsyning har hovedsagelig bestaaet af kød indført i slagtet tilstand fra Jylland over Fredrikshavn, tilligemed en forholdsvis liden indblanding af norsk kød. Dette mærkelige forhold er betinget af, at det danske kød leveres de norske preserveringer af danske slagtere til en pris — medindbefattet told, fragt etc — af kr. 0,60 til kr. 0,72 pr. kg. (sammenlign de nedenfor anførte torvpriser i beretningsåret). Et mindre parti gjødkalkvækjød indkjøbt af her torvført vare er også anvendt i heromhandlede retning.

Det tør være berettiget at udtale, at det antal syge kroppe, der har været fremstillede for kontrollen og lavstemplet eller kasseret, idethele må betegnes som en forholdsvis liden del af det samlede kvantum, sammenlignet med tilstanden i kontrollens første tid. Heller ikke er der hverken i forrige eller dette beretningsår forekommet noget tilfælde, hvor eieren har foranlediget sundhedskommissionens indskriden. Bybefolkningens stigende interesse for kødkontrolinstitutionen, og den dermed voksende påseer, at intet ustemplet kød forhandles, tør hertil for en meget væsentlig del have været medvirkende.

Tuberkulose synes i beretningsåret at være i betydeligt aftagende. På enkelte gårde i Rygge og Råde herreder må vistnok sygdommen betegnes som fremdeles stationær. Fra en gård på Jeløen og ligeså i Rygge har været fremstillet en henholdsvis ung ko og en okse ved kontrollen, med lokal tuberkulose; begge disse oplystes at være indkjøbte som kalve fra en storgård i Rygge.

Denne sygdom har i alle i beretningsåret forefindende tilfælde kun optrådt som lokal og således alene foranlediget 2den kl. stempling og delvis kassation.

Ledlidelser har været fundet i knæleddet og tildels endog forgrenet opad til hofteleddet, der så tillige har været angrebet, så lårets bedste og værdifuldeste kød har måttet kasseres. Sygdomsårsagen antages at være følgende: De til liv bestemte kalve opbindes på bås mangesteds allerede 14 dage å 3 uger gamle, efter fra fødselen af at være tildelt opholdssted i en bingge af ca. 1 □ mtr.s vidde, og således manglende aldeles anledning til bevægelse, den det unge dyr så absolut nødvendig tiltrænger. At dette virker aldeles hemmende og svækkende på sene- og muskeludviklingen er en selvfølge. Senere opbindes det voxne dyr i en bås, hvis gulv har en altfor sterk heldning forfra bagtil, hvilken tvinger dyret til i nær 9 måneder af året — opstaldningens almindelige varighed i disse egne — uafsladelig under stående stilling at anstrenge sine baglemmer for at modarbejde virkningen af skråplanet, hvad der er en ligesaa almindelig forekomst som den før nævnte lille bingge og fortidlige opbinding. Begge disse lige unaturlige som uheldige forhold må, særlig hos ikke sterkt byggede individer, virke til udvikling af disse lidelser.

Min erfaring har tilfulde stadfæstet, at hvor man lader kalvene det første halve leveår få bevægelsesfrihed, og senere under opstaldning stilles på omtrent vandrette bås gulve, der er denne sygelighed ukjendt.

For tidlig slagtede eller umodne kalve forekom fremdeles i ikke lidet antal, men har dog været saa sterkt i aftagende, at denne art slagt nu vil kunne beregnes efter en gjennemsnitvægt af mindst 16 kg. istedetfor tidligere 12 kg.

Torvpriser paa kjødvarer:

Oksekjød	pr. kg.	kr. 0,85 à	kr. 1,00
Hestekjød	» » »	0,40 à	» 0,50
Flesk	» » »	0,95 à	» 1,05
Fårekjød	» » »	1,00 à	» 1,10
Spædkalvkjød	» » »	0,60 à	» 0,70
Gjødkalve	» » »	1,00 à	» 1,10

Kjødforretning er i forretningsåret drevet af 9 slagtere, hvoraf 1 bosat i Rygge tæt ved bygrænsen, 4 pølsemagere, og omtrent 40 udsalg; 2 i basaren og de øvrige i forening med kolonial- eller husholdningshandel. Af restauranter er drevet foruden i byens 4 à 5 hoteller tillige 4 saakaldte spisekvarterer.

Inspektion i slagterier etc. har jævnlig fundet sted uden dog at have givet anledning til ekstraordinære forføininger.

I renlighedsforholdene er fra tidligere vel merkbare forbedringer indtrådt i de sidste par år, men lader dog endnu adskilligt tilbage at ønske.

Tabel XLI. (Moss.)

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring	6	2	-	1	-	3	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	2	-	-	-	-	-	-
Benbrud	1	-	-	-	-	2	-	-
Beskadigelse, ydre	-	-	-	-	-	6	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	11	-	-
Fødselsbesvær	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, traumatisk	4	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdøms	1	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdøms	-	1	-	-	-	-	-	-
Nødslagting	1	-	1	-	-	-	-	-
Overdrift	1	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	8	-	-	-	-	-
Tuberkulose	¹ 5	-	5	-	-	-	-	-
Lungekatarrh	1	-	-	-	-	-	-	-
Umoden (ell. fortidlig slag)	-	-	-	-	-	29	-	-
Ialt	22	5	14	1	-	51	-	-

¹ 1 svensk.

Tabel XLII. (Moss.)

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og fejl	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Afmagring	1	-	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1	-	1	-	-	5	-	-
Benbrud	2	1	-	-	-	-	1	-
Beskadigelse, ydre	2	1	-	-	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	-	-	1	-	-
Hjertesækkbetændelse, trauma- tisk	¹ 6	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdome	² 4	-	-	-	-	-	-	-
Nodslagting	2	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	³ 18	-	4	-	-	-	-	-
Leversygdome	91	-	-	4	-	-	-	-
Abort	-	-	-	-	-	4	-	-
Ialt	127	2	5	4	-	10	1	-

¹ Hvoraf 1 svensk. ² Hvoraf 1 dansk. ³ Hvoraf 6 svenske.

Tabel XLIII. (Moss.)

Årsager til 2den kl. stemping udenfor stationen.

Sygdomme og fejl	Okse	Hest	Svin	Får	Gjed	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Halskatarrh	-	1	-	-	-	-	-	-
Overdrift	¹ 3	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	² 2	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	³ 3	-	-	-	-	-	-	-
Umøden (ell. fortidlig slagt) .	-	-	-	-	-	1	-	-
Ialt	8	1	-	-	-	1	-	-

¹ Alle danske. ² Hvoraf 1 svensk.

Tabel XLIV. (Moss.)

Årsager til kassation udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Beskadigelse	¹ 3	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdom	2	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Kraft	² 2	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	³ 11	-	-	-	-	-	-	-
Leversygdom	16	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	35	-	-	-	-	-	-	-

¹ Hvoraf 2 svenske og 1 dansk. ² 1 svensk. ³ Hvoraf 3 svenske og 4 danske.

17. Porsgrund.

Som kjødkontrollør fungerede dyrlæge *H. Piro* fra 17de december 1901; denne har indsendt tabellarisk oversigt over kontrollens virksomhed i det forløbne år.

Tabel XLV. (Porsgrund.)

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunslugt . . .	-	-	-	-	1	-	-	-
Afmagring	5	-	-	1	-	8	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	2	-	-	4	-	6	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	7	-	-
Kakeksi	1	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning	¹ / ₂	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom	-	-	-	-	-	6	-	-
Rachitis	-	-	2 ¹ / ₂	-	-	-	-	-
Leukæmi	1	-	-	-	-	-	-	-
Umodne	-	-	-	-	-	23	-	-
Ialt	9 ¹ / ₂	-	2 ¹ / ₂	5	1	50	-	-

Tabel XLVI. (Porsgrund.)

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	2	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	4	-	-
Fødselsbesvær	-	-	1	-	-	-	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	1	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	1	-	-
Ialt	-	-	1	-	-	8	-	-

Tabel XLVII. (Porsgrund.)

Årsager til 2den kl. stempling udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	2	-	-	-	-	-
Afmagring	13	6	2	-	-	7	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	14	19	1	4	-	22	-	-
Beskadigelse, ydre	1	1	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	6	-	-
Kakeksi	1	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning	2	2	-	-	-	2	-	-
Nyresygdom	-	-	-	-	-	6	-	-
Rachitis	-	-	1	-	-	-	-	-
Vattersot	-	1	-	1	-	-	-	-
Lungeødem	-	-	1	-	-	-	-	-
Umodne	-	-	-	-	-	21	-	-
Ialt	31	29	7	5	-	64	-	-

Tabel XLVIII. (Porsgrund.)

Årsager til kassation udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	2 ^{1/2}	1	-	2	-	2	-	-
Diarrhö	1	-	-	-	-	2	-	-
Kakeksi	1	-	-	-	-	-	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	2	-	-
Tuberkulose	-	1	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	2	-	-
Ialt	4 ^{1/2}	2	-	2	-	8	-	-

Tabel II. (Sandefjord.)

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lngt, brunstlugt . . .	-	-	-	17	-	-	-	-
Afmagring	13	5	-	1	-	12	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	8	1 ^{1/4}	1	2	-	17	5	-
Benbrud	-	2	-	1	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	1	3	-	2	-	10	1	-
Diarrhö	-	-	-	-	-	9	-	-
Hjertesækbetændelse	2	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	-	-	-	1	-	-	-	-
Kalvningsfeber	3	-	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblodning	-	-	-	2	-	14	-	-
Nyresygdom	-	-	-	-	-	-	1	-
Overdrift	4	-	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	4	-	-	-	-	-
Tuberkulose	7	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	38	10 ^{1/4}	5	26	-	62	7	-

¹ Hvoraf 2 danske. ² Hvoraf 1 dansk.

18. Sandefjord.

Kontrolløren, *T. Lekven*, indberetter følgende:

Tilførselen har dette år været noget mindre end forrige, hvilket har sin naturlige årsag i, at forholdene er gået tilbage til det normale.

Grundet det gode foderår her i omegnen klager slagterne over mangel på slagtedyrl og høje priser.

Kvaliteten er for de norske varer gennemgående som forrige år. De danske derimod adskillig bedre, på samme tid som indførselen derfra har været større end nogensinde tidligere. Med hensyn til de påbudte kontrollapper for indførsel fra Danmark er som regel de fleste væk ved ankomsten hertil, kun ståltråden og blyplomberne er igjen. Dette kommer vel af, at førnævnte lapper er gjort af for dårligt materiale.

Tabel L. (Sandefjord).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	-	-	-	2	-	-
Absces (byld)	1	-	-	-	-	-	-	-
Afmagring	-	-	-	1	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	8	-	2	3	-	2	-	-
Benbrud	2	-	5	1	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	3	-	4	-	-	-	-
Brystbetændelse	1	-	1	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, trauma- tisk	-	-	-	-	-	-	2	-
Børsygdorn	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	6	-	-
Fødselsbesvær	3	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækkbetændelse	2	-	-	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	-	-	-	1	-	-	-	-
Ledsygdorn	1	-	-	-	-	-	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	7	-	-
Nyresygdorn	-	-	-	-	-	-	1	-
Overdrift	6	-	-	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	-	-	-	1	-	-	-	-
Tuberkulose	10	-	2	-	-	-	3	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	4	-	-
Vattersot	-	-	-	2	-	-	-	-
Ialt	35	3	10	13	-	21	6	-

19. Sarpsborg.

Dyrlæge *A. Schumann* indberetter følgende:

Kjødkontrol findes på samme sted og åbningstiden er den samme som tidligere, hvilken ordning må siges at være den heldigste, hvad tid og sted angår. Af det undersøgte kød har det meste været gennemgående godt, undertiden kan enkelte kødforsendelser have været noget medtagne på grund af reise enten med jernbane eller lang kjøring. Ikke så få okseskrotter kommer fra Sverige, en del spædkalve og kun enkelte få svin. Af sygdomme, som giver anledning til 2den kl. stempning eller til kassation, er tuberkulosen hyppigst, dernæst kommer purulente perikarditer hos kvæget, rachitis hos svinet og andre tilfældige sygdomme. Tuberkulose forefindes ikke sjelden i hovedet hos svin, hvilken da giver anledning til delvis kassation eller oftere stempning med 2den klasse. Alle spædkalve stemples med 2den klasse uanset kvaliteten, hvilket har sin grund deri, at de næsten altid bliver slagtet straks efter fødselen.

20. Skien.

Kjødkontrolløren, dyrlæge *N. Wiborg*, har indsendt følgende tabeller angående lavstempning og kassation ved kjødkontrollen i Skien.

Tabel LI. (Skien). Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	8	-	-	-	3	-	-	-
Absces (byld)	-	1	-	-	2	-	-	-
Afmagring	-	-	-	2	3	6	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	9	-	-	-	4	15	-	-
Beskadigelse, ydre	5	-	-	-	-	5	-	-
Blodurin	2	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk .	4	-	2	1	-	-	-	-
Børsygdøm	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhoë	3	-	-	-	-	24	-	-
Fødselsbesvær	-	-	2	-	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	1	3	-	-	-
Hjernelidelser	-	-	3	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	6	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdøm	8	-	-	-	-	12	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	4	-	-
Nyresygdøm	3	-	-	-	-	-	-	-
Nødslagting	11	-	-	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	-	-	-	-	-	7	-	-
Tarmlidelser	-	-	-	-	-	6	-	-
Trommesyge	3	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	63	1	7	4	15	79	-	-

Tabel LII. (Skien). Årsager til kassation på stationen.

Feil og sygdomme	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt . . .	-	-	-	-	-	-	-	Elg 1/2
Brystbetændelse	1/4	-	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	1/2	-	3	-	-	-	-	-
Navleårebetændelse	-	-	-	-	-	2	-	-
Nyresygdøm	-	2	-	-	-	-	-	-
Nødslagting	-	-	-	-	-	1	-	-
Svulster	-	-	-	-	-	-	1	-
Tuberkulose	1	-	2	-	-	-	-	-
Ialt	1 3/4	2	5	-	-	3	1	1/2

Tabel LIII. (Skien).

Årsager til 2den kl. stemping udenfor stationen.

Sygdomme og fejl	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Diarrhoë	-	-	-	-	-	2	-	-
Fødselsbesvær	-	-	$\frac{3}{4}$	-	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	1	-	-	-	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom	1	-	$\frac{1}{2}$	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	1	-	-	-	-	-	-	-
Raane	-	-	1	-	-	-	-	-
Ialt	3	-	$2\frac{1}{4}$	1	-	2	-	-

Tabel LIV. (Skien).

Årsager til kassation udenfor stationen.

Sygdomme og fejl	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld)	-	1	-	-	-	-	-	-
Afmagring	-	-	-	-	1	-	-	-
Diarrhoë	-	-	-	-	-	1	-	-
Fødselsbesvær	-	-	$\frac{1}{4}$	-	-	-	-	-
Rødsyge	-	-	1	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	1	-	-	-	-	-	-	1
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	2	1	$1\frac{1}{4}$	-	1	1	-	1

21. Stavanger.

Kontrollens bestyrer, dyrlæge *J. Smith*, indberetter følgende:

I 1901 har kjødkontrollens personale og lønningsforhold været som de foregående år.

Tilgangen på oksekjød har været betydelig mindre end året før, men for de andre kjødsorters vedkommende har der ikke været nogen videre forandring.

Grundet den knappe tilførsel og de ualmindelig høje priser er der indført endel oksekjød fra Danmark, og en fabrik har, som foregående år, modtaget nogle sendinger oksekjød fra Mosjøen.

Som priserne nu står, klager fabrikerne stærkt over tolden på udenlandsk kjød.

Eksporsten af fårekjød til Kristiania har været større end noget tidligere år, idet de usædvanlige priser gjorde, at her nedsaltedes mindre kjød til husbrug. Forrige år sendtes der omtrent 35 000 fårekroppe, men i år er der antagelig sendt 39 000. Kjødet skal gennemgående være kommet godt frem, og der klages ikke over nogen større transportbeskadigelse. Kvaliteten har været over den sædvanlige, og kroppene har på grund af den fortrinlige eftersommer været tungere end almindeligt. Der regnedes i høst, at kroppene var henimod 2 kilo tungere end vanligt.

Priserne holder sig høje på alt kjød, og nogen billig slagtetid har her ligeså lidt været denne høst, som den forrige.

Af smitsomme sygdomme er katarrahæber påtruffet en gang.

Grundet oksetinter er 26 fald kjød nedsaltet på stationen.

Sarcosporidier har forekommet forholdsvis sparsomt dette år. Hvor de har været tilstede i mængde, har de været forkalkede, så det ser ud, som deres forekomst er periodisk. For 2 år siden voldte de meget bryderi, forrige år betydelig mindre, og dette år endnu mindre. Det synes ikke urimeligt at antage, at sarcosporidiekimene gennem blodstrømmen føres omkring i legemet, og at kun de kommer til udvikling, som afleires i nærheden af muskeloverfladen, særlig under ribbens- og bughinderne, samt i hudmusklerne. Der finder neppe nogen vandring sted, thi deres længderetning følger altid overfladens plan, og det er aldrig bemærket, at de har stået lodret på beklædningshinden, eller at de har været i færd med at gjennembore denne. Der påtræffes ikke sarcosporidier, som er i opløsningstilstand; enten ligger de så hele, at de kan skjæres frem, eller også er de mer eller mindre forkalkede.

Det nye eksportslagteri blev ikke taget i brug denne høst, da såvel gulve som mange andre ting tog langt længere tid, end ingeniøren havde påregnet. Nu er bygningen ganske færdig, og der står kun igjen at brolægge og tætte gjødselkjældereren. Der bevilgedes til bygning og udfyldning kr. 75 000,00, og senere bevilgedes kr. 10 000,00 til brolægning. Efter meddelelse fra stadsingeniøren vil der blive ca. kr. 2 000,00 tilovers af disse beløb, og disse penge vil da blive anvendt til at forsyne slagtehallen med 12 kreaturbomme, saa hallen kan benyttes både til storfæ og til småfæ. Eksportslagteriet består af en slagtehal af mur, to hængehaller af træværk, samt en gjødselkjælder under slagtehallens søndre ende. Slagtehallen er 5 meter høj, 18 meter bred og 26 meter lang med aabent tag forsynet med rytter. Den søndre del af hallen over gjødselkjældereren indtages af 10 skyllekummer med tilhørende borde og kroge til ophængning af indmad. Den øvrige del optages i midten af fåregarder, men er forøvrigt beregnet på de forskjellige slagtearbejder. Gulvet er lagt i cement,

Tabel IV. (Stavanger.)

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld)	-	-	-	1	-	-	-	-
Afmagring	2	1	-	-	-	1	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	1	-	15	7	-	132	-	-
Benbrud	3	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	-	-	-	3	-	1	-	-
Bughindebetændelse, trauma- tisk	-	1	-	-	-	-	-	-
Borsygdsm	1	1	-	-	-	-	-	-
Fødselsbesvær	1	-	-	1	-	-	-	-
Hjernelidelser	2	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	18	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdsm	-	-	2	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblodning	-	-	-	1	-	-	-	-
Mavesygdsm	1	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdsm	-	-	-	-	-	1	-	-
Tarmlidelser	-	-	-	1	-	20	-	-
Tinter	2	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot	-	-	-	4	-	-	-	-
Ikke tuberkulose lungelidelser	2	-	-	1	-	1	-	-
Mindre vel udviklet	-	-	-	-	-	17	-	-
Råne, halvraue, gravædre . .	-	-	3	1	-	-	-	-
Ialt	33	3	20	20	-	173	-	-

og væggene er stålpuksede i mandshøide. På hver side fører 3 skyvedøre indtil en hængelhal 20 meter lang, 10 meter bred og 4 meter høi. Hver hængelhal har 20 krogrækker med 26 kroge på hver række. Der er således for tiden plads for 1 040 fårekroppe i hængehallerne, men hvis det bliver nødvendigt, kan der skaffes god plads for mindst det halve antal til. Gulvene er her ligeledes af cement, og tagene er rigeligt forsynede med luftpiber. Alle gulve ligger på et alentykt lag sammenpukket kampesten. Gjødelskjældereren er ca. 2 meter høi; dens bund ligger i høide med almindelig vandstand. Den består af gjødelsbinge og kjørebane, og har særskilt nedkjørsel og opkjørsel. Ved denne ordning med særskilte hængehaller vil kjødets holdbarhed antagelig forøges betydeligt, da kroppene undgår at hænge i slagtedampen, og luften i hængehallerne ikke foru-

renses ved tømning og rensning af indvoldene. Foran eksportslagteriets sydside løber en 50 meter lang kai for kreaturskibene.

Der er indsendt andragende om bevilgning til fårestalde og fjøs. Stadsingeniøren arbejder for tiden med tegninger og overslag, og forhåbentlig vil også denne bygning kunne tages i brug til høsten.

Slagtekreaturassurancen har i 1901 omfattet 7 861 kreaturer med 25 øre som præmie, og har således havt en indtægt af kr. 1 965,25. Udgiften var kr. 1 445,88. Assurancen omfatter selvfølgelig kun kreaturer, der tilsyneladend er ganske sunde. De største udbetalinger falder på tintet kød. Assurancekassen er en stor behagelighed for alle parter, og når der blot haves skarp indsigt med, at ingen vitterlig syge dyr «luers» på kassen, vil den uden tvivl kunne bestå med denne forsvindende lille præmie.

Tabel LVI. (Stavanger.)

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld), pyæmie	-	-	-	1	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	-	-	-	-	-	2	-	-
Benbrud	1	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse	-	-	-	1	-	-	-	-
Børsygdø	4	-	-	-	-	-	-	-
Gulsot	-	-	-	-	-	2	-	-
Kalvningsfeber	2	-	-	-	-	-	-	-
Katarrhalfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdø	-	1	-	-	-	-	-	-
Nyresygdø	-	-	-	1	-	-	-	-
Nodslagtning	1	-	-	-	-	-	-	-
Selvdø	-	-	-	6	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	-	1	1	-	4	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	5	-	-
Uræmie	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	10	1	1	10	-	13	-	-

Tabel LVII. (Stavanger.)

Årsager til 2den kl. stemping udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld)	-	-	-	9	-	-	-	-
Afmagring	¹ 17	14	1	30	-	2	-	-
Bedervet eller slet behandlet, skiddent	4	-	2	89	-	86	-	-
Benbrud	1	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	2	-	-	4	-	1	-	-
Bughindebetændelse, trauma- tisk	1	-	-	1	1	-	-	-
Bughindebetændelse, af anden årsag	-	-	-	-	-	1	-	-
Fødselsbesvær	1	-	-	-	-	-	-	-
Gulset	-	-	-	1	-	-	-	-
Jurbetændelse	2	-	-	-	-	-	-	-
Kalvningsfeber	11	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdome	4	1	-	10	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning	-	-	-	-	-	1	-	-
Mavesygdome	1	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdome	-	-	1	2	-	1	-	-
Overdrift	3	-	-	-	-	-	-	-
Parasiter (Sarcosporidier)	-	-	-	3	-	-	-	-
Svulster	-	-	-	2	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	-	-	2	-	9	-	-
Tinter	24	-	-	-	-	-	-	-
Vattersot	-	-	-	57	-	-	-	-
Ikke tuberkuløse lungelidelser	1	1	-	-	-	1	-	-
Mindre vel udviklet	-	-	-	-	-	13	-	-
Råne, halvråne, gravædre	-	-	11	63	-	-	-	-
Fedtnekrose	-	-	-	1	-	-	-	-
Ialt	72	16	15	274	1	115	-	-

¹ Hvoraf 1 dansk.

Tabel LVIII. (Stavanger.)

Årsager til kassation udenfor stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld), pyæmie	-	-	-	5	-	-	-	-
Afmagring	-	-	-	1	-	-	-	-
Benbrud	-	-	-	1	-	-	-	-
Bughindebetændelse	-	-	-	2	-	-	-	-
Hjernelidelser	1	-	-	-	-	-	-	-
Kakeksi	-	-	-	2	-	-	-	-
Kalvningsfeber	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdome	-	-	-	4	-	-	-	-
Selvdode	-	-	-	3	-	1	-	-
Svulster	1	-	-	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	5	-	-
Ialt	3	-	-	18	-	6	-	-

22. Tromsø.

Som kontrollør har også dette år fungeret en ikke veterinærkyndig, nemlig *O. Ostensen*.

Angående kjødkontrollens virksomhed henvises til tabellerne A—D.

23. Trondhjem.

Dyrlæge *Guthorm Bang* indberetter om kontrollens virksomhed følgende: Kjødkontrollen har i 1901 været drevet omtrent som i tidligere år, i samme lokale og med lignende betjening.

Kjødtilførselen har været betydelig mindre end tidligere og særlig har dette været tilfældet i høstmånederne. Dette hænger sammen med, at besættningerne i de trondhjemske distrikter er formindskede ved tidligere års nedslagtninger, og at fremdeles meget kjød sendes herfra til hovedstaden selv om priserne her har været lige så høje; endvidere har vi i afvigte år måttet undvære tilførselen fra Nordland, som har en meget stor betydning for det trondhjemske kjødmarked.

Tabel LIX. (Trondhjem).

Årsåger til 2den kl. stempling på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Abnorm lugt, brunstlugt	2	-	-	-	-	-	-	-
Absces (byld)	-	-	1/2	-	-	-	-	-
Afmagring	14 1/4	1	3	5	1	2	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	23 3/4	-	11	13	18	78	1	-
Benbrud	6 1/2	-	-	1	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	6	-	-	2	-	-	-	-
Blodurin	1	-	-	-	-	-	-	-
Brystbetændelse, traumatisk	3	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk	7 3/4	-	-	-	-	-	-	-
Børsygd	2 1/2	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhö	-	-	-	-	-	1	-	-
Fødselsbesvær	1	-	1	1	-	-	-	-
Hjertesækkbetændelse, traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Hudsygd	1/2	-	2 1/2	-	-	-	-	-
Kalvningssfeber	6	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygd	1 1/2	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygd	11 1/2	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygd	3/4	-	-	-	-	1	-	-
Nødslagtning	-	1	-	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	7	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	3	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	9	-	3 1/2	-	-	-	-	-
Ialt	98	5	28 1/2	22	19	82	1	-

Behandlingen af kjødet lader fremdeles meget tilbage at ønske, selv om den er blevet noget bedre. Det er især nordlænderne, som synes at have fået øinene op for hvilken betydning en ordentlig behandling af kjødet har. Det kjød, der gennemgående behandles dårligst, er hestekjødet og spædkalvekjødet. Det første tilsvines ofte med blod og gjødsel; spædkalvene slagtes ofte umiddelbart efter fødselen og bliver gjerne hængende dagen over for at tørke inden man uleiliger sig med at flaa dem og tage indvoldene ud.

Af tilfælde, der kan have nogen interesse, kan kun nævnes 2 kjøer, som kom fra et brænderi i nærheden af Trondhjem. De var meget magre med

kontusioner hist og her over kroppen. Skar man ind på disse steder fandt man faste, gullige, ostede infiltrationer mellem musklerne; enkelte steder antog disse infiltrationer en mere gelegtig konsistens og var blandet med blod. Enkelte muskler var degenererede, ganske grågule af farve, med et tørt, sprødt præg. Kjerterne var stærkt svulne, af farve og konsistens som en klump friskt tilberedt vindueskit. Jeg kunde ikke ved mikroskopisk undersøgelse komme til nogen vished om sygdommens natur, men hørte senere fortalt, at sygdommen antoges at være smitsom.

Tabel LX. (Trondhjem).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og fejl	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Absces (byld)	1/2	-	-	1	-	-	-	-
Afmagring	1	-	-	1	-	4	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	2	1	1	20	1	100	3	-
Benbrud	2 1/2	-	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	1 1/4	-	-	-	-	1	-	-
Brystbetændelse, traumatisk	1*	-	-	-	-	-	-	-
—»— af anden årsag	1	-	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse, traumatisk	1/2	-	-	-	-	-	-	-
Gulsot	-	1	-	-	-	-	-	-
Mangelfuld afblødning	-	-	-	-	-	4	-	-
Mavesygdom	1/2	-	-	-	-	-	-	-
Nyresygdom	-	-	-	-	-	2	-	-
Nodslagting	2	-	-	-	-	-	-	-
Selvdøde	1	-	-	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	1	-	-	-	-	-	-	-
Tarmlidelser	-	-	-	-	-	12	-	-
Trommesyge	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	8 3/4	-	1	-	-	-	-	-
Ufuldbårne	-	-	-	-	-	12	-	-
Vattersot	-	1	-	2	-	-	-	-
Ødem	2 1/4	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	26 1/4	3	2	24	1	135	3	-

24. Tønsberg.

Dyrlæge A. Kragerud indberetter om kontrollen følgende:

Kontrollen har arbejdet uforandret som foregående år. Tilførselen af kød har været lidt mindre end forrige år, der er undersøgt 341 kroppe mindre end

Tabel LXI. (Tønsberg).

Årsager til 2den kl. stemping på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Får	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Aktinomykose (strålesop) . . .	1	-	-	-	-	-	-	-
Bedærvet eller slet behandlet, skiddent	2 ¹	-	-	3	-	1	-	-
Benbrud	3	2	3	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	4	-	1	1	-	3	-	-
Bughindebetændelse,traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
— af anden årsag	2	-	-	-	-	-	-	-
Børsygdøm	5	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhøe	-	-	-	-	-	22	1	-
Fødselsbesvær	2	-	-	-	-	-	-	-
Hjernelidelser	-	-	3	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, trauma- tisk	1	-	-	-	-	-	-	-
Hjertesækbetændelse, af anden årsag	-	-	1	-	-	-	-	-
Hudsygdøm	-	-	1	-	-	-	-	-
Jurbetændelse	-	-	1	1	-	-	-	-
Kakeksi	8	5	1	5	-	3	1	-
Kalvningsfeber	7	-	-	-	-	-	-	-
Ledsygdøm	1	1	-	-	-	1	-	-
Mangelfuld afblødning	1	-	-	-	-	-	-	-
Mavesygdøm	6	1	3	-	-	3	-	-
Nyresygdøm	-	-	-	-	-	4	-	-
Nødslagting	-	-	1	-	-	-	-	-
Rachitis	-	-	7	-	-	-	-	-
Tuberkulose	3	-	-	-	-	-	-	-
Lærkuler	2	-	-	-	-	-	-	-
Hovkræft	-	1	-	-	-	-	-	-
Forfangenhed	-	1	-	-	-	-	-	-
Leverbetændelse	-	-	1	-	-	-	-	-
Ialt	49	11	23	10	-	37	2	-

¹ Hvoraf 1 dansk.

Tabel LXII. (Tønsberg).

Årsager til kassation på stationen.

Sygdomme og feil	Okse	Hest	Svin	Far	Gjød	Spædkalv	Gjødkalv	Andre dyr
Benbrud	2	1	-	-	-	-	-	-
Beskadigelse, ydre	2	1	-	-	-	-	-	-
Bughindebetændelse,traumatisk	1	-	-	-	-	-	-	-
—»— af anden årsag	1	-	-	-	-	-	-	-
Diarrhö	-	-	-	-	-	7	-	-
Kakeksi	-	1	-	-	-	-	-	-
Septiske tilstande	-	-	-	1 ¹	-	6	-	-
Svulster	1	-	-	-	-	-	-	-
Tuberkulose	1	-	-	-	-	-	-	-
Larkuler	1	-	-	-	-	-	-	-
Levercarcinom	1	-	-	-	-	-	-	-
Ialt	10	3	-	1	-	13	-	-

¹ Dansk.

iffjor. Tilførselen sker hovedsagelig fra de omliggende landdistrikter. Der tilføres heller ikke så få kroppe, der er stemplet i andre byer, således fra Kristiania, Horten, Sandefjord, Larvik; desuden indføres endel fra Danmark.

Kjødet har gennemgående været pent behandlet og som regel indsyet i rene, hvide lagener. Kvaliteten har gennemgående været ganske bra, men kjødet af de mange udmelkede, gamle melkekjør, som tilføres, er ofte magert, senefuldt og løst og byder selvfølgelig en mindre næringsverdi, end kjød af yngre dyr. Når disse gamle kokroppe ikke viser noget sygeligt og ikke er egentlig kakektiske, så bliver de stemplet med 1ste kl.

Behandlingen af dyrene under selve slagtningen er i de senere år betydelig forbedret, omtrent alle bedøver nu dyrene ved slag i panden og utapper blodet ved stik i bringen, ligeledes undgås, såvidt mulig, at støde eller slå dyrene lige før slagtningen. Slagterne her i byen kjører som regel sine slagtedy i levende tilstand til slagteriet, hvorved kjødet får et penere udseende, end når de skal gå lang vei.

Bestemmelsen angående attestasjon af slagteheste har vist sig heldig; som regel undersøger jeg nu alle slagteheste i levende live, hvorfor betales kr. 1,00 pr. hest, og hvorved anden attestasjon bortfalder.

Fra Danmark er hovedsagelig indført yngre kjør og kviger. Kvaliteten har været god og behandlingen gjennomgående pen; i den varme tid om sommeren har dog kjødet under transporten fået et dårligt udseende.

III.

Offentlige bestemmelser vedrørende veterinærvæsenet og kjødkontrollen.

A. Plakater, rundskrivelser m. v.

1. *Cirkulære fra direktøren for det civile veterinærvæsen af 6te juni 1901 angående tuberkulinprøver og nedslagting af tuberkuløst kvæg :*

Også for indeværende budgettermin er der i lighed med foregående år af stortinget bevilget et beløb, der efter landbrugsdepartementets nærmere bestemmelse bliver at anvende som bidrag til eiere af kvægbesætninger til dækkelse af tab ved nedslagting af tuberkuløst kvæg.

Bidraget er forudsat at kunne tilståes med indtil halvdelen af det ved nedslagtingen forårsagede tab samt kun at komme de kvægeiere tilgode, der ønsker at nedslagte de dyr, der efter offentlig tuberkulin-undersøgelse erklæres tuberkulose eller mistænkte.

Forsåvidt en kvægeier efter offentlig tuberkulin-undersøgelse ønsker at nedslagte sine tuberkulose eller mistænkte dyr og til delvis dækkelse af det derved forvoldte tab agter at søge bidrag af statskassen, har han at underskrive en ansøgning, hvortil blanket erholdes ved henvendelse til vedkommende dyrlæge. Blanketten udfyldes forøvrigt af dyrlægen, der tillige besvarer de til ham rettede spørgsmål, der skal tjene til belysning af, hvorvidt nedslagting må ansees ønskelig eller nødvendig. Derpaa sender dyrlægen ansøgningen til lensmanden, der efter paaført besvarelse af det til ham stillede spørgsmål sender den til amtmanden til videre oversendelse hertil.

Såfremt andragendet indvilges, har lensmanden ved sagens tilbagekomst til ham snarest muligt efter samråd med dyrlægen at beramme en dag til dyrenes vurdering og nedslagting.

Dyrene bliver af dyrlægen og en af lensmanden opnævnt taxationsmand at ansætte til den værdi, som de antages at have som uaugrebne af tuberkulose. Fra denne værdi trækkes værdien af huden og slagtet.

De slagtede dyr skal undersøges af dyrlæge, og forsåvidt noget dyr findes angrebet af tuberkulose i så hoi grad, at kjødet ansees utjenligt til menneskeføde, skal dyrlægen eller lensmanden påse det brændt eller nedgravet, ligesom de ved slagtingen forøvrigt fundne tuberkulose dele af dyret snarest muligt ma opbrændes eller forsvarlig nedgraves.

Dyrlægen har snarest muligt at indsende en nøiagtig beretning om den efter slagtingen foretagne undersøgelse til veterinærdirektøren, idet det påses, at hvert dyr identificeres med vedkommende dyr på de for tuberkulinprøver anordnede skemaer.

Før sit arbejde med vurderingen og undersøgelsen m. v. af de slagtede dyr er dyrlægen berettiget til foruden skyds- og kostgodtgodtgjørelse efter skydsloven at beregne kr. 2 og kr. 4 pr. døgn i henhold til husdyrlovens § 23 og 24.

Angående fremgangsmåden ved udførelse af tuberkulinundersøgelser henvises til den af mig før udfærdigede og i veterinær-aarsberetningen indtagne anvisning til tuberkulinundersøgelse af kvægbesætninger. Kun skal tilløies, at der er bragt i handelen særlig for tuberkulinundersøgelser konstruerede termometre, som i væsentlig grad forkorter arbeidet med målingerne, idet temperaturen kan aflæses allerede efter 1 minuts forløb.

Til vejledning ved bedømmelsen af udfaldet af tuberkulinprøverne meddeles følgende:

Er prøven rigtig iværksat og udført, vil der ved bedømmelse af, hvorvidt et dyr har reageret for tuberkulinpodningen eller ikke, blive at tage hensyn til dyrets alder, dets temperatur før indsprøitningen, forskjellen mellem begyndelsestemperaturen og den høieste temperatur, tidspunktet for dette maximums indtræden i forhold til podningstidspunktet samt temperaturkurvens måde at stige og falde på på begge sider af hoidepunktet.

Intet dyr bør podes, som ikke viser normal temperatur eller som har tydelig feber. Den øverste grænse for den normale legemsvarme hos voksent kvæg kan sættes til $39,5^{\circ}$ C. og for kalve under 6 måneder indtil 40° C., men den normale temperatur svinger ialmindelighed mellem $38-39^{\circ}$ hos kvæg over 6 måneder og $38,5-39,5^{\circ}$ hos yngre dyr. Friske dyr kan podes, selv om de på grund af begyndende kalvningstegn har en noget forhøiet temperatur. Er der forøvrigt noget at bemærke ved noget dyr, bør dette antegnes på temperaturlisten.

Ved en typisk reaktion vil temperaturen, oftest efter en ringe nedgang i de første timer efter sprøitningen, sædvanligvis efter 6—8 timers forløb begynde at stige; stigningen viser sig oftest jævnt tiltagende gennem flere timer indtil maximum nåes ved 11te—13de—15de time for derefter atter jævnt at falde ned til det normale, inden 24 timer er forløbet siden podningen. Stigningen til maximum er sædvanligvis noget kortvarigere end faldet ned til det normale. Maximumtemperaturen kan dog i enkelte tilfælde indtræffe nogle timer såvel før som efter det ovenfor anførte tidspunkt. I tvilsomme tilfælde bør målingen finde sted så hyppig som mulig, i tilfælde hver time; forøvrigt bør der måles hveranden time i den kritiske tid.

Hvis temperaturen, som ovenfor anført, på en typisk måde fra det normale er steget til 40° C. og derover og temperaturen for podningen ikke har overskredet $39,5^{\circ}$, må dyret ansees for at være tuberkuløst. Dyr, der viser maximumtemperatur mellem $39,5^{\circ}$ og 40° , må ansees for at have reageret, når forskjellen mellem begyndelse- og maximumstemperatur er mindst 1° ; er forskjellen i dette tilfælde mindre, kan der alligevel være grund til at erklære dyret «mistænkt», særlig når besætningen tæller mange tuberkulose dyr og dyret er gammelt og magert. Temperaturstigninger, som ikke når op i $39,5^{\circ}$, kan ikke betragtes som tuberkulinreaktion hos kvæg.

Hvis dyrlægen finder bedømmelsen vanskelig eller tvilsom, bør han, førend han udtaler sig for besættningens Eier, indhente min afgjorelse.

Omsprøitninger af tvilsomt reagerende dyr kan foretages, når der er foreløbet mindst 3 måneder siden forrige podning, men dyret må i denne tid isoleres og behandles som tuberkuløst; sådan omsprøitning vil dog ikke kunne foretages på offentlig bekostning uden efter særskilt tilladelse. Omsprøitning af sikkert reagerende dyr er ganske unødvendig og unyttig.

Jeg benytter anledningen til at indskjærpe nødvendigheden af, at meddelelse om resultatet af alle tuberkulinundersøgelser hurtigst muligt indsendes på de dertil bestemte skemaer.

Nærværende veiledning bedes tilstillet de i hr. amtmandens embedsdistrikt praktiserende dyrlæger og lensmænd.

2. *Cirkulære fra direktøren for det civile veterinærvæsen af 17de oktober 1901 angående rigtig postadresser:*

Da der på grund af feilagtig adresse på de til veterinærdirektor-embedet og veterinærlaboratoriet indsendte skrivelser o. l. ofte indtræffer forsinkelser og misforståelser, skal man herved gjøre opmærksom på, at alle skrivelser, forespørgsler og indberetninger vedrørende veterinærvæsenet bør adresseres til «direktøren for det civile veterinærvæsen, Landbrugsdepartementet». Præparater, der indsendes til undersøgelse eller opbevaring samt rekvisioner om tuberkulin bliver derimod at adressere til «veterinærlaboratoriet». Personlig adresse lydende på navn bør selvfølgelig kun benyttes i private breve.

3. *Cirkulære fra landbrugsdepartementet af 28de oktober 1901 angående forandring i kjødkontrolreglernes § 9.*

Plakaten af 26de næstfør lyder:

I kraft af lov om kommunale slagtehus, kjødkontrol m. v. af 27de juni 1892 § 6 bestemmes herved den forandring i plakat af 5te november 1895, indeholdende nærmere forskrifter til gjennemførelse af den ved nævnte lov og lov af 17de juli 1895 omhandlede kjødkontrol, at plakats § 9 herefter skal lyde således:

§ 9. Kjød af hornkvæg indført fra Danmark, skal ved fremvisningen til kontrol være ledsaget af attest fra dertil autoriseret dansk dyrlæge om, at det ikke er bedærvet og ikke hidrører fra dyr, der er så afmagrede, at deres kjød ikke kan ansees egnet til menneskeføde.

Der skal tillige på hver kvart eller halve krop være paaheftet med ståltråd en seddel med påskrift «Kjød, godkjendt til udførsel», underskrevet af vedkommende autoriserede dyrlæge med navn, bopæl og datum. Staaltråden skal være forsynet med en plombe, på den ene side merket «K. K.», på den anden «Danmark».

Denne plakat træder straks i kraft.

Hvorefter alle vedkommende sig underdanigst have at rette.

Bilag 1.

B. Gældende love og bestemmelser.

LOV

af 14de juli 1894, cfr. lov af 26de mai 1899 om foranstaltninger mod smitsomme husdyrsygdomme.

Kapitel 1.

Om ondartede smitsomme sygdomme.

§ 1. Følgende smitsomme sygdomme blandt husdyrene skal være undergivne det offentliges særlige forsorg, nemlig:

kvægpest;

miltbrand og dermed ligartede sygdomme;

hundegalskab;

snive;

specifik mund- og klovsyge;

ondartet lungesyge og ondartet katarrahæfeber hos hornkvæget;

kopper og skab hos fåret;

svinepest og rødsyge hos svinet;

Skulde nogen anden sygdom blandt husdyr antage en smitsom eller ondartet karakter eller større udbredelse, eller skulde nogen af de her opregnede sygdomme optræde ondartet eller vinde udbredelse hos andre dyr end de nævnte, kan kongen udvide bestemmelserne i denne paragraf til også at omfatte disse sygdomme.

Ligeledes kan kongen, når dertil findes grund, bestemme, at en sygdom, der hidtil har været gjenstand for det offentliges indgriben efter denne paragraf, skal behandles som en mildere smitsom sygdom efter bestemmelserne i nedenstående kapitel 3.

§ 2. Er noget husdyr angrebet eller død af en af de i § 1 omhandlede sygdomme, eller er der sandsynlighed for, at så er tilfældet, skal enhver, der som eier eller på anden måde har i besiddelse sådant dyr, snarest muligt tilkalde en autoriseret dyrlæge eller derom gjøre anmeldelse, i byerne til politimesteren, på landet til lensmanden, fra hvem meddelelse uopholdelig skal ske til en autoriseret dyrlæge.

Dyret bliver, indtil dyrlæge kommer tilstede, såvidt omstændighederne tillader det, at holde afsondret eller indespærret.

Når kvægpest er udbrudt, skal enhver indenfor en af amtmanden nærmere bestemt afstand boende eier eller opsynsmand over drøvtyggende dyr uden ophold anmelde ethvert tilfælde af indvortes sygdom, som måtte indtræffe i hans besætning blandt de nævnte arter af dyr.

§ 3. Den praktiserende dyrlæge, der modtager meddelelse om eller under sin praksis påtræffer et tilfælde af nogen af de i § 1 omhandlede sygdomme, skal snarest muligt på stedet undersøge tilfældets beskaffenhed og træffe de foranstaltninger, som er fornødne til forebyggelse af smitte, såsom afsondring og indespærring af syge og mistænkte dyr, nedgravning eller tilintetgjørelse af døde dyr og smitteførende affald samt rensning og desinfektion. Privatpraktiserende dyrlæge er dog kun forpligtet til at foretage undersøgelse, når tvingende grunde skjøntes at være tilstede.

Dyrlæge skal, når han har undersøgt et tilfælde af nogen af de i § 1 omhandlede sygdomme, snarest muligt til øvrigheden indgive beretning om det ved undersøgelsen fundne sygdomstilfælde, med oplysning om, hvad der er foretaget eller anordnet for at modarbejde sygdommen og hindre dens udbredelse. Privatpraktiserende dyrlæge, der efter modtagen anmeldelse afslår at foretage undersøgelse, skal snarest muligt oversende anmeldelse til øvrigheden.

§ 4. Dyrets eier eller besidder er forpligtet til at efterkomme ethvert ham i henhold til denne lovs bestemmelse givet pålæg; forsåvidt det ikke frivillig efterkommes, kan politiet lade det fornødne udføre for vedkommendes regning.

Politiet er forøvrigt forpligtet til at yde fornøden bistand ved de i henhold til denne lov påbudte foranstaltningers gennemførelse.

§ 5. Amtmanden har, når han modtager underretning om noget tilfælde af de i § 1 nævnte sygdomme, at træffe de forføjninger, som efter omstændighederne må ansees påkrævede for at hindre sygdommens udbredelse; finder han det fornødent, kan han lade den besætning, i hvilken sygdomstilfældet er forekommet, samt de besætninger, hvortil smitte kan antages overført, sætte under offentligt tilsyn, indtil sygdommen eller smittefaren er ophørt.

§ 6. Sålænge en besætning er under offentligt tilsyn, kan amtmanden

- a) påbyde eftersyn af vedkommende besætning ved dyrlæge, så ofte som omstændighederne kræver det;
- b) forbyde, at dyr og smitteførende gjenstande bortføres fra stedet, samt at uvedkommende tilstedes adgang; ved kvægpest kan han forbyde alt uøvedigt samkvem mellem smittede og smittefrie dele af distriktet;
- c) forbyde, at noget nyt dyr indføres i en besætning, i hvilken der er forekommet tilfælde af kvægpest, kvæggets ondartede lungesyge, mund- og klovsyge, snive eller svinepest; til fornøden kontrol hermed kan han lade optage fortegnelse over og mærke de til vedkommende besætning hørende dyr.

Amtmanden kan derhos

- d) under særlige omstændigheder forbyde benyttelse af beiter og andre steder som kan formodes at være smittede;

- e) under særlige omstændigheder påbyde optagning og fornyelse af gulve, vægge og lignende i rum, hvor smittede dyr har stået, samt tilintetgørelse af smittebefængte gjenstande, såsom hør, halm, redskaber og lignende,
- f) for by eller herred, hvor eller i hvis nærhed hundegalskab forekommer, ved offentlig bekendtgørelse påbyde, at enhver hund skal enten holdes forsvarlig bunden eller indespærret eller være forsynet med mundkurv af nærmere angivet beskaffenhed, eller under særlige omstændigheder blot kunne føres på offentlig vej eller gade i bånd af voksen person, selv om hunden er forsynet med mundkurv;
- g) når nogen farsot vinder større udbredelse, ved dyrlæge lade foretage almindelig undersøgelse af besætninger i den udstrækning, som måtte findes nødvendig;
- h) pålægge vedkommende by- eller herredskommune at rense og desinficere stalde og vandingssteder, som er til offentlig afbenyttelse.

§ 7. Vedkommende regjeringsdepartement har at

- a) foreskrive de nærmere forholdsregler, der udkræves til forebyggelse af smitte, såvel i sin almindelighed som ved de enkelte sygdomme, samt afgive bestemmelser for dyrlægenes forhold med hensyn til reiser, indberetninger m. v.;
- b) give forskrifter til forebyggelse af smitte blandt husdyr ved dyrskuer markeder og lignende samt ved transport af dyr inden landet;
- c) give bestemmelse angående benyttelse af produkter af syge dyr.
Departementet kan derhos
- d) under særlige omstændigheder forbyde afholdelse af markeder eller større dyresamlinger i distrikter, hvor farsot blandt husdyr er herskende, eller hvortil smitsom sygdom kan frygtes indført;
- e) under særlige omstændigheder forbyde, at dyr føres fra en landsdel til en anden, eller gøre adgangen dertil afhængig af sådanne forsigtighedsregler, som måtte ansees fornødne for at hindre overførelse af smitte;
- f) ved udbrud af hundegalskab påbyde, at for større eller mindre dele af landet alle hunde skal holdes forsvarlig lænkede, bære mundkurv eller føres i bånd;
- g) ved udbrud af kvægpest påbyde afspærring af det af sygdommen angrebne distrikt;
- h) ved udbrud af kvægpest, kvægets ondartede lungesygge, mund- og klovsyge og svinepest påbyde nedslagning af hele besætninger, hvori sygdommen optræder.

§ 8. Vaccination af besætning mod nogen smitsom sygdom må ikke finde sted uden tilladelse af vedkommende regjeringsdepartement.

Når det kan antages, at en farsot derved hurtigere vil kunne stanses, kan departementet påbyde vaccination af de for smitte udsatte besætninger samt fastsætte en godtgørelse til dyrlægen for hvert podet dyr.

§ 9. Enhver dyreeier er pligtig til at lade ham tilhørende døde dyr og smitteførende gjenstande tilintetgjøre eller nedgrave. Til brug i sådant øiemed

skal enhver kjøbstadskommune anskaffe en af vedkommende regjeringsdepartement godkendt indretning eller nedgravningsplads. Også ladesteder med særskilt kommunestyre såvelsom landkommuner med tæt bebyggelse kan af kongen pålægges den samme forpligtelse. Fornøden grund kan af kommunen efter tilladelse meddelt af kongen fordres afgivet mod erstatning, der i mangel af overenskomst bestemmes ved almindelig takstforretning.

I kommuner, hvor sådan indretning eller nedgravningsplads enten ikke haves eller i tilfældet ikke kan benyttes, skal døde dyr og smitteførende gjenstande efter dyrlægens anordning tilintetgøres eller nedgraves på eierens egen grund eller — hvis dertil ikke er anledning — på anden grund, hvor det med mindst ulempe for dens eier eller bruger kan foregå. Er ved foranstaltningen nogen ulempe forårsaget grundens eier eller bruger, skal vedkommende kommune yde erstatning, hvis størrelse i mangel af overenskomst bestemmes ved skjøn afholdt efter de i lov om veivæsenet af 15de september 1851 § 24 fastsatte regler.

Kapitel 2.

Om nedslagtning og erstatning.

§ 10. Ved mistanke om kvægpest, kvægets ondartede lungesyge eller svinepest kan amtmanden påbyde nedslagtning af indtil tre dyr for ved obduktion af disse at erholde vished om sygdommens natur.

De dyr, om hvilke det efter en dyrlæges erklæring må ansees for afgjort, at de er angrebne af en af de nævnte sygdomme, skal efter amtmandens foranstaltning dræbes, medmindre vedkommende regjeringsdepartement påbyder det modsatte.

Enhver hest, som efter dyrlæges erklæring er angreben af snive, skal dræbes.

Dyr, angrebet af hundegalskab, skal dræbes; hund eller kat, som er bidt af noget af hundegalskab lidende dyr, skal ligeledes dræbes.

§ 11. Eieren er, med de nedenfor nævnte begrænsninger, berettiget til at erholde erstatning for de dyr, som ved det offentliges foranstaltning dræbes på grund af kvægpest, kvægets ondartede lungesyge, snive, svinepest og mund- og klovsyge.

Dyr, der ved obduktion ikke viser spor af disse sygdomme, erstattes med det fulde beløb, hvortil de på nedenangivne måde er værdsatte.

Dyr, der ved obduktion findes angrebne af kvægpest, kvægets ondartede lungesyge eller mund- og klovsyge, erstattes med to trediedele, dyr, der ved obduktion findes angrebne af snive eller svinepest, med halvdelen af det beløb, hvortil de på den nedenfor nævnte måde er værdsatte.

Dyr, der er døde som følge af tvungen vaccination, erstattes med deres fulde værdi.

§ 12. Forsåvidt eieren ved indførsel fra udlandet af smittede dyr, ved overtrædelse af givne forholdsregler eller på anden måde selv har forskyldt skaden, erholder han ingen erstatning.

Ret til erstatning for dyr, nedslagtede efter offentlig foranstaltning, er derhos betinget af, at de har opholdt sig mindst 6 måneder inden landets grænser, medmindre det kan godtgøres, at de på en eieren uforskyldt måde er smittede efter at være indførte her til landet.

Erstatningskrav må fremsættes forinden nedslagtningen. Erstatningsbeløbet må i intet tilfælde overstige kr. 300,00 for halvdelen af et enkelt dyr, kr. 400,00 for to tredieparter og kr. 600,00 for det hele dyr.

§ 13. De dyr, der blir at dræbe efter foranstående bestemmelser, skal, forsåvidt erstatningskrav derom fremsættes, værdsættes af en politiembedsmand (på landet af lensmanden) i forening med to af ham dertil opnævnte mænd. Dyrene ansættes til den værdi, de antages at have som uangrebne af sygdommen, hvorfra trækkes værdien af det dræbte dyr, forsåvidt det helt eller delvis kan benyttes.

Det dræbte dyr skal, såvidt fornødiges, obduceres af en af det offentlige antagen dyrlæge, som gennem amtmanden skal tilstille vedkommende regjeringsdepartement en beskrivelse af obduktionsforretningen. Eieren er berettiget til for egen regning at tilkalde en autoriseret dyrlæge for at være tilstede ved obduktionen og deltage i afgjørelsen af spørgsmålet, om dyret har været angrebet af den antagne sygdom.

Er der tvil eller meningsforskjellighed herom mellem dyrlægerne, afgjøres sagen af en af departementet opnevnt sagkyndig.

Kapitel 3.

Om mildere smitsomme sygdomme.

§ 14. Følgende sygdomme hos husdyrene henregnes til de mildere smitsomme, ligeoverfor hvilke efterstående regler kommer til anvendelse, nemlig:

Lungesyge, influenza, kværke, strengel, mundsyge og beskellersyge hos hesten, skab og kopper hos andre dyr end fåret,
 smitsom klovsyge hos fåret,
 ringorm hos alle husdyr,
 hårsækmider hos hunden,
 febersygdomme af smitsom karakter,
 tuberkulose.¹⁾

Med hensyn til disse sygdomme gjøres det eieren eller den, der på hans vegne fører tilsyn med dyrene, til pligt:

- a) at anmelde for en autoriseret dyrlæge eller for politimesteren eller lensmanden, når nogen af disse sygdomme måtte vise sig i hans besætning;
- b) ikke at lade dyr, der antages angrebne af nævnte sygdomme, føre på markeder, til dyrskuer, på fremmed beite eller i fremmede fjøs eller stalde;

¹⁾ Ved kgl. resol. af 22de juni 1903 er «smitsom kastning» optaget blandt disse sygdomme.

dog skal det være tilladt fra eierens fjøs at sælge sådanne dyr til slagt eller at føre dem til handelsmarkedet til egen afsondret afdeling for at sælges til slagt medmindre departementet anderledes bestemmer for de enkelte sygdomme.

Politimester eller lensmand, der har modtaget sådan meddelelse som i litr. a nævnt, har at indsende meddelelse til vedkommende dyrlæge. Finder dyrlægen, at sygdommens optræden er af foruroligende beskaffenhed, indsender han anmeldelsen til amtmanden.

Finder amtmanden det nødvendigt for at hindre sygdommens videre udbredelse, kan han lade forholdene på stedet undersøge af dyrlæge og efter dennes forslag give forskrifter angående afsondrings- og desinfektions-foranstaltninger.

§ 15. Vedkommende departement kan give almindelige bestemmelser angående de nærmere foranstaltninger for hver enkelt af de i § 14 nævnte sygdomme samt angående anvendelse og salg af kød og melk fra syge dyr.

Departementet kan derhos bestemme, at dyr, som i henhold til § 14 litr. b er aflændet til slagt, og som senere antræffes levende hos ny besidder, skal inden en fastsat frist, i fornødent fald ved offentlig foranstaltning, kunne påbydes nedslagtede for besidderens regning.

§ 16. Kongen kan bestemme, at andre sygdomme end de nævnte skal henføres under bestemmelserne i dette kapitel.

Kapitel 4.

Om indførsel og udførsel af dyr.

§ 17. Kongen kan forbyde indførsel af dyr og smitteførende gjenstande fra fremmede lande eller landsdele, fra hvilke smitsom husdyrsygdom kan frygtes indført.

Han kan anordne, at indførsel af dyr kun må finde sted over bestemte havne eller steder, påbyde, at indførte dyr skal undersøges af dyrlæge og henstå i kwarantæne på vedkommende importørs bekostning, pålægge eieren af indførte dyr at udrede betaling for sundhedsundersøgelse efter en fastsat takst samt anordne, at dyr, der ved indførselen findes angrebne af smitsom sygdom, eller som har været udsat for smitte, nedslagtes uden erstatning.

Han kan overhovedet foreskrive de nødvendige forholdsregler for at hindre indførsel af smitsom husdyrsygdom.

§ 18. I særskilte tilfælde kan vedkommende departement tillade indførsel af enkelte dyr eller gjenstande fra lande, fra hvilke indførsel er forbudt.

§ 19. Kongen kan med hensyn til udførsel af husdyr give sådanne forskrifter og træffe sådanne foranstaltninger, som måtte findes nødvendige for at forebygge, at der her fra landet udføres husdyr, der er mistænkte eller kan mistænkes for at lide af eller overføre smitsom sygdom, og at de herfra til udlandet afsendte dyr under transporten udsættes for sådanne sygdomme. Han kan anordne, at udførsel af husdyr kun må finde sted fra visse bestemte steder i riget.

For undersøgelse af dyr bestemt til udførsel, såvel som for undersøgelse og desinfektion af vedkommende skib kan det pålægges henholdsvis afsenderen og skibets fører at udrede betaling efter takst.

For de skibe, der benyttes til sådan udførsel, kan kongen give nærmere regler angående deres indredning og nødvendige forsyning med foder og drikkevand for dyrene, ligesom han overhovedet kan træffe anordninger for at sikre dyrenes forsvarlige behandling under reisen.

§ 20. Kongen kan anordne, at jerubanevogne og fartøier, som benyttes til transport af dyr, tilligemed de dertil hørende indretninger og redskaber skal renses og desinficeres efter hver sådan benyttelse. Omkostningerne hermed udredes af den, for hvis regning jernbanen eller fartøiet drives.

Kapitel 5.

Om eftersyn ved markeder o. l.

§ 21. Amtmanden kan foranstalte, at der ved markeder og andre større samlinger af husdyr inden amtet er dyrlæge tilstede for på det offentliges vegne at føre tilsyn med, at infet af de der fremstillede husdyr er angrebet af nogen smitsom sygdom.

Amtmanden kan påbyde, at handyr, der frembydes til almindelig bedækning, skal på eierens bekostning underkastes et sundhedseftersyn af autoriseret dyrlæge, som i tilfælde har at udstede attest for dyrets fuldkomne sundhed.

Kapitel 6.

Om omkostninger og deres udredelse m. v.

§ 22. Udgifter, som på grund af denne lovs forskrifter foranlediges ved smittede eller for smitte mistænkte dyrs røgt, afsondring og desinfektion, ved desinfektion af fjøs, stald, redskaber og deslige, ved døde dyrs nedgravning eller tilintetgjørelse, udredes af vedkommende dyrs eier. De med de syge dyrs kurbehandling forbundne omkostninger udredes ligeledes af dyrets eier, medmindre vedkommende amts-, kjøbstads- eller ladestedskommune — den sidstnævnte, forsåvidt den har eget kommunestyre — måtte fatte særlige bestemmelser desangående for de enkelte smitsomme sygdomme.

I tilfælde af uformuenhed hos eieren afholdes disse udgifter af vedkommende amts-, kjøbstads- eller ladestedskommune, denne sidste, forsåvidt den har eget kommunestyre.

Erstatning til eierne af dyr, nedslagtede efter bestemmelserne i kapitel 2, og de udgifter, der foranlediges ved de i § 13 omhandlede værdsættelsesforretninger samt ved nedslagtinger, udredes, forsåvidt angår dyr, der ikke findes angrebne af nogen sygdom, for hvilken nedslagting kan finde sted, eller forsåvidt angår dyr, døde som følge af tvungen vaccination, af statskassen, men for-

såvidt de findes angrebne af nogen sådan ovennævnt sygdom, med det halve af statskassen og med den anden halvdel af vedkommende amtskommunes, kjøbstads eller ladesteds kasse, den sidste kun, når ladestedet har særskilt kommunestyre.

På samme måde som i sidstnævnte tilfælde og efter sådan værdsættelse som i § 13 bestemt gives vedkommende eier erstatning, når det for at hindre smittes videre udbredelse måtte ansees nødvendigt at tilintetgjøre smittefarlige gjenstande som huse, husindredninger, foder, redskaber o. l.

Alle andre udgifter ved foranstaltninger efter denne lovs bestemmelser udredes af vedkommende amtskommunes, kjøbstads eller ladesteds kasse, forsåvidt ikke noget andet er eller måtte blive fastsat.

Dog falder omkostningerne ved afspærringsforanstaltninger ligeoverfor fremmede lande statskassen tillast, ligesom kongen for hvert enkelt tilfældes vedkommende kan bestemme, at udgifterne ved de i § 7 omhandlede foranstaltninger skal udredes af statskassen.

Endelig udredes den for tvungen vaccination fastsatte godtgørelse til dyrlægen samt skydsgodtgørelse for reiser i det offentliges tjeneste efter denne lov af statskassen.

§ 23. For forretninger i det offentliges tjeneste efter denne lov tilkommer privatpraktiserende dyrlæge kr. 4,00 for hver forretning samt i tilfælde af reiser skyds- og kostgodtgørelse; som én forretning regnes, hvad dyrlægen under én reise på en gang foretager på et enkelt sted. Dyrlæge, der er ansat i et amts tjeneste med fast løn af vedkommende amtskommune, tilkommer for forretninger i det offentliges tjeneste efter denne lov kr. 4,00 for hvert døgn, han dermed er sysselsat, samt i tilfælde af reiser skydsgodtgørelse. For obduktion af en hest eller et stykke storfæ tilkommer dyrlægen derhos kr. 6,00, for obduktion af et dyr af mindre art kr. 3,00, dog således, at han for på én dag udførte obduktioner ikke kan oppebære over kr. 20,00. For kontorundersøgelse i det offentliges tjeneste tilkommer dyrlægen kr. 2,00, forsåvidt offentlig reise eller obduktion derved undgås.

Amtmanden kan, forsåvidt reise i samme anledning eller obduktion inden samme besætning uden nødvendighed er gjentaget uden ordre af øvrigheden, helt eller delvis negte udbetaling af forretningsgodtgørelse, kostgodtgørelse og obduktionshonorar, ligesom skydsgodtgørelsen i samme tilfælde kan negtes.

Dyrlægen tilkommer ikke nogen forretningsgodtgørelse for vaccination af besætninger efter påbud af departementet eller for undersøgelse af indførte eller udførte dyr udenfor den for hvert podet eller undersøgt dyr fastsatte takst. Dyrlægen tilkommer heller ikke skyds — og i tilfælde kostgodtgørelse — for reise til undersøgelse af import- eller eksportdyr, medmindre reisen er foretaget efter særskilt rekvisition af det offentlige.

For offentlige indberetninger, obduktionsbeskrivelser, attester, erklæringer og lignende tilkommer der dyrlægen ingen særskilt betaling.

§ 24. De i henhold til denne lovs bestemmelser opnævnte vurderingsmænd tilkommer for de af dem udførte forretninger hver en godtgørelse af kr. 2,00 pr. dag.

Kapitel 7.

Om autoriserede dyrlæger.

§ 25. Husdyr, angrebne af ondartet smitsom sygdom, fåreskab undtaget, må ikke tages under behandling af andre end autoriserede dyrlæger.

§ 26. Enhver autoriseret praktiserende dyrlæge skal efter hvert års udløb inden en af departementet fastsat frist gennem amtmanden afgive til det regjeringsdepartement, hvorunder det civile veterinærvæsen er henlagt, en efter nærmere bestemmelse affattet beretning om sin virksomhed som dyrlæge i det foreløbne år. Udebliver indberetningen udover den fastsatte tid, kan amtmanden forelægge vedkommende dyrlæge en mulkt for hver uge, som oversiddes.

Ligeså skal enhver autoriseret dyrlæge ved tilflytning til eller fraflytning fra et distrikt derom indsende meddelelse til departementet gennem vedkommende amtmand.

Kapitel 8.

Om straffebestemmelser.

§ 27. Overtrædelse eller undladelse af at efterkomme de i denne lov eller de i kraft af samme givne og offentliggjorte bestemmelser eller andre på behørig måde givne påbud bliver, såfremt forseelsen ikke efter den almindelige lovgivning er belagt med strengere straf, at straffe med bøder eller fængsel.

Sagerne blir at behandle på den for politisager foreskrevne måde.

Dyr eller gjenstande, som forsøges indførte eller er indførte her til landet i strid med noget i henhold til § 17 udfærdiget forbud eller anden ifølge denne paragraf givne bestemmelse, eller som forsøges udførte i strid med nogen i henhold til § 19 givne forskrift, forbyrdes til fordel for statskassen, for såvidt de ikke bliver at tilintetgjøre.

Hund, som antræffes ude med tilsidesættelse af noget i anledning af hundegalskab givet påbud, skal ved politiets foranstaltning optages og dræbes enten straks eller inden en af politiet givne frist, inden hvilken den kan indløses af eieren mod erlæggelse af opbevaringsomkostningerne.

Ligeså kan ethvert dyr, som påtræffes ude med tilsidesættelse af nogen bestemmelse i denne lovs kapitel 1 eller noget ifølge deraf udfærdiget påbud, når det findes angrebet af nogen der nævnt smitsom sygdom, ved politiets foranstaltning dræbes uden erstatning til eieren.

§ 28. Privat praktiserende dyrlæger skal, når de under forretninger for det offentlige gør sig skyldige i misligheder, som, begæede af dyrlæger med offentlig ansættelse, vilde være strafbare som forbrydelser i embede eller bestilling, straffes med bøder eller fængsel.

Kapitel 9.

Om lovens ikrafttræden m. v.

§ 29. Denne lov træder i kraft den 1ste januar 1895.

Fra samme tid ophæves lov af 20de mai 1882 angående foranstaltninger i anledning af ondartede smitsomme sygdomme blandt husdyrene, lov af 15de septbr. 1851 angående foranstaltninger mod skabsyge blandt får og geder og de i henhold til sidstnævnte lov udfærdigede bestemmelser samt lov af 14de juni 1890 angående forholdsregler mod udførsel af syge husdyr.

De i medhold af nævnte lov af 20de mai 1882, dens § 4, sidste punktum givne bestemmelser og de i medhold af samme lovs § 8 udfærdigede indførselsforbud samt de i medhold af nævnte lov af 14de juni 1890 udfærdigede bestemmelser bliver fremdeles indtil videre i kraft.

Bilag 2.

LOV

om kommunale slagtehus, kjødkontrol m. v. af 27de juni 1892,
jvfr. lov af 27de juli 1895 og lov af 6te aug. 1897.

§ 1. I kommuner, for hvilke der er indrettet slagtehus, hvis beliggenhed og plan er godkendt af kongen, kan kommunestyret med kongens samtykke påbyde, at al slagting af nærmere bestemte arter af husdyr, hvis kjød skal benyttes til menneskeføde, skal foregå i det kommunale slagtehus.

På samme måde kan fastsættes, at al handel med nærmere bestemte arter af levende husdyr inden en kommune skal foregå under kontrol på dertil bestemt torv eller plads.

§ 2. I enhver kjøbstads- eller ladestedskommune med over 4 000 indbyggere skal alt inden kommunen slagtet eller til samme indført kjød, der skal benyttes til menneskeføde, undersøges af kommunal kjødkontrollør, der såvidt muligt bør være eksamineret dyrlæge. Er sådan undersøgelse foretaget i den kommune, hvorfra kjødet udføres, kan kongen bestemme, at den bortfalder i de kommuner, hvortil indførsel finder sted.¹⁾

Efter andragende fra kommunestyret kan det af kongen bestemmes, at kjød af dyr, der slagtes inden dele af kommunen, som ikke er bymæssig bebyggede, og hvor kontrollens gennemførelse på grund af deres afstand fra kontrolstationen vil falde uforholdsmæssig besværlig, kan fritages for undersøgelse af kommunal kjødkontrol, når kjødet, ifølge erklæring, afgiven af den, for hvem det slagtes, alene skal benyttes af denne og hans husstand.

Efter beslutning af kommunestyret og med kongens samtykke kan sådan kontrol påbydes også for kjøb- og ladestedskommuner med ikke over 4 000 indbyggere.

Det samme gjælder landkommuner, dog således, at i sådan kommune kun det kjød, der udbydes til salg inden kommunen, kan forlanges kontrolleret.

§ 3. Kjød, som af kommunal kontrollør findes tjenligt til menneskeføde, skal stemples. Findes det utjenligt dertil, skal det ufortøvet beslaglægges og ikke tilbageleveres vedkommende, forinden det er gjort uskadeligt for den menneskelige sundhed eller ubrugbart som næringsmiddel.

Hvis beslaglagt kjød, som ikke tilbagefordres, af vedkommende kommune blir udnyttet til teknisk brug istedetfor at tilintetgjøres, har eieren krav på en forholdsmæssig godtgjørelse.

Den kommunale kjødkontrollørs afgjørelse kan indankes for stedets sundhedskommission, hvis ordfører i tilfælde ufortøvet skal gives fornøden underretning.

¹⁾ Kfr. kgl. resol. af 19de august 1897.

§ 4. Når slagtetvang indføres efter § 1, pligter vedkommende kommune at give erstatning for den værdiforringelse, som de for slagtebedrift inden kommunen lovlig opførte bygninger og indretninger måtte lide ved ikke længere at kunne benyttes efter sit øiemed, forsåvidt bedriften lovlig der har været drevet og ved slagtetvangens indførelse endnu drives.

Erstatningen fastsættes i tilfælde ved lovligt skjøn, optaget for kommunens regning. Overskjøn må forlanges inden 4 uger; omkostningerne derved udredes efter de almindelige regler.

Erstatningskrav må i tilfælde være fremsat inden tre måneder efter slagtetvangens indførelse.

§ 5. For benyttelse af slagtehus eller torv, bestemt til handel med levende husdyr, kan kommunestyret med kongens samtykke for mindst et år ad gangen fastsætte bestemte afgifter.

Disse må dog ikke være højere end fornødent til renter af den kapital, som er anvendt til vedkommende anlæg samt til dækkelse af driftsomkostningerne.

Ønskes den i § 2 omhandlede undersøgelse udført i slagteri eller andetsteds udenfor kontrolstationen, skal dertil være adgang til sådanne tider og mod sådan godtgjørelse, som af kommunestyret med kongens approbation bestemmes.

I kommuner, hvor offentligt slagtehus ikke er oprettet, skal vedkommende kommunestyre ansætte særskilt kontrollør på det sted, som slagterborgere eller kjødhandlere andrager om, på betingelse af, at disse refunderer kommunen de udgifter, som medgår til sådan kontrollørs aflønning. Lønnens størrelse bestemmes af kommunestyret med departementets approbation. I tvivlsomme tilfælde skal kødet uden udgift for kommunen frembringes til den kommunale kontrolstation.

§ 6. Nærmere forskrifter til gennemførelse af denne lov kan gives af kongen eller den, han dertil bemyndiger.

§ 7. Overtrædelser af de i denne lov eller med hjemmel deraf givne forskrifter påtales af politiet og straffes med bøder fra kr. 2,00 til kr. 1 000,00.

Bilag 3.

Kjødkontrolregler,

fastsatte ved plakat af 5te november 1895, plakat af 2den november 1896,
plakat af 3die og af 19de august 1897, plakat af 20de oktober 1900
og plakat af 26de oktober 1901.

§ 1. I enhver kommune, hvor der er indført kjødkontrol i henhold til lov af 27de juni 1892, jfr. lov af 27de juli 1895, skal alt ferskt, råt slagtekjød af storfæ (herunder indbefattet kalve), får, geder, heste og svin, der agtes aflændet som menneskeføde inden vedkommende kommune, undersøges af kommunal kjødkontrollør og i tilfælde stemples.

§ 2. Forsåvidt undersøgelse og stempning foretages i den dertil af vedkommende kommune indrettede kontrolstation, skal den udføres gratis; hvis undersøgelsen og stempningen derimod foretages udenfor den kommunale kontrolstation, kan der herfor afkræves en af kommunestyret fastsat godtgjørelse.

§ 3. Dyr, slagtede i en kommune, hvor kontrol i henhold til ovennævnte love er indført, men bestemte til udførsel til udlandet eller til andre kommuner indenlands, skal være fritaget for undersøgelse og stempning i den kommune, hvorfra udførselen finder sted. Dog skal organer eller dele af sådanne dyr, der agtes forhandlede inden den kommune, hvori slagtingen er foregået, undersøges og stemples.

§ 4. Heste, der slagtes i en kommune, hvor kontrol finder sted, for at benyttes til menneskeføde, skal enten være undersøgte og merkede umiddelbart før slagtingen af en dyrlæge, som udfærdiger sundhedsattest, eller synede af to troværdige mænd, der afgiver skriftlig erklæring om, at dyret ikke lider af nogen sygdom. Indføres hesteslagt udenbysfra, skal der på samme vis medfølge sundhedsattest og merke fra dyrlæge eller to navngivne mænd; sundhedsattesten skal ved undersøgelsen af kjødet fremvises for kjødkontrolløren. Forsåvidt nogen af disse attester er udstedt af anden end dyrlæge, skal der medfølge attesten en bevidnelse fra vedkommende steds politi om, at manden er politiet bekendt som troværdig.

§ 5. Intet kjød skal undersøges og stemples, medmindre det, hvis det stammer fra hest, svin og hornkvæg (undtagen kalve) fremlægges i mindst en fjerdedels krop (for- eller bagfjerding), og hvis det stammer fra kalv, får eller ged, fremlægges i mindst halve kroppe, delte efter længden. Med bagparter skal følge nyterne i organisk sammenhæng. Forsåvidt indførsel af løse tunger finder sted, skal disse vedheftes hver til sit slag. På samme vis skal muligens medfølgende organer (net, lever, hjerteslag o. l.) tilhøre det slag, hvormed de fremføres.

Dog kan kommunestyre med approbation af vedkommende regjeringsdepartement fastsætte regler, ifølge hvilke større dele af slagt eller flere organer

end her nævnt kan kræves fremlagte for kontrolløren. Ved undersøgelse udenfor kontrolstation af kød af dyr, slagtede inden vedkommende kommune skal samtlige dyrets organer være tilstede, og særskilt for hvert dyr fremvises for kontrolløren.

§ 6. Ved undersøgelsen bestemmes, om kødet er tjenligt til menneskeføde. I tvivlsomme tilfælde kan kødet under forsvarlig opbevaring tilbageholdes ved kontrolstationen. Ved undersøgelse udenfor stationen kan i sådanne tilfælde afgjørelsen udskydes indtil 24 timer, mellemliggende helligdag heri ikke medregnet.

§ 7. Enhver, der fremstiller kød til undersøgelse, skal paa kontrollørens forlangende meddele, hvad der er ham bekjendt om slagtet, såsom eierens navn, hvorfra dyret er kommet, om dyret før slagtingen har været sygt o. l.

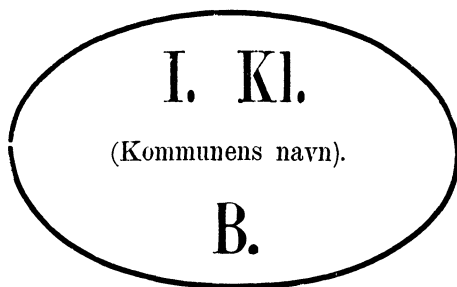
§ 8. På slagt, der fremføres til kontrol, må ikke brystafdelingens storpulsåre være bortskåret, heller ikke itler og syge eller bedærvede partier. Heller ikke må brysthinden eller bughinden være bortskåret.

§ 9. Kjød af hornkvæg, indført fra Danmark, skal ved fremvisningen til kontrol være ledsaget af attest fra dertil autoriseret dansk dyrlæge om, at det ikke er bedærvet og ikke hidrører fra dyr, der er så afmagrede, at deres kød ikke kan ansees egnet til menneskeføde.

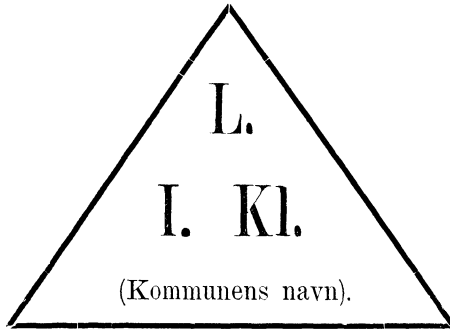
Der skal tillige på hver kvart eller halve krop være påheftet med ståltråd en seddel med påskrift «kød, godtkjendt til udførsel», underskrevet af vedkommende autoriserede dyrlæge med navn, bopæl og datum. Ståltråden skal være forsynet med en plombe, på den ene side merket «K. K.», på den anden «Danmark».

§ 10. Slagtekjød, der findes tjenligt til menneskeføde, skal stemples med det dertil bestemte stempel; stempelmerkerne skal anbringes i så stort antal og på sådanne steder, at der ved den i handel og vandel vanlige opdeling af slagtet findes mindst et merke på hver del.

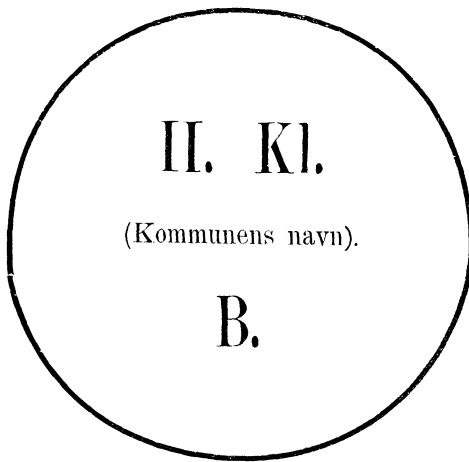
§ 11. På kød af slagtedy, slagtet inden en kommune, hvor kontrol, er indført, og undersøgt i vedkommende slagteri med dyrets samtlige organer således tilstede, at der ingen tvivl er om, at organerne tilhører det foreviste slagt, skal, når kødet i enhver henseende findes sundt og ubetinget tjenligt til menneskeføde, anbringes stempelmerker i blå farve og oval form; sådanne stempler, hvis tverrdiameter skal være 6 cm., og hvis høidediameter skal være 3.5 cm., skal indeholde foruden kommunens navn (helt eller forkortet) tillige tegnene I Kl. (o: første klasse) B. (o: bykontrol), se hosstående tegning.

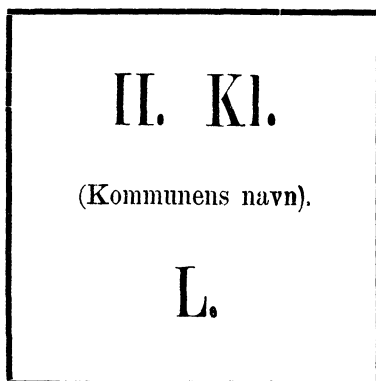
På kød af slagte dyr, der enten er indført udenbysfra, eller slagtet inden byen, men fremført til kontrol uden tilstedeværelse af dyrets samtlige organer, skal, når kødet i enhver henseende antages sundt og ubetinget tjenlig til menneskeføde, anbringes stempelmerke i blå farve og trekantet form; sådanne triangulære stempler, hvis grundlinie skal være 6 cm., og hvis sider skal være 5 cm., skal, foruden vedkommende kommunes navn tillige indeholde tegnene I Kl. (o: første klasse) L (o: landskontrol), se hosstående tegning.

§ 12. På kød, der ved undersøgelse findes at lide af mangler i sanitær henseende (såsom abnormt lugtende eller slet behandlet kød, kød af afmagrede dyr, kød af dyr, der kan sees at have lidt af sygdom), men hvor den tilstedeværende mangel ved omhyggelig tilberedning ikke antages at kunne betinge fare for den menneskelige sundhed, skal der, hvis kødet hidrører fra dyr, undersøgte i vedkommende slagteri med dyrets samtlige organer således tilstede, at der ingen tvivl er om, at organerne tilhører det foreviste slag, anbringes stempelmerke i sort farve og rund form, hvis diameter skal være 6 cm. Stempelmerket skal afstemple foruden vedkommende kommunes navn tillige tegnene II kl. (o: 2den klasse) B (o: bykontrol), se hosstående tegning.

Hvis kjødet derimod fremstilles til kontrol, uden at samtlige organer er tilstede, eller hvis det er indført udenbysfra, skal der, under samme betingelse som ovenfor i denne paragraf nævnt, anbringes merker i sort farve og kvadratisk form; kvadratets sider skal være 5 cm., og merket skal afstemple, foruden vedkommende kommunes navn, tillige II Kl. (ø: 2den klasse) L (ø: landskontrol), se hosstående tegning.

§ 13. Ved beslutning af kommunestyret, approberet af vedkommende regjeringsdepartement, kan det bestemmes, at kjød, stemplet med 2den klasses stempel, skal forhandles i egne lokaler, der betegnes som udsalgssteder for 2den klasses kjød.

§ 14. Kjød, der findes at være utjenligt til menneskeføde, skal af kontrolløren ufortøvet beslaglægges. Kjød, der fremstilles til kontrol uden at tilfredsstille de i §§ 4, 5, 8 og 9 nævnte fordringer, skal, forsåvidt det ikke som utjenligt til menneskeføde beslaglægges, afvises fra kontrollen; på samme vis skal der forholdes, hvis oplysninger, der kræves afgivne i henhold til § 7, negtes.

§ 15. Beslaglagt kjød kan med nedenanførte begrænsning tilbageleveres vedkommende eier, efterat det iforveien af kontrolløren er gjort ubrugeligt til menneskeføde ved insnit og ophugning samt overhældning af petroleum eller anden lignende væske.

Forsåvidt beslaglagt kjød ved gennemkøgning kan gjøres tjenligt til menneskeføde, kan det ligeledes tilbageleveres eieren, efterat gennemkøgning på eierens bekostning og under kontrollørens opsyn har fundet sted.

Dog skal, hvis der i nogen kommune findes indretning, tjenlig til teknisk udnyttelse af beslaglagt kjød, sådant kunne beholdes af kontrollen, såfremt kjødet ikke af eieren tilbagefordres, mod udbetaling til ham af en godtgjørelse efter en almindelig takst, fastsat af kommunestyret.

Kjød, som under transport eller behandling kan medføre fare for den menneskelige sundhed eller give anledning til udbredelse af ondartet smitsom husdyrsygd, må ikke tilbageleveres, men skal af kontrollen forsvarligt opbevares, indtil det kan destrueres ved dampkøgning, opbrænding eller nedgravning.

§ 16. Den kommunale kontrolstation skal holdes åben for undersøgelse og stempning af kød alle hverdage i så lang tid, som vedkommende kommunistyre bestemmer.

§ 17. Ved enhver kontrolstation skal der føres en protokol over alt kød, der fremføres til kontrol ved kontrolstationen, samt en anden protokol over alt kød, der undersøges udenfor kontrolstationen.¹⁾

I vedkommende protokol anføres rekvirentens navn, kødets oprindelse (om det kommer fra indlandet eller udlandet og i tilfælde fra hvilket distrikt), undersøgelsens datum, kødets art og størrelse samt undersøgelsens resultat. Der skal tillige ved stationen føres regnskab over de for undersøgelse udenfor stationen indbetalte afgifter.

Stemples noget kød med 2den klasse, skal grunden hertil kortelig anføres i den dertil i protokollen bestemte rubrik. På samme måde forholdes, hvis dele af fremstillet kød bortskjæres og beslaglægges, selv om kødet forøvrigt erholdt 1ste klasses stempel.

Forøvrigt skal der for beslaglagt kød anføres kødets vægt, dagen, når dyret er slagtet, de iagttagne sanitære mangler, beslaglæggelsens grund samt hvorledes der efter beslaglæggelsen er fremgæet med kødet.

§ 18. Den af kontrolløren angående kødets stempning eller beslaglæggelse trufne afgjørelse kan af rekvirenten påankes til sundhedskommissionens afgjørelse. Rekvirenten skal da på stedet protestere mod undersøgelsens resultat. Det pågældende kød skal forsvarligt opbevares. Rekvirenten har ved skriftlig henvendelse til sundhedskommissionen at kræve dennes afgjørelse, hvilken bliver at afgive snarest muligt. Kontrolløren skal underrettes om tiden for sagens afgjørelse og har adgang til da at være tilstede og begrunde sin kontrolbestemmelse.

§ 19. I bykommuner, hvor kødkontrol overensstemmende med ovennævnte love er indført, må kød, der omfattes af disse bestemmelser, ikke falbydes eller sælges eller, forsåvidt ikke den i lov af 27de juli 1895 I, § 2, 2den passus, bestemte fritagelse for undersøgelse er givet, overhovedet benyttes til menneske føde, medmindre det af vedkommende bys kommunale kødkontrollør er undersøgt og stemplet.

I landkommuner, hvor kødkontrol i henhold til nævnte love måtte indføres, må kød, der omfattes af disse bestemmelser, ikke falbydes eller sælges, medmindre det af vedkommende kommunes kontrollør er undersøgt og stemplet.

Kjødvarers frembringelse på torv i torvtiden eller deres henlæggelse i udsalg for kødvarer bliver at anse som falbydelse.

§ 20. Overtrædelse af de i disse bestemmelser givne forskrifter bliver at påtale af politiet og at straffe med bøder fra 2—1 000 kroner (kfr. lov af 27de juni 1892 § 7).

¹⁾ Konf. cirkulære fra landbrugsdepartementet af 20de oktober 1900.

Bilag 4.

Nugældende (1ste juli 1903) bestemmelser angående indførsel af husdyr (kfr. plakat af 6te juni 1894, 13de januar 1899, 13de december 1900, 22de febrnar og 22de november 1902).

A. H e s t e kan indføres:

1) fra S v e r i g e på betingelse af, at der medbringes et for hvert enkelt dyr af politimyndighed bekræftet sundhedspas, hvoraf det fremgår, at dyret har opholdt sig i de sidstforløbne 6 måneder i Sverige, samt at det er sundt og ikke antages at overføre smitsom sygdom.

Skyds- og trafikheste, der passerer grænsen for atter at vende tilbage til Sverige, rammes ikke af ovenstående forskrift.

2) fra a l l e a n d r e l a n d e paa betingelse af:

a. at der medfølger et for hvert enkelt dyr af vedkommende lands politimyndighed eller af norsk konsul bekræftet sundhedspas, hvoraf det fremgår, at dyret er sundt og ikke antages at overføre smitsom sygdom, samt

b. at ethvert dyr ved ankomsten til norsk toldstation undersøges af autoriseret norsk dyrlæge og af ham erklæres sundt.

B. D r ø v t y g g e r e kan indføres fra Sverige på følgende betingelser:

- a. 1. Indførselen skal finde sted a) pr. jernbane eller søværts direkte til Fredrikshald eller Kristiania eller ad nærmeste landevei til Præstebakke eller Kornsjø jernbanestation, hvorfra dyrene snarest muligt pr. jernbane føres videre til Fredrikshald; b) ad Allingmo-veien eller over Svinesund gennem Bergs herred ad nærmeste vei direkte til Fredrikshald.
2. Det skal ved en af autoriseret svensk dyrlæge eller politimyndighed udstedt attest godtgøres, at dyrene kommer fra et distrikt, hvor der ikke for tiden optræder eller i de sidst forløbne 6 måneder har optrådt smitsom mund- og klovsyge eller ondartet lungesyge, samt at dyrene ikke i de nærmest forudgående 6 måneder er indført fra udlandet.
3. Dyrene skal være merkede eller i attesten således beskrevne, at deres identitet kan tilfredsstillende konstateres.
4. Dyrene skal ved ankomsten føres til de indhegnede, for sådant øiemed reserverede kvægtorve, hvor de bliver at underkaste undersøgelse af vedkommende kommunale dyrlæge.
5. Det kvæg, der agtes solgt som livdyr, skal opstaldes på det kommunale fjøs i 48 timer, helligdage ikke iberegnet, og i denne tid undersøges med tuberkulin.

6. Det kvæg, der ved denne undersøgelse findes lidende af eller mistænkt for tuberkulose, merkes i huden med et indbrændt tydeligt **T**, og disse dyr skal, forsåvidt de ikke af importøren føres tilbage til Sverige, ikke afhændes uden til slagtning, der i så tilfælde skal finde sted inden 10 dage efter undersøgelsen.
 7. Det kvæg, der indføres for at sælges til slagt, skal på samme vis merkes med et i huden indbrændt tydeligt **S**.
 8. De med «**T**» eller «**S**» brændemerkede dyr, skal, hvis de ikke føres tilbage til Sverige, ikke bortføres fra kvægtorvet, førend vedkommende eier af dyret skriftlig har forpligtet sig til at påse dyret slagtet inden 10 dage.
 9. Kvæg, der ved undersøgelse findes fri for tuberkulose, skal på en iøjnefaldende måde være merket med ordet «Sund» samt årstallet for den stedfundne undersøgelse.
 10. Som erstatning for de med heromhandlede undersøgelse, merkning, opstaldning og fodring af dyrene samt anskaffelse af tuberkulin, instrumenter, fjøsets rensning og desinfektion m. v. forbundne omkostninger, skal vedkommende kommune være berettiget til at afkræve importøren en af kommunestyret fastsat og af departementet for det indre godkendt afgift for hvert dyr.
 11. Departementet for det indre bemyndiges til forøvrigt at fastsætte nærmere bestemmelser angående den her omhandlede imports ordning med hensyn til dyrenes undersøgelse og merkning samt attester og protokoller m. v.
 - b. Forøvrigt forbydes indførsel af drøvtyggere (o: storfæ, får, geder og andre drøvtyggende dyr) fra alle lande, med undtagelse af de russiske havne ved Nordishavet og det hvide hav, hvorfra det er tilladt at indføre disse dyr til Finmarken. Rensdyrtrafikken til Norge rammes ikke af dette forbud.
 - c. Hornkvæg (storfæ) får og geder forbydes indførte fra Finmarken til rigets øvrige distrikter.
- C. Svin forbydes indført fra alle lande med undtagelse af de under litr. B, b nævnte russiske havne, hvorfra det er tilladt at indføre disse dyr til Finmarken.
- Fra Finmarken forbydes svin indført til rigets øvrige distrikter.
- D. Hunde forbydes indført fra alle lande med undtagelse af Sverige og Danmark, fra hvilke lande indførsel kan ske på betingelse af, at der medfølger et af vedkommende lands politimyndighed udfærdiget bevis, hvoraf fremgår, at vedkommende dyr har opholdt sig mindst i 6 måneder inden vedkommende land, og at det i henhold til en af autoriseret dyrlæge udstedt erklæring ikke antages at overføre smitsom sygdom. Hunde, der tilhører eierne af svenske renhjørdere og i følge med disse passerer Finland på gjen- nemgang fra Sverige, rammes ikke af dette forbud.

- E. Huder og skind skal det indtil videre være tilladt at indføre fra Sverige på betingelse af, at der medfølger varen et af svensk politimyndighed udstedt bevis eller en af importøren udstedt skriftlig erklæring om, at huderne og skindene er indkøbte i Sverige og ikke indførte dertil i raa tilstand fra andre lande. Forøvrigt er indførsel af rå dele af drøvtyggere og af svin, såsom uberedede skind og huder (tørrede og saltede huder og skind derunder ikke indbefattede), utilvirkede, utilberedede og urensede hår og børster samt muler og klover forbudt fra alle lande. Indførsel af usaltet eller utilberedet kjød og flesk samt usaltet talg skal være forbudt fra Østerrige, Italien, Grækenland, Tyrkiet, fra Rusland med undtagelse af indførsel til Finmarken fra de ved Nordishavet og det hvide hav beliggende havne, samt fra alle lande udenfor Europa.
- F. Indførsel af græs, hø og halm til fourage forbydes fra alle lande undtagen fra Sverige og Danmark samt til Finmarken fra de russiske havne ved Nordishavet og det hvide hav.
- G. Brugte fjøsredskaber forbydes indført fra alle lande, medmindre det godtgjøres, at de er sikkert desinficerede.

Bilag 5.

Nugældende (1ste juli 1903) regler for udførsel af heste, hornkvæg, svin, får og geder fra Norge.

(Konf. plakat af 19de september 1894, plakat af 18de juni 1895 og plakat af 4de august 1896).

§ 1. Heste, hornkvæg, svin, får og geder, som med skib agtes udførte til udlandet, skal umiddelbart forinden indskibningen i vedkommende eksportfartøj på afsenderens bekostning undersøges af den dertil af vedkommende amtmand antagne norske dyrlæge og må kun indskibes, saafremt det ved undersøgelsen befindes, at de ikke frembyder tegn til at lide af nogen smitsom sygdom, og der heller ikke er nogen grund til at formode, at de ved berørelse med smittede dyr eller på anden måde nylig kunde være smittede af sådan sygdom. Herom skal af dyrlægen afgives attest til afsenderen.

§ 2. Umiddelbart efterat dyrene er undersøgte og godkendte, slippes de enten omhord eller ind i en særskilt indhegning, såat berøring med de ikke undersøgte dyr undgås. Samtidig forsynes hvert dyr med et merke, der betegner, at det er undersøgt og kan udføres. Dyrenes antal og køn, samt merkets art anføres i den sundhedsattest, som af dyrlægen udstedes.

§ 3. Forsåvidt undersøgelse foretages umiddelbart før indskibning i lokalskib, der skal gå til eksportstedet, er ny undersøgelse ved ankomsten hertil nødvendig, såfremt enten dyrene i lokalskibet er holdt afsøndrede fra andre ikke undersøgte dyr, eller samtlige ombordværende dyr er undersøgte og fundne fri for sygdom, og dyrene fra skibet overføres enten direkte til eksportskibet eller til den i § 2 nævnte indhegning.

§ 4. Ethvert skib, som agtes anvendt til udførsel som under § 1 nævnt, skal for hver reise på det første sted, hvor det her i landet indtager dyr, undersøges af den dertil af vedkommende amtmand antagne norske dyrlæge eller, forsåvidt ingen sådan der findes, af stedets politi. Finder den, der har anstillet undersøgelsen, grund til at anse skibet for smittefarligt, må dyr ikke indtages, forinden det er behørig desinficeret. Forsåvidt drøvtyggere eller svin agtes udført, skal desinfektion af skibet i ethvert tilfælde finde sted, førend dyrene indskibes. For hver gang skibet er bleven undersøgt og godkendt, skal attest herom afgives til skibets fører.

Undersøgelsen og desinfektionen sker på skibets bekostning.

§ 5. For dyrs undersøgelse med merkning betaler afsenderen til dyrlægen for hver forretning:

for hver hest indtil et antal af 10 . . .	kr. 1.00
—»— over dette antal »	0.50
» hvert stykke hornkvæg over $\frac{1}{2}$ år »	0.50
» — —»— under $\frac{1}{2}$ år »	0.25
« mindre dyr (svin, får, geder) for et antal af til og med 100 dyr »	0.15 pr. stk.
» de næste 100 dyr »	0.12 —
» det overskydende antal »	0.09 —

Betalingen beregnes efter det samlede antal dyr, som samme eksportør rekvirerer undersøgt på en gang.

For den i § 4 omhandlede undersøgelse af skibet betaler skibets fører dyrlægen eller vedkommende politifunktionær kr. 4.00. Ligeså meget betales dem for at påse skibets desinfektion, forsåvidt denne ikke kan finde sted samme dag som undersøgelsen.

§ 6. Departementet for det indre bemyndiges til i tilfælde at give nærmere bestemmelser angående de her nævnte foranstaltningers gennemførelse.

Bilag 6.

Ansøgning om tuberkulin-undersøgelse på offentlig bekostning.

Smlgn. bestemmelserne i husdyrloven af 14de juli 1894, kap. 3 og kap. 8.

Undertegnede ansøger herved om at erholde min kvægbesætning, bestående afokser.....voksent kvæg og ungdyr og kalve, tilsammen: dyr
undersøgt med tuberkulin på offentlig bekostning.

Undersøgelsen agtes udført ved dyrlæge, som dertil har erklæret sig villig på de af det offentlige fastsatte vilkår.

Efter foretagen undersøgelse forpligter jeg mig til:

1. snarest mulig at skille de tuberkuløse samt de før tuberkulose mistænkte dyr fra den sunde del af besætningen, enten ved at hensætte disse i et andet smittefrit rum, eller ved at lade opføre en tæt skillevæg mellem begge afdelinger efter behørig desinfektion af den afdeling af fjøset, der er bestemt for de sunde dyr, eller efter omstændighederne på anden for smitte betryggende måde at holde den syge og sunde afdeling skilt fra hinanden.
2. såvidt mulig at hindre, at smitte overføres fra den syge til den sunde del af besætningen ved at anvende særskilte vandings- og fodringskar og idetheletaget særskilt stel for begge afdelinger, samt ikke at lade de angrebne og mistænkte dyr komme på fælles beite med de sunde dyr,
3. at lade det af tuberkulose smittede fjøs behørig desinficere,
alt i tilfælde efter nærmere anordning af veterinæradministrationen;
4. snarest mulig at lade slagte sådanne dyr, der efter dyrlægens nærmere undersøgelse findes lidende af jurtuberkulose eller almindelig udbredt tuberkulose med lungetæring eller afmagring og ikke at sælge eller til min husstand benytte melk fra sådanne dyr uden i kogt tilstand.
5. ikke at sælge noget angrebet eller mistænkt dyr uden til slagt, samt ikke at sælge noget hjemmeslagt tuberkuløst dyr, uden at (forsåvidt dertil er anledning) dyret af dyrlæge eller ved forevisning på kjødkontrolstation er fundet tjenligt til menneskeføde,
6. at lade de til opdræt bestemte nyfødte kalve straks hensætte i et smittefrit rum og underkaste en tuberkulinprøve, før de indsættes blandt de sunde dyr, og ikke fodre dem med melk fra tuberkuløse dyr uden i kogt tilstand (dog kan de nyfødte kalve i de første to døgn gives rå modermelk, når juret er sundt og moderen idethele taget kun i ringe grad er angreben af tuberkulose),

7. ikke at indsætte nyindkøbte dyr i den sunde del af besætningen, med mindre de ved forudgående tuberkulinprøve er fundet fri for tuberkulose,
8. at lade de angrebne og mistænkte dyr forsyne med et brændemerke.

Besætningen er før undersøgt med tuberkulin i året

A n m. Andragendet må kun omfatte hele besætningen, ikke enkelte eller nyindkøbte dyr.

(Gårdens navn).....

(Herred)

(Amt)

(Datum)

(Tydelig underskrift):

Andragendet bekræftes og anbefales:

(Den undersøgende dyrlæges underskrift):

.....

Til

landbrugsdepartementet.

A n m. Denne ansøgning indsendes gennem vedkommende amtmand til landbrugsdepartementet.

.....

Bilag 7.

Blanket til udfyldning ved foretagelse af tuberkulinprøver.

At indsende til
direktøren for det civile veterinærvæsen.

Tuberkulinprøve

19.....

af besætningen
hos hr. (gård)
..... herred amt

Dyrets				Indsprøit- ningens		Temperat u r.				Er dyret			Er der tidligere foretaget prøve af dyret — og isåfald når og med hvilket resultat?		
navn eller nummer på fjøset.	race	kjøn	alder.	datum.	kløkseslet.	løse.	før ind- sprøitningen.	kløkseslet efter indsprøitningen.				sundt.		mistankt.	tuberkuløst.
		han. høn.													

Anmerkning (angående sektionsfund hos de slagtede dyr og andre ting af interesse):

Er det hele besætningen, som er prøvet eller kun nyindkjøbte dyr?
Når og hvorledes er sygdommen indført i besætningen?
Findes tuberkulose hos mennesker på gården?
Er noget undersøgt dyr slagtet og hvilket sektionsfund?

..... den 19.....

(Dyrlægens navn)

Bilag 8.

Anvisning til tuberkulinundersøgelse af besætninger.

Tuberkulinet forsendes i flasker i ufortyndet og steril tilstand. Det må opbevares på et mørkt, køligt og tørt sted, og holder sig da virksomt i meget lang tid.

Til undersøgelse anvendes til et voksent dyr (hest, kvæg eller svin) 50 centigram (12—15 dråber eller $\frac{5}{10}$ kubikcentimeter), til ungdyr 30—40 centigram (8—12 dråber eller $\frac{3}{10}$ — $\frac{4}{10}$ kubikcentimeter), til kalve og nyfødte dyr 20 centigram (6 dråber eller $\frac{2}{10}$ kubikcentimeter) efter dyrets størrelse og alder.

Den for hvert dyr bestemte dosis tilblandes i det øieblik, den skal benyttes, med rent og i forveien kogt vand i et rent, kogt vinglas.

Bekkvemmere er det dog, hvis man har en afdelt større injektionssprøite, at blande den til vedkommende besætning bestemte mængde tuberkulin med det nødvendige kvantum vand på engang på en større flaske i et forhold af 1 til 10 (10 % således, at der i en fortynding af 5 kubikcentimeter kommer 50 centigram tuberkulin). Af denne fortynding vil altså, når sprøiten rummer 10 kcm., 5 kcm. være passende dosis for et stort voksent dyr, 4 kcm. for et mindre voksent dyr, 3 kcm. for et ungdyr og 1—2 kcm. for smådyrene. Fortyndingen holder sig dog ikke længe uden at dekomponeres, hvorfor den enten må tillaves på brugsstedet eller også i hjemmet 1—2 dage iforveien og isåfald tilsættes $\frac{1}{2}$ % karbolsyre.

Førend indsprøitning foretages, må samtlige dyrs temperatur være målt; målingen foretages ved et maksimalthermometer, der holdes godt inde i endetarmen i 2 minutter,¹⁾ hvorefter termometret trækkes langsomt ud og temperaturen aflæses nøiagtigt og noteres. Man må være forsynet med 1 thermometer for hvert 20 dyr, foruden nødvendig reserve. Til måling af 20 dyr iberegnet aflæsning, nedskrivning af temperaturen, rengjøring af termometret (det aftørres bedst med en klud dyppet i lysol-, kreolin- eller sublimatopløsning) samt dettes indoljning, medgår for en øvet mand ca. $1\frac{1}{2}$ time.¹⁾

Glem ikke at slå kviksølvsoilen ned mellem hver gang termometret benyttes!

Efterat samtlige dyrs temperatur er målt, foretages indsprøitningen af tuberkulinet. Den bør helst ske på halsen, efterat huden iforveien er afbarberet samt renvasket med et desinfektionsmiddel (2 % lysol-, karbol- eller kreolinopløsning, 1 % sublimatopløsning). Injektionssprøiten, hvis stempel maa være

¹⁾ Der fåes nu i handelen thermometere, der kan aflæses allerede efter 1 minuts forløb, hvorved megen tid kan indspares.

af et materiale, der tåler kogning, må iforveien være kogt. Man bør have mindst 2 sprøiter og 4 sprøitespidser. Spidsen stikkes igjennem huden, hvor-efter sprøiten sættes til spidsen og den nødvendige dose indsprøites. Spidsen rengjøres for hver gang ved at dyppes i ren koghed olie eller i et desinfektions-middel. Indsprøitningen bør foretages enten mellem 6—10 om aftenen eller 4—8 om morgenen. Dyrene må under undersøgelsen være i ro på fjøset; 5—7 timer efter indsprøitningen påbegyndes temperaturmålingen igjen, og der fortsættes med denne h v e r a n d e n t i m e. Dyr, der ved måling indtil den 13de time findes at have givet sikkert tegn på at være tuberkuløse, behøver ikke at måles mere, medens dyr, der ikke har reageret eller hvis reaktion er tvivlsom, må måles indtil den 17de til 23de time efter indsprøitningen.

Dyrlægen må enten selv foretage målingen eller lade denne foretage af mænd, som af ham er givet den til temperaturmålingen nødvendige anvisning og hvis målinger han isåfald personlig må kontrollere. Det må påses, at dyrene ikke vandes umiddelbart foran en måling. Brunstige dyr viser ofte en høiere temperatur end normalt, dog vil den ikke af denne grund stige over 40°.

Undersøgelsens resultat anføres på det dertil bestemte skema og indsendes snarest muligt til veterinær-direktøren.

(Konf. forøvrigt rundskrivelse fra veterinærdirektøren af 6te juni 1901 side 209).

Indberetning

fra undertegnede dyrlæge i amt
om tilfælde af

Skema no. 1.

(At indsende gennem vedkom-
mende sundhedskommissions
ordfører og overøvrighed
til veterinærstyrelsen.

Gårdens navn (i by eller ladested, gade og no.)	Herred (By)	Når begyndte sygdom- men?	Når har dyrlægens tilsyn fundet sted?	Hest			Ko			Får			Ged			Svin			Hund, Kat		Nærmere oplysninger, såsom om den angrebne besætnings størrelse om foranstaltninger truffne mod syg- dommens udbredelse. om sandsynlig smittekilde, forsaavidt noget derom kan oplyses.
				angrebne	døde	deraf	angrebne	døde	deraf	angrebne	døde	deraf	angrebne	døde	deraf	angrebne	døde	deraf	angrebne	døde	

Anmerknng 1. For hver sygdom benyttes et skema.

2. Hvis tilfældene har forekommet på samme gård, men i for-
skjellige besætninger, anmerkes dette i sidste rubrik.

Navn:

..... den 19

1. Hr. ordføreren i sundhedskommission.

Bopæl:

2. Hr. amtmanden i amt.

Hr. direktøren for det civile veterinærvæsen.

Indberetning

fra undertegnede dyrlæge i amt
til

direktøren for det civile veterinærvæsen.

1. Sygdom:
2. hos hvilken art af husdyr:
3. antal angrebne:
4. deraf døde:
5. eller dræbte:
6. den angrebne besætnings størrelse:
7. gårdens navn (i by eller ladested, gade og nr.):
8. herred (by):
9. hvorvidt dyret er død på havnegangen eller fjøset.
10. når dyrlægens tilsyn har fundet sted:
11. hvorpå den stillede sygdomsdiagnose grunder sig:
(her anføres i korthed såvel symptomer i levende live
som de ved obduktionen fundne sygdomstegn:

12. hvorvidt mikroskopisk undersøgelse er foretaget:

13. hvorfra smitten antages at skrive sig:

14. kort angivelse af, hvad der er foretaget til forebyggelse af smittens udbredelse:

..... den 19

Navn:

.....

Bopæl:

.....

Anm. For hver sygdom og for hvert slags husdyr benyttes et skema.

Bilag II.

Uddrag af lov

om offentlige tjenestemænds skyds- og kostgodtgjørelse af 10de juli 1894.

Af denne lov hidsættes:

§ 2. Skydsgodtgjørelsen bliver at beregne efter følgende regulativ:

Pr. kilometer.				Jernbane.	Pr. sjømil. Dampskib.
Landskyds.		Bådskyds.			
Tilsigelsesstation.	Fast station.	Tilsigelsesstation.	Fast station.		
Øre.	Øre.	Øre.	Øre.	Øre.	Øre.
16	20	37	40	6	40

§ 8. Hvor befordring alene kan ske på sadel, kløv eller med ren, eller hvor den reisende alene kan komme frem tilfods, og hans tøj m. v. må bæres, er vedkommende berettiget til, foruden den ham efter regulativet tilkommende godtgjørelse fra fast station, at erholde erstattet efter regning, hvad han har erlagt i nødvendige udgifter til befordring af sit tøj samt for veiviser, hvor sådan er benyttet, og desuden, hvad han i befordring for sig selv har erlagt udover nævnte regulativsats.

Ligeledes er — forsåvidt angår befordring udenfor de almindelige skydsruter forøvrigt, tillands eller tilvands, — den reisende berettiget til erstatning for havte udgifter udover den ham tilkommende regulativsats fra fast station. Samme regel gjælder også under reiser på de almindelige skydsruter, forsåvidt nødvendigt forretningsmæssigt ophold mellem stationer på samme kræver en tid udover den, hvori de skydsende er forpligtet til at vente.

Forsåvidt i distrikter, hvor befordring alene kan ske ved ren, den reisende benytter egne ren, bliver den ham tilkommende skydsgodtgjørelse at bestemme af kongen.¹⁾

§ 9. Foruden den foran bestemte skydsgodtgjørelse, der også indbefatter tilsigelsespenge samt leie af båd og andre reiseredskaber, erholder samtlige tjenestemænd erstatning efter regning for nødvendigt udlæg til befordring

¹⁾ Konf. kgl. resol. af 30te juni 1900 angående skydsgodtgjørelse for offentlige tjenestemænds befordring med egne ren.

- a. af medført nødvendig bagage, hvilken godtgjørelse dog ikke må overstige den vedkommende tjenestemand tilkommende skydsgodtgjørelse for egen befordring.
- b. af fornøden bagage mellem bopæl eller forretningssted og det sted, hvor skydsbefordringen begynder eller ender,
- c. af egen person ombord til og iland fra dampskib, samt udlæg af bom-, bro-, brygge- og færge-penge og for soveplads i jernbanevogne, forsåvidt reisen er foregået om natten, og sådan plads er benyttet.

Ved reise på jernbane eller med dampskib tilståes ingen anden godtgjørelse for befordring end i §§ 2, 3, 4 og i nærværende paragraf bestemt.

§ 13. Den mindste veilængde, som må reises, når godtgjørelse for skyds, såvel tillands som tilvands, skal kunne fordres, er 3 km. fra den reisendes bopæl eller 6 km. tilsammen frem og tilbage.

Skydsen godtgjøres kun for den virkelige veilængde, dog så, at for de strækninger, hvor skydsbetaling erlægges efter en større veilængde end den virkelige (se lov om skydsvæsenet af 14de juli 1893 § 30), tilkommer der tjenestemanden skydsgodtgjørelse efter denne forøgede veilængde.

§ 15. Godtgjørelse for befordring med dampskib skal beregnes efter den afstand, hvorefter passagerbilletten betales.

(Dyrlægen har kostgodtgjørelse efter 3die klasse, nemlig kr. 4.00). (Konf. § 18).

§ 18. På reiser med dampskib skal de til 1ste klasse hørende tjenestemænd være berettigede til at erholde i kostgodtgjørelse kr. 7.00, de til 2den klasse hørende kr. 6.00, de til 3die klasse hørende kr. 5.00 og de til 4de klasse hørende kr. 4.00 for hvert døgn, i hvilket reisen med dampskib har varet uafbrudt mindst 6 timer.

Samme kostgodtgjørelse tilkommer der dem også under ophold i kjøbstad eller ladested på forretningsreiser, under hvilke de må opholde sig i byen i mindst 12 timer. Det samme gjælder for sammenhængende ophold på dampskib og i by i tilsammen mindst 12 timer.

§ 21. Den mindste veilængde, som såvel tillands som tilvands må reises, når kostgodtgjørelse skal kunne fordres, er 3 km. fra den reisendes bopæl eller 6 km. tilsammen frem og tilbage.

§ 22. Døgn efter denne lov regnes fra det klokkeslet, da reisen påbegyndes. Dele af et døgn på 5 timer og derover regnes for helt døgn; dele af et døgn paa mindre end 5 timer medregnes ikke. Dog tilkommer vedkommende kostgodtgjørelse, når den hele på en reise tilbagelagte veilængde udgjør mindst 20 km., selv om dertil ikke er medgået 5 timer.

§ 30. Regninger over skyds- og kostgodtgjørelse, som efter denne lov tilkommer nogen af det offentlige, skal, forsåvidt ingen tidsbestemmelse på andet sted måtte være givet, være indsendt til vedkommende myndighed i det seneste inden seks måneder efterat sagen eller forretningen er tilendebragt, da i mangel deraf fordringen ikke godtgjøres af det offentlige.

Skemaer

til vejledning ved udfærdigelse af regninger for reiser i veterinær-
væsenets anliggender.

Regning
over undertegnede tilkommende skydsgodtgjørelse for reiser i veterinærvæsenets
anliggender i kvartal 19

Dato.	Fra — til (Herunder bliver vejlængderne at opføre station for station).	Km. land-skyds.		Km. båd-skyds.		Jernbane à 6 øre pr. km.	Dampskib à 40 øre pr. mil.	Udlæg	Reisens øiemed. (Herunder bliver at anføre grunden for hver foretagens reise og i gjentagelsestilfælde grunden til, at det har været anset nødvendigt at gjentage reisen).
		Tilslægsstation. à 16 øre.	Fast (eller ingen station). à 20 øre.	Tilslægsstation. à 37 øre.	Fast station. à 40 øre.				

I henhold til foranstående beregning tilkommer der mig for reiser i kvartal følgende godtgjørelse:

For	kilometer	landskyds	à 16 øre	kr.
»	—	—	à 20 »	»
»	—	bådskyds	à 37 »	»
»	—	—	à 40 »	»
»	—	jernbane	à 6 »	»
»	—	dampskib	à 40 »	»
Tils. skydsgodtgjørelse. kr.					
Udlæg »					
Tilsammen kr.					

hvilket beløb bedes mig anvist til udbetaling, idet det attesteres:
 at de ovenfor anførte vejlængder er virkelig reiste;
 at reiserne er foretaget ad den vei og på den måde, hvorpå de med mindst udgift for det offentlige kunde ske;
 at en til den beregnede forstærkede bådskydsgodtgjørelse svarende skyds har været nødvendig og er bleven benyttet, at reisen ikke uden skade har kunnet udsættes, samt at der på samme båd ikke har været befordret nogen anden til skydsgodtgjørelse berettiget;
 at ingen andre forretninger, for hvilke skydsgodtgjørelse tilkommer mig, er udført på ovenanførte reiser;
 at de opførte udlæg har fundet sted og været nødvendige;
 at reiserne er anset nødvendige i det offentliges interesse for at virke til forebyggelse af smitsom husdyrsygdom og få den standset.

..... den 19

.....
(Amts-)Dyrlæge.

Regning
over undertegnede tilkommende skydsgodtgjørelse for reiser i veterinærvesenets
anliggender i kvartal 19 i anledning af tuberkulinundersøgelser.

Dato.	Fra — til (Herunder bliver veilængderne at opføre station for station.)	Km. land- skyds.		Km. båd- skyds.		Jernbane à 6 øre pr. km.	Dampskib à 40 øre pr. mil	Udlæg.	Antal undersøgte dyr.
		Tilsigsstation. à 16 øre.	Faste (eller ingen) station. à 20 øre.	Tilsigsstation. à 37 øre.	Fast station. à 40 øre.				

I henhold til foranstående beregning tilkommer der mig for reiser
i kvartal følgende godtgjørelse:

For	kilometer landskyds à 16 øre	kr
»	— — — à 20 »	»
»	— — — bådskyds à 37 »	»
»	— — — à 40 »	»
»	— — — jernbane à 6 »	»
»	— — — dampskib à 40 »	»

Tils. skydsgodtgjørelse kr.
Udlæg »

Tilsammen kr.

hvilket beløb bedes mig anvist til udbetaling, idet det attesteres:

- at de ovenfor anførte veilængder er virkelig reiste;
- at reiserne er foretaget ad den vei og på den måde, hvorpå de med mindst udgift for det offentlige kunde ske.
- at en til den beregnede forstærkede bådskydsgodtgjørelse svarende skyds har været nødvendig og er bleven benyttet, at reisen ikke uden skade har kunnet udsættes, samt at der på samme båd ikke har været befordret nogen anden til skydsgodtgjørelse berettiget;
- at ingen andre forretninger, for hvilke skydsgodtgjørelse tilkommer mig, er udført på ovenanførte reiser;
- at de opførte udlæg har fundet sted og været nødvendige;
- at reiserne er udførte til foretagelse af offentlig tuberkulinundersøgelse eller til inspektion af de til forebyggelse af tuberkulose givne forskrifters gjenneførelse.

..... den 19

(Amts-)Dyrlæge.

Regning

over undertegnede tilkommende kostgodtgjørelse for reiser i veterinærvesenets
anliggender i kvartal 19

Afreist		Hjemkommen.		Antal døgn.	Godtgjørelse.		Reisens længde i kilometer.
Dato.	Klokkeslet.	Dato.	Klokkeslet		Kr.	Øre.	

Tils.

..... den 19.....

.....
(Amts-)Dyrlæge.

La lutte actuelle
contre
la tuberculose bovine.

Par

O. Malm,

docteur en médecine, directeur du service vétérinaire.

I.

Introduction.

Parmi les grandes questions sociales la lutte contre les ravages de la tuberculose s'est placée au premier rang. En ce qui concerne la tuberculose humaine, la lutte n'est guère, pour le moment, qu'un combat d'avant-garde où l'attaque cependant dans les différents pays, est en train de revêtir des formes déterminées. Les efforts pour enrayer la tuberculose humaine doivent, pour le présent, se borner à saisir les cas infectants (déclaration obligatoire), à empêcher la contagion (soins de propreté, hospitalisation, désinfection) et à guérir les cas initiaux (sanatoriums). En outre, il faut créer des dispensaires suivant le système français. Ces institutions joueront un très grand rôle dans le soulagement de la misère causée par la tuberculose et contribueront à neutraliser l'action des éléments contagieux. Enfin il ne faut pas oublier certaines mesures modernes d'ordre social et d'hygiène par lesquelles la santé publique peut être améliorée, l'alimentation et le bien-être du peuple rendus meilleurs, la souffrance adoucie et le sens de l'hygiène développé. Ces derniers efforts n'ont guère, jusqu'à présent, donné de grands résultats, mais leur efficacité doit, à la fin, se faire sentir d'une manière plus parfaite; d'ailleurs les dépenses qu'ils entraînent sont moindres que celles que nécessitent la plupart des procédés préconisés contre la maladie. L'Angleterre offre un exemple éclatant de la vérité de ce fait.

En ce qui concerne la tuberculose humaine, on peut dire que les mesures prises jusqu'à présent ont été, le plus souvent, dues à l'initiative privée et, plus rarement, comme en Norvège, au concours de l'Etat.

Indépendamment des procédés mentionnés ci-dessus pour la lutte contre la tuberculose, les efforts pour limiter ou dépister la tuberculose animale jouent également un rôle important dans cette lutte. En outre des considérations sanitaires s'appliquant purement à l'homme, d'autres considérations viennent s'y rattacher au point de vue économique de l'agriculture. Tandis que ces dernières, d'un côté, donnent à la question un poids d'autant plus grand que le rendement de l'agriculture est augmenté d'autant plus qu'il y a moins de maladies parmi les animaux domestiques elles font surgir, d'un autre côté, toute une série de difficultés. Car, on ne doit pas oublier que la lutte ne doit être conduite ni

avec trop d'énergie ni en employant des procédés trop coercitifs qui ne sauraient être en rapport avec les moyens de l'Etat, le mode d'exploitation agricole du pays et les intérêts économiques particuliers.

Peser exactement ces considérations et les adapter au besoin des différents pays sera toujours une affaire difficile. Aucune méthode ne pourra être applicable à tous, non plus que celle choisie dans tel pays ne pourra y être constamment en usage. Le système devra donc être réglé d'après la propagation de la maladie et les conditions économiques du pays.

Il pourra être intéressant de donner ici un aperçu de la lutte actuelle contre la tuberculose dans les différents pays et, en particulier, de montrer sa situation en Norvège au double point de vue des réglemens et des résultats découlant de ces derniers.

La discussion qui s'éleva après le congrès de Londres de 1901, à l'occasion de l'opposition de Koch contre la transmission de la tuberculose bovine à l'homme et réciproquement, a seulement servi à éclairer la question, car de nombreuses expériences faites en France, Hollande, Danemark, Amérique et Allemagne ont montré, d'une part, la possibilité de la transmission de la tuberculose humaine au bétail et, d'autre part, la forte virulence du bacille des bovidés; elles ont également montré la probabilité qu'une série de cas tuberculeux chez l'homme, et principalement chez les enfants, sont causés par l'infection à travers le canal digestif par des produits tuberculeux provenant du bétail, et, enfin, l'apparition de cas de tuberculose chez l'homme occasionnés par contact direct dû à des animaux tuberculeux. J'espère moi-même pouvoir bientôt faire connaître une série d'expériences faites avec des bacilles tuberculeux de l'homme et avec ceux d'animaux inoculés à des veaux, moutons, chèvres et porcs, lesquelles expériences confirmeront que le bacille tuberculeux est toujours identique à lui-même.

Autant que je sache, c'est Lydtin de Bade qui, le premier, a réclamé l'intervention des pouvoirs publics dans la lutte contre la tuberculose des bovidés. Dans un article paru, en 1884, dans «*Archiv f. wiss. u. prakt. Thierheilk.*» il demandait qu'on exigeât la déclaration de tout cas de maladie tuberculeuse, l'isolement de l'animal atteint, la désinfection de la place qu'il occupait dans l'étable, de même interdiction d'envoyer sur le marché des animaux suspects, prescription de ne consommer le lait que cuit, saisie de la viande provenant d'animaux affectés de tuberculose généralisée, abatage de ceux fortement atteints, tandis que les sujets moins atteints pourraient être engraisés, enfin, assurance obligatoire en vue des dommages causés.

Ainsi qu'on le voit ces mesures vont bien plus loin que celles demandées par Bang, en 1885, dans son traité sur le lait tuberculeux⁽¹⁾. En effet le savant danois s'était borné à montrer que la tuberculose doit être combattue en fortifiant et en donnant de la vigueur aux animaux, en éloignant ceux manifestement atteints de tuberculose dans les poumons, l'intestin ou l'utérus et en désinfectant l'étable.

(1) IVme compter rendu du Laboratoire expérimental de l'Ecole sup. vét. danoise.

Quand, en 1890, la tuberculine fut découverte, les principaux vétérinaires des différents pays d'Europe reconnurent immédiatement que ce procédé serait le plus précieux auxiliaire dans la lutte contre la tuberculose bovine. Les indications et les propositions à ce sujet arrivèrent de tous côtés, mais l'honneur d'avoir pris, le premier, les mesures officielles dans ce sens revient au Danemark où, comme on le sait, Bang a pris l'initiative d'une lutte graduelle et méthodique contre la tuberculose des bovidés.

II.

La lutte en Danemark.

La communication de Koch sur sa tuberculine date, ainsi qu'on sait, de l'automne 1890. Les premières observations de Bang concernant l'emploi de la tuberculine contre la tuberculose bovine parurent au printemps de l'année suivante. Dans sa communication sur quelques expériences relatives à la valeur du diagnostic par la tuberculine il avançait que ce procédé pouvait être employé à combattre la tuberculose «dans tous les cas où il est nécessaire d'avoir la certitude que les sujets reproducteurs ainsi que les animaux destinés à l'élevage sont absolument indemnes de tuberculose.»

Après avoir fait de plus nombreuses expériences et s'être tenu au courant de celles entreprises dans les autres pays sur la puissance du diagnostic par la tuberculine, Bang s'exprimait sur la manière à suivre pour l'employer. La méthode devait, selon lui, non seulement viser à limiter ou à faire diminuer la tuberculose des bovidés, mais encore à la faire disparaître. Il posa les principes suivants: Tous les veaux doivent être soumis à la tuberculine de bonne heure (2 ou 3 semaines après leur naissance), ceux qui réagissent doivent être isolés et engraisés pour l'abatage. Les sujets reconnus sains doivent être tenus rigoureusement séparés et ne consommer que du lait cuit et, en même temps, être élevés d'une façon saine et vigoureuse. Ils doivent être de nouveau soumis à l'épreuve de la tuberculine avant d'être employés à la reproduction et les taureaux doivent la subir au moins une fois chaque année. Par contre, il admettait la nonnécessité de soumettre à la tuberculine les animaux de travail étant donné que chez ces derniers la tuberculose était trop propagée et que, d'ailleurs, plusieurs d'entre eux, bien que tuberculeux, n'en étaient pas moins propres à accomplir, pendant des années, le travail qu'on leur demandait.

Bang faisait ressortir qu'on ne devait avancer qu'avec prudence dans la lutte d'éradication de la tuberculose; tous les efforts devaient d'abord tendre à l'amélioration de la prochaine génération. La lutte devait avoir pour base la seule bonne volonté du propriétaire sans moyens coercitifs.

Telle fut la méthode de Bang, laquelle, dans sa forme essentielle, rappelle celle d'Ostertag qui vient d'être instituée en Allemagne.

Les efforts de Bang amenèrent le vote de la loi danoise du 14 avril 1893 qui mit à la disposition du ministre compétent une somme annuelle de 50 000 couronnes⁽¹⁾ pour aider les propriétaires qui voudraient employer la tuberculine pour la lutte contre la tuberculose. Cette aide pécuniaire ne fut accordée au propriétaire que pour les expériences par la tuberculine faites sur les animaux d'élevage et seulement si les conditions d'isolement étaient satisfaisantes. Pour celles concernant les animaux d'exploitation le propriétaire devait lui-même en supporter les frais. Par isolement satisfaisant on exigeait, que les animaux sains fussent placés à part dans une partie distincte ou qu'ils fussent séparés par une cloison ne communiquant pas avec le reste de l'étable.

Pendant la marche évolutive de la question, ce système fut modifié ou plutôt élargi de telle sorte que Bang, en 1896, dans son article du «*Deutsche Zeitsch. f. Thiermed.*» sur la tuberculose des bovidés (vol. XXII, p. 20), put préciser ainsi les principes de la méthode :

- 1° inoculer à la tuberculine toute l'étable,
- 2° séparer les animaux qui réagissent des non réagissants,
- 3° abattre ceux manifestement malades soit aussitôt soit après l'engraissement,
- 4° élever les veaux des animaux qui ont réagi, mais qui paraissent sains ou qui ne sont que légèrement atteints,
- 5° éloigner ces veaux immédiatement après leur naissance de l'étable infectée et les protéger contre une contagion ultérieure,
- 6° désinfection minutieuse de l'étable des animaux sains,
- 7° expérience à la tuberculine des animaux sains une ou deux fois par an.

En somme, la méthode consiste en l'injection de tuberculine, en l'isolement et la désinfection et en des mesures prophylactiques à opposer à la contagion par le lait.

La tuberculine servant aux expériences était, au début, payée par le vétérinaire à raison de fr. 0,70 la dose. Dans son compte rendu de 1894 sur les expériences, Bang plaida pour la modération relativement aux exigences de l'isolement et l'affouragement séparé; il regardait comme le devoir du gouvernement d'aider le propriétaire d'animaux à combattre la maladie, mais non d'édicter des mesures de police trop sévères, attendu que c'est principalement une cohabitation intime et une étable mal aérée et insalubre qui sont surtout la cause de la propagation de la maladie.

La loi danoise du 14 avril 1893 précitée ci-dessus fut, plus tard, remplacée par celle très importante du 26 mars 1898 dont les principales dispositions sont les suivantes: La somme annuelle mise à la disposition du ministre pour les expériences à la tuberculine est portée de 50 000 à 100 000 couronnes; cette somme est allouée pour l'ensemble des bestiaux et non, comme par le passé, aux seuls sujets destinés à l'élevage. Les propriétaires qui ne remplissent pas les prescriptions édictées relativement à l'isolement sont tenus de restituer la part qui leur a été accordée. Toutes les bêtes à cornes importées doivent, avant les

(1) La couronne = 1 fr. 38.

5 jours qui suivent leur arrivée, être soumises à la tuberculine dans les établissements de quarantaine destinés à cet effet et, si elles réagissent, elles doivent être réexpédiées ou bien abattues sous le contrôle des autorités. Les étables de quarantaine, de même que les expériences à la tuberculine, sont aux frais de l'Etat. L'inoculation peut être omise pour les animaux destinés à la boucherie, toute fois ces derniers devront porter une estampille et être abattus avant le 10e jour. Les vaches atteintes de mammite tuberculeuse doivent être sacrifiées suivant certaines mesures contre une indemnité au propriétaire, indemnité répondant au $\frac{1}{4}$ de la valeur de l'animal comme bête de boucherie et à la $\frac{1}{2}$ de la valeur de la viande si cette dernière est reconnue impropre à l'alimentation publique. Défense aux laiteries de donner pour la nourriture des animaux du lait qui n'a pas été chauffé au moins à 85° C. Les impuretés du lait déposées sur les parois de l'appareil centrifuge doivent être brûlées. Enfin le lait importé de l'étranger doit, au préalable, avoir été chauffé à 85° C.

Dans un amendement à cette loi, présenté en 1903 par le gouvernement, le degré de chauffage fut abaissé de 85° à 80° C.; l'amendement s'applique aussi au lait de beurre et au petit lait. Il fut proposé en même temps ce changement remarquable, à savoir que l'importation de la tuberculine serait défendue si elle n'était adressée à des pharmaciens qui ne la délivreront, ensuite, que sur ordonnance; les vétérinaires pour leur usage ne pourront s'en procurer que dans le laboratoire de l'École vétérinaire supérieure et ces derniers ainsi que les médecins ne devront pas en céder à d'autres personnes. La commission parlementaire doutant que l'isolement des animaux réagissants ne se fît d'une manière rassurante, proposa que le vétérinaire examinant eût, sous peine d'amende, à veiller à ce que celle-ci fût organisée de façon satisfaisante avec menace, dans le cas contraire, de porter l'affaire devant le directeur du service vétérinaire. Il fut en même temps proposé que l'indemnité relative à l'abatage des animaux atteints de mammite tuberculeuse fût portée de $\frac{1}{4}$ à $\frac{1}{3}$; enfin le petit lait se vit affranchi de l'obligation d'être chauffé.

Le réglemeut sur la délivrance de la tuberculine avait pour but, en donnant une garantie contre toute tentative de fraude à l'aide d'injection de tuberculine, d'empêcher que les animaux affectés pussent, par suite de l'immunisation, être reconnus sains aux expériences ultérieures, fait de nature à porter préjudice tant à l'exportation des animaux vivants qu'à rendre incertaine la situation sanitaire du bétail du pays.

Le projet, avec les amendements ci-dessus, fut voté par la Chambre (Folkething) le 24 mars 1903.

Mais pendant la discussion de la loi devant le Sénat (Landsting), le projet se heurta à une résistance aussi particulière qu'intéressante motivée par le paragraphe interdisant l'introduction et le libre commerce de la tuberculine. On objecta que les agriculteurs du Jutland avaient fait entendre de vives protestations contre cette disposition de la loi comme devant porter un grand préjudice à l'agriculture du pays. Dans la partie ouest du Jutland la tuberculine était si couramment employée et regardée comme si utile et désirable qu'on la

considérerait comme un article de nécessité absolu. Le député de cette contrée soutint que tout propriétaire de bestiaux devait avoir la possibilité de pouvoir se servir de la tuberculine afin de se rendre compte si quelques-uns de ses animaux réagissaient et, ainsi, de les engraisser et de les vendre pour l'abatage sans être, pour cette constatation, obligé de s'adresser au vétérinaire, pour qui le paragraphe de la loi allait créer un monopole et des dépenses pour le cultivateur. Le défenseur de cette motion ne pensait pas non plus que cela pût être regardé comme un abus si un propriétaire, devant expédier un animal en Allemagne, le soumit à une grande dose de tuberculine d'abord et qu'il répétait l'opération pour éprouver si l'animal réagissait en arrivant dans ce pays. La loi fut renvoyée à une commission de neuf membres pour prendre l'avis des sociétés agricoles et la discussion en demeura ainsi pendant au parlement.

D'après le rapport de Bang, communiqué au congrès vétérinaire scandinave tenu l'année dernière à Copenhague, il a été procédé, en Danemark, jusqu'en juin 1902 et aux frais de l'Etat, à des expériences portant sur les animaux de 15 387 étables; les animaux de 9 902 furent soumis une seule fois et ceux des 5 485 plusieurs fois. Le total de ces animaux s'élève à 349 114; sur ces chiffres 88 447 ont réagi, soit 25.3 p. 100. Le résultat des expériences au point de vue de l'éradication de la maladie est caractérisé par Bang: «infiniment divers, en plusieurs endroits excellent, mais souvent aussi médiocre.»

Les expériences faites dans les années suivantes ont montré une forte décroissance. C'est ainsi que de mai 1896 à juin 1897 le total des animaux soumis à la tuberculine a été de 84 897 et de 65 788 l'année suivante, ensuite de 33 568 en 1899, de 26 078 en 1900 et seulement de 18 818 en 1901. Sur les 100 000 couronnes allouées annuellement pour ces expériences, il en a été dépensé 45 314 en 1899—1900, 33 846 en 1900—1901 et 34 266 en 1901—1902, soit donc guère plus que le $\frac{1}{3}$ du montant disponible.

Le total du bétail en Danemark est, d'après le recensement de 1898 de 1 744 797 têtes. Relativement à l'abatage qui, suivant la loi du 26 mars 1898, doit avoir lieu dans le cas de mammite tuberculeuse, Bang rapporte que, durant les 4 ans que la loi a été promulguée, il a été envoyé au laboratoire de Copenhague respectivement 737, 1 381, 1 609 et 2 309 échantillons de lait pour y être analysés. Dans le nombre 407, 592, 610 et 584 ont été trouvés contenant des bacilles tuberculeux ce qui donne une proportion de mammite tuberculeuse de 5 et demi par 10 000 vaches laitières.

En raison de l'obligation imposée par la loi de faire chauffer à 85° C. le lait et celui de beurre venant des vacheries, Bang fait remarquer que la tuberculose du porc, et aussi en partie celle de veau, est devenue plus rare en Danemark.

A ce point de vue il faut observer que la lutte en Danemark a commencé avec prudence; la méthode qui, d'abord, ne soumettait à l'expérience qu'une partie de l'étable est arrivée par la suite à englober la totalité des animaux. De plus cette expérience, à la suite de la revision de la loi, est devenue gratuite alors qu'auparavant elle imposait des dépenses plus ou moins grandes aux agri-

culteurs. Par contre, l'estampillage des animaux tuberculeux n'est pas prescrit ; de même que la vente de ces derniers est libre. Nonobstant Bang a pu dire avec raison dans son mémoire sur «La lutte contre la tuberculose des bovidés» (p. 387) que c'était un pas en arrière pour la Belgique que de permettre la vente d'animaux suspects comme animaux sains. Mais quand cette réforme n'a pu encore être réalisée en Danemark malgré les réclamations des vétérinaires on doit en conclure que le Danemark, qui est particulièrement un pays d'exportation et de commerce des bestiaux, ne pourrait actuellement, en raison de la fréquence de la tuberculose, supporter la perte économique qui résulterait de l'estampillage obligatoire du bétail tuberculeux.

La diminution actuelle qui s'accuse dans le total des animaux soumis à la tuberculine, en Danemark, semble indiquer que la méthode, dans la lutte contre la maladie, ne convient pas exactement à toutes les parties du pays. Toutefois tant à cause du grand nombre d'agriculteurs éclairés qui, avec succès, sont parvenus à assainir leur bétail que par l'obligation de chauffer le lait et celle d'abattre les vaches atteintes de mammite tuberculeuse, on est, dans ce pays, arrivé, indéniablement, à de très grands résultats. La situation en Danemark où l'éducation du peuple est si élevée et où la lutte contre la tuberculose a été menée par une autorité aussi indiscutable que celle de Bang donne, en même temps, un exemple frappant en montrant combien difficile et combien longue est la lutte contre la tuberculose et combien celle-ci doit être conduite avec prudence et circonspection en ayant égard aux intérêts particuliers des agriculteurs et aux habitudes de commerce invétérées.

III.

La lutte en Norvège.

Dès le mois de janvier 1891 des expériences à la tuberculine furent faites aux frais de l'Etat dans le but d'essayer son pouvoir révélateur. Ces expériences ayant donné des résultats satisfaisants, les premières conditions exigées pour l'emploi de la tuberculine furent alors la vente de la liqueur à un prix raisonnable. Dans ce but, je commençai, dans mon laboratoire, à produire de la tuberculine à l'aide de culture de bacilles à l'état de pureté provenant de crachats tuberculeux d'une personne phthisique et, dès 1892, la production en devint si abondante qu'il fut possible de mettre son emploi en pratique. Cette tuberculine fut tenue gratuitement à la disposition des vétérinaires pour les expériences sur le bétail à la condition cependant que l'isolement et, le cas échéant, l'abatage des animaux atteints seraient observés. En mars 1893, dans un discours aux agriculteurs, j'exposai les principes en vue de la lutte contre la tuberculose bovine en Norvège. A l'instigation de la loi danoise d'avril 1893, je proposai, un peu plus tard, au gouvernement le vote d'une subvention de 10.000 couronnes ; laquelle subvention fut allouée par le parlement de telle sorte que la lutte méthodique put commencer à partir de 1895.

Les réglemens prescrivirent que tous les bestiaux fussent soumis à l'expérience; l'isolement des animaux malades devait être établi et ces derniers ne devaient pas pâturer de compagnie dans les pâturages communs avec les sujets sains. Les animaux souffrant de mammite tuberculeuse ou d'une tuberculose clinique avec phtisie pulmonaire ou encore d'amaigrissement devaient être sacrifiés le plus tôt possible. Aucun animal ayant réagi ne pouvait être vendu que pour être abattu. Les veaux nés de parents tuberculeux devaient être élevés dans des endroits à l'abri de tout élément contagieux et nourris exclusivement de lait provenant d'animaux sains ou de lait cuit. Tous les jeunes ainsi que les animaux nouvellement achetés devaient être soumis à la tuberculine avant d'être introduits au milieu des sujets sains. Ceux réagissant, mais sans tuberculose manifeste, pouvaient être gardés en vue de la reproduction, mais devaient être abattus dès que les circonstances le permettaient. L'expérience était entièrement à la charge de l'Etat et la tuberculine délivrée gratuitement dans mon laboratoire. Le procès-verbal de chaque expérience devait être adressé immédiatement au directeur du service vétérinaire aux fins de critique. A partir du 15 mai 1897 il fut prescrit que tous les animaux ayant réagi dussent être marqués à chaud sur la peau d'un T et que tous ceux importés de Suède dussent passer par les établissements de quarantaine de Christiania ou de Fredrikshald et y être soumis à l'épreuve de la tuberculine. Les animaux d'importation destinés à la boucherie et ceux qui avaient réagi devaient être abattus dans les 10 jours suivant leur importation.

En raison de la crainte fort répandue dans le public de consommer du lait d'animaux tuberculeux, deux grandes laiteries, qui vendaient leur lait à Christiania, exigèrent de leurs fournisseurs qu'ils dussent soumettre leurs vaches à la tuberculine afin de livrer du lait que des seuls animaux qui n'avaient pas réagi. Cette exigence donna lieu à de nombreuses expériences dans les districts, près de la capitale, d'où venait le lait (Stange à Hedemarken et Akershus). Or, contre toute attente, il fut trouvé qu'environ 15 p. 100 du nombre des animaux étaient tuberculeux. Les mesures radicales exigées par ces deux établissements amenèrent l'abatage de nombreux animaux au grand détriment des propriétaires. A la suite de ce fait, il s'éleva une forte opposition contre l'épreuve à la tuberculine et quelques-uns, sans raison, en rendirent les pouvoirs publics responsables. En conséquence, je présentai, en 1897, un projet de subvention dans le but de contribuer au dédommagement subi par les propriétaires qui abattaient, après l'épreuve officielle à la tuberculine, les animaux qui avaient réagi. Cette subvention fut accordée et, en même temps, par effet rétroactif, il fut permis de l'appliquer aux expériences antérieures, en sorte que l'on peut dire que, depuis le commencement des épreuves, en Norvège, il a été alloué une indemnité pour l'abatage des animaux tuberculeux. Cette mesure se faisait d'ailleurs d'autant plus sentir que la quantité peu nombreuse des bêtes dans les exploitations, la propagation relativement insignifiante de la tuberculose et, enfin, les conditions particulières de construction des fermes rendaient les procédés d'isolement difficiles et dispendieux et souvent complètement impossibles. Il coûtait

plus cher d'isoler les animaux malades, dans des locaux distincts ou dans des stalles séparées, que de les faire abattre contre indemnité.

Cette indemnité est répartie ainsi: l'animal qui a réagi est estimé à sa valeur entière ainsi qu'un sujet sain, par ex. 200 couronnes; de cette somme est déduite la valeur de l'animal étant abattu par ex. 100 cour., la moitié de la différence, soit 50 cour. revient au propriétaire à titre d'indemnité. D'un autre côté, comme les estimations officielles ont toujours une tendance à augmenter la valeur de l'animal, il s'en suit que la perte réelle subie par le propriétaire est très minime sans compter l'avantage qu'il retire de pouvoir aussitôt reconstituer une exploitation d'animaux sains.

Il est d'habitude, en Norvège, que les bestiaux de différents propriétaires paissent ensemble dans de vastes pâturages situés sur les montagnes ou bien dans les pâturages communs des fermes avoisinantes. Quand un propriétaire a soumis à la tuberculine son bétail et que son voisin refuse de suivre cet exemple il a souvent été demandé que les pouvoirs publics obligeassent ce dernier à procéder à cette expérience; car, dans le cas contraire, les animaux sains du premier peuvent risquer d'être contagionnés par les animaux tuberculeux du second lorsqu'ils paissent ensemble. Diverses municipalités se sont aussi adressées au ministère de l'agriculture pour demander l'élaboration d'une loi rendant obligatoire l'épreuve à la tuberculine sur une plus vaste échelle. Le ministre n'a pas jugé, jusqu'ici, devoir en présenter un projet. On s'est contenté de renvoyer à la loi actuellement en vigueur du 14 juillet 1894 par laquelle tout propriétaire, en cas de tuberculose dans son bétail, est tenu d'en faire la déclaration à l'autorité compétente; cette loi interdit également l'admission des animaux qui ont réagi dans les foires, expositions ou pâturages communs si ce n'est pour y être abattus. S'il est porté à la connaissance du préfet du district que la tuberculose paraît avoir atteint le bétail d'un agriculteur de l'endroit et que la contagion est à craindre pour les autres animaux, celui-ci est autorisé à faire examiner de plus près la question par un vétérinaire. Comme un examen satisfaisant n'est possible qu'avec la tuberculine le préfet, d'après la loi, peut faire procéder à l'expérience même contre la volonté du propriétaire.

Depuis le commencement des expériences, c'est-à-dire de 1895 à 1902, ces dernières, et suivant le procédé rapporté plus haut, ont porté sur 14 321 exploitations; sur ce nombre de 2 689 ont été trouvées tuberculeuses, soit une proportion de 18.8 pr. 100. Le total des animaux soumis à la tuberculine a été de 131 995; 8 029 ont réagi, soit 6.1 pr. 100. Les expériences se répartissent ainsi:

1895—96	2 195 expl.,	tuber. 573,	soit 26.1 %;	30 787 anim. soumis,	2 588 qui	ont réagi,	soit 8.4 %.
1897	2 136 expl.,	tuber. 577,	soit 27 %;	24 755 anim. soumis,	2 056 ou	8.3 %.	
1898	1 465 »	» 331,	» 22.6 %;	14 740 »	» 725 »	4.9 %.	
1899	1 337 »	» 274,	» 20.5 %;	11 919 »	» 678 »	5.7 %.	

1900	2 072	expl.,	tuber.	368,	soit	17.8	‰;	15 513	anim.	soumis,	779	ou	5	‰.
1901	2 889	»	»	311,	»	10.8	‰;	20 051	»	»	701	»	3.2	‰.
1902	2 227	»	»	255,	»	11.5	‰;	14 230	»	»	502	»	3.7	‰.

Il est à remarquer que le recensement du 3 décembre 1900 ayant fait connaître 948 736 bêtes à cornes et le nombre de celles soumises à l'expérience ayant été de 132 000 en 7½ ans, soit 17 600 par an ou 1.84 pr. 100 du total, il faudrait donc, dans ces proportions, au moins 47 ans avant que la totalité des bestiaux en Norvège fût soumise à la tuberculine et à l'abri de la tuberculose.

Les expériences ont montré que tandis que chez les animaux au-dessous de 6 mois la proportion des tuberculeux était de 1—2 pr. 100, chez ceux de 6 mois à 1 an la réaction était de 1.5 à 3.4 pr. 200, chez ceux de 1 à 5 ans de 4.3 à 7.9 pr. 100 et chez les plus âgés de 5.6 à 10.4 pr. 100.

Les expériences ont été faites sur toute l'étendue du territoire, mais sur une échelle qui a plus ou moins variée. Tandis que dans le Finmark, le département le plus septentrional du pays elles n'ont porté que sur 65 animaux parmi lesquels aucun n'a réagi, le nombre de celles faites dans le district de Hedemarken, au cœur du pays, se sont étendues sur 26 410 sujets dont 7.9 pr. 100 ont réagi. Le district le plus infecté est celui de Kristian qui, sur 13 509 animaux, a donné une proportion de tuberculeux de 10.8 pr. 100. Si l'on compte d'après le nombre des étables on trouve, dans cette même province, a peu près une étable infectée sur deux c'est-à-dire 41.5 pr. 100, tandis que ce pourcentage est de 26.4 à Buskerud, 24.7 à Hedemarken et 23.8 à Akershus.

Il va sans dire que le nombre des bêtes dans les exploitations est très restreint; ainsi 14 321 étables ont accusé seulement 131 995 animaux, soit une moyenne de 9 ou 10 têtes de bétail par étable. Dans les étables de 50 à 100 animaux et plus il n'est pas rare que la tuberculose atteigne un taux fort élevé jusqu'à 60 et 80 pr. 100, tandis que celles moins considérables sont fréquemment indemnes de la maladie.

En ce qui concerne la tuberculose parmi les différentes races, celles indigènes sont à peu près indemnes seulement 3.5 à 7 pr. 100, alors que dans les étables dont les animaux appartiennent à des races mêlées principalement aux races d'Airshire et hollandaises la proportion des tuberculeux est plus élevée jusqu'à 18 pr. 100. Ce fait démontre que la maladie, en plusieurs régions, a été introduite par des animaux infectés de l'étranger.

Les dépenses occasionnées par les expériences se sont élevées à la fin de 1902 à 390 000 francs environ y compris les frais de déplacement et les honoraires des vétérinaires, l'indemnité d'abatage et les frais d'estimation nécessités par cette dernière. On peut donc dire que chaque animal soumis à l'expérience a coûté en moyenne 2 frs. 94 à l'Etat.

Dans quelques districts de Norvège, comme d'ailleurs un peu partout en Europe, une certaine résistance passive s'est opposée à l'expérience à la tuberculine. Les paysans norvégiens occupent une place très haute au double point de vue de l'intérêt social et de l'instruction, mais dans les contrées où l'agriculture est

arrivée à un plus large développement et où, par conséquence, la tuberculose est plus propagée, on nourrit une certaine crainte à faire tuberculiniser les bestiaux à cause des difficultés économiques aiguës qui en ont résulté. Peu après l'entrée en pratique, en 1895, des expériences à la tuberculine un intérêt très vif s'empara de la question, intérêt provoqué en grande partie par l'agitation venant des vétérinaires et l'ardente discussion de la question de la tuberculose dans la presse. Il faut aussi ajouter que, sur ces entrefaites, vint le célèbre projet de loi de Hanssen et Holmboe sur la lutte contre la tuberculose humaine qui fournit l'occasion à une discussion dans le corps médical et aboutit au vote de la loi du 8 mai 1900 visant la tuberculose humaine. Cette loi, en autres choses, prescrit la déclaration obligatoire, la désinfection méticuleuse et l'hospitalisation obligatoire; elle est, pour le moment, une des lois les plus avancées en ce qui concerne la lutte contre la tuberculose humaine.

Ainsi qu'il est dit plus haut quelques laiteries s'étant, sous la pression de l'opinion, décidées à ne recevoir que du lait provenant d'animaux indemnes de toute tuberculose, provoquèrent, par les abatages sans dédommagement auxquels elles réduisirent les propriétaires, une violente résistance et une juste critique. Mais après que l'Etat eut accordé une indemnisation le nombre des expériences augmenta aussitôt. Cependant dans la dernière année le total des animaux soumis à la tuberculine a de nouveau baissé, circonstance qui provient en partie du moindre nombre d'étables soumises à l'expérience. Néanmoins les déclarations de Koch au congrès de Londres ont eu, les rapports des vétérinaires en témoignent, une grande influence dans le relâchement d'intérêt dans la lutte contre la tuberculose bovine.

Toutefois il est quelques régions où les efforts pour combattre le fléau de la tuberculose sont des plus énergiques. Dans la commune de Snaasen, au nord de la province de Trondhjem, où l'élevage se pratique sur une grande échelle, la municipalité a voté de payer 25 % d'indemnité pour l'abatage des animaux tuberculeux indépendamment de celle allouée par l'Etat. Dans d'autres cantons, les expériences sont très fréquentes et l'on peut prévoir qu'avant peu la tuberculose aura disparu de ces endroits. Quelques agriculteurs de l'ouest du pays ont, pour anéantir radicalement la tuberculose, sacrifié leur bétail, démoli et brûlé les anciennes étables, bâti de nouvelles et acheté d'autres animaux.

L'extension des expériences à la tuberculine en Norvège dépend beaucoup de l'intérêt que le vétérinaire du district accorde à la question.

La grande étendue du pays, sa population épars⁽¹⁾, le peu d'importance numérique du bétail d'un même propriétaire et les conditions économiques font qu'un vétérinaire se trouve à la tête d'une circonscription considérable où son activité a à se déployer. Dans les parties nord et ouest un vétérinaire peut, pour cause d'un simple voyage, être obligé de rester absent de chez lui pendant

(1) 2 221 477 habitants pour 321 477 kilomètres carrés d'après le recensement de 1900.

plusieurs jours; durant la saison d'hiver les déplacements, particulièrement dans les districts de la côte, sont très durs et désagréables. Soumettre toute une étable à la tuberculine est une opération des plus fatigantes qui exige un séjour prolongé sur les lieux et, en général, un travail de nuit et qui, en même temps, demande une précision scrupuleuse et un jugement critique toujours en éveil. Dans les riches districts où le vétérinaire a une clientèle plus constante et rémunératrice avec moins de travail, celui-ci montre souvent peu d'intérêt pour la question; il décline même avoir quelque chose à voir avec les expériences à la tuberculine trouvant trop modeste la rétribution accordée pour ce travail. D'un autre côté dans les régions à population clair-semée les expériences reviennent si cher et exigent tant de temps que, par cette raison, le vétérinaire a peu de goût au travail.

Le zèle que le vétérinaire de district apporte à la question de la tuberculine a donc sur la marche de l'affaire une action prépondérante dans sa circonscription. De même, dans le même ordre d'idées, le paiement qu'il perçoit pour son travail joue un rôle capital. L'indemnité accordée au vétérinaire n'est certainement pas grande, mais elle est cependant raisonnable eu égard aux conditions du pays. En outre de l'indemnité kilométrique il touche une somme de 4 frs. 55 par jour pour frais de table; de plus il reçoit des honoraires. Ces derniers sont fixés par le ministre de l'agriculture qui prend pour base le total des animaux soumis à l'expérience dans le cours de l'année et le temps qui y a été consacré. Aucun tarif par tête de bétail n'est établi car toute estimation par avance risquerait d'être fort inégale. Dans les districts très peuplés les honoraires ne sont parfois que 0 fr. 35 par animal, tandis que dans ceux de l'ouest et du nord où la population est rare ils s'élèvent jusqu'à 2 frs. 50 et plus. D'ordinaire le ministre établit la rémunération du vétérinaire de telle sorte que celui-ci, outre l'indemnité de voyage et de nourriture, touche environ 13 frs. 70 par jour.

Que cela n'aille pas parfois sans de grandes difficultés de tenir son bétail à l'abri de toute contagion tuberculeuse l'Ecole supérieure de l'agriculture d'Aas en fournit un exemple typique. Au mois de juin 1895 le bétail de cet établissement, composé d'animaux race d'Airshire fut soumis à la tuberculine; sur 145 individus, 113 réagirent, soit 78 %. Tous furent sacrifiés successivement, l'étable désinfectée et un nouveau troupeau de race norvégienne installé à la place de l'ancien.

L'épreuve de celui-ci eut lieu en mars 1898; des 129 animaux, 11 réagirent, soit 8.5 pr. 100; en octobre 1899, 8 sur 136 soit 6.5 pr. 100, en mai 1901, 3 sur 141 soit 2.1 pr. 100. Sur ces 3, 2 furent abattus, le troisième fut laissé avec les sujets sains dans la même étable ayant, certainement à tort, été seulement regardé comme suspect malgré que sa température variât entre 38.3 et 39.9 ° C. et, dans le moment critique, c'est-à-dire de la 12me à la 18me heure, qu'elle fût d'environ 39.9 ° C. L'animal, placé tout le dernier à la suite des autres, demeura dans l'étable sans aucune isolation jusqu'au mois d'octobre de la même année, époque où il fut de nouveau soumis à l'expérience et abattu ayant manifeste-

ment réagi. L'autopsie fit connaître une tuberculose pulmonaire. Or quand, le 27 mai 1903, les autres animaux furent à nouveau soumis à la tuberculine sur 170 il s'en trouva 20, soit 11.8 pr. 100 qui réagirent. Cet exemple montre quelle contagion un pareil animal peut, en quelques mois, introduire dans une étable.

Le résultat des épreuves à la tuberculine doit nécessairement être différent suivant la forme ou douce ou sévère de la méthode en usage. En ce qui concerne la Norvège où, presque toujours, les animaux qui ont réagi sont abattus et où le commerce du bétail tuberculeux est à peu près rendu impossible par l'effet de l'estampillage obligatoire et où, enfin, les animaux qui ont réagi ne peuvent être vendus comme animaux d'élevage, on peut, conséquemment, espérer un résultat plus rapide et plus certain que dans les pays où les animaux tuberculeux sont soumis à moins de prescriptions. Les rapports des vétérinaires et les expériences répétées dans les étables où précédemment on avait constaté de la tuberculose ont montré que de nombreuses exploitations sont aujourd'hui définitivement assainies de toute trace de tuberculose simplement après une seule épreuve.

Il convient de placer dans un tableau distinct les expériences à la tuberculine faites dans les stations de quarantaine chez les animaux importés. Dans les dernières années l'importation en Norvège du bétail vivant n'a été autorisée que pour les animaux venant de Suède, de plus cette importation n'a lieu que dans les étables de quarantaine de Christiania et de Fredrikshald destinées à cet usage. Depuis le 15 juillet 1897, date où la tuberculination des animaux de provenance suédoise a été obligatoire, les chiffres d'importation sont les suivants:

	Christiania.		Fredrikshald.	
	Total des animaux importés.	Tuberculeux.	Total des animaux importés.	Tuberculeux.
1897 . . .	329	22	453	29
1898 . . .	950	46	1 918	165
1899 . . .	1 504	85	2 749	303
1900 . . .	1 652	95	2 669	148
1901 . . .	1 914	154	4 430	625
1902 . . .	1 267	96	3 817	402
	7 616	498, soit 6.5 0/0.	16 036	1 672 soit 10.4 0/0.

Bien qu'il ne soit pas à ma connaissance un seul cas où un animal indigène ayant été déclaré sain à la suite de l'épreuve officielle ordinaire ait été, peu après, reconnu tuberculeux de manière à faire supposer une erreur ou une négligence dans l'expérience, il est arrivé cependant qu'on ait constaté de la tuberculose, peu après l'expérience, chez des animaux marqués comme sains aux stations de quarantaine. Ce fait peut être dû en partie à des fautes matérielles du côté du personnel: relevé faux de la température ou estampillage erroné. On a pu également admettre la possibilité de certaines supercheries telles que

l'échange d'un animal déjà soumis à l'expérience contre un autre non soumis ou encore une injection de tuberculine avant l'entrée de l'animal dans l'étable, soit durant le transport en Norvège ou en Suède. On a aussi avec étonnement constaté, en plusieurs cas, que la température des animaux à leur arrivée ou pendant leur séjour à l'étable a été anormalement élevée. Jusqu'où le transport peut-il être la cause de cette élévation de température? Il est difficile de répondre à la question. Quoiqu'il en soit le règlement concernant les étables de quarantaine a encore été rendu plus sévère; ainsi les animaux avant l'injection doivent être laissés au repos, de même la tuberculine employée est très active et est injectée à forte dose. On peut donc espérer, avec l'aide d'un personnel plein de conscience, rendre l'expérience à la tuberculine sur les animaux importés aussi sûre et exacte que faire se peut. Là où de grandes intérêts économiques sont liés à un contrôle, il se manifeste une certaine tendance à des tromperies; mais ces fautes ne viennent pas des qualités de la tuberculine, mais bien de la négligence, de l'incapacité ou de l'indélicatesse de ceux qui s'en servent.

V.

L'organisation en Suède.

La lutte contre la tuberculose des bovidés, en Suède, a été conduite, jusqu'à ce jour, d'après une méthode encore plus douce que la méthode danoise. Le procédé, ici, comme dans les autres pays, a été sous la double dépendance de la fréquence de la maladie et de la crainte de porter préjudice aux intérêts économiques de l'agriculture. La puissance politique, dans les dernières années, ayant été, en Suède, bien plus qu'en Norvège et en Danemark, entre les mains d'hommes obéissant à des intérêts purement agraires et, d'un autre côté, la tuberculose parmi les bestiaux des grands propriétaires, dont le nombre est assez important dans le pays, étant très propagée, on conçoit que les procédés à employer dans la lutte contre la tuberculose bovine dans ce pays doivent être, pour le présent, doux et peu tyranniques si l'on veut espérer arriver à quelque résultat.

L'organisateur de la lutte a été Mr. R e g n é r, spécialement nommé à la direction de l'agriculture pour tout ce qui regarde cette question.

D'après les rapports annuels publiés par lui, on peut voir que le début de la lutte remonte à 1894, époque où il fut alloué une somme de 1 650 frs. pour la préparation de la tuberculine dans le laboratoire de pathologie vétérinaire sous la direction de M. le professeur S v e n s s o n. Cette tuberculine était mise gratuitement à la disposition des vétérinaires qui désiraient soumettre le bétail à l'expérience à la condition qu'un procès-verbal de l'expérience fût dressé; toutefois ils n'étaient pas tenus de désigner l'étable dans laquelle l'expérience avait eu lieu. Ce crédit fut ensuite voté chaque année et considérablement augmenté.

La lutte officielle effective ne date néanmoins que du décret royal du 15 octobre 1897, lequel vint se joindre à la proposition de la direction de l'agriculture. Le crédit de 68 500 frs., voté en 1898 par le parlement (le gouvernement avait proposé 92 200 frs.) indépendamment des 20 500 frs. pour mesures déjà prises, fut accordé dans le double but qu'une somme de 41 000 frs. serait mise à la disposition de tous les propriétaires de bestiaux afin qu'ils pussent soumettre, s'ils le désiraient, leurs animaux à la tuberculine sans pour cela être obligés à certaines conditions telles que : isolement, désinfection, abatage, etc. Le reste, soit 27 500 frs., devait servir à récompenser les propriétaires consentant à se conformer aux règlements établis par les autorités en vue de la lutte contre la maladie.

En même temps un vétérinaire-consultant aux appointements de 5 500 frs. fut nommé à la direction de l'agriculture pour tout ce qui avait trait à la tuberculose. Il fut de même ordonné que les vétérinaires dussent provoquer l'abatage des animaux atteints de mammites tuberculeuses contre indemnité de la valeur de l'animal abattu, déduction faite de la viande pouvant être utilisée.

En outre la direction de l'agriculture publiait une proclamation aux agriculteurs touchant la lutte contre la tuberculose et un prix était institué pour récompenser le meilleur écrit populaire qui paraîtrait sur la question. Deux de ces écrits furent couronnés et tirés à environ 20 800 exemplaires. Enfin par décret royal en date du 21 février 1898 il fut prescrit que le bétail importé de l'étranger, à l'exception de la Finlande, dût être soumis à la tuberculine à moins qu'il ne fût prouvé que, peu avant l'expédition, l'animal avait été soumis à la tuberculine dans son pays d'origine par des vétérinaires ou des fonctionnaires suédois.

Quand le crédit ci-dessus fut épuisé, le décret royal du 8 juillet 1898 fit connaître que les expériences faites gratuitement devaient cesser jusqu'à nouvel ordre. Cependant à partir du 1er janvier 1899 il fut de nouveau possible de les continuer; mais il fut décidé que seules les premières expériences n'entraîneraient aucune obligation pour les propriétaires, tandis qu'aucune expérience répétée ne pourrait être consentie si ce n'était dans le cas où il serait nécessaire de prendre des mesures en vue d'enrayer la maladie. Les propriétaires pouvaient gratuitement soumettre leur bétail en entier ou en partie à la tuberculine.

Par décision ultérieure un aide-vétérinaire fut désigné à la direction de l'agriculture avec fonction d'aider de ses conseils les propriétaires d'animaux qui en auraient besoin, mais seulement en ce qui se rattachait à la lutte contre la tuberculose.

En ce qui concerne le paiement dû au vétérinaire il a été fixé ainsi: les frais de voyage sont à la charge de la personne qui le requiert, tandis que l'Etat lui paie ses honoraires à raison de 8 frs. 20 par jour et pendant 2 jours, plus une rétribution de travail s'élevant à 0 fr. 55 par animal jusqu'à concurrence de 20 et à 0 fr. 28 ensuite au-dessus de ce nombre. Si les expériences doivent porter sur un nombre supérieur à 75 animaux, le vétérinaire peut, alors, pour son travail, prendre plus que les 2 jours fixés et, dans ce cas, c'est

à la personne qui l'emploie à payer la prolongation de son séjour à raison de 8 frs. 20 par jour.

Autant que je sache, le crédit de 86 500 frs. a été depuis alloué chaque année.

La délivrance directe de la tuberculine, qui avait été accordée aux propriétaires d'animaux, a cessé le 1er janvier 1899, car une discordance s'était révélée entre les résultats venant des expériences faites officiellement et celles faites par les particuliers. C'est ainsi que tel propriétaire avait trouvé à l'expérience son bétail absolument indemne de réaction alors que, examiné immédiatement après par le vétérinaire, ce dernier avait trouvé une proportion de 35 pr. 100 d'animaux réagissant!

D'après le compte rendu de 1899 on voit que la somme disponible pour cette année-là, 22 600 frs., a été employée à récompenser 17 propriétaires d'animaux qui ont renouvelé l'expérience à la tuberculine et pris les mesures pour l'enrayement de la maladie. La valeur des prix partagés s'est élevée entre 300 et 2 000 couronnes.

Suivant la communication de Regnér faite au congrès vétérinaire de Copenhague de 1902, il ressort que depuis 1897, date du commencement des expériences officielles, il a été procédé en Suède à des expériences portant sur 5 889 étables comprenant 165 002 animaux; 31.6 pr. 100 de ces derniers et 62.5 pr. 100 des étables ont réagi. Le total du bétail était en 1890 de 2 583 000 têtes. Regnér fait spécialement remarquer, en ce qui concerne le développement de la question de la tuberculine en Suède, que les expériences auraient été loin d'atteindre un aussi grand résultat si la première épreuve avait entraîné pour le propriétaire une charge quelconque. Le total des expériences répétées, imposant au cultivateur l'isolement des animaux qui ont réagi, a porté, en 1898, sur 130 étables comprenant 6 970 animaux et en 1901 sur 600 comprenant 27 013 animaux. Le pourcentage de réaction chez ces animaux étant seulement de 5.8 tandis qu'il était, chez ceux soumis la première fois à l'expérience, de 31.6, Regnér voit dans ce résultat une preuve comme quoi la tuberculose, dans ces étables, a disparu dans la même proportion. Il est toutefois à remarquer que ces chiffres n'ont pas en eux-mêmes une force suffisante étant donné qu'il n'a pas été établi quel pourcentage de réaction les étables soumises une seconde fois à l'expérience avaient à la première. Que cependant de nombreuses étables soient délivrées de la tuberculose à la suite des mesures prises, encore que celles-ci soient fort bénignes, Regnér a, en cela, parfaitement raison de le soutenir.

Finlande.

La lutte, en Finlande, contre la tuberculose bovine, a été menée d'après les procédés se rapprochant le plus de ceux employés en Norvège. H ó j e r fit connaître au congrès vétérinaire de 1902 que, à la suite des décrets de 1897 et 1898, une somme de 200 000 marks avait été allouée pour procéder aux expériences à la tuberculine à la condition que les propriétaires d'animaux se soumissent à l'obligation de faire abattre, contre dédommagement, ceux atteints de tuberculose généralisée ou de mammité tuberculeuse et de marquer et d'isoler les réagissants. Un projet de loi visant la déclaration obligatoire et défendant en même temps la vente des animaux tuberculeux autrement que pour l'abatage n'a pas abouti. La situation malheureuse du pays au point de vue politique semble avoir aussi exercé une influence sur les mesures nécessaires dans la lutte contre la tuberculose des bovidés. De 1894 à 1900 il a été, durant ces 7 ans, soumis à l'expérience de la tuberculine 75 447 animaux dont 13.73 pr. 100 ont réagi. Il est à observer que le total des bestiaux s'élevait, en 1899, à 1 457 000 têtes. Les vétérinaires accordent que la tuberculose est beaucoup plus propagée dans la partie la plus méridionale du pays et les districts du centre que dans le nord où elle n'apparaît que dans quelques étables. Quelques communes sont aussi complètement à l'abri de la tuberculose. En Finlande, de même qu'en Norvège, les propriétaires sont très disposés à procéder aussitôt à l'abatage des animaux qui ont réagi et H ó j e r remarque que, de cette manière, on est arrivé à obtenir une décroissance accentuée de la tuberculose dans les régions où, auparavant, elle régnait d'une façon générale.

Allemagne.

La méthode d'Ostertag.

Aucune organisation méthodique officielle dans la lutte contre la tuberculose bovine n'existe en Allemagne. D'après les comptes rendus de B e r m b a c h⁽¹⁾, il ressort qu'en Prusse il a été fait, jusqu'en 1901, quelques inoculations avec l'aide pécuniaire de l'État d'après la méthode de B a n g sur 18 différentes étables comprenant 1 837 animaux dont pas moins de 755, soit 41.1 pr. 100 ont réagi; dans quelques grandes étables le pourcentage de réaction s'est encore montré beaucoup plus élevé. Dans une seule étable, l'expérience a été conduite jusqu'à la fin: l'étable, à la septième année d'épreuve, ayant été trouvée saine. Dans les autres la tuberculose n'a pas disparu après la 7me, 6me

(1) Veröff. aus den Jahres-Veterinär-Berichten der beamteten Thierärzte für das Jahr 1900 und 1901, II.

et 5me épreuve; dans deux l'expérience a été abandonnée après la 4me épreuve et dans une après la 3me. Dans 10 étables l'inoculation n'a été faite que deux et même qu'une seule fois.

La cause de l'abandon des expériences vint de ce que les propriétaires ne veulent pas prendre, en ce qui concerne la construction, les dispositions que nécessite l'isolement des animaux.

Que néanmoins l'épreuve à la tuberculine puisse donner d'excellents résultats c'est précisément ce que fait ressortir le graphique des épreuves faites sur une étable d'un domaine de Mecklenburg-Schwerin envoyé à l'exposition du lait de Hambourg de 1903. En 1898 sur 117 animaux appartenant à cette étable 101 réagirent; en 1899 seulement 16; en 1900, 2 sur 126 et en 1903 aucun sur 207. Il convient de dire que le propriétaire n'avait nullement gardé et isolé les animaux qui avaient réagi, mais, à ce que l'on dit, les avait vendus aussitôt ou sacrifiés et s'en était procuré de nouveaux non réagissant.

Dans son rapport pour 1900 B e r m b a c h s'exprime ainsi: «Les épreuves faites dans différents districts pour enrayer la tuberculose d'après la méthode de B a n g n'ont pas donné de résultats satisfaisants et ceux obtenus ne sont pas en rapport avec la peine et la dépense qu'ils ont coûtés. Dans la plupart des étables il n'y a pas la place convenable pour séparer les animaux malades ou suspects et le propriétaire tient à éviter de laisser décrier son bétail par la publication des résultats des inoculations de sorte que l'on ne peut compter sur l'application volontaire de la méthode de B a n g et que l'on doit chercher à mener d'une autre manière, la lutte contre la tuberculose».

On allègue aussi que la méthode de B a n g, fondée sur le principe de l'isolement et l'élimination successive des animaux qui ont réagi dont la conséquence est de diviser l'étable en deux parties de grandeur égale, ne peut convenir dans les contrées où il se fait un commerce actif de bestiaux et où la tuberculose est très répandue comme pr. ex. dans le Jutland et en Allemagne. La méthode, en outre, est basée sur la faculté de pouvoir vendre les animaux qui ont réagi, ce qui ne peut avoir lieu en Allemagne; car un propriétaire vendant un animal qui a réagi est tenu d'en avertir l'acheteur s'il ne veut risquer d'être prévenu d'abus de confiance et puni comme tel.

Par ces raisons on a, en Allemagne, essayé de trouver une méthode de combat pouvant s'adapter aux conditions du pays et O s t e r t a g, professeur à l'École vétérinaire supérieure de Berlin, a, alors, élaboré un procédé qui, depuis mai 1900, a été employé dans les sociétés d'élevage des races hollandaises de l'est de la Prusse.

De même que B a n g dans son plan primitif, O s t e r t a g part de ce point que seuls les jeunes animaux doivent être soumis à la tuberculine. Les veaux, dit-il, sont dans une proportion de 98 % exempts de tuberculose, donc si l'on peut arriver à les tenir sains on doit avoir, en espace de quelques années, quand, peu à peu, les anciens animaux malades ont été éliminés, une exploitation «à peu près saine».

Pour empêcher que les veaux ne soient contagionnés ils doivent être, dès le deuxième jour de leur naissance, exclusivement nourris avec du lait cuit et tenus séparés des anciens jusqu'à ce qu'ils aient atteints l'âge où ils pourront être mêlés aux adultes. De même, pour obvier à la contamination qui pourrait ici les atteindre, les adultes devront être deux fois par an soumis, par les vétérinaires, à un examen clinique. Les animaux qui, à cet examen, seraient trouvés atteints de tuberculose présentant un caractère contagieux (tuberculose du poumon avec toux et sécrétion muqueuse, tuberculose de l'utérus, de la mamelle ou de l'intestin) seraient retirés de l'étable et sacrifiés. Par ce procédé qui consiste dans la préservation des bêtes saines et qui, en même temps, élimine peu à peu celles atteintes d'affection contagieuse, la proportion des tuberculeux, dit *Ostertag*, doit être, au bout de quelque temps, si minime que l'on peut, sans perte, être quitte du reste à l'aide de l'inoculation de tuberculine.

En vue de l'exécution de ce plan la société d'élevage a nommé 4 vétérinaires dont deux sont constamment occupés aux examens cliniques tandis que les deux autres s'occupent de l'analyse de laboratoire des échantillons de crachats, sécrétions, excréments, fragments de mamelle et lait qui leur sont adressés.

La société d'élevage comprend pour le moment (septembre 1902) 182 étables; du 22 mai 1900 au 1er octobre 1902 il a été examiné 28 249 animaux dont un certain nombre à différentes reprises. Parmi ces animaux 493 ont été sacrifiés et 510 mis en observation pour cause de phtisie pulmonaire; 86 ont été trouvés atteints de tuberculose dans l'utérus et 51 atteints de mammite tuberculeuse; il a été éliminé en tout, en l'espace de 2 ans $\frac{1}{2}$, 630 animaux sur environ 28 000, soit une proportion de 2.25 pr. 100.

Au point de vue de l'examen microscopique des échantillons de laits il apparaît que celui-ci n'est pas toujours sûr; car il peut arriver qu'un lait examiné jusqu'à 3 fois soit trouvé exempt de bacilles alors que l'injection de ce lait, dès le premier essai, a communiqué la tuberculose. On procède toujours, pour cette raison, en outre de l'examen microscopique du lait centrifugé à l'injection à des cobayes. Dans 4 cas il a été constaté que chez l'animal où l'une des glandes de la mamelle était cliniquement affectée, les autres glandes, en apparence saines, sécrétaient aussi des bacilles de la tuberculose.

En outre de l'inspection clinique, il est procédé en même temps, une ou deux fois par an, à l'examen du lait mêlé provenant de tous les animaux de l'étable («*Gesamtmilchuntersuchung*»). Le lait qui, souvent, provient de 100 animaux et plus ne peut être soumis à l'examen microscopique, la quantité en étant trop grande et les bacilles trop peu nombreux. On en prélève 80 centimètres cubes qu'on met dans une bouteille et qu'ensuite on envoie au laboratoire. Il est alors centrifugé pendant une $\frac{1}{2}$ heure et le résidu est inoculé à des cobayes qui, après 4 semaines environ, montrent une tuberculose manifeste si le lait contenait des bacilles tuberculeux.

Pour que les sujets d'expérience, après inoculation, ne meurent pas avant le temps de septicémie causée par les impuretés du lait il faut avoir soin que les mamelles des animaux soient bien essuyées avec un linge très propre, que

le vase devant recevoir le lait soit lavé (ou mieux soumis à la vapeur) et que, enfin, la personne qui trait ait les mains parfaitement propres. Les premiers jets qui, toujours, sont impurs ne doivent pas être recueillis avec le reste du lait, mais mis dans un vase à part. La vache est ensuite complètement traitée et, après que le lait a été bien remué, on en prélève 1 décilitre que l'on met à part dans un seau propre. On procède de la même manière pour toutes les vaches et toujours en prélevant 1 décilitre du lait de chaque animal; de ce lait mêlé on en prend alors 80 cent. cubes qu'on place dans une bouteille spéciale laquelle est ensuite envoyée, aussi vite que possible, au laboratoire de Königsberg.

Si dans cet échantillon de lait mêlé il est trouvé des bacilles tuberculeux il est évident qu'une des vaches de l'étable doit souffrir de mammite tuberculeuse ou de tuberculose généralisée. Il appartient alors à l'examen clinique ou, éventuellement, à l'examen bactériologique de chaque animal de le démontrer.

Par ce procédé il a été constaté chaque année, depuis le commencement des expériences, une proportion de 1.9 pr. 100 d'animaux atteints de tuberculose pulmonaire; vient ensuite, comme forme la plus fréquente, la tuberculose de l'utérus et du vagin avec une proportion de 0.4 pr. 100 et, en troisième ligne, la tuberculose mammaire avec une proportion de 0.25 pr. 100⁽¹⁾.

Avec l'établissement du système du professeur Ostertag, la lutte contre la tuberculose bovine est entrée, en Allemagne, dans la période active; plusieurs autres sociétés d'élevage ont adopté la même méthode.

Il est évident que le système d'Ostertag est utile et avantageux et qu'il s'adapte mieux aux conditions présentes de l'Allemagne que toute autre méthode pour les raisons rappelées plus haut. Mais il est clair aussi que, par cette voie, on atteindra plus lentement au but proposé qui est une étable exempte d'animaux tuberculeux que si l'on employait la tuberculine. L'examen clinique ne pourra jamais, avec une certitude satisfaisante, faire trouver les animaux tuberculeux et comme un sujet peut être propagateur de contagion seulement pour un temps sans l'être dans un autre, les chances de laisser échapper un pareil animal seront donc en proportion très grandes. La méthode, en outre, dépend, à un haut degré, de l'examen scrupuleux et de l'habileté du vétérinaire examinant. Comme expédient ou comme commencement de lutte cette méthode peut être recommandée dans les régions où la tuberculose est très répandue, mais elle ne pourra jamais être comparée, sous le rapport de la précision et de l'efficacité, à celle basée sur l'application obligatoire de la tuberculine. On pourra certainement avec le système d'Ostertag arriver à limiter la tuberculose, mais l'extinction de la maladie ne sera atteinte qu'à l'aide de la tuberculine. Ostertag le reconnaît lui-même car, comme conclusion définitive de son système, il demande la tuberculinisation générale de l'étable. La méthode

(1) Bericht über die Massnahmen der Ostpreussische Holländer Heerdbuch-Gesellschaft zur Bekämpfung der Rindertuberculose, gestattet von Dr. Müller und Lange, Königsberg 1902.

est, d'ailleurs, dispendieuse et complexe, elle exige plusieurs vétérinaires et des laboratoires si l'on veut qu'elle agisse avec fruit.

Dans un rapport publié en février 1903 par une des commissions sanitaires impériales allemandes sur la tuberculose, lequel a été présenté par le chancelier de l'empire au parlement, il a été traité des mesures à prendre en vue de la lutte contre la tuberculose des bovidés. Il y est dit que le lait provenant de vaches atteintes de tuberculose généralisée ou de mammite tuberculeuse ne peut, d'après la présente législation allemande, même étant cuit, être utilisé dans l'alimentation publique et doit être regardé comme vicié suivant la loi sur l'alimentation du 14 mai 1879 § 2². Cuit ou stérilisé il peut être permis à l'alimentation des animaux. Le rapport ajoute qu'une lutte sanitaire contre la tuberculose bovine ne saurait donner des résultats réels que si les mesures exigées peuvent être prises sans amener une importante perturbation dans l'exploitation. L'adoption générale et complète de réglemens sur lesquels tout le monde est d'accord serait à souhaiter dans cette lutte, mais elle entraînerait une trop grande réduction de la fortune publique. Un réglemant concernant la lutte contre la tuberculose bovine est actuellement en préparation au *Reichsgesundheitsamt*; dans ce réglemant on a fait ressortir que la prochaine revision de la loi sur les animaux domestiques devra, en ce qui concerne la tuberculose, comprendre les prescriptions suivantes: 1° déclaration obligatoire; 2° constatation de la maladie par les vétérinaires départementaux; 3° isolement des animaux malades ou suspects; 4° interdiction de la vente de ces animaux; 5° estampillage de ces derniers ainsi que des veaux qui en sont nés; 6° abatage des animaux malades ou suspects après un certain délai; 7° défense d'utiliser le lait de ces animaux tant pour l'alimentation publique que pour la fabrication des produits de laiterie; 8° défense d'employer ce lait à la nourriture des animaux; 9° nettoyage et désinfection méthodiques des stalles des animaux malades et des environs les plus proches. La prescription sur l'abatage des animaux doit donner lieu au propriétaire à une indemnité raisonnable.

VII.

Les tuberculinations dans les étables de quarantaine et la défaillance de la tuberculine.

L'emploi de la tuberculine a trouvé, en Allemagne, une application particulière dans l'injection faite chez les animaux importés destinés à la boucherie. Cette mesure est basée sur le § 6 de la loi relative aux maladies des animaux domestiques du 23 juin 1880 et du 1er mai 1894 par laquelle l'importation des animaux atteints de tuberculose est interdite sur le territoire.

L'application rigoureuse de l'expérience à la tuberculine en ce qui concerne le bétail vivant importé dans l'empire (comme il y a lieu pour la station de quarantaine du nord du Slesvig pour les bêtes d'élevage «Magervich» ainsi nommé) est simplement louable.

La question semble néanmoins fort douteuse quand il s'agit également d'injection de tuberculine à un bétail destiné à être sacrifié immédiatement après son arrivée. On devrait ici seulement se borner à un contrôle rigoureux pratiqué par le vétérinaire après l'abatage; car les formes contagieuses de la tuberculose et celles rendant la viande impropre à l'alimentation peuvent toujours être reconnues à l'autopsie et, d'un autre côté, les formes de début et celles présentant un caractère bénin n'ont aucun intérêt sanitaire ou économique à être constatées chez les animaux de boucherie avant l'abatage.

D'après la présente organisation les animaux d'importation destinés à l'abatage subissent une quarantaine de 10 jours pendant lesquels ils sont soumis à l'inoculation de la tuberculine. Pour leur séjour il est perçu 16 marks plus 2 marks pour tuberculinisation. Quand les stations de quarantaine (comme celles d'Altona et d'Apenrade) appartiennent et sont exploitées par des commissionnaires privés, l'organisation dans ce cas, semble avoir plutôt une tendance à servir les intérêts du protectionisme et de la politique agraire que d'être une mesure sanitaire pour le bien de la société. De plus, la pratique de la tuberculinisation chez les bêtes de boucherie semble donner lieu à une critique aussi sévère que fondée.

En premier lieu il est fait, incontestablement, dans le pays d'exportation, un trafic en grand avec l'injection de tuberculine souvent à dose répétée, soit par les vétérinaires, soit par les commissionnaires, sur les animaux à expédier. Et cette injection se pratique à haute dose avec une tuberculine diluée, ordinairement achetée en Allemagne, et préparée à cet effet très souvent sans aucun soin.

Pendant ma visite à une station de quarantaine il me fut raconté qu'un bœuf était mort, la veille, d'un abcès du tissu conjonctif, le long de l'œsophage, causé, suivant toute apparence, par une tuberculinisation faite peu de temps auparavant. Cette injection, qui doit être regardée comme pratiquée dans un but de fraude, peut, en quelques cas, conférer une immunité passagère encore qu'il soit bon d'ajouter que cet effet n'est pas aussi fréquent qu'on le dit, surtout si l'on observe que l'injection répétée n'est pratiquée que 2 ou 3 jours après l'arrivée de l'animal à l'étable de quarantaine et avec une forte tuberculine toxique.

D'ailleurs la vérification si l'animal a réagi ou non a lieu d'une manière schématique à peine satisfaisante.

Conformément à une déclaration du conseil technique du service vétérinaire du 12 octobre 1900 devront être regardés comme ayant réagi les animaux qui, avant l'injection, ne montrent pas une température plus élevée que 39.5 ° C. et qui, après celle-ci, ont une augmentation d'au moins 1 °. Sont considérés comme ayant réagi de façon douteuse ceux qui accusent une température au-dessus de 39.5 ° C. avant l'injection et une augmentation de 0.5 à 0.9 ° C. après cette dernière. Chez les veaux de moins de 6 mois une température atteignant jusqu'à 40 ° C. peut être, néanmoins, considérée comme normale. La réaction n'est jamais regardée comme ayant eu lieu que si la différence de température est de 1 ° au-dessus de la température la plus élevée avant l'inoculation.

Le relevé de la température est pris 6 heures avant comme aussi immédiatement avant l'injection et, ensuite, à la 9me, 12me, 15me et 18me heure après celle-ci.

Mais lorsque la réaction doit être déterminée d'après cette méthode, il est hors de doute que de multiples erreurs peuvent se produire. En effet, la réaction, comme l'accorde le conseil technique, peut avoir lieu dès la 5me ou la 6me heure ou encore après la 24me et la 36me qui suivent l'injection; de même la température la plus haute peut se montrer dans l'intervalle où celle-ci n'est pas prise. Mais quand l'appréciation devra se faire schématiquement d'après certaines règles de température déterminées *a priori*, il arrivera constamment, dans ce cas, qu'un grand nombre d'animaux seront reconnus comme sains bien qu'ils puissent être regardés comme ayant manifestement réagi. C'est ainsi que dans les grandes stations de quarantaine on peut voir que sur 1 000 animaux soumis à l'expérience seulement 2 p. 100 environ ont réagi d'après les règlements, alors que l'examen critique des courbes de la température et l'observation individuelle des animaux feraient connaître une proportion bien plus élevée d'animaux devant être regardés comme ayant réagi. Il apparaît clairement, entre autres remarques, que le fait qu'une série d'animaux qui, avant l'injection, ont accusé une température de 39.5 ° C, ne soient pas considérés comme ayant réagi bien que, après cette dernière, la température ait été de plus de 40 ° et même 40.4 ° C. ne peut être suffisant, parce que la différence de température n'a pas atteint 1 °.

Quand ensuite ces animaux sont sacrifiés et examinés par l'inspecteur de la viande, il est alors trouvé un total de tuberculeux bien supérieur à celui accusé par les établissements de quarantaine, ce qui sert à incriminer la valeur du diagnostic par la tuberculine alors que ce n'est là que la preuve de la défec-tuosité de la méthode pratiquée.

C'est ainsi qu'en 1901, il fut dénoncé dans les établissements de quarantaine d'Altona, d'Apenrade, de Flensburg et de Kiel 650 animaux tuberculeux sur un total de 36 980 soumis à la tuberculine ou 1.75 p. 100. A l'examen, après l'abatage, des animaux de ces établissements expédiés comme sains il ne fut pas trouvé moins de 5 130 tuberculeux sur 36 548. Dans ce cas la tuberculine aurait donc montré une proportion d'erreurs de 14.03 p. 100. Que la chose soit impossible et que la faute réside dans la méthode et non dans la tuberculine, c'est ce qui apparaît indubitablement quand on examine les tableaux des différents abattoirs. J'ai moi-même examiné un pareil tableau des résultats d'abatage d'un même envoi d'animaux adressés à 4 abattoirs différents; tandis que dans le premier il avait été trouvé environ 1/2 p. 100 d'animaux tuberculeux, le second en accusait environ 40 p. 100, le troisième 25 p. 100 et le quatrième 20 p. 100. Pour motiver l'écart de ces résultats on avance, en autres choses, que tandis que l'inspecteur, dans le premier abattoir, portait comme tuberculeux les animaux, qui étaient tellement atteints, qu'ils devaient être saisis ou qui avaient une tuberculose avancée, les autres vétérinaires consignaient sur leurs listes, comme tuberculeux, les animaux qui révélaient le plus léger signe de la

maladie comme, par exemple, des grumeaux dans une glande. Les résultats des mêmes abattoirs variaient aussi suivant que le contrôle avait été fait par tels vétérinaires. Le besoin de viande et la situation des prix de l'endroit doivent aussi être considérés, dans le cas présent, comme ayant une certaine influence sur la sévérité du jugement.

Il se dégage de ces faits combien peu fondée serait toute allégation relative à l'inexactitude de la tuberculine basée sur les seuls rapports des établissements de quarantaine et des abattoirs.

On sait que l'un des arguments le plus souvent avancé contre l'utilité de la tuberculine est que son pouvoir de diagnostic est incertain et que le jugement basé sur la réaction provoquée par la tuberculine n'est pas toujours vrai. Quelques-uns affirment même que la proportion des erreurs peut s'élever entre 10 et 14 p. 100.

D'après mon expérience cette affirmation sur l'inexactitude de la tuberculine provient d'un malentendu. Si l'on plaçait un thermomètre sur l'animal à partir du moment où la tuberculine a été injectée et sans interruption pendant 24 heures on remarquerait, à coup sûr, que l'animal soumis à l'expérience, s'il était tuberculeux, accuserait toujours et infailliblement une élévation de température qui devrait être regardée comme un signe de réaction. Même si le relevé se faisait seulement d'heure en heure après l'injection, le résultat serait encore le même. Dans la pratique la prise de la température se fait d'ordinaire seulement de 3 heures en 3 heures ou le plus de 2 heures en 2 heures et seulement à partir de la 9me ou de la 12me qui suit l'injection. Dans ces conditions il peut se produire, entre deux prises, une augmentation très appréciable de température sans que celle-ci soit observée, et l'animal peut alors être regardé comme n'ayant pas donné de réaction alors que, en réalité, il a réagi. Si chez un animal qui a nettement réagi il n'est pas trouvé de tuberculose, l'erreur provient toujours de l'examen et non de la tuberculine; car cette dernière ne provoque jamais chez les animaux sains ou chez ceux souffrants d'autres maladies une semblable élévation caractéristique de la température comme celle qui est observée à la réaction tuberculeuse.

L'«inexactitude» de la tuberculine est devenue un mot d'ordre tendancieux et politique, employé par ceux qui sont les adversaires des expériences à la tuberculine et par ceux qui usent du procédé de façon malhonnête. Mais ce mot est aussi utile à ceux qui ont besoin de masquer leurs jugements erronés ou les résultats peu heureux des efforts faits pour assainir une étable de la tuberculose. Il est plus facile de soutenir que la tuberculine est inexacte que de reconnaître qu'on a soi-même commis une faute. Il est aussi en harmonie avec le procédé diplomatique international qui est de prétendre que, d'un pays à l'autre, jamais, en connaissance de cause, on n'a exporté des animaux tuberculeux et que le fait doit être imputable à la tuberculine si, à l'examen des animaux introduits, il s'en trouve de tuberculeux ou bien si la réaction ne se produit pas chez ceux manifestement affectés.

Quand des noms d'une notoriété incontestable dans le domaine de la science prétendent que des animaux parfaitement tuberculeux ne donnent pas de réaction, ils n'ont jamais, en réalité, produit des preuves exactes scientifiques à l'appui de leur affirmation. Je n'ai jamais, au cours de mes nombreuses expériences, rencontré pareil fait et mon expérience personnelle me donne le droit de dire que si, chez un animal tuberculeux à un haut degré, on injectait une tuberculine pure et active et à dose suffisante et si l'on relevait fréquemment la température, par exemple toutes les $\frac{1}{2}$ heures ou toutes les heures, on constaterait une réaction réelle.

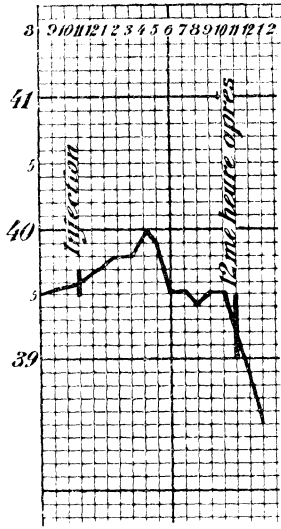
A l'exception de quelques cas rares chez des animaux où il est trouvé de petits processus tuberculeux calcifiés et capsulés la réaction se produit toujours chez les animaux tuberculeux; mais ces animaux avec des processus guéris ne peuvent non plus, au point de vue sanitaire, être considérés comme tuberculeux.

Il pourra aussi se produire des erreurs quand il s'agit d'animaux qui ont été l'objet d'une véritable immunité. Mais l'expérience démontre que cette dernière est tout à fait irrégulière, passagère et incertaine et qu'elle est relativement facile à faire disparaître. Ces erreurs seront d'ailleurs faciles à prévenir à l'aide de quelques règlements administratifs comme: interdiction de délivrer la tuberculine à d'autres qu'aux vétérinaires; surveillance rigoureuse de son emploi; emploi dans les étables d'importation d'une tuberculine très toxique et à grande dose; séjour prolongé des animaux dans les établissements de quarantaine; observation consciencieuse et examen sévère des animaux pendant l'épreuve.

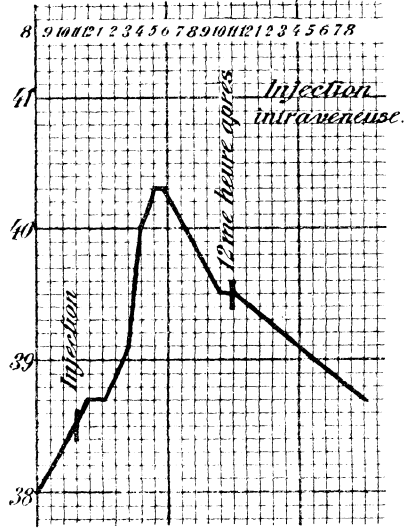
Il a été aussi avancé que les animaux subissant un long transport montreraient une élévation anormale de la température, fait de nature à rendre l'épreuve à la tuberculine incertaine. L'expérience des étables de quarantaine norvégiennes semblerait aussi venir renforcer cette opinion. Cette augmentation de température est toujours passagère et, en conséquence, l'erreur peut être prévenue en laissant les animaux au repos dans l'étable. On ne doit pas non plus, pour la même raison, injecter les animaux qui pour cause quelconque ont la fièvre. Quand ces mesures de prudence sont observées, ceux qui affirment que la tuberculine comme agent de diagnostic est infaillible, ceux-la, dis-je, ont incontestablement raison. L'affirmation que la tuberculine donne une proportion de résultats erronés de 10 à 14 p. 100 est tout à fait dépourvue de base scientifique. Les erreurs dans une épreuve consciencieuse en pratique ordinaire jointe à l'observation du relevé de la température toutes les 2 heures, n'arriveront pas à atteindre plus que 1 à 2 p. 100; et ces erreurs pourront être complètement écartées par une épreuve répétée sur les mêmes animaux.

Avec combien de facilité, en procédant au relevé seulement à partir de la 9me ou de 12me heure et seulement toutes les 3 heures, on arrive à déclarer qu'un animal n'a pas montré de réaction bien qu'il ait réagi ceci apparaît des courbes ci-après où la température est relevée d'heure en heure à partir de celle de l'injection. Le moment de celle-ci et la 12me heure qui la suit sont marqués d'un trait vertical sur les courbes. Il est à remarquer que dans les cas nos. 4 et 5 l'injection a été faite intraveineuse. La réaction par injection directe dans une

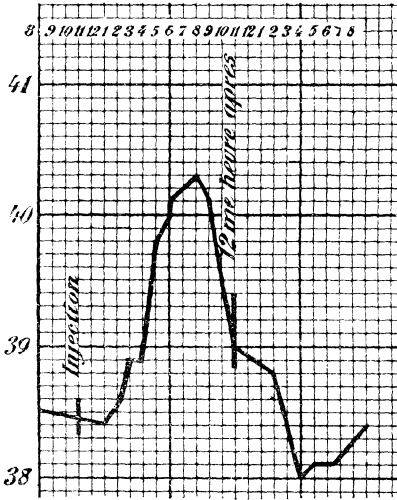
1

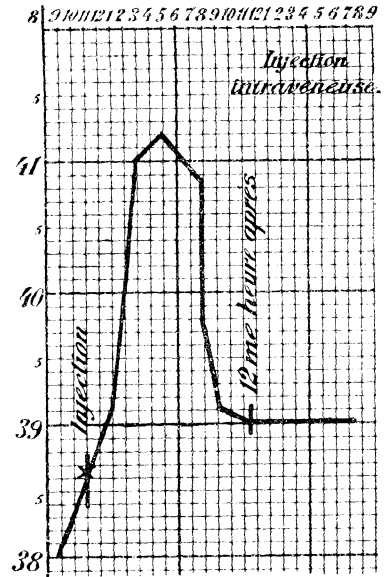
4

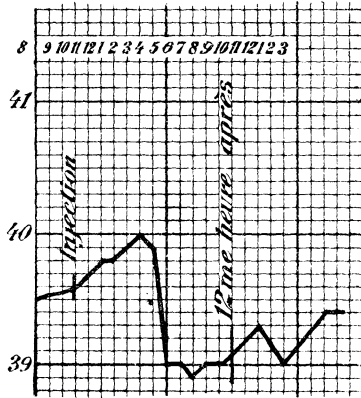
2

5

3

veine se produisant beaucoup plus rapidement, on doit, en conséquence, ne pas perdre de vue cette circonstance, car il peut facilement arriver, qu'au cours d'une injection précipitée à un grand nombre d'animaux sur le cou de piquer dans une veine.

Il est regrettable que l'emploi de la tuberculine soit fait dans les stations de quarantaine allemandes de la manière qu'il est pratiqué; mais ceci est l'affaire de l'Allemagne. On ne peut donc en conséquence de ces faits tirer aucun argument contre l'usage en général de la tuberculine ni contre son infaillibilité comme agent de diagnostic. La seule conclusion qu'on soit autorisé à déduire est que la méthode employée est imparfaite et occasionne des erreurs et que l'inoculation de la tuberculine au bétail de boucherie est inutile et, par conséquence, ne devrait pas être pratiquée.

VIII.

La méthode de Behring.

Dans ces derniers temps v. Behring a éveillé l'attention en déclarant qu'il était parvenu à immuniser le bétail contre la tuberculose et par la perspective que sa méthode, dans la pratique, pouvait être un auxiliaire dans la lutte contre la tuberculose des bovidés⁽¹⁾.

Pour arriver à l'immunité chez le bétail, v. Behring employa au début 1 milligramme (plus tard 2) d'une culture sur sérum âgée de 4 à 6 semaines et provenant d'une culture de tuberculose humaine atténuée par semences répétées pendant plusieurs années qu'il injectait dans la veine jugulaire à des veaux, âgés de 5 à 7 mois, qui n'avaient pas auparavant réagi à la tuberculine. Quatre semaines plus tard l'animal recevait, de la même manière, une dose 25 fois plus grande de la même culture.

Cette méthode à conférer la non réceptibilité d'une maladie chez un organisme par injection, à l'état vivant, de l'élément contagieux de la maladie, v. Behring propose de la nommer «Jennerisation» (d'après Jenner, l'inventeur de la vaccine).

Le mot «vaccination», ainsi qu'on sait, signifie proprement transmettre la contagion du bouton de vaccine du bétail à l'homme. Dans la langue moderne ce mot a reçu une application plus étendue (vaccination charbonneuse, vaccination pesteuse etc.); de telle sorte qu'il indique principalement l'action de conférer la non réceptibilité d'une maladie infectieuse. v. Behring fait remarquer judicieusement qu'il serait déraisonnable de désigner du nom de «vaccination» cette action d'immuniser le bétail à l'aide d'un virus humain alors que la vaccine, au sens

⁽¹⁾ v. Behring: Beiträge zur experiment. Therapie. Heft. 5. Tuberkulose.

— Die Jennerisation als Mittel zur Bekämpfung der Rindertuberkulose in der landwirthschaftlichen Praxis. Zeitschr. für Thiermed. 1902, VI, side 321.

Römer: Ueber Tuberkelbacillenstämmen verschiedener Herkunft. Marburg 1903.

propre, indique précisément le contraire. Il fait aussi observer que le mot vaccine est devenu abusif, car on s'est formé cette conception fautive que la substance inoculée contenait en elle-même l'élément vaccinant alors que, ce qui a lieu à l'inoculation d'un virus vivant, n'est pas autre chose que l'action exercée sur l'organisme par la substance infectieuse absolument comme si ce dernier contractait spontanément la maladie en question. D'autre part, le mot «Pasteurisation» ayant déjà reçu son application ne peut, non plus, être employé dans le cas présent; v. Behring propose donc «Jennérisation» et «jennériser» quand il s'agit de l'immunité par virus vivant. La non réceptibilité qui, pour un temps, peut être conférée par la substance toxique provenant du virus de la maladie correspondante (dénommée immunité passive) est appelée par l'auteur «immunisation de toxine isopathique».

Je regarde comme douteux que la nouvelle dénomination de v. Behring puisse arriver à conquérir l'assentiment général.

v. Behring dit qu'il a réussi à «jennériser» le bétail contre la tuberculose dans ses expériences de laboratoire; mais il se montre très prudent sur la vitalité de sa méthode dans la pratique, car la possibilité de la contagion dans une étable tuberculeuse où, à maintes reprises, il est absorbé et inspiré des bacilles tuberculeux est un fait qui se passe de commentaires.

v. Behring est d'accord sur l'identité des différentes espèces de bacilles tuberculeux. Ceci est démontré en partie en ce que la tuberculine produite par les différentes races du bacille tuberculeux a la même action toxique et en partie par l'unité des bacilles au point de vue morphologique et dans les cultures. Les effets pathologiques après inoculation de bacilles aux cobayes et aux lapins se montrent exactement les mêmes et les bacilles de provenance humaine se laissent transmettre au bétail avec résultat positif. Il avance comme possible de renforcer par des passages répétés d'animal à animal la virulence d'une race de bacilles humains. Le fait que les bacilles de l'homme ne provoquent pas la pommelière chez le bétail ne peut être regardé comme la preuve que ces derniers appartiennent à une race autre que celle des bacilles des bovins; car ceux-ci non plus ne provoquent pas toujours cette forme de maladie à l'inoculation. La pommelière n'est, d'ailleurs, pas autre chose qu'un terme d'anatomie pathologique pour désigner les caractères chroniques de la tuberculose bovine. Ce qui démontre que les tuberculoses bovine et humaine sont une seule et même maladie c'est qu'il est possible d'immuniser le bétail contre la tuberculose bovine à l'aide de la tuberculose humaine et, réciproquement de l'immuniser contre la tuberculose de provenance humaine à l'aide de la tuberculose bovine. De plus il est encore possible de changer les races des différents bacilles de façon artificielle et cela même dans les tubes à essai de telle sorte que la germination et la virulence en sont notablement modifiées — comme par les cultures agglutinantes d'Arloing. L'auteur cite que dans la province de Marburg il est des endroits où les tuberculoses bovine et humaine sévissent ensemble de façon très marquée. En même temps qu'il rectifie quelques déclarations de son discours de Stockholm prononcé en décembre 1901, il donne une échelle

de réceptibilité de la tuberculose, laquelle commence par les cobayes et se continue par les lapins, chiens, chevaux, moutons, souris blanches et les bestiaux. Il est d'accord avec de Jong que les bacilles du bétail sont plus virulents que les autres bacilles et, en étant ainsi chez le bétail, le mouton, la chèvre, le chien et le singe, on est fondé à croire qu'il en est de même en ce qui concerne l'homme.

v. Behring n'a pu néanmoins trouver jusqu'à présent pour le bétail un virus tuberculeux absolument inactif. Relativement bénignes sont les cultures de bacilles tuberculeux de l'homme et de la poule, quoique ces dernières aient parfois agi très activement sur le bétail; de même aussi les dénommés bacilles homogénéisés d'Arloing et les bacilles desséchés du bétail auparavant atténués par un traitement à trichlorure d'iode. Les bacilles de l'homme sont rendus plus virulents quand ils ont passé par le corps de la chèvre ou du mouton.

Pour l'immunisation du bétail, v. Behring, d'après ses communications ultérieures, emploie des bacilles desséchés sous l'action du vide provenant d'une culture de tuberculose humaine cultivée depuis longtemps dans son laboratoire. Primitivement il employait pour l'inoculation une dose de 2 milligrammes d'une culture fraîche, tandis que maintenant il emploie 4 milligrammes de bacilles séchés. Or comme 2 milligrammes de culture fraîche donnent, par dessèchement sous l'action du vide, seulement, en moyenne, $\frac{4}{10}$ de milligrammes de culture sèche, 4 milligrammes de celle-ci représentent donc 10 fois la valeur de 2 milligrammes d'une masse de culture fraîche et humide. v. Behring estime que ces 4 milligrammes de bacilles secs sont aussi riches en poison qu'un $\frac{1}{2}$ gramme de tuberculine. Une inoculation intraveineuse de 4 milligrammes de culture sèche détermine chez les animaux de la fièvre et de la toux qui disparaissent au bout de 10 jours. L'inoculation peut aussi être pratiquée chez les animaux atteints d'une tuberculose au début mais sans signes cliniques. L'auteur applique maintenant sa méthode indistinctement à tous les animaux qui ne décèlent pas une tuberculose clinique sans procéder à l'inoculation à la tuberculine. Chez plus de 100 animaux traités, âgés de 3 à 12 mois, il n'a jamais vu une suite dangereuse se produire. L'auteur cependant n'ose encore affirmer que sa «Jennérisation» confère réellement l'immunité contre une contagion naturelle ultérieure de la tuberculose bovine. Il ne voit là qu'un essai; certainement l'inoculation donne de la résistance contre l'infection d'une certaine force, mais pas à un degré tel que les doses mortelles des bacilles des bovidés puissent être supportées sans aucun danger. Il est fait, en pratique, deux inoculations, toutes deux dans la grande veine jugulaire. La seconde est pratiquée un mois plus tard avec une dose de virus 25 fois plus grande que la première. Les animaux doivent être tenus à l'étable jusqu'à ce que l'épreuve de réaction soit passée ce qui demande de 10 à 14 jours.

v. Behring cite quelques essais de Thomassen⁽¹⁾.

(1) Rec. de méd. vétérinaire, 1903, n° 1, p. 5.

Un veau, inoculé le 9 janvier 1902 avec 30 milligrammes de culture humaine, fut inoculé le 12 juin avec 40 milligrammes d'une culture tuberculeuse bovine. Tandis que le veau témoin, inoculé avec la même dose, mourait après le 19me jour, le premier animal résistait à l'infection. Sacrifié le 25 septembre il fut trouvé à l'autopsie de petites nodules tuberculeuses d'apparence caséuse dans les poumons et dans une glande bronchiale. Un troisième veau fut inoculé le 4 mars avec 25 milligrammes de bacilles d'origine humaine, puis le 11 juin avec 40 milligrammes de bacilles du bétail et le 3 novembre avec 45 milligrammes d'un autre bacille spécifique du bétail. A l'autopsie faite le 2 décembre il fut trouvé de nombreux tubercules dans les poumons et dans un ganglion bronchial, tous étaient calcifiés. Un quatrième veau fut inoculé le 6 février 1902 dans la chambre antérieure de l'œil avec quelques gouttes d'une culture de crachats humains. L'œil devint tuberculeux et complètement atrophié. Le 3 septembre l'animal fut inoculé dans une veine avec 30 milligrammes d'une culture du bétail qui provoqua de la toux. Il réagit à la tuberculine; sacrifié le 24 octobre on ne constata aucune trace de tuberculose dans la cavité thoracique ni dans la cavité abdominale, mais seulement une calcification caséuse de l'œil et d'une glande rétro-pharyngéale. Enfin un cinquième veau reçut en injection (dans une veine?) le 8 septembre 8 milligrammes d'une culture de bacilles du bétail et le 3 novembre 30 milligrammes de la même culture. Après un peu de fièvre et de toux, l'animal se rétablit. L'auprosie faite le 12 novembre révéla des tubercules miliaires dans les poumons et dans les ganglions des bronches.

Thomassen tire cette conclusion que par injection au bétail de cultures tuberculeuses humaines on arrive à conférer une certaine immunité.

Des faits ci-dessus il résulte qu'il n'est pas encore définitivement constaté qu'une injection de bacilles tuberculeux atténués puisse conférer l'immunité.

J'ai moi-même en 1902 inoculé un veau dans une veine avec des cultures humaines atténuées, d'abord le 24 mai à la dose de 20 centigrammes de cultures stérilisées de la 3me génération provenant d'une urine contenant des bacilles tuberculeux, en suite le 9 juillet avec 1 milligramme de culture fraîche de bacilles de provenance humaine cultivés dans mon laboratoire depuis 1894 (67me génération) et, enfin, le 4 octobre avec 7 milligrammes de la même culture (70me génération). L'animal montra une imperceptible réaction à la tuberculine le 15 septembre. Le 6 novembre une injection sous la peau du cou fut pratiquée avec une culture tuberculeuse de bœuf; l'animal réagit alors fortement à la tuberculine. Il fut abattu le 30 décembre. L'auprosie ne révéla aucune trace de tuberculose après les trois premières injections; par contre après l'injection sous-cutanée d'origine bovine il s'était formé un abcès tuberculeux au point d'inoculation, de plus dans le ganglion scapulaire il fut constaté la présence de granulations tuberculeuses. L'animal malgré la triple inoculation avec des cultures humaines n'avait donc pas été immunisé.

J'ai, dans ces deux ou trois dernières années, entrepris dans mon laboratoire quelques essais sur une série de différents bacilles tuberculeux de l'homme, du bétail, du porc, du chien et des oiseaux; ces cultures de même que quelques

organes tuberculeux ont été inoculés à 34 veaux, 3 moutons, 3 chèvres, 5 porcs sans compter à un nombre d'animaux de moindre importance (poules, pigeons, cobayes, lapins, souris). Il sera rapporté, à une prochaine occasion, les résultats de ces expériences.

Les essais ont montré, que la tuberculose humaine est transmissible au bétail et peut, quelquefois, déterminer la mort des animaux, mais que les bacilles de l'homme sont, en règle générale, beaucoup moins nocifs que ceux du bétail, du porc et du chien.

En admettant même qu'il soit possible de créer expérimentalement chez le bétail une immunité contre la tuberculose à l'aide de la méthode de v. Behring, celle-ci ne saurait pour l'instant susceptible d'être utilisée pratiquement dans l'agriculture, d'une part, parce qu'elle est trop complexe, trop pénible et trop dispendieuse et que, d'autre part, une injection ordinaire de bacilles tuberculeux atténués certes, mais cependant encore vivants, promenée dans l'étable ne peut, dans la pratique, être faite sans risque de contagion pour les personnes et les animaux.

IX.

La lutte contre la tuberculose bovine dans les autres pays.

En ce qui concerne la lutte contre la tuberculose dans les autres pays, la situation est, autant que je sache, la suivante :

Les principes que, en France, Nocard, dès 1892, dans la réunion du 9 juin de la Société centrale de médecine vétérinaire, a posés pour diriger la lutte étaient⁽¹⁾ : injection révélatrice dans toute exploitation où l'on a constaté ou où l'on redoute l'existence du mal ; isolement rigoureux des animaux réagissants avec exclusion impitoyable à la reproduction ; expérience à la tuberculine de tout nouvel animal introduit dans l'étable ; chauffage du lait émanant d'animaux qui ont réagi. L'épreuve de la tuberculine ne peut donc être appliquée qu'avec le consentement du propriétaire.

Au congrès de la tuberculose de Berlin de 1899 et à celui de l'agriculture de Paris de la même année, Nocard a encore précisé son système : 1° Tuberculation de toute exploitation où a séjourné un animal tuberculeux ; 2me séparation complète des animaux malades et des animaux sains ; tuberculation des animaux achetés au dehors ; 3me abatage des animaux qui présentent un symptôme quelconque pouvant être rattaché à la tuberculose ; 4me recensement et marquage des animaux reconnus tuberculeux, ces animaux ne pouvant être vendus que pour la boucherie ; 5me pasteurisation de tous les sous-produits des fabriques de beurre et de fromage.

Aucun usage méthodique ou officiel de cette méthode n'a été fait jusqu'ici en France. Cependant le préfet de police de Paris a créé, depuis 1897, un

(1) Bulletin de la Soc. cent., T. X, 1892, p. 344.

bureau où les propriétaires d'animaux de la capitale et du département de la Seine, qui le désirent, peuvent s'adresser dans le but de faire soumettre leur bétail à la tuberculine. Il est délivré un certificat de salubrité aux animaux qui n'ont pas réagi. Les expériences, qui sont gratuites, ont lieu le lundi et le vendredi sur certains marchés désignés à cet effet et sur lesquels les animaux doivent être menés⁽¹⁾.

Par décret en date du 14 mars 1896 il est prescrit que les animaux importés et non destinés à la boucherie doivent être soumis à la tuberculine et, s'ils réagissent, sacrifiés immédiatement. Le bétail importé pour l'abatage est exempté, mais doit être abattu sur le lieu même d'importation.

Suivant le code rural français du 21 juin 1898, chap. III, § 36, 1 tout animal chez qui la tuberculose est «dûment constatée» doit être abattu sur l'ordre du maire. Dans le cas où le vétérinaire officiel est en désaccord avec le vétérinaire privé choisi par le propriétaire sur le diagnose, le préfet en nomme un troisième qui tranche la question.

Conformément aux circulaires ministérielles du 31 octobre 1898 et du 3 août 1899 ainsi qu'à la note du 18 juin 1900, sont compris comme ayant une tuberculose «dûment constatée», les animaux qui, après avoir réagi à la tuberculine, présentent encore des signes cliniques de la maladie, comme: toux fréquente, expectoration, gonflement des ganglions ou tubercules dans la mamelle. Il est accordé au propriétaire pour l'abatage de ces animaux une indemnité allant du $\frac{1}{3}$ aux $\frac{3}{4}$ de la valeur de l'animal (loi des finances du 30 mai 1899, § 41).

On remarquera que c'est là une affaire aussi complexe que pénible. Aussi le vétérinaire départemental Conte⁽²⁾ dit-il très malicieusement que ces prescriptions donneraient toute garantie à l'hygiène et à la police sanitaire si certaines lois, en France, ne semblaient faites que pour ne pas être exécutées. Mallet⁽³⁾ fait observer que jamais un propriétaire ne dénoncera un de ses animaux comme étant tuberculeux avant que ce dernier ait cessé de donner du lait, c'est-à-dire quand il a cessé d'être dangereux pour les consommateurs.

Fort intéressant et digne d'être imité est l'exemple donné par la société d'agriculture de la Gironde. Elle a ordonné que pour prendre part aux concours organisés sous sa direction les exposants d'animaux de l'espèce bovine devront présenter un certificat délivré par un vétérinaire diplômé constatant que les sujets amenés au concours ont subi avec succès l'épreuve de la tuberculine dans le mois précédant le concours⁽⁴⁾.

En Belgique, d'après un règlement très sévère entré en vigueur le 1er janvier 1896, tous les animaux qui ont réagi devaient être abattus contre indemnité. En 1896, il a été soumis à l'expérience 2 905 étables comprenant

(1) Rec. de méd. vét. 1897, p. 137.

(2) Rev. gén. de méd. vét., 1903, pag. 565.

(3) Bulletin vét., 1893, p. 3.

(4) Rec. de méd. vét., p. 342.

19 004 animaux sur lesquels pas moins de 9 280, soit 48,80 p. 100, ont réagi.

Les dépenses supportées de ce chef par la caisse de l'Etat devenant trop lourdes, le règlement fut modifié par le décret du 10 août 1897 actuellement en vigueur.

Conformément à ce décret le bétail importé non destiné à la boucherie doit être soumis à la tuberculine à la frontière et les animaux qui ont accusé une élévation de température de 0,8 ° C. au-dessus de la normale doivent être retournés à la frontière après avoir été marqués de 2 trous dans le cartilage de l'oreille gauche. Les animaux qui n'ont pas réagi reçoivent une plaque de salubrité à l'oreille. Il est perçu 2 francs pour l'expérience. Les animaux importés destinés à la boucherie sont dispensés de l'inoculation; ils doivent seulement être marqués à chaud sur la face antérieure de la cuisse, dans le cuir même.

Le même décret interdit la vente, l'exposition ou l'échange des animaux indigènes destinés à l'élevage, atteints ou suspects de tuberculose. Ceux qui, manifestement, révèlent des signes cliniques de la maladie doivent être sacrifiés. Les animaux suspects sont isolés; si le propriétaire le désire, il peut faire procéder à la tuberculinisation des animaux de son étable; dans ce cas ceux cliniquement suspects sont abattus. Tandis que l'ancien règlement rendait obligatoire l'expérience à la tuberculine pour toute une étable s'il était démontré l'existence d'un sujet tuberculeux dans celle-ci, le nouveau rend l'expérience facultative, «à moins que des intérêts publics l'exigent.» Le propriétaire peut, durant un espace de 3 ans, garder, pour l'élevage, les animaux qui ont réagi.

Les propriétaires d'animaux abattus pour cause de tuberculose clinique ou après l'expérience à la tuberculine faite officiellement perçoivent une indemnité allant jusqu'à 70 % de la valeur de l'animal à l'état sain; cette indemnité ne peut toutefois être supérieure à 450 francs. Si un animal, à l'inspection, a été saisi pour tuberculose, une indemnité de 70 % est accordée au propriétaire dans le cas où l'animal a été précédemment soumis à la tuberculine et de 50 % dans le cas contraire.

Le lait et le beurre provenant d'animaux tuberculeux ne peuvent être utilisés. Les expériences à la tuberculine sont payées par l'État d'après une certaine taxe.

Les indemnités allouées, conformément à ce règlement, sont très importantes, à savoir:

en 1897 pour	8 660 animaux	fres.	1 014 817
1898 »	9 035 »	»	1 179 307
1899 »	9 055 »	»	1 179 102
1900 »	10 269 »	»	1 438 015

Il faut encore remarquer que la caisse de l'État belge a, également, depuis 1892, accordé des indemnités pour les animaux abattus pour cause de tuberculose.

Suivant un décret royal en date du 22 août 1897, l'indemnité est étendue au propriétaire d'un porc quand l'animal, après l'abatage, a été confisqué pour cause de tuberculose; l'indemnité est évaluée à la moitié de la valeur de ce dernier à l'état abattu. De ce chef l'État a déboursé en 1897 9 231 frs., en 1898 12 672, en 1899 14 068 et en 1900 16 569 frs.

Ce système, d'après les rapports des vétérinaires pour l'année 1900, ne donne, en général, aucun résultat satisfaisant parce que, d'une part, l'indemnité allouée pour les animaux qui ont réagi est considérée comme trop modique et que, d'autre part, la tuberculose étant tellement propagée, il est impossible dans les étables qui se renouvellent rapidement de les pourvoir d'animaux sains, non réagissants. D'ailleurs on ne dénonce jamais la tuberculose dans son étable avant que les animaux soient tellement affectés par la maladie que le propriétaire voit son avantage immédiat à prendre l'indemnité relativement la plus élevée accordée aux animaux atteints de tuberculose clinique; mais alors ces derniers ont déjà tant et plus propagé la contagion. Cependant dans quelques districts on a constaté une diminution sensible de la maladie.

En 1900 il fut décelé par la tuberculine 17 679 animaux tuberculeux; de ce nombre 3 675 furent abattus par ordre comme manifestation tuberculeuse ou cliniquement suspects.

Il est rapporté dans les comptes rendus que les expériences ont montré en Belgique que tout animal tuberculeux, non arrivé au dernier stadium de la maladie, réagissait à la tuberculine, mais que l'exactitude du relevé de la température laissait à désirer.

Dans la Grande-Bretagne et en Irlande de même qu'en Hollande il n'a été pris, autant que je sache, aucune mesure particulière relative à la lutte contre la tuberculose bovine. Des commissions combinées nommées dans ces deux royaumes ont élaboré des projets de mesures à prendre sans que ces dernières puissent être encore regardées comme ayant conduit à quelques dispositions officielles.

Il est mentionné dans le rapport de la commission anglaise (*Royal Commission on tuberculosis, 1898, Proceedings Part II, p. 335*) que dans la province Victoria, dans l'Australie anglaise, le bétail, reconnu tuberculeux, est abattu conformément au *Stock Act* de 1890 sans allocation d'indemnité au propriétaire et sans que cette mesure donne lieu à mécontentement.

En Russie, en vertu de la loi du 12 juin 1902, ⁽¹⁾ les animaux affectés de tuberculose avec amaigrissement ou de maumite tuberculeuse sont abattus contre indemnité des $\frac{3}{4}$ de la valeur de l'animal.

En Bosnie et Herzégovine, d'après une prescription du 14 février 1899, ⁽¹⁾ les animaux souffrants d'une tuberculose clinique sont abattus.

Au Canada on lit, dans le rapport sanitaire publié par le gouvernement pour les années 1901 et 1902, que la méthode de Bang pour la lutte

⁽¹⁾ Rev. gén. de méd. vét. 1903, p. 564.

contre la tuberculose est arrivée à être très employée par la possibilité accordée de faire procéder à l'épreuve de la tuberculine aux frais de l'État quand celle-ci s'étend à tous les animaux d'une étable, à la condition toutefois que les sujets qui ont réagi soient isolés. En 1898 sur 6 516 animaux soumis à l'expérience, 412 réagirent; en 1899 451 sur 16 882 et en 1900 385 sur 17 785. Il est dit également, dans le rapport ci-dessus, que la tuberculose au Canada ne se rencontre que sur une petite échelle.

L'Angleterre exporte en Amérique pour l'élevage une quantité assez considérable de bestiaux. Les animaux étant très souvent, après l'expérience à la tuberculine faite dans les établissements de quarantaine, déclarés tuberculeux, il en résultait une grande perte pour les importateurs; on fut conduit au Canada à reconnaître les certificats émanant des vétérinaires britanniques. Néanmoins le système se révéla peu sûr à telle enseigne que plus tard un vétérinaire canadien spécial fut nommé à Londres dans le but de soumettre à la tuberculine le bétail à destination du Canada. En 1901 un traité fut passé entre le gouvernement canadien et le ministre de l'agriculture des Etats-Unis aux termes duquel ces deux états reconnaissent réciproquement les certificats de salubrité délivrés par leurs vétérinaires respectifs désignés à cet effet. En 1902, au Canada, 1277 animaux destinés à être exportés aux Etats-Unis furent ainsi soumis à la tuberculine; de ce nombre 72 réagirent. Les exploitations du pays soumises cette année-là à l'expérience ont été très peu nombreuses, seulement 389 dont 83 réagirent. On relate que dans les années précédentes les expériences ne se sont pas montrées satisfaisantes; entre autres raisons avancées sont les conditions particulières d'exploitation que l'on trouve au Canada. En été le bétail est lâché dans les pâturages par grands troupeaux mêlés où la contagion peut se développer avec facilité. Pour cette raison on a décidé, en 1901, que les expériences officielles à la tuberculine n'auraient pas lieu du 1er mars au 1er octobre et le vétérinaire en chef, Rutherford, recommande, dans son rapport au ministre de l'agriculture, qu'il soit établi sans retard un système d'estampillage très sévère concernant le bétail qui a réagi.

Aux Etats-Unis, où chaque état a le droit de régler les conditions de salubrité en ce qui le concerne par des lois particulières, l'organisation pratiquée à Massachusetts, ainsi qu'on sait, attiré particulièrement l'attention.

En 1894, il fut décidé, dans cet état, d'entreprendre une sévère expérience à la tuberculine devant s'appliquer à tout le bétail. On résolut de commencer par l'est du pays et d'atteindre l'ouest en procédant de district en district; un cordon sanitaire allant du nord au sud séparait entre elles les parties inspectées de celles qui ne l'étaient pas. Aucun animal ne pouvait franchir la ligne délimitant le territoire inspecté sans avoir été au préalable soumis à l'expérience et tous les bestiaux importés dans le pays par les autres états devaient passer par les stations de quarantaine et y être tuberculinisés. Les animaux qui réagissaient étaient sacrifiés contre indemnité égale à leur valeur entière et jusqu'à concurrence de 60 dollars autant qu'ils étaient d'origine du pays. La viande était ensuite détruite.

Ce système radical ne tint, néanmoins, pas plus qu'un an; il exigeait des sommes énormes et était pour les agriculteurs une source de pertes considérables. On revient en 1896 et 1899 à un système beaucoup plus doux. Il fut établi une direction avec autorité d'inspecter de temps à autre les étables; cette inspection devait avoir lieu au moins 2 fois par an. Les animaux suspects de tuberculose étaient isolés et soumis à la tuberculine s'il y avait nécessité; si l'animal était condamné, il était taxé et une indemnité était accordée au propriétaire. L'indemnité dans tous les cas ne devait pas dépasser 40 dollars et elle n'était due que si l'animal avait été dans les pays au moins 6 mois. Si le propriétaire avait contribué à propager la contagion l'indemnité lui était refusée. Quand un propriétaire voulait avoir recours à certaines mesures en vue de dépister la maladie, il pouvait dans ce cas faire examiner son exploitation par les vétérinaires officiels. Ces expériences ont été très peu nombreuses, le temps des inspecteurs étant absorbé par leurs inspections régulières. En 1897 le total, d'après cette méthode, des animaux condamnés pour tuberculose s'abaissa à la proportion de 3.6 p. 100 (contre 32.6 p. 100 avec l'ancien système) par la raison que seuls les cas de maladie avancée furent dénoncés et éliminés.

En P e n n s y l v a n i e il est procédé d'après un système qui ressemble, dans son essence, à celui employé en Norvège; il est accordé une indemnité au propriétaire pour les animaux qui ont réagi dans le cas où ce dernier désire les faire abattre. L'indemnité ne peut dépasser 25 dollars pour le bétail ordinaire et 50 dollars pour certains animaux d'élevage. On dit que les résultats obtenus au point de vue de la diminution de la tuberculose ont été excellents et que les demandes d'expérience ont été bien supérieures à celles que les inspecteurs pouvaient accorder. Le bétail importé doit être soumis à la tuberculine⁽²⁾.

Dans l'I l l i n o i s tous les cas de tuberculose doivent être déclarés à l'administration des animaux domestiques et les animaux reconnus atteints de maladie sont soumis à la tuberculine par les soins de l'administration; s'ils réagissent manifestement ils doivent être abattus contre indemnité allant jusqu'à la valeur entière (s'ils sont sains) et de 15 à 75 % suivant le degré de la maladie.

A I o w a la tuberculine est employée «où la nécessité et la sécurité publique l'exigent». Les animaux qui réagissent sont marqués et isolés et ne peuvent être vendus qu'aux boucheries où la viande peut être contrôlée. Il n'est accordé aucune indemnité. 30 p. 100 de ces animaux sont dénoncés pour être confisqués à l'abatage.

A K a n s a s tous les animaux importés doivent être soumis à la tuberculine. D'ailleurs aucune législation spéciale.

A M i c h i g a n, sur demande des autorités sanitaires locales, les animaux suspects doivent être soumis à la tuberculine et abattus ou isolés s'ils réagissent. A M o n t a n a, dans les villes comprenant plus de 5 000 habitants, les animaux,

(1) Salmon: Legislation with reference to bovine tuberculosis. Washington 1901.

(2) Pearson and Ravenel: Tuberculosis of cattle and the Pennsylvania Plan. Pennsylvania 1901.

dont le lait est vendu, doivent être pourvus d'un certificat de salubrité constatant l'expérience à la tuberculine et être inspectés tous les mois. A New-Hampshire les animaux importés sont soumis à l'expérience et les propriétaires peuvent faire tuberculiniser leur étable aux frais de l'Etat. Une indemnité de la moitié de la valeur de l'animal est accordée quand celui-ci a réagi. On retrouve les mêmes dispositions dans les états de New-Jersey, New-York et Rhode-Island où l'indemnité pour les animaux abattus atteint la valeur entière ou les $\frac{3}{4}$ de la valeur de l'animal (maximum 100 dollars).

A Utah les animaux tuberculeux sont abattus; il n'est pas accordé d'indemnité ni procédé à l'expérience à la tuberculine. A Vermont les exploitations dans leur totalité peuvent être tuberculinisées aux frais de l'Etat. Les animaux qui ont réagi sont sacrifiés pour être enterrés ou brûlés aux frais des propriétaires. Il peut cependant être accordé une indemnité pour les animaux tuberculeux (jusqu'à concurrence de 40 dollars) quand l'abatage de ces derniers est requis par ordre spécial de l'administration des animaux domestiques⁽¹⁾.

Résumé.

A la suite de l'exposé précédent, il ressort que, présentement, des efforts sont tentés dans la plupart des pays d'Europe et d'Amérique pour enrayer ou supprimer la tuberculose bovine.

Presque tous ces efforts sont basés sur l'emploi de la tuberculine.

La méthode d'immunisation du bétail de v. Behring par des cultures tuberculeuses humaines n'est pas, pour différentes raisons, à recommander dans la pratique.

Il n'existe pas pour le moment d'autre moyen effectif dans la lutte contre la tuberculose des bovidés que l'emploi de la tuberculine.

Les systèmes mis en pratique dans les divers pays diffèrent entre eux plus ou moins; aucune méthode n'a pu recevoir une application générale, mais, en tout cas, elle doit, dans chaque pays, s'adapter à la propagation de la maladie, aux habitudes commerciales, à la politique et aux conditions économiques de l'Etat.

La lutte officielle contre la tuberculose a été, pour la première fois, entreprise et mise en système en Danemark, en 1893, sous l'initiative de Bang. La méthode consistait primitivement à favoriser, par une contribution de l'Etat, les expériences volontaires à la tuberculine en ce qui concernait l'élevage et à isoler les jeunes animaux sains du reste de l'étable. Plus tard, la méthode s'étendit à toute l'exploitation avec séparation et isolement, en même temps une loi rendait obligatoire le chauffage du lait à 85 ° C. de même que l'abatage des animaux atteints de mammite tuberculeuse.

(1) Mc. Cochran, Legislation etc.; British Congress for Tuberculosis, 1901.

Le pays où, ensuite, la tuberculose bovine a été combattue systématiquement par des mesures officielles fut la Norvège. Le système appliqué dès 1895 fut plus rigoureux que celui adopté en Danemark en ce qu'il était fondé sur l'expérience gratuite de toute l'étable et l'abatage des animaux affectés de tuberculose généralisée ou de mammite tuberculeuse contre indemnité, et, enfin sur l'estampillage des animaux qui réagissaient et l'interdiction de vente de ces derniers comme animaux d'élevage. Tout animal tuberculeux dans une étable doit être déclaré à l'autorité et le préfet peut, dans certains cas, ordonner l'épreuve à la tuberculine des animaux de l'étable. Les animaux importés sont soumis à la tuberculine.

En Suède la méthode en usage est plus douce que la méthode danoise étant donné que ce n'est seulement en cas d'une expérience répétée que le propriétaire est tenu de prendre certaines mesures en vue de l'isolement et de la désinfection, le tout répondant, essentiellement, au procédé de Bang.

En Finlande le système employé se rapproche davantage de celui pratiqué en Norvège en ce que les animaux qui ont réagi doivent être sacrifiés.

En Allemagne les expériences à la tuberculine ne semblent pas pour le moment être pratiquées sur une bien grande échelle. Dans ces dernières années quelques sociétés d'élevage ont tenté de combattre la tuberculose d'après la méthode d'Ostertag basée sur la sélection des veaux sains, l'examen clinique des animaux adultes et l'élimination des formes contagieuses. Cette méthode est utilisable dans les contrées où la tuberculose est très répandue, mais, par son emploi, on atteindra lentement au but qui est l'assainissement d'une étable.

En France, Nocard a rendu de signalés services dans la lutte contre la tuberculose. Les mesures officielles se sont bornées à rendre obligatoire l'expérience à la tuberculine pour les animaux importés et l'abatage des animaux souffrants de tuberculose clinique.

Un système semblable est en vigueur en Belgique.

Dans plusieurs autres états d'Europe et d'Amérique les mesures officielles prises sont plus ou moins variées et combattives.

Les expériences à la tuberculine pratiquées dans les établissements de quarantaine sont, à plusieurs égards, défectueuses; l'emploi de la tuberculine chez les animaux de boucherie est inutile et devrait être supprimée.

La tuberculine, comme agent de diagnostic, est un moyen à peu près infaillible; la raison des erreurs possibles qui peuvent se manifester est à chercher dans les imperfections de l'examen et dans la pratique de la méthode, mais non dans la tuberculine elle-même.

Christiania, le 1er juin 1903.

- Nr. 36. De Spedalske i Norge 1896—1900. (*Les lépreux en Norvège.*)
- 37. Kriminel Retspleie 1897 og 1898. (*Statistique de la justice criminelle: Procédure.*)
- 38. Norges Handel 1901. (*Commerce.*)
- 39. Folkemængdens Bevægelse 1891—1895. II. Sammendrag. (*Mouvement de la population. — Résumé.*)
- 40. Fagskolestatistik 1896—97, 1897—98 og 1898—99. (*Écoles professionnelles.*)
- 41. Skiftevæsenet 1899. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)
- 42. Folkemængdens Bevægelse 1899. (*Mouvement de la population.*)
- 43. Norges Sparebanker 1901. (*Caisses d'épargne.*)
- 44. Kriminalstatistik 1898 og 1899. (*Justice criminelle.*)
- 45. Norges postvæsen 1901. (*Statistique postale.*)
- 46. Fattigstatistik 1899. (*Assistance publique.*)
- 47. Private Aktiebanker 1901. (*Banques privées par actions.*)
- 48. Skolestatistik 1899. (*Instruction publique.*)
- 49. Norges Fiskerier 1901. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 50. Rekruteringsstatistik 1901. (*Recrutement.*)
- 51. Norges kommunale Finantser 1898. (*Finances des communes.*)
- 52. Folketælling 3 December 1900. Første Hefte: Folkemængde i Rigets forskellige administrative Inddelinger m. v. (*Recensement. I. Population des Divisions administratives etc.*)
- 53. Distriktsfængsler 1900. (*Prisons départementales.*)
- 54. De offentlige Jernbaner 1901/02. (*Chemins de fer publics.*)
- 55. Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene 1900. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 56. Telegrafvæsen 1901/02. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 57. Veterinærvæsenet og kjødkontrollen 1900. (*Service vétérinaire et inspection de la viande.*)

Trykt 1903.

- 58. Sindssygeasylerens Virksomhed 1901. (*Hospices d'aliénés.*)
- 59. Norges Bergværksdrift 1899 og 1900. (*Mines et usines.*)
- 60. Arbejdslønninger 1900. (*Gages annuels des domestiques et salaires des ouvriers.*)
- 61. Strafarbejdsanstalter 1900/01. (*Maisons centrales pénitentiaires.*)
- 62. Norges Skibsfart 1901. (*Navigation.*)
- 63. Norges kommunale Finantser 1899. (*Finances des communes.*)
- 64. Folkemængdens Bevægelse 1900. (*Mouvement de la population.*)
- 65. Norges Handel 1902. (*Commerce.*)
- 66. Skiftevæsenet 1900. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)
- 67. Private Aktiebanker 1902. (*Banques privées par actions.*)
- 68. Rekruteringsstatistik 1902. (*Recrutement.*)
- 69. Norges postvæsen 1902. (*Statistique postale.*)
- 70. Veterinærvæsenet og kjødkontrollen 1901. (*Service vétérinaire et inspection de la viande.*)

Det statistiske Centralbureau har derhos bl. a. udgivet følgende Værker:

Statistique internationale: Navigation maritime. I, II, III, IV. Christiania 1876, 1881, 1887, 1892.

International Skibsfartsstatistik: Tabeller vedkommende Handelsflaaderne i Aarene 1850—1886. Christiania 1887.

Tabeller vedkommende Skibsfartsbevægelsen 1872—1894 og Handelsflaaderne 1886—1896. Christiania 1897.

Statistisk Aarvog for Kongeriget Norge. Senest udkommet: Toogtyvende Aargang, 1902. Christiania 1902. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)

Meddelelser fra Det statistiske Centralbureau. Senest udkommet: Tyvende Bind, 1902. Christiania 1903. (*Journal du Bureau Central de Statistique.*)

Oversigt over Kongeriget Norges civile, geistlige og judicielle Inndeling. Afsluttet 16 Juni 1902. Christiania 1902.

Fortegnelse over Norges officielle Statistik m. v. 1828—30 Juni 1889. Christiania 1889. Do. for Tidsrummet 1 Juli 1889—31 December 1891, for Tidsrummet 1 Januar 1892—31 December 1894, for Tidsrummet 1 Januar 1895—31 December 1897 og for Tidsrummet 1 Januar 1898—31 December 1900, trykte som Tillæg til Meddelelser fra Det statistiske Centralbureau, Niende Bind, Tolvte Bind, Femtende Bind og Attende Bind.

Angaaende andre statistiske Værker henvises til ovennævnte Fortegnelser.

Samtlige Værker er at erhoide tilkjøbs hos H. Aschehoug & Co., Christiania.

23 September 1903.